

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE’NİN ENDÜSTRİ VE ISINMA KAYNAKLI EMİSYON
ENVANTERİNİN GRİD SİSTEMİNE AKTARILMASI VE
EMEP İLE EDGAR VERİLERİYLE MUKAYESESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep AKGÜL

Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı

Çevre Bilimleri ve Mühendisliği Programı

Haziran 2018

**TÜRKİYE’NİN ENDÜSTRİ VE ISINMA KAYNAKLI EMİSYON
ENVANTERİNİN GRİD SİSTEMİNE AKTARILMASI VE
EMEP İLE EDGAR VERİLERİYLE MUKAYESESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Zeynep AKGÜL
(501101721)**

**Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı
Çevre Bilimleri ve Mühendisliği Programı**

Tez Danışmanı : Prof.Dr.Kadir ALP

Haziran 2018

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 501101721 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Zeynep AKGÜL**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **“TÜRKİYENİN ENDÜSTRİ VE ISINMA KAYNAKLI EMİSYON ENVANTERİNİN GRID SİSTEMİNE AKTARILMASI VE EMEP İLE EDGAR VERİLERİYLE MUKAYESESİ”** başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Kadir ALP** .....

İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. İsmail TORÖZ** .....

İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof.Dr.Arslan SARAL .....

Yıldız Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi: 04 Mayıs 2018

Savunma Tarih: 08 Haziran 2018

16 Ocak 2017' de aramızdan ayrılan annemin anısına,

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Türkiye' nin ısınma ve endüstri kaynaklı hava kirliliği envanterinin grid sistemine aktarılarak haritalandırılmasını amaçlanmış bu amacı gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan temel veriler üç kaynaktan sağlanmıştır.. Bunlardan ilki, Tez Danışmanım, Prof. Dr.Kadir ALP' in danışmanlığında 2014 yılında Gökçe DURUKAN tarafından çalışılmış olan ve konusu Türkiye'nin konut ısınma sistemleri ve sanayiden kaynaklanan kirliliğinin mekansal dağılımı içeren yüksek lisans tezidir.

İkinci kaynak, EMEP programı tarafından yayınlanmış olan kirletici emisyonları, üçüncü kaynak ise EDGAR verileridir.

Haritalandırma için, verilerin işlenmesi, mekansal dağılımların kolayca karşılaştırılabilmesine olanak tanıyan veri tabanlarının oluşturulmasında oldukça elverişli bir yazılım ArcGIS(10.2.2) kullanılmıştır.

Şunu söylemeliyim ki, Tez Danışmanım Prof. Dr. Kadir ALP' in yardımları ve desteği benim için çok değerliydi ve kendisine en içten, sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, Gökçe DURUKAN' a da, her ne kadar kendisini şahsen tanımasam da, teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Haziran 2018

Zeynep AKGÜL
Çevre Mühendisi

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xv
ÇİZELGE LİSTESİ	xvii
ŞEKİL LİSTESİ	xix
ÖZET	xxvii
SUMMARY	xxxi
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı	2
1.2 Çalışmanın Önemi.....	3
1.3 Kapsam ve Metodoloji	4
2. HAVA KİRLİTİCİLERİ	5
2.1 Kentsel Kirleticiler	5
2.1.1 Dış ortam kirleticileri	5
2.1.1.1 Kükürt oksitler	6
2.1.1.2 Azot oksitler	7
2.1.1.3 Karbonmonoksit	8
2.1.1.4 PM	8
2.1.1.5 Amonyak	9
2.1.1.6 Metan olmayan uçucu organikler bileşikler	9
2.1.1.7 Asılı partiküler madde(TSP)	10
2.1.2 İkincil dış ortam kirleticileri.....	10
2.1.3 İç ortam hava kirleticileri	11
3. DİSPERSİYON MODELLERİ	13
3.1 Gaussyan Modeli.....	13
3.2 IDW Modeli	14
3.3 Kriging Modeli.....	14
4. UYGULAMA VERİLERİ	19
4.1 2014 Tarihli Tez Çalışması	19
4.1.1 Konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyonlar.....	19
4.1.2 Endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan emisyonlar.....	21
4.1.1.1 Enerji Üretimi Kaynaklı Emisyonlar	21
4.1.1.2 Sanayi Üretimi Kaynaklı Emisyonlar	23
4.2 EMEP	30
4.2.1 Tarihçesi ve Yapısı.....	30
4.2.2 Coğrafi koordinat sisteminde yeni EMEP grid sistemi.....	33
4.3 EDGAR.....	36
4.3.1 Tanımı.....	36
4.3.2 Metodoloji	36
5. UYGULAMA ARAÇLARI	39
5.1 Coğrafi Bilgi Sistemleri	39
5.1.1 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Temel Elemanları	40

5.1.2 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Fonksiyonları	41
5.2 ARCGIS	41
6. HARİTALANDIRMA	43
6.1 SOX Dağılımları	44
6.1.1 Isınma Kaynaklı Dağılımlar	44
6.1.2 Endüstri Kaynaklı Dağılımlar	46
6.1.3 Toplam Dağılımlar	48
6.1.4 EMEP Verilerine Göre Dağılımlar	50
6.1.5 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Fonksiyonları	55
6.2 NOx Dağılımları.....	61
6.2.1 Isınma Kaynaklı Dağılımlar	61
6.2.2 Endüstri Kaynaklı Dağılımlar	63
6.2.3 Toplam Dağılımlar	64
6.2.4 EMEP Verilerine Göre Dağılımlar	66
6.2.5 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Fonksiyonları	71
6.3 CO Dağılımları	77
6.3.1 Isınma Kaynaklı Dağılımlar	77
6.3.2 Endüstri Kaynaklı Dağılımlar	79
6.3.3 Toplam Dağılımlar	80
6.3.4 EMEP Verilerine Göre Dağılımlar	82
6.3.5 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Fonksiyonları	87
6.4 PM ₁₀ Dağılımları	93
6.4.1 Isınma Kaynaklı Dağılımlar	93
6.4.2 Endüstri Kaynaklı Dağılımlar	95
6.4.3 Toplam Dağılımlar	96
6.4.4 EMEP Verilerine Göre Dağılımlar	98
6.4.5 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Fonksiyonları	103
6.5 PM _{2.5} Dağılımları	109
6.5.1 Isınma Kaynaklı Dağılımlar	109
6.5.2 Endüstri Kaynaklı Dağılımlar	111
6.5.3 Toplam Dağılımlar	112
6.5.4 EMEP Verilerine Göre Dağılımlar	114
6.5.5 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Fonksiyonları	119
6.6 NMVOC Dağılımları.....	125
6.6.1 Isınma Kaynaklı Dağılımlar	125
6.6.2 Endüstri Kaynaklı Dağılımlar	127
6.6.3 Toplam Dağılımlar	128
6.6.4 EMEP Verilerine Göre Dağılımlar	130
6.6.5 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Fonksiyonları	135
7. UYGULAMA VERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	143
7.1 Karşılaştırma Metodu	143
7.1.1 SOx Verileri	144
7.1.2 NOx Verileri.....	156
7.1.3 CO Verileri	162
7.1.4 PM ₁₀ Verileri	169
7.1.5 PM _{2.5} Verileri	176
7.1.5 NMVOC Verileri.....	183
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	191
8.1 Sonuç	191
8.2 Öneriler.....	196

KAYNAKLAR	197
EKLER.....	201
ÖZGEÇMİŞ.....	241

KISALTMALAR

AECOPD	:Kronik Obstruktif Akciğer Hastalığı Akut Alevlenmesi
BAGFAS	:Balıkesir Gübre Sanayi A.Ş
BTX	:Aromatikler (benzene, toluene, xylene)
CaCO₃	:Kalsiyum karbonat
CBS	:Coğrafi Bilgi Sistemleri
CH₄	:Metan
CO	:Karbonmonoksit
CO₂	:Karbondioksit
EF	:Emisyon faktörü
EDGAR	: Elektronik Veri Toplama Analiz etme ve Geri Alma Sistemi
EMEP	:Avrupa İzleme ve Değerlendirme Programı
EPA	:Çevre Koruma Ajansı
EÜAS	:Elektrik Üretim A.Ş, Türkiye
ESRI	:Avrupa Sistemler Araştırma Enstitüsü
GWs	:Gigawattsaat
GÜBRETAŞ	:Gübre Sanayi A.Ş, Türkiye
g/s	:Gram/saat
H₂S	:Hidrojen Sülfür
H₃PO₄	:Fosforik Asit
HNO₃	:Nitrik Asit
İGSAŞ	:İstanbul Gübre Sanayi A.Ş
İTÜ	:İstanbul Teknik Üniversitesi
kg/hr	:kilogram/saat
kg/y	:kilogram/yıl
kWh	:kilowattsaat
KOAH	:Kronik Obstruktif Akciğer Hastalığı
MW	:Megawatt
µm	:Mikrometre

N₂O	:Nitrozoksit
NH₃	:Amonyak
NMVOC	:Metanolmayan Uçucu Organik Bileşikler
NO	:Azotaoksit
NO₂	:Azotdioksit
NO_x	:Azotoksitler
O₂	:Oksijen
PAH	:Poliaromatik Hidrokarbonlar
PE	:Polietilen
PM	:Partikül Madde
PM₁₀	:10 µm ya da daha az PM
PM_{2.5}	:2,5 µm ya da daha az PM
SO₂	:Sülfürdioksit
SO_x	:Sülfüroksitler
TEİAŞ	:Türkiye Enerji İletim A.Ş
t/yıl	:ton/tıl
TSP	:Toplam Askıda Partikül Madde
TUGSAŞ	:Türk Gübre A.Ş
TÜRKŞEKER	:Türkiye Şeker
TÜPRAŞ	:Türk Petrol A.Ş
VOC	:Uçucu Organik Karbon
wt.	:Ağırlık

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1 : Kandaki COHb konsantrasyonu ve etkisi	8
Çizelge 3.1 : Çeşitli variogram modelleri.....	16
Çizelge 4.1 : Konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyonlar	20
Çizelge 4.2 : Kömür yakıtlı termik santrallerin TSP, PM ₁₀ ve PM _{2.5} emisyonları... 21	
Çizelge 4.3 : Kömür yakıtlı termik santrallerin SO _x emisyonları	23
Çizelge 4.4 : Petrol rafinerileri kaynaklı emisyonlar	23
Çizelge 4.5 : Petrokimya endüstrisi emisyonları	24
Çizelge 4.6 : Sentetik elyaf ve iplik üretimi kaynaklı emisyonlar	24
Çizelge 4.7 : Formaldehit üretiminden kaynaklanan emisyonlar	25
Çizelge 4.8 : Tereftalik asit üretiminden kaynaklanan emisyonlar	25
Çizelge 4.9 : Boya, vernik ve mürekkep üretiminden kaynaklanan emisyonlar	25
Çizelge 4.10 : Bor üretiminden kaynaklanan emisyonlar.....	26
Çizelge 4.11 : Soda külü üretiminden kaynaklanan emisyonlar.....	26
Çizelge 4.12 : Magnezyumoksit üretiminden kaynaklanan emisyon	26
Çizelge 4.13 : Amonyum nitrat üretiminden kaynaklanan Emisyon	26
Çizelge 4.14 : Üre üretiminden kaynaklanan emisyon.....	27
Çizelge 4.15 : Diamonyumfosfat üretiminden kaynaklanan emisyon	27
Çizelge 4.16 : Kompozit gübre üretiminden kaynaklanan emisyon	27
Çizelge 4.17 : Amonyak üretiminden kaynaklanan emisyonlar.....	27
Çizelge 4.18 : Nitrik asit üretiminden kaynaklanan emisyon.....	28
Çizelge 4.19 : Çimento endüstrisi emisyonları.....	28
Çizelge 4.20 : Kireç üretiminden kaynaklanan emisyon değerleri.....	28
Çizelge 4.21 : Cam endüstrisinden kaynaklanan emisyonlar	29
Çizelge 4.22 : Entegre çelik tesislerinden kaynaklanan emisyonlar.....	29
Çizelge 4.23 : Entegre kok üretimi emisyonları	29
Çizelge 4.24 : Elektrik ark emisyonları	29
Çizelge 4.25 : Birincil alüminyum üretimi emisyonları	30
Çizelge 4.26 : İkincil alüminyum üretiminden kaynaklanan emisyonlar	30
Çizelge 4.27 : Alüminyum dökümhanelerinden kaynaklanan emisyonlar.....	30
Çizelge 4.28 : Kraft metoduyla kağıt üretiminden kaynaklanan emisyonlar	31
Çizelge 4.29 : Sülfite metoduyla kağıt üretiminden kaynaklanan emisyonlar	31
Çizelge 4.30 : Şeker üretimi emisyonları	31
Çizelge 4.31 : Endüstri tesislerinin enerji kullanım emisyonları.....	31
Çizelge 4.32 : Kirleticilerin kaynaklara göre toplam emisyonları.....	32
Çizelge A.1 : 1x1 Dereceli grid hücrelerinin minimum ve maksimum enlem ve boylam derecelerinin listesi.	202
Çizelge A.2 : Tez verilerine göre 1x1 dereceli grid hücrelerine tekabül eden kirletici emisyonlarının listesi.	206
Çizelge A.3 : EDGAR verilerine göre 1x1 dereceli grid hücrelerine tekabül eden kirletici emisyonlarının listesi.	212

Çizelge A.4 : EMEP verilerine göre 1x1 dereceli grid hücrelerine tekabül eden
kirlenici emisyonlarının listesi. 218

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1: Partikül maddelerin insan vücudunda etkili olduğu bölgeler.....	3
Şekil 1.2: Çalışmanın akış şeması	4
Şekil 2.1: Hava kirleticilerinin sınıflandırılması	5
Şekil 4.1: EMEP programının teşkilat yapısı	34
Şekil 4.2: 50x50 km ² alanlı EMEP grid sistemi (0,5x0,5) ^o	35
Şekil 6.1: Isınma kaynaklı SO _x dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli.....	45
Şekil 6.2: Isınma kaynaklı SO _x dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.....	45
Şekil 6.3: Isınma kaynaklı SO _x dağılımı haritası(1x1) dereceli.....	46
Şekil 6.4: Endüstri kaynaklı SO _x dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	46
Şekil 6.5: Endüstri kaynaklı SO _x dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	47
Şekil 6.6: Endüstri kaynaklı SO _x dağılımı haritası(1x1) dereceli	47
Şekil 6.7: Toplam SO _x dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	48
Şekil 6.8: Toplam SO _x dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	48
Şekil 6.9: Toplam SO _x dağılımı haritası(1x1) dereceli	49
Şekil 6.10: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı SO _x haritası (0.1x0.1)	50
Şekil 6.11: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı SO _x haritası (0.5x0.5)	50
Şekil 6.12: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı SO _x haritası (1x1)	51
Şekil 6.13: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı SO _x haritası (0.1x0.1)	51
Şekil 6.14: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı SO _x haritası (0.5x0.5)	52
Şekil 6.15: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı SO _x haritası (1x1)	52
Şekil 6.16: EMEP verilerine göre toplam SO _x haritası (0.1x0.1)	53
Şekil 6.17: EMEP verilerine göre toplam SO _x haritası (0.5x0.5)	53
Şekil 6.18: EMEP verilerine göre toplam SO _x haritası (1x1)	54
Şekil 6.19: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı SO _x haritası (0.1x0.1).....	55
Şekil 6.20: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı SO _x haritası (0.5x0.5).....	55
Şekil 6.21: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı SO _x haritası (1x1).....	56
Şekil 6.22: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı SO _x haritası (0.1x0.1)	56
Şekil 6.23: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı SO _x haritası (0.5x0.5)	57
Şekil 6.24: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı SO _x haritası (1x1)	57
Şekil 6.25: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı SO _x haritası (0.1x0.1)	58
Şekil 6.26: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı SO _x haritası (0.5x0.5)	58
Şekil 6.27: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı SO _x haritası (1x1)	59
Şekil 6.28: EDGAR verilerine göre toplam SO _x haritası (0.1x0.1)	59
Şekil 6.29: EDGAR verilerine göre toplam SO _x haritası (0.5x0.5)	60
Şekil 6.30: EDGAR verilerine göre toplam SO _x haritası (1x1)	60
Şekil 6.31: Isınma kaynaklı NO _x dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	61
Şekil 6.32: Isınma kaynaklı NO _x dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	62
Şekil 6.33: Isınma kaynaklı NO _x dağılımı haritası(1x1) dereceli	62
Şekil 6.34: Endüstri kaynaklı NO _x dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	63
Şekil 6.35: Endüstri kaynaklı NO _x dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	63

Şekil 6.36: Endüstri kaynaklı NO _x dağılımı haritası(1x1) dereceli.....	64
Şekil 6.37: Toplam NO _x dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	64
Şekil 6.38: Toplam NO _x dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	65
Şekil 6.39: Toplam NO _x dağılımı haritası(1x1) dereceli	65
Şekil 6.40: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı NO _x haritası (0.1x0.1).....	66
Şekil 6.41: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı NO _x haritası (0.5x0.5).....	67
Şekil 6.42: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı NO _x haritası (1x1).....	67
Şekil 6.43: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı NO _x haritası (0.1x0.1).....	68
Şekil 6.44: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı NO _x haritası (0.5x0.5).....	68
Şekil 6.45: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı NO _x haritası (1x1).....	69
Şekil 6.46: EMEP verilerine göre toplam NO _x haritası (0.1x0.1).....	69
Şekil 6.47: EMEP verilerine göre toplam NO _x haritası (0.5x0.5).....	70
Şekil 6.48: EMEP verilerine göre toplam NO _x haritası (1x1).....	70
Şekil 6.49: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NO _x haritası (0.1x0.1)	71
Şekil 6.50: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NO _x haritası (0.5x0.5)	72
Şekil 6.51: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NO _x haritası (1x1)	72
Şekil 6.52: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NO _x haritası (0.1x0.1).....	73
Şekil 6.53: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NO _x haritası (0.5x0.5).....	73
Şekil 6.54: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NO _x haritası (1x1).....	74
Şekil 6.55: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NO _x haritası (0.1x0.1).....	74
Şekil 6.56: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NO _x haritası (0.5x0.5).....	75
Şekil 6.57: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NO _x haritası (1x1).....	75
Şekil 6.58: EDGAR verilerine göre toplam NO _x haritası (0.1x0.1).....	76
Şekil 6.59: EDGAR verilerine göre toplam NO _x haritası (0.5x0.5).....	76
Şekil 6.60: EDGAR verilerine göre toplam NO _x haritası (1x1).....	77
Şekil 6.61: Isınma kaynaklı CO dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli.....	77
Şekil 6.62: Isınma kaynaklı CO dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.....	78
Şekil 6.63: Isınma kaynaklı CO dağılımı haritası(1x1) dereceli.....	78
Şekil 6.64: Endüstri kaynaklı CO dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	79
Şekil 6.65: Endüstri kaynaklı CO dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	79
Şekil 6.66: Endüstri kaynaklı CO dağılımı haritası(1x1) dereceli	80
Şekil 6.67: Toplam CO dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	80
Şekil 6.68: Toplam CO dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	81
Şekil 6.69: Toplam CO dağılımı haritası(1x1) dereceli	81
Şekil 6.70: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (0.1x0.1)	82
Şekil 6.71: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (0.5x0.5)	83
Şekil 6.72: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (1x1)	83
Şekil 6.73: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (0.1x0.1)	84
Şekil 6.74: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (0.5x0.5)	84
Şekil 6.75: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (1x1)	85
Şekil 6.76: EMEP verilerine göre toplam CO haritası (0.1x0.1).....	85
Şekil 6.77: EMEP verilerine göre toplam CO haritası (0.5x0.5).....	86
Şekil 6.78: EMEP verilerine göre toplam CO haritası (1x1).....	86
Şekil 6.79: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı CO haritası (0.1x0.1).....	87
Şekil 6.80: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı CO haritası (0.5x0.5).....	88
Şekil 6.81: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı CO haritası (1x1).....	88
Şekil 6.82: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (0.1x0.1).....	89
Şekil 6.83: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (0.5x0.5).....	89
Şekil 6.84: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (1x1).....	90
Şekil 6.85: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (0.1x0.1).....	90

Şekil 6.86: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (0.5x0.5).....	91
Şekil 6.87: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (1x1).....	91
Şekil 6.88: EDGAR verilerine göre toplam CO haritası (0.1x0.1).....	92
Şekil 6.89: EDGAR verilerine göre toplam CO haritası (0.5x0.5).....	92
Şekil 6.90: EDGAR verilerine göre toplam CO haritası (1x1).....	93
Şekil 6.91: Isınma kaynaklı PM ₁₀ dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	93
Şekil 6.92: Isınma kaynaklı PM ₁₀ dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	94
Şekil 6.93: Isınma kaynaklı PM ₁₀ dağılımı haritası(1x1) dereceli	94
Şekil 6.94: Endüstri kaynaklı PM ₁₀ dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli.....	95
Şekil 6.95: Endüstri kaynaklı PM ₁₀ dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.....	95
Şekil 6.96: Endüstri kaynaklı PM ₁₀ dağılımı haritası(1x1) dereceli.....	96
Şekil 6.97: Toplam PM ₁₀ dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli.....	96
Şekil 6.98: Toplam PM ₁₀ dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.....	97
Şekil 6.99: Toplam PM ₁₀ dağılımı haritası(1x1) dereceli.....	97
Şekil 6.100: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.1x0.1).....	98
Şekil 6.101: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.5x0.5).....	99
Şekil 6.102: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı PM ₁₀ haritası (1x1).....	99
Şekil 6.103: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.1x0.1).....	100
Şekil 6.104: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.5x0.5).....	100
Şekil 6.105: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı PM ₁₀ haritası (1x1).....	101
Şekil 6.106: EMEP verilerine göre toplam PM ₁₀ haritası (0.1x0.1).....	101
Şekil 6.107: EMEP verilerine göre toplam PM ₁₀ haritası (0.5x0.5).....	102
Şekil 6.108: EMEP verilerine göre toplam PM ₁₀ haritası (1x1).....	102
Şekil 6.109: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.1x0.1)	103
Şekil 6.110: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.5x0.5)	104
Şekil 6.111: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM ₁₀ haritası (1x1)	104
Şekil 6.112: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.1x0.1).....	105
Şekil 6.113: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.5x0.5).....	105
Şekil 6.114: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM ₁₀ haritası (1x1)	106
Şekil 6.115: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.1x0.1).....	106
Şekil 6.116: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM ₁₀ haritası (0.5x0.5).....	107
Şekil 6.117: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM ₁₀ haritası (1x1).....	107
Şekil 6.118: EDGAR verilerine göre toplam PM ₁₀ haritası (0.1x0.1).....	108
Şekil 6.119: EDGAR verilerine göre toplam PM ₁₀ haritası (0.5x0.5).....	108
Şekil 6.120: EDGAR verilerine göre toplam PM ₁₀ haritası (1x1).....	109
Şekil 6.121: Isınma kaynaklı PM _{2.5} dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	109
Şekil 6.122: Isınma kaynaklı PM _{2.5} dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	110
Şekil 6.123: Isınma kaynaklı PM _{2.5} dağılımı haritası(1x1) dereceli	110
Şekil 6.124: Endüstri kaynaklı PM _{2.5} dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	111
Şekil 6.125: Endüstri kaynaklı PM _{2.5} dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	111
Şekil 6.126: Endüstri kaynaklı PM _{2.5} dağılımı haritası(1x1) dereceli	112
Şekil 6.127: Toplam PM _{2.5} dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	112
Şekil 6.128: Toplam PM _{2.5} dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	113
Şekil 6.129: Toplam PM _{2.5} dağılımı haritası(1x1) dereceli	113
Şekil 6.130: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.1x0.1).....	114
Şekil 6.131: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.5x0.5).....	115
Şekil 6.132: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı PM _{2.5} haritası (1x1).....	115
Şekil 6.133: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.1x0.1).....	116
Şekil 6.134: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.5x0.5).....	116
Şekil 6.135: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı PM _{2.5} haritası (1x1).....	117

Şekil 6.136: EMEP verilerine göre toplam PM _{2.5} haritası (0.1x0.1).....	117
Şekil 6.137: EMEP verilerine göre toplam PM _{2.5} haritası (0.5x0.5).....	118
Şekil 6.138: EMEP verilerine göre toplam PM _{2.5} haritası (1x1).....	118
Şekil 6.139: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.1x0.1)	119
Şekil 6.140: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.5x0.5)	120
Şekil 6.141: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM _{2.5} haritası (1x1)	120
Şekil 6.142: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.1x0.1).....	121
Şekil 6.143: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.5x0.5).....	121
Şekil 6.144: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM _{2.5} haritası (1x1).....	122
Şekil 6.145: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.1x0.1).....	122
Şekil 6.146: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM _{2.5} haritası (0.5x0.5).....	123
Şekil 6.147: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM _{2.5} haritası (1x1).....	123
Şekil 6.148: EDGAR verilerine göre toplam PM _{2.5} haritası (0.1x0.1).....	124
Şekil 6.149: EDGAR verilerine göre toplam PM _{2.5} haritası (0.5x0.5).....	124
Şekil 6.150: EDGAR verilerine göre toplam PM _{2.5} haritası (1x1).....	125
Şekil 6.151: Isınma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	125
Şekil 6.152: Isınma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	126
Şekil 6.153: Isınma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası(1x1) dereceli	126
Şekil 6.154: Endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	127
Şekil 6.155: Endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	127
Şekil 6.156: Endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritası(1x1) dereceli	128
Şekil 6.157: Toplam NMVOC dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli	128
Şekil 6.158: Toplam NMVOC dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli	129
Şekil 6.159: Toplam NMVOC dağılımı haritası(1x1) dereceli	129
Şekil 6.160: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (0.1x0.1).....	130
Şekil 6.161: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (0.5x0.5).....	131
Şekil 6.162: EMEP verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (1x1).....	131
Şekil 6.163: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (0.1x0.1)....	132
Şekil 6.164: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (0.5x0.5)....	132
Şekil 6.165: EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (1x1).....	133
Şekil 6.166: EMEP verilerine göre toplam NMVOC haritası (0.1x0.1).....	133
Şekil 6.167: EMEP verilerine göre toplam NMVOC haritası (0.5x0.5).....	134
Şekil 6.168: EMEP verilerine göre toplam NMVOC haritası (1x1).....	134
Şekil 6.169: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NMVOC haritası(0.1x0.1)135	
Şekil 6.170: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NMVOC haritası(0.5x0.5)136	
Şekil 6.171: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NMVOC haritası (1x1)	136
Şekil 6.172: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (0.1x0.1)..	137
Şekil 6.173: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (0.5x0.5)..	137
Şekil 6.174: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (1x1).....	138
Şekil 6.175: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (0.1x0.1 138	
Şekil 6.176: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası(0.5x0.5)..	139
Şekil 6.177: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (1x1).....	139
Şekil 6.178: EDGAR verilerine göre toplam NMVOC haritası (0.1x0.1)	140
Şekil 6.179: EDGAR verilerine göre toplam NMVOC haritası (0.5x0.5)	140
Şekil 6.180: EDGAR verilerine göre toplam NMVOC haritası (1x1)	141
Şekil 7.1: Grid No 1-13 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	144
Şekil 7.2: Grid No 21-33 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	145
Şekil 7.3: Grid No 34-47 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	146
Şekil 7.4: Grid No 48-62 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	146
Şekil 7.5: Grid No 63-77 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	147

Şekil 7.6: Grid No 78-91 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	148
Şekil 7.7: Grid No 92-105 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	149
Şekil 7.8: Grid No 106-116 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	149
Şekil 7.9: Grid No 117-128 olan ısınma kaynaklı SO _x emisyonları	150
Şekil 7.10: Grid No 3-49 olan endüstriyel kaynaklı SO _x emisyonları	151
Şekil 7.11: Grid No 51-84 olan endüstriyel kaynaklı SO _x emisyonları	151
Şekil 7.12: Grid No 86-121 olan endüstriyel kaynaklı SO _x emisyonları	152
Şekil 7.13: Grid No 3-13 olan toplam SO _x emisyonları	152
Şekil 7.14: Grid No 21-33 olan toplam SO _x emisyonları	153
Şekil 7.15: Grid No 34-46 olan toplam SO _x emisyonları	153
Şekil 7.16: Grid No 47-58 olan toplam SO _x emisyonları	154
Şekil 7.17: Grid No 60-72 olan toplam SO _x emisyonları	154
Şekil 7.18: Grid No 73-90 olan toplam SO _x emisyonları	155
Şekil 7.19: Grid No 91-117 olan toplam SO _x emisyonları	155
Şekil 7.20: Grid No 1-13 olan ısınma kaynaklı NO _x emisyonları	156
Şekil 7.21: Grid No 21-40 olan ısınma kaynaklı NO _x emisyonları	156
Şekil 7.22: Grid No 41-62 olan ısınma kaynaklı NO _x emisyonları	157
Şekil 7.23: Grid No 63-83 olan ısınma kaynaklı NO _x emisyonları	157
Şekil 7.24: Grid No 84-104 olan ısınma kaynaklı NO _x emisyonları	158
Şekil 7.25: Grid No 3-57 olan endüstriyel kaynaklı NO _x emisyonları	158
Şekil 7.26: Grid No 61-121 olan endüstriyel kaynaklı NO _x emisyonları	159
Şekil 7.27: Grid No 1-13 olan toplam NO _x emisyonları	159
Şekil 7.28: Grid No 21-42 olan toplam NO _x emisyonları	160
Şekil 7.29: Grid No 43-63 olan toplam NO _x emisyonları	160
Şekil 7.30: Grid No 64-84 olan toplam NO _x emisyonları	161
Şekil 7.31: Grid No 85-105 olan toplam NO _x emisyonları	161
Şekil 7.32: Grid No 106-128 olan toplam NO _x emisyonları	162
Şekil 7.33: Grid No 1-13 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları	162
Şekil 7.34: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları	163
Şekil 7.35: Grid No 43-64 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları	163
Şekil 7.36: Grid No 65-85 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları	164
Şekil 7.37: Grid No 86-104 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları	164
Şekil 7.38: Grid No 105-128 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları	165
Şekil 7.39: Grid No 3-54 olan endüstriyel kaynaklı CO emisyonları	165
Şekil 7.40: Grid No 61-111 olan endüstriyel kaynaklı CO emisyonları	166
Şekil 7.41: Grid No 1-13 olan toplam CO emisyonları	166
Şekil 7.42: Grid No 21-42 olan toplam CO emisyonları	167
Şekil 7.43: Grid No 43-63 olan toplam CO emisyonları	167
Şekil 7.44: Grid No 64-83 olan toplam CO emisyonları	168
Şekil 7.45: Grid No 84-104 olan toplam CO emisyonları	168
Şekil 7.46: Grid No 105-128 olan toplam CO emisyonları	169
Şekil 7.47: Grid No 1-1321 olan ısınma kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	169
Şekil 7.48: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	170
Şekil 7.49: Grid No 43-63 olan ısınma kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	170
Şekil 7.50: Grid No 64-84 olan ısınma kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	171
Şekil 7.51: Grid No 85-104 olan ısınma kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	171
Şekil 7.52: Grid No 105-128 olan ısınma kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	172
Şekil 7.53: Grid No 3-56 olan endüstriyel kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	172
Şekil 7.54: Grid No 61-111 olan endüstriyel kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	173
Şekil 7.55: Grid No 1-21 olan toplam PM ₁₀ emisyonları	173

Şekil 7.56: Grid No 22-42 olan toplam PM ₁₀ emisyonları	174
Şekil 7.57: Grid No 43-63 olan toplam PM ₁₀ emisyonları	174
Şekil 7.58: Grid No 64-84 olan toplam PM ₁₀ emisyonları	175
Şekil 7.59: Grid No 85-105 olan toplam PM ₁₀ emisyonları	175
Şekil 7.60: Grid No 106-128 olan toplam PM ₁₀ emisyonları.....	176
Şekil 7.61: Grid No 1-21 olan ısınma kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	176
Şekil 7.62: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	177
Şekil 7.63: Grid No 43-63 olan ısınma kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	177
Şekil 7.64: Grid No 64-84 olan ısınma kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	178
Şekil 7.65: Grid No 85-105 olan ısınma kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	178
Şekil 7.66: Grid No 106-128 olan ısınma kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	179
Şekil 7.67: Grid No 3-62 olan endüstriyel kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	179
Şekil 7.68: Grid No 63-115 olan endüstriyel kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	180
Şekil 7.69: Grid No 1-21 olan toplam PM _{2.5} emisyonları.....	180
Şekil 7.70: Grid No 22-42 olan toplam PM _{2.5} emisyonları.....	181
Şekil 7.71: Grid No 43-63 olan toplam PM _{2.5} emisyonları.....	181
Şekil 7.72: Grid No 64-84 olan toplam PM _{2.5} emisyonları.....	182
Şekil 7.73: Grid No 86-104 olan toplam PM _{2.5} emisyonları.....	182
Şekil 7.74: Grid No 105-129 olan toplam PM _{2.5} emisyonları.....	183
Şekil 7.75: Grid No 3-21 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.....	144
Şekil 7.76: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.....	184
Şekil 7.77: Grid No 43-63 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları	184
Şekil 7.78: Grid No 64-84 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.....	185
Şekil 7.79: Grid No 85-105 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.....	185
Şekil 7.80: Grid No 106-128 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.....	186
Şekil 7.81: Grid No 3-52 olan endüstriyel kaynaklı NMVOC emisyonları.....	186
Şekil 7.82: Grid No 61-121 olan endüstriyel kaynaklı NMVOC emisyonları.....	187
Şekil 7.83: Grid No 1-21 olan toplam NMVOC emisyonları.....	187
Şekil 7.84: Grid No 22-42 olan toplam NMVOC emisyonları.....	188
Şekil 7.85: Grid No 43-63 olan toplam NMVOC emisyonları.....	188
Şekil 7.86: Grid No 64-84 olan toplam NMVOC emisyonları.....	189
Şekil 7.87: Grid No 85-105 olan toplam NMVOC emisyonları.....	189
Şekil 7.88: Grid No 106-128 olan toplam NMVOC emisyonları	190
Şekil A.1: Grid numaralarının Türkiye üzerinde gösterimi	201
Şekil B.1: Toplam SO _x emisyonları haritası	221
Şekil B.2: EMEP toplam SO _x emisyonları haritası	221
Şekil B.3: EGDAR toplam SO _x emisyonları haritası.....	221
Şekil B.4: Toplam SO _x emisyonları haritası	222
Şekil B.5: EMEP toplam SO _x emisyonları haritası	222
Şekil B.6: EGDAR toplam SO _x emisyonları haritası.....	222
Şekil B.7: Toplam SO _x emisyonları haritası	223
Şekil B.8: EMEP toplam SO _x emisyonları haritası	223
Şekil B.9: EGDAR toplam SO _x emisyonları haritası.....	223
Şekil B.10: Toplam SO _x emisyonları haritası	224
Şekil B.11: EMEP toplam SO _x emisyonları haritası	224
Şekil B.12: EGDAR toplam SO _x emisyonları haritası.....	224
Şekil B.13: Toplam SO _x emisyonları haritası	225
Şekil B.14: EMEP toplam SO _x emisyonları haritası	225
Şekil B.15: EGDAR toplam SO _x emisyonları haritası.....	225
Şekil B.16: Toplam SO _x emisyonları haritası	226

Şekil B.17: EMEP toplam SO _x emisyonları haritası.....	226
Şekil B.18: EGDAR toplam SO _x emisyonları haritası	226
Şekil C.1: Isınma kaynaklı SO _x emisyonları	227
Şekil C.2: Isınma kaynaklı NO _x emisyonları.....	227
Şekil C.3: Isınma kaynaklı CO emisyonları	228
Şekil C.4: Isınma kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	228
Şekil C.5: Isınma kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	229
Şekil C.6: Isınma kaynaklı NMVOC emisyonları.....	229
Şekil C.7: Sanayi kaynaklı SO _x emisyonları	230
Şekil C.8: Sanayi kaynaklı NO _x emisyonları.....	230
Şekil C.9: Sanayi kaynaklı CO emisyonları	231
Şekil C.10: Sanayi kaynaklı PM ₁₀ emisyonları	231
Şekil C.11: Sanayi kaynaklı PM _{2.5} emisyonları	232
Şekil C.12: Sanayi kaynaklı NMVOC emisyonları.....	232
Şekil C.13: Toplam SO _x emisyonları	233
Şekil C.14: Toplam NO _x emisyonları.....	233
Şekil C.15: Toplam CO emisyonları	234
Şekil C.16: Toplam PM ₁₀ emisyonları	234
Şekil C.17: Toplam PM _{2.5} emisyonları.....	235
Şekil C.18: Toplam NMVOC emisyonları.....	235
Şekil Ç.1: Toplam SO _x emisyonunun kaynaklara göre dağılımı	236
Şekil Ç.2: Toplam NO _x emisyonunun kaynaklara göre dağılımı	236
Şekil Ç.3: Toplam CO emisyonunun kaynaklara göre dağılımı	237
Şekil Ç.4: Toplam PM ₁₀ emisyonunun kaynaklara göre dağılımı	237
Şekil Ç.5: Toplam PM _{2.5} emisyonunun kaynaklara göre dağılımı	238
Şekil Ç.6: Toplam NMVOC emisyonunun kaynaklara göre dağılımı	238
Şekil Ç.7: Tez verilerine göre kirleticilerin toplam değerlerinin dağılımı	239

TÜRKİYE’NİN ENDÜSTRİ VE ISINMA KAYNAKLI EMİSYON ENVANTERİNİN GRİD SİSTEMİNE AKTARILMASI VE EMEP İLE EDGAR VERİLERİYLE MUKAYYESİ

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’ nin hava kirliliği envanterinin oluşturulması, kolay anlaşılır haritalar üretilmesi ve böylelikle ülke atmosferine salınan kirleticilerin hangi bölgelerde yoğunlaştığının rahatlıkla değerlendirilmesidir.

Oluşturulması hedeflenen haritalar için, 2014 yılında gerçekleştirilmiş olan, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çevre Bilimleri ve Mühendisliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Tez çalışmasında ulaşılmış olan Türkiye’ de enerji ve endüstri kaynaklı emisyonlar ve konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyonların mekansal dağılımları ile EMEP (Avrupa İzleme ve Değerlendirme Programı) tarafından ülkemiz koordinatlarında gerçekleştirilmiş olan emisyonlar ile EDGAR tarafından yayınlanan emisyonların mekansal dağılımlarından karşılaştırılabilmelerine olanak tanınacak şekilde faydalanılmıştır.

Kullanılan sayısal verilere bakılacak olursa; 2014 tarihli çalışmada, elektrik üretim kapasitesi 10 MW’ tan büyük fosil yakıt kullanan termik santraller, petrol rafinasyonu, organik kimya endüstrisi, mineral endüstrisi, metalurji endüstrisi, kağıt ve karton endüstrisi, şeker endüstrisi dikkate alınmış, konut ısınma kaynaklı emisyon hesapları ise 81 il ve mevcut ilçelerin tamamında gerçekleştirilmiştir.

Hesaplamaların sonucunda, enerji üretim tesisleri için emisyon değerleri CO₂, CO, SO_x, NO_x, NMVOC, TSP, PM₁₀ ve PM_{2.5} kirleticileri için, kontrolsüz durumlarda sırasıyla 123.587.348 ton/yıl, 11.018 ton/yıl, 2.325.499 ton/yıl, 325.716 ton/yıl, 2.452 ton/yıl, 5.333.215 ton/yıl, 1.343.733 ton/yıl, ve 201.795 ton/yıl olarak; endüstri tesisleri için emisyon değerleri yine kontrolsüz durumlarda sırasıyla için 55.124.263 ton/yıl, 790.861 ton/yıl, 42.737 ton/yıl, 28.609 ton/yıl, 220.055 ton/yıl, 5.834.130 ton/yıl, 3.300.394 ton/yıl, ve 8.920 ton/yıl olarak; endüstriyel tesislerin yakıt kullanımından kaynaklanan emisyonlar kontrolsüz durumlarda CO₂, SO_x, CO, NO_x, NMVOC ve PM₁₀ kirleticileri için sırasıyla 57.663.913 ton/yıl, 156.037 ton/yıl, 156.884 ton/yıl, 69.242 ton/yıl, 15.120 ton/yıl ve 156.844 ton/yıl olarak; son olarak da, konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyon değerleri CO₂, SO_x, CO, NO_x, NMVOC, TSP, PM₁₀, PM_{2.5} ve NH₃ kirleticileri için kontrolsüz durumlarda sırasıyla 38.195.817 ton/yıl, 232.559 ton/yıl, 37.471 ton/yıl, 1.059.298 ton/yıl, 136.015 ton/yıl, 108.954 ton/yıl, 127.182 ton/yıl, 124.877 ton/yıl ve 3.803 ton/yıl olarak belirtilmiştir.

2014 tarihli bu çalışmada sayısal veriler, emisyon faktörlerine dayalı olarak formülasyon sonucu elde edilmiştir.

EMEP ise verileri, merkez kurmuş olduğu ülkelerin verdiği raporlardan derlemekte

ve koordinatlara dayalı olarak oluşturduğu grid sistemlerine aktarmaktadır. Bu güne kadar yoğunluklu olarak 1x1 dereceli ve 0.5x0.5 dereceli grid sistemleri kullanılmakta iken, son dönemde artık çözünürlüğü daha da arttıran 0.1x0.1 dereceli grid sistemi kullanılmaya başlanmıştır.

Çalışmada, hem baz alınan tezin sayısal sonuçları hem de EMEP tarafından sisteme işlenmiş olan veriler üzerinden her üç grid sisteminde de haritalar üretilmiştir. Bunun için EMEP tarafından geliştirilmiş olan 0.1x0.1 dereceli grid sistemi baz alınmış, bu sistemdeki veriler üzerinden 0.5x0.5 dereceli ve 1x1 dereceli mekansal dağılım haritaları oluşturulmuştur. Haritaların oluşturulmasında Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) yazılımlarından ARCGIS kullanılmıştır. Ayrıca koordinatların belirlenmesinde Google Earth Pro, verilerin yönetilmesinde de Excell programlarından yararlanılmıştır.

Katmanlı yapıda bir yazılım olan ARCGIS, Desktop, Mobile, Server ve Online olmak üzere dört bölümde tasarlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan ARCGIS Desktop, ArcInfo, ArcView ve ArcEditor içerisinde bütünleşik olarak gelen ArcMap, ArcCatalog, ArcToolbox, ArcGlobe ve Model Builder arayüzleri ile haritalama, coğrafi analizler, veri güncelleme, veri yönetimi ve görüntüleme işlemlerini gerçekleştirilebilmesine imkan veren entegre bir coğrafi bilgi sistemi yazılımıdır.

EMEP' in internet sitesinden Türkiye'ye ait olan 0.1x0.1 dereceli Grid sistemi elde edilmiştir. Bu sistemde Türkiye sınırları dahilinde, 10x10 km² lik, işlenebilir vaziyette, birebir koordinatları belirlenmiş hücreler bulunmaktadır. Toplam 8611 adet olan bu hücreler, ARCGIS yazılımıyla açılabilen ve yazılım üzerinden bu hücreler için veri girişi yapılacak alanlar atanabilmektedir.

Bu çalışmada öncelikle, Google Earth Pro kullanılarak, konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyonların işleneceği hücreleri belirlemek üzere, Türkiye'nin her bir ilçesinin koordinatları tek tek belirlenerek 0.1x0.1 dereceli grid sistemine aktarılmıştır. Daha sonra, GIS yazılımı üzerinde SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} ve NMVOC alanları tanımlanarak, her bir ilçenin bu emisyonlara ait verileri tanımlanan alanlara işlenmek suretiyle, Türkiye' nin 10x10 km² lik alanlar halinde her bir kirletici için özel olarak emisyon haritaları oluşturulmuştur.

EMEP ve EDGAR tarafından yayınlanan emisyonlar ile tez verileri arasında sağlıklı bir karşılaştırma yapabilmek adına, işlenecek parametreler SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} ve NMVOC olarak belirlenmiştir. EMEP internet sayfasında NO_x, NMVOC, SO_x, NH₃, PM_{2.5}, PM₁₀, Pmcoars,e CO, Cd, Hg, Pb, PCDD/PCDF, benzo(a), benzo(b), benzo(k) Indeno ve HCB parametrelerine ait, ısınma, endüstri, trafik, gemicilik, tarım vb. kaynaklı emisyonların 0.1x0.1 dereceli grid sistemine aktarılacak üzere hazırlanmış olan (her bir grid hücresinin koordinatlarına ait) listeleri yayınlanmıştır.

Anılan internet sayfasından, SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} ve NMVOC kirleticilerine ait, enerji ve endüstri kaynaklı emisyon verilerine ait listeler elde edilmiştir. Ancak, program tarafından yayınlanan veri grupları arasında Türkiye'nin koordinatlarına isabet eden ısınma kaynaklı emisyon verileri bulunmadığından karşılaştırma sadece enerji ve sanayi kaynaklı emisyonlar üzerinden yürütülmüştür.

Öte yandan, EDGAR programı tarafından yayınlanan veriler ısınma kaynaklı emisyon verilerini de içerdiğinden, tez verileri ile mevcut tüm kaynaklar üzerinden karşılaştırma yapabilme imkanı elde edilmiştir. 0.1x0.1 dereceli Grid baz alınarak ArcToolbox (Feature Class) arayüzü üzerinden, 0.5x0.5 dereceli (50x50km²) ve akabinde 1x1 dereceli (100x100km²) yeni Grid sistemleri oluşturulmuş ve her iki sistemde de parametrelere ait veriler, dahil oldukları hücreye tekabül eden alt hücre verilerinin toplanması suretiyle işlenmiştir.

Bu sayede, Türkiye'nin hava kirliliği envanterinin görselleştirilmesine de vesile olunmuştur. Hazırlanan haritalar üzerinde yapılan incelemede, EMEP ve EDGAR'dan elde edilen verilerle, 2014 tarihli tez çalışmasından alınan verilerin birebir örtüşmeseler de, özellikle EDGAR verileri ile olumlu olarak tanımlanabilecek bir uyum içerisinde oldukları değerlendirilmiştir.

Ayrıca, bu çalışma, hangi kirleticinin hangi bölge ya da bölgelerde yoğunlaştığının görsel bir zemin üzerinde, kolaylıkla incelenmesine fırsat vermiş, emisyonların daha çok, İstanbul, İzmit, Kocaeli, Bursa, İzmir, Ankara, Adana, Kayseri, Gaziantep, İskenderun, Zonguldak, Karabük, Samsun, Konya, Çanakkale, Balıkesir, Kütahya, Eskişehir, Kahramanmaraş dolaylarında yoğun olduğu görülmüştür.

TRANSFERRING THE INDUSTRIAL AND HEATING SOURCE EMISSIONS INVENTORY OF TURKEY TO GRID SYSTEM AND COMPARISON WITH EMEP AND EDGAR DATA

SUMMARY

The main purpose of this study, Turkey 's creation of air pollution inventory, production and thus easy to understand maps that can be easily assess which areas of concentrated pollutants released to the atmosphere of the country.

Creating targeted for maps, which were performed in 2014, Istanbul Technical University, Institute of Natural Sciences, Environmental Sciences and Engineering Department, which was achieved in the Graduate Program thesis Turkey's energy and industry emissions and EMEP with the spatial distribution of the emissions from residential heating systems (European Monitoring and Assessment Program) in a way that allows them to be compared in terms of the spatial distributions of the emissions realized at the coordinates of my country.

If we look at the numerical values used, In 2014, electricity generation capacity is calculated by taking into consideration the thermal power plants using 10 megawatts of fossil fuel, petroleum refining, organic chemical industry, mineral industry, metallurgy industry, paper and cardboard industry, sugar industry, has been carried out in all of the existing provinces.

As a result of the calculations, the emission values for power generation facilities are 123.587.348 tons/year, 11.018 tons/year, 2.325.499 tons/year for uncontrolled pollutants for CO₂, CO, SO_x, NO_x, NMVOC, TSP, PM₁₀ and PM_{2.5} pollutants, 325.716 tons/year, 2.452 tons/year, 5.333.215 tons/year, 1.343.733 tons/year, and 201.795 tons/year; the emission values for industrial plants are again in the uncontrolled state of 55.124.263 tons/year, 790.861 tons/year, 42.737 tons/year, 28.609 tons/year, 220.055 tons/year, 5.834.130 tons/year, 3.300.394 tons/year, and 8.920 tons/year; year, 156,864 tons/year, 69,242 tons/year, 15,120 tons/year and 156,844 tons/year for CO₂, SO_x, CO, NO_x, NMVOC and PM₁₀ pollutants, respectively, in uncontrolled situations. ton/year ; Finally, the emission values from residential heating systems are 38.195.817 tons/year, 232.559 tons/year, 37.471 tons/year for uncontrolled cases for CO₂, SO_x, CO, NO_x, NMVOC, TSP, PM₁₀, PM_{2.5} and NH₃ pollutants, respectively , 1,059,298 tons / year, 136,015 tons/year, 108,954 tons/year, 127,182 tons/year, 124,877 tons/year and 3,803 tons/year respectively.

In this work of 2014, numerical data were obtained as a result of formulation based

on emission factors.

EMEP transfers the data from the reports given by the countries where it has established headquarters to the grid systems it has created based on the coordinates. While 1x1 grade and 0.5x0.5 grade grid systems are being used to this day, 0.1x0.1 grade grid system which is increasing the resolution is started to use.

In the study, both the numerical results of the thesis based on the system and the maps processed by the EMEP were produced in all three grid systems. Based on the 0.1x0.1 grid system developed by EMEP, 0.5x0.5 degrees and 1x1 degree spatial distribution maps were created. ARCGIS was used in Geographical Information System (GIS) software for creating maps. In addition, Coordinates have been specified in Google Earth Pro, and data has been managed in Excell programs.

ARCGIS is a software in a layered structure, designed in four parts as Desktop, Mobile, Server and Online. ARCGIS Desktop is an integrated geographical information system software that enables mapping, geographical analysis, data update, data management and display operations with ArcMap, ArcCatalog, ArcToolbox, ArcGlobe and Model Builder interfaces integrated in ArcInfo, ArcInfo, ArcView and ArcEditor.

EMEP 'in the website belonging to Turkey 0.1x0.1 degree grid system were obtained. In this system, within the boundaries of Turkey, 10x10 km², processed condition, a literal coordinates determined cells. These cells, totaling 8608 units, can be opened with ARCGIS software and the fields to be used for data entry for these cells can be assigned via software.

In this study first, using Google Earth to determine cells to be processed emissions from residential heating system, the coordinates of each district individually determined 0.1x0.1 Turkey's grade was transferred to the grid system. Then, the SO_x from the GIS software, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} and NMVOC areas are defined, by each district incorporation into the area defined data for these emissions, Turkey's 10x10 km² area in case specifically for each pollutant emission maps were created.

The parameters to be processed were determined as SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} and NMVOC in order to make a healthy comparison between EMEP and EDGAR emissions and thesis data. The EMEP internet site contains parameters such as NO_x, NMVOC, SO_x, NH₃, PM_{2.5}, PM₁₀, Pmcoars, e CO, Cd, Hg, Pb, PCDD / PCDF, benzo (a), benzo , heating, industry, traffic, shipping, agriculture, etc. lists of the emissions of origin (for each coordinate of the grid cell) prepared for transfer to the 0.1x0.1 grid system have been published.

From this web page, lists of public power and industrial emission data belonging to SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} and NMVOC pollutants were obtained. However, there is no any data about heating emissions on EMEP, therefore any comparison between

these two data groups, EMEP and thesis, could not be possible. Only, emissions from public power and industry have been able to compared. On the other hand, since the data published by the EDGAR program includes the emission data of the heating source, it is possible to compare the data with the thesis data from all available sources.

New grid systems of 0.5x0.5 degree (50x50km²) and 1x1 degree (100x100km²) have been created on ArcFootbox (Feature Class) interface based on a 0.1x0.1 grade grid in order to provide meaningful comparisons given by EMEP. are processed by collection of the subcellular data corresponding to the cells to which they belong.

In the examination made on the prepared maps, it is observed that a positive correlation could be identified between EDGAR and thesis data, but, clearly .there is no a totally compatible results, espacially by EMEP data.

In addition, this study gave an opportunity to easily examine which pollutant concentrates in which region or regions on a visual basis, and the emissions are mostly found in the cities of Istanbul, İzmit, Kocaeli, Bursa, İzmir, Ankara, Adana, Konya, Kayseri, Gaziantep, Iskenderun, Zonguldak, Karabük, Samsun, Çanakkale, Balıkesir, Kütahya, Eskişehir and Kahramanmaraş provinces.

1. GİRİŞ

Hava kirliliği, atmosferdeki bir veya daha fazla kirleticinin insan, bitki ve hayvan yaşamına; ticari veya kişisel eşyalara ve çevre kalitesine zarar veren miktar ve sürelerde bulunması olarak tarif edilebilir [1].

Atmosfere salınan gazlardan, Karbonmonoksit (CO), Karbondioksit (CO₂), Azot oksitler (NO_x), Kükürt oksitler (SO_x), Hidrojen sülfür (H₂S), Amonyak (NH₃), Uçucu Organik Bileşikler (VOC, NMVOC) katı ve sıvı forma sahip kirleticilerden Toplam Askıda Katı Madde (TSP), partiküller (PM₁₀, PM_{2.5}) (aerosoller) başlıca hava kirleticileridir ve birincil kirleticiler olarak tanımlanırlar. Bunun dışında Ozon (O₃) ve PAN (peroksi asetil nitrat) ve PBN (peroksibenzol nitrat) gibi fotokimyasal oksidantlar da ikincil hava kirleticileri olarak tanımlanmaktadır.

Hava kirleticileri, doğal kaynaklardan ve insan faaliyetleri sonucunda meydana gelen (antropojenik) kaynaklardan atmosfere salınırlar. Doğal kaynaklar; volkanik patlamalar, orman yangınları, toz fırtınaları, okyanuslar, denizler ve bitkiler olarak gösterilebilir. Başlıca antropojenik kaynaklar ise ulaştırma (uçaklar, motorlu taşıtlar, demiryolları ve gemiler), endüstri (termik santraller, endüstriyel prosesler ve katı atık yakma tesisleri) ve ısınma (katı, sıvı, gaz yakıt sobaları ve kalorifer kazanları) olarak sıralanabilir.

Hava kirletici gazların ekosisteme etkileri, küresel boyutta; yeryüzünün tümünü etkileyen sera etkisi ve ozon tabakasının incilmesi, küresel ısınma sonucu kutuplarda buzul kütlelerin erimesi ve tüm dünyada suların yükselmesi gibi olaylarda, bölgesel ölçekte; dünyadaki belirli bölgelere tesir eden asit yağmurları olaylarında ve lokal ölçekte; yerleşim ve sanayi bölgelerinde görülen hava kirliliği şeklinde kendini göstermektedir.

Bilindiği üzere, hava kirliliği sadece ekosistem üzerinde değil, insan sağlığı üzerinde de etkili olmaktadır. Kirletici gaz ve aerosollerin insan sağlığına etkileri üzerine birçok araştırma mevcuttur. Hava kirliliğine maruz kalmanın, kardiyopulmoner sistemin hem kısa hem de uzun dönem sonuçlarını etkilediği bilinmektedir.[2]

Doğum öncesi hava kirliliği maruziyeti preterm doğum riskini artıracak ve gestasyonel yaşın azalmasına neden olacaktır. Bu nedenle, özellikle ileri anne yaşı olan gebelerde, çevre hava kirliliği maruziyetinin preterm doğum üzerine etkisine daha fazla dikkat edilmelidir.[3]

Çok sayıda epidemiyolojik çalışma, 2.5 um'den (PM_{2.5}) daha küçük çapa sahip partiküler madde için hem kısa süreli hem de uzun süreli maruziyetin insan solunum sistemi hastalığı, kalp hastalığı, akciğer kanseri ve benzeri ile güçlü bir şekilde bağlantılı olduğunu göstermiştir.[4]

KOAH akut alevlenmeleri (AECOPD) hastalık prosedürü sırasında önemli olaylardır. AECOPD, hastaların yaşam kalitesi, semptomları ve akciğer fonksiyonlarını olumsuz etkileyerek yüksek sosyoekonomik maliyetlere neden olmaktadır. Önceki çalışmalarda dış hava kirliliği ve KOAH akut alevlenmeleri yatışları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir.[5]

PM hava kirliliğine kısa süreli maruziyet, akut kardiyovasküler morbidite ve mortaliteye katkıda bulunur ve uzun vadede yüksek PM konsantrasyonlarına maruz kalma, yaşam beklentisini birkaç yıl azaltabilir [6] (Brook ve ark., 2004, 2010; Kiesewetter ve ark., 2015).

İnsan sağlığı ve ekosistem üzerindeki etkileri göze alındığında hava kirliliği, geniş düzeyde kontrol politikaları oluşturma zorunluluğu olan bir alandır. Bu politikaların doğru oluşturulabilmesinin, hava kirlilik modellemelerinin güvenilirliğiyle doğru orantılı olduğunu söylemek yanlış olmaz.

1.1 Çalışmanın Amacı

Türkiye sınırları dahilinde, çeşitli kaynaklardan atmosfere salınan kirletici emisyon verilerine dair geniş çaplı bir emisyon envanteri oluşturmak, bunu yaparken, aynı zamanda bu verilerin katmanlar halinde işlenerek birbirleri ile ve dahi aynı sınırlar için paylaşılmış mevcut diğer kaynaklardan elde edilmiş olan veriler ile karşılaştırılabilmelerine, güncellenebilmelerine olanak sağlamak, çalışmanın amacına temel teşkil etmektedir.

Bunun yanında, kirleticilerin atmosferdeki dağılımlarını hesaplamak için geliştirilmiş dispersiyon modelleri ile ilgili bir literatür derlemesi yapılmış ve bu sayede çalışmanın gelecekte yapılacak olan çalışmalara kullanışlı bir kaynak teşkil etmesi

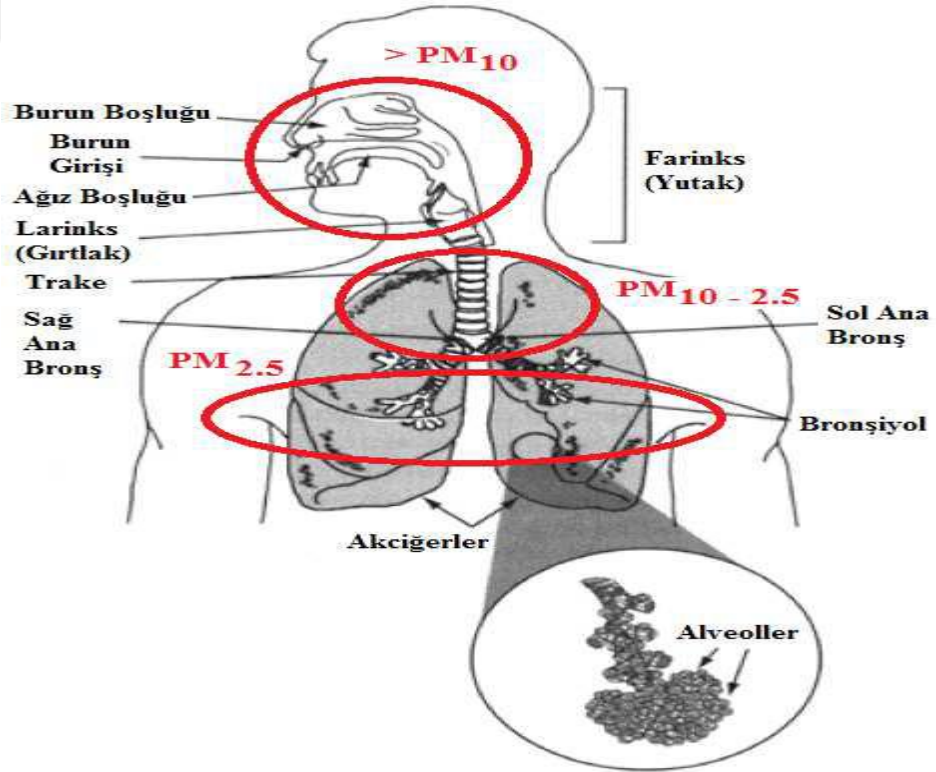

amaçlanmıştır.

1.2 Çalışmanın Önemi

İnsan sağlığını korumak ve ekosistemin sürdürülebilirliğini sağlamak, ancak kirleticilere maruziyetin kontrol altına alınması ve azaltılması ile mümkün olabilecektir. Bu da önce kirleticileri kontrol altına almayı gerektirir. Emisyon değerleri ve atmosferdeki dağılımları ne kadar doğru belirlenir ve ne kadar kullanışlı araçlar ile işlenirse, amaç o kadar yakınsanır.

Bu noktada, doğru, yüksek çözünürlüklü ve güncellenebilir hava kirliliği haritaları önemli bir bilgi gereksinimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece çevre ve sağlık politikası için hava kirliliği hakkında bilgi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki izleme ağlarını tasarlamak ve katmanlaştırmak için bir temel olarak hareket etmeleri de sağlanabilecektir. Buna ek olarak, politikaya rehberlik etmede ve değerlendirmede yardımcı olmak için sağlık ve çevre bilimlerini desteklemek için de gereklidirler. Şekil 1.1'de partikül maddelerin etki ettikleri vücut bölgeleri gösterilmektedir.

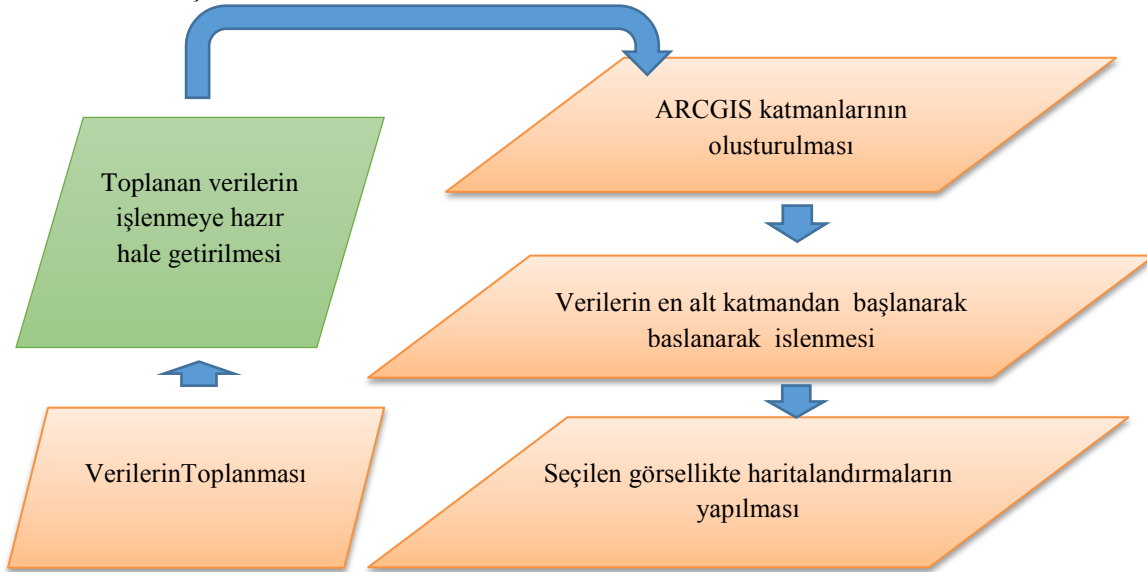
Şekil 1.1: Partikül maddelerin insan vücudunda etkili olduğu bölgeler

Bu noktada, doğru, yüksek çözünürlüklü ve güncellenebilir hava kirliliği haritaları önemli bir bilgi gereksinimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece çevre ve sağlık politikası için hava kirliliği hakkında bilgi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki izleme ağlarını tasarlamak ve katmanlaştırmak için bir temel olarak hareket etmeleri de sağlanabilecektir. Buna ek olarak, politikaya rehberlik etmede ve değerlendirmede yardımcı olmak için sağlık ve çevre bilimlerini desteklemek için de gereklidirler.

Bu çalışmanın, yüksek çözünürlüklü ve güncellenebilir kirlilik haritalarının oluşturulmasında bir kaynak teşkil edebileceği umulmaktadır.

1.3 Kapsam ve Metodoloji

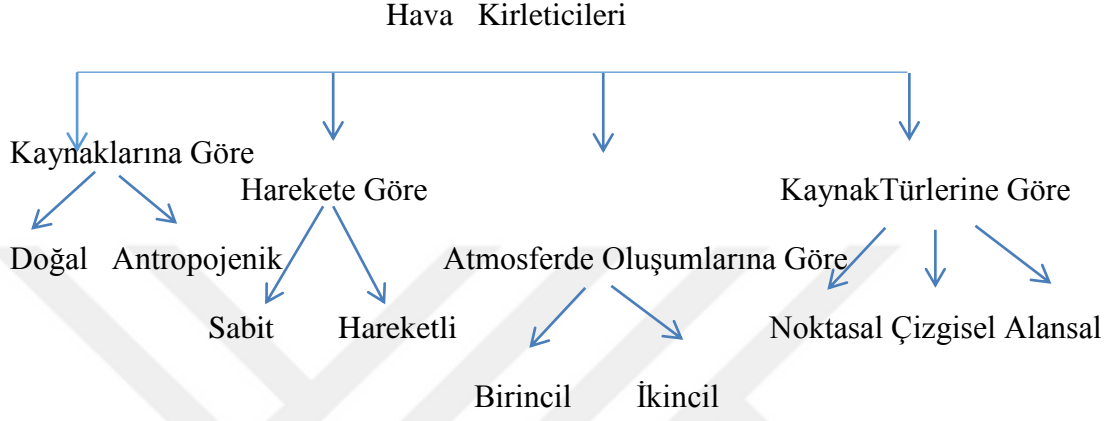
Çalışmada 2014 yılında yapılmış olan emisyon hesaplamalarına ait ve EDGAR ile EMEP programları tarafından yayınlanmış olan veriler olmak üzere üç ayrı kaynaktan elde edilen veriler kullanılmıştır. Eldeki veriler, Türkiye' nin 81 ilinin ve mevcut tüm ilçelerine ait SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} ve NMVOC kirleticilerine ait emisyon değerlerinin, hem konut ısıtma sistemlerinden, hem de enerji santralleri ve endüstriyel tesislerden kaynaklı olarak işlenmesine imkan verecek kapsamdadır. Ancak, EMEP programı tarafından yayınlanan veriler sadece enerji ve endüstriyel kaynaklı emisyon değerlerini içermektedir. Çalışmada izlenen metod Şekil 1.2' de ifade edilmiştir.

Şekil 1.2: Çalışmanın akış şeması.

2. HAVA KİRLETİCİLERİ

Şekil 2.1' de hava kirleticilerinin sınıflandırılması görülmektedir.

Şekil 2.1: Hava kirleticilerinin sınıflandırılması

2.1 Kentsel Hava Kirleticileri

Kentsel hava kirleticileri, birincil ve ikincil kirleticileri kapsamak üzere, dış ortam kirleticileri ve iç ortam kirleticileri olarak sınıflandırılabilir

2.1.1 Birincil dış ortam kirleticileri

Kentsel alanlarda, dış ortam havasında bulunan temel hava kirleticileri; karbon monoksit (CO), ozon (O₃), azot oksitleri (NO_x), kükürt dioksit (SO₂), asılı partiküler maddeler (APM) ve kurşun (Pb) dur. Ayrıca polisiklik aromatik hidrokarbonlar (PAH) ve asit aerosolleri gibi hava toksinlerine de gittikçe artan düzeyde önem verilmektedir. Hangi kirleticilerin hava kalitesi problemlerine sebep olduğu; endüstrileşme ve uygulanan kontrol tedbirleri, ulaşım tipleri, meteorolojik ve topoğrafik karakteristikleri içeren çok sayıda faktöre bağlıdır. İlave olarak; insan maruziyeti düşünüldüğünde, iç ortam hava kirleticilerinin katkısını da dikkate almak gerekir. İzlenecek kirleticilerin seçimi; ölçüm yerinin seçimi ve enstrümantasyon vb. izleme aşındaki pek çok faktörü etkileyecektir. Kalite güvenilirliği amaçlarının belirlenmesinde, kirleticilerin beklenen seviyeleri de rol oynayacaktır. Bu çalışmada

incelemeye alınan kirleticilerin belli başlı özelliklerine aşağıda yer verilmiştir.

2.1.1.1 Kükürt Oksitler

Kükürt oksitlerin en yaygın olanı Kükür dioksittir. Bu kirletici, boğucu, renksiz, asidik bir gazdır. Atmosferik SO₂' nin yaklaşık yarısı doğal emisyonlardan kaynaklanmaktadır (UNEP,1991). İnsanlar tarafından oluşturulan SO₂; kömür ve fuel-oil'in doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanması ile açığa çıkmaktadır. Dünya çapındaki temel kaynakları, endüstriyel prosesler, ısınma amaçlı kullanılan evsel yakıtlar ve termik santrallerdir. Çok az miktarı ise dizel yakıtlı taşıt araçlarından kaynaklanmaktadır.

SO₂'nin yüksek konsantrasyonları, öksürük ve bunun sonucunda akciğer fonksiyonlarında değişime neden olarak solunum sistemi tahribatına neden olmaktadır. Bu gaz ayrıca taş binaların ve diğer materyallerin de korozyonuna neden olur, bitkilere zarar verebilir ve asit yağmurlarının ve ikincil partiküllerin temel kaynağıdır.

SO₂' nin atmosferik konsantrasyonları, genellikle evsel ısıtma amacıyla kömür kullanımının yaygın olduğu şehirlerde çok yüksektir. Son 20-30 yıldır bazı şehirlerde daha temiz yakıtların kullanılması veya daha temiz ısıtma tekniklerinin uygulanması ile konsantrasyonlarda bir azalma eğilimi gözlenmektedir. SO₂' nin dış ortam konsantrasyonları, genellikle şehrin merkezi bölgelerinde ve endüstriyel alanların çevresinde yüksektir.

Sülfür oksitler (SO_x) emisyonları, yakıtta bulunan sülfürün oksidasyonundan kaynaklanan yağ yanması sırasında oluşur. Geleneksel yanma sistemlerinden SO_x emisyonları baskın olarak SO₂ biçimindedir. Kontrolsüz SO_x emisyonları neredeyse tamamen yakıtın kükürt içeriğine bağlıdır ve kazan boyutundan, brülör tasarımından veya yakılan yakıtın derecesinden etkilenmez. Ortalama olarak, yakıt kükürdünün yüzde 95'inden fazlası SO₂'ye dönüştürülür, yaklaşık yüzde 1 ila 5'i sülfür trioksit (SO₃) oksitlenir ve yüzde 1 ila 3'ü sülfat partikülü olarak salınır [7].

Kükürt dioksit (SO₂), “kükürt oksitleri” olarak bilinen bir grup reaktif gazdan biridir. SO₂ emisyonlarının en büyük kaynakları, enerji santrallerinde (% 73) ve diğer endüstriyel tesislerde (% 20) fosil yakıt yanmasından kaynaklanır. Daha küçük SO₂

emiyon kaynakları, madenden cevher çıkarılması ve lokomotifler, büyük gemiler ve yol dışı ekipmanlarla yüksek kükürt içeren yakıtların yakılması gibi endüstriyel süreçleri içerir [8].

2.1.1.2 Azot oksitleri (NO_x)

Azot oksitleri doğal kaynaklardan ve insan aktiviteleri sonucunda hemen hemen eşit oranda atmosfere atılırlar. Doğal kaynaklar dünya çapında eşit olarak dağılmasına rağmen insan aktiviteleri sonucu oluşan kaynaklar, nüfusun yoğun olduğu alanlarda yoğunlaşmıştır (UNEP,1991). Kentsel atmosferdeki en önemli azot oksitleri, azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂) dir. NO₂' nin NO ya göre daha anlamlı sağlık ve ekosistem etkileri bulunmaktadır. NO₂, çeşitli ölçüm metodolojileri kullanılarak ölçülebilir.

Kentsel alanlardaki NO₂' nin ana kaynağı, motorlu taşıtlarda yakıtların yanması, elektrik üretimi, fabrikaların ısıtılması ve endüstriyel proseslerdir. Atmosferdeki NO₂' nin çoğu azot monoksit (NO) emisyonlarının oksidasyonu ile oluşur. Azot dioksit, solunum yollarında tahriş edici bir etkiye sahiptir. Yüksek konsantrasyonlarda toksiktir. Fotokimyasal duman (ozona bakınız), asit yağmurları, ikincil formdaki partiküllerin oluşumunda önemli rolü bulunmaktadır. SO₂ ve ozon ile birlikte, ekinler ve bitki örtüsü üzerinde zararlı etkileri vardır. Kentsel alanlardaki konsantrasyonlar, trafik emisyonlarından kaynaklanıp şehir merkezinde ve ana yollara yakın yerlerde en yüksek konsantrasyonlarda bulunur.

Azot oksitleri, enerji santralleri ve diğer endüstriyel tesisler gibi yakıt yanmasından yayılmaktadır [9].

Yanma işlemlerinde oluşan azot oksitleri (NO_x), ya yanma havasında ("termal NO_x") atmosferik azotun termal olarak sabitlenmesinden ya da yakıtta ("yakıt NO_x") kimyasal olarak bağlı azotun dönüştürülmesinden kaynaklanmaktadır. NO_x terimi nitrik oksit (NO) ve azot dioksit (NO₂) kompozitini ifade eder. Test verileri, birçok harici fosil yakıt yakma sistemi için, yayılan NO_x' in yüzde 95'inden fazlasının nitrik oksit (NO) şeklinde olduğunu göstermiştir [7].

Nitrik oksit (N₂O) NO_x'e dahil edilmemiştir, ancak son zamanlarda atmosferik etkiler nedeniyle artan ilgi görmüştür [7]. Tarım, fosil yakıt yanması, atık su yönetimi ve endüstriyel süreçler gibi insan faaliyetleri atmosferdeki N₂O miktarını

arttırmaktadır. Nitrik asit üretimi, adipik asit üretimi, tarımsal toprak yönetimi, gübre yönetimi ve taşıma yakıtlarının yanması sırasında bir yan ürün olarak nitro oksit salınır [10].

2.1.1.3 Karbon monoksit (CO)

Karbon monoksit, fosil yakıt veya organik maddelerin eksik yanması sonucu oluşur. Ana kaynağı motorlu taşıt trafiğidir. Kandaki oksijen taşıyan hemoglobinin üzerinde kuvvetli etkisi vardır. Kandaki oksijen, karbon monoksit ile yer değiştirdiğinde oksijen açlığına neden olarak aşırı durumlarda ölümlere yol açabilir. Aşağıdaki Çizelge 2.1' de konsantrasyon-etki ilişkisi verilmiştir.

Çizelge 2.1 : Kandaki COHb konsantrasyonu ve etkisi.

COHb Konsantrasyonu(%)	Etkisi
1	Etkisi yok
1-2	Bazı etkiler başlar
2-5	Zamana bağlı olarak görme ve işitme bozuklukları
5	Kalp ve Akciğer hastaları için tehlikeli
10-80	Baş ağrısı, halsizlik, koma, solunum güçlüğü, ölüm

Kentsel alanlardaki karbon monoksitin mekansal dağılımı trafiğe bağlıdır. Konsantrasyonlar yol kıyısında en yüksek düzeyde olup yoldan uzaklaştıkça hızla azalır.

2.1.1.4 PM

Boyut, kaynak ve kimyasal yapıları bakımından kompleks bir karışım gösteren tozlardır.

PM₁₀: kaba partiküller (aerodinamik çap $\leq 10 \mu\text{m}$)

- Kısa sürede çökerler

PM_{2.5}: ince partiküller (aerodinamik çap $\leq 2.5 \mu\text{m}$)

- Atmosferde uzun süre kalırlar

PM_{0.1}: süper ince partiküller (aerodinamik çap $\leq 0.1 \mu\text{m}$)

Bilinen şehirselleşen (endüstriyel, ısınma) PM kaynaklarına ilaveten, günümüzde, Arazi

Kullanımı / Arazi Örtüsünün (LULC) PM konsantrasyonu ve diğer hava kirleticileri üzerinde doğrudan bir etkisi olduğu yaygın olarak kabul edilmektedir. Uluslararası literatür, farklı LULC'nin farklı hava kirleticileri yaydığı gerçeğine dayanmaktadır. Antropik bölgelerdeki insan faaliyetleri doğrudan PM konsantrasyonu üretir.

Öyle ki, tüm antropik alanlar (evler, sanayi, yollar ve ulaşım) kirlilik kaynağıdır, ancak diğer tür dinamikler PM konsantrasyonlarını da etkilediği için. Örneğin, geçirimsiz yüzeyler hava kirleticilerinin geri tepme dinamiklerini değiştirmektedir. Toprak kapatıldığında, parçacık zeminde birikemez ve hala havaya yeniden bağlanır ve konsantrasyonunda bir artışa neden olur.

İnsan sağlığına zarar verme potansiyeli açısından, PM, solunum sisteminin hassas bölgelerine nüfuz etmesi ve kardiyovasküler ve akciğer hastalıklarına neden olan veya bu hastalıklara yol açabilen en önemli kirleticilerden biridir.

PM birçok kaynaktan yayılır ve hem birincil hem de ikincil PM'yi içeren karmaşık bir karışımdır; primer PM, PM'nin doğrudan atmosfere yayılan fraksiyonu iken, prekürsör gazların salınımını takiben atmosferde sekonder PM oluşur (başlıca SO₂, NO_x, NH₃ ve bazı uçucu organik bileşikler (VOC)) [9].

2.1.1.5 Amonyak NH₃

NH₃ emisyonlarının büyük çoğunluğu tarım sektöründen gelmektedir. Çeşitli endüstriyel süreçlerden nispeten küçük bir miktar da serbest bırakılmaktadır.

Çeşitli endüstriler amonyak yayıcıları olarak tanımlanmıştır. Bunlar arasında gübre imalat sanayi, kok üretimi, fosil yakıt yakma, hayvancılık yönetimi ve soğutma yöntemleri bulunmaktadır. Yayılan amonyakın çoğu, toplam amonyak emisyonlarının yaklaşık% 90'ını oluşturan hayvan atık yönetimi ve gübre üretiminden elde edilir [11].

2.1.1.6 Metan olmayan uçucu organik bileşikler (NMVOC'lar)

NMVOC'lar, önemli zemin seviyesindeki ozon öncüleri, endüstri, boya uygulaması, karayolu taşımacılığı, kuru temizleme ve diğer solvent kullanımları dahil olmak üzere çok sayıda kaynaktan yayılmaktadır. Benzen (C₆H₆) ve 1,3-bütadien gibi bazı NMVOC türleri, insan sağlığına doğrudan zararlıdır [9].

2.1.1.7 Asılı partiküler madde (TSP)

Toplam askıda partiküller (TSP), havadaki partikül madde kütlesinin (PM) konsantrasyonunun düzenleyici bir ölçümüdür. Parçacıkları toplayan filtreye girişin (istenmeyen) boyut seçiciliği ile tanımlanmıştır. Aerodinamik çapta 20 ila 50 um arasında bulunan partiküller bu tanıma dahildir. Ayrıca bu tanım, atmosferdeki ağırlıkları nedeniyle hızla çökebilin büyük partiküllerin dışında, atmosferde yayılan çok küçük tanecikli katı veya sıvı partikülleri de kapsar. SO₂ ile birlikte kentsel alanlarda çok sık ve geniş çapta çalışılan bir kirletici parametredir.

TSP çeşitli kaynaklardan oluşabilir. Bunlar, yakıtların yanması, dizel motorlar, inşaat ve endüstriyel faaliyetler, ikincil aerosoller (amonyak, sülfür ve azot oksitlerinin havada reaksiyonu ile oluşur) bitki polenleri ve yerden kalkan tozlar gibi doğal kaynaklardır. Partiküller; tanecik boyutları, koyuluğu, kimyasal bileşimi, ve sağlık etkileri potansiyeline göre geniş çapta değişim gösterirler. Büyük partiküller, insan vücudunun doğal savunma mekanizması tarafından uzaklaştırılır. Daha küçük partiküller (<10^{1/4}m) akciğerlerin derinliklerine nüfuz ederek tahriş ve tıkaçıcı etkilere sebep olabilirler. Dizel dumanı gibi bazı küçük partiküller karsinojenik olabilir.

Kentsel alanlardaki partikül konsantrasyonları; büyük ölçüde kaynak tiplerine ve emisyon paternlerine bağlıdır. Sonuç olarak, konsantrasyonlar aynı şehrin içinde ve şehirden şehre büyük ölçüde değişim gösterebilmektedir.

2.1.2 İkincil dış ortam kirleticileri

Daha önce verilen hava kirleticileri, kentsel alanlarda geniş çapta izlenmektedir. Ancak, son zamanlarda Hava Toksikleri ve Asitli Hava konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Hava toksikleri, motorlu taşıtlar, kok üretimi, kömür yakılması sonucu oluşan poliaromatik hidrokarbonlar (PAH's) ve petrol yanmasından birincil olarak oluşan benzen (C₆H₆) gibi uçucu organik bileşiklerdir. Asitli havanın ana bileşenleri, nitrik ve sülfürik asittir. (HNO₃ ve H₂SO₄ , NO₂ ve SO₂ den oluşmaktadır.)

Bu kirleticiler için izleme metodolojileri, kentsel dağılımları ve etkileri çok iyi belirlenmemiştir. Bu alanlarda çok daha geniş çaplı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

2.1.3 İç ortam hava kirleticileri

Hava kalitesi, genellikle dış ortam hava kirleticileri konsantrasyonlarını ölçülmesi ile karakterize edilmesine rağmen, ayrıca iç ortam kirleticilerinin de toplum maruziyeti ve sonuçta sağlığı etkileyebileceği farkedilmiştir.

Öncelikli iç ortam kirleticileri dış ortam hava kirleticilerinden farklıdır. İç ortam hava kalitesi, dış ortam konsantrasyonlarından etkilenmesine rağmen, kirleticilerin çoğu için binalar içindeki birikim ve uzaklaşma hızı yüksektir.

Anahtar kirleticiler, bina materyalleri ve topraktan oluşan radon, asbest (ve diğer partiküler maddeler) ve formaldehit, CO, NO₂ ve solunabilir partiküllerdir. Organik maddeler de ayrıca önemlidir. Bunlar yakıtların yanması sonucu oluşan uçucu bileşikler, çözücüler ve biyositler, insan kalıntılarında oluşan allerjenler ve yaşayan organizmalar, petler ve pestleri içerir.

İç ortam hava kirliliği problemi binadan binaya, bölgeden bölgeye ve yılın zamanına göre değişim göstermektedir. Maruziyet derecesi, bina havalandırma hızı, yemek pişirme, ısıtma, veya havalandırma teknikleri, sigara içimi, bina yapısı ve tipinden etkilenebilir. Bu nedenle, bir hava kalitesi araştırması yaparken tüm bu faktörlerin dikkate alınması gerekir [12]

3. DİSPERSİYON MODELLERİ

Dağılım modelleri, atmosferik, fiziksel ve kimyasal süreçleri kontrol eden algoritmaların kullanılmasıyla atmosfere yayılan bir kirleticinin dağılımını simüle eder.

3.1 Gaussian Modeli

Gaussian dispersiyon modeli ortamda belirli kabullerin yapılmasını gerektirir. Şöyle ki;

*Bulut dağılımı yatayda ve düşeyde Gauss dağılımına sahiptir. σ_y ve σ_z bulut konsantrasyon dağılımının standart sapmalarıdır.

* u bulutu etkileyen ortalama rüzgar hızıdır.

* Q uniform kirletici emisyon debisidir.

*Toplam yansıma yeryüzeyinde oluşur. Yeryüzeyinde depolanma veya bu yüzeyle reaksiyon sözkonusu değildir.

Bu modelin temel kabülü ise;

*Heryerdeki türbülans aynı,

* σ_y ve σ_z kaynaktan uzaklığın bir fonksiyonu,

* Bulutun geçtiği tabakada rüzgar hızı sabit ve rüzgar yönü değişmez.

Bu kabuller ışığında kullanılacak olan Gaussyan dağılım eşitliği 3.1'deki gibidir.

$$C(x,y,z,h)=\frac{Q}{2\pi u h \sigma_y \sigma_z} \exp\left(-\frac{y^2}{2\sigma_y^2}\right) \left(\exp\left(-\frac{(z-h)^2}{2\sigma_z^2}\right) + \exp\left(-\frac{(z+h)^2}{2\sigma_z^2}\right)\right) \quad (3.1)$$

Burada;

C: x,y,z koordinatındaki kirletici konsantrasyonu, (g/m³)

Q: emisyon debisi, (g/s)

h: etkin baca yüksekliği, (m)

σ_y ve σ_z : y ve z yönlerindeki konsantrasyon dağılımının standart sapmalarıdır. (m)
[13]

3.2 IDW Modeli

IDW enterpolasyon tekniği örneklem nokta verilerinden enterpolasyonla grid üretmede çoğunlukla tercih edilen ortak bir yöntemdir. IDW enterpolasyon tekniği enterpole edilecek yüzeyde yakındaki noktaların uzaktaki noktalarda daha fazla ağırlığa sahip olması esasına dayandırılır. Bu teknik enterpole edilecek noktadan uzaklaştıkça ağırlığıda azaltan ve örneklem noktalarının ağırlıklı ortalamasına göre bir yüzey enterpolasyonu yapar. En bilinen IDW yöntemi “Shaperd’s Metodu”dur.

Yüzeydeki dağılık nokta sayısı n, örneklem noktalarını tanımlayan fonksiyon f_t ve ağırlıklar w_t olmak üzere “Shaperd’s eşitliği” aşağıdaki (3.2) gibidir.

$$f(x, y) = \sum_{t=1}^n w_t f_t \quad (3.2)$$

w_t ağırlıkları ise aşağıdaki (3.3) gibidir.

$$w_t = h^{-p} / \sum_{j=1}^n h_j^{-p} \quad (3.3)$$

Burada p “power parameter” olarak bilinir ve genellikle 2 alınan pozitif gerçel bir sayıyı ifade eder.

h_1 ise örneklem noktaları ile enterpole edilecek nokta arasındaki (3.3) eşitliğindeki üç boyutlu uzaysal mesafeyi tanımlar [14]

3.3 Kriging Modeli

Bilinmeyen noktaları çevreleyen ölçülmüş değerlerden ağırlıkları oranında yararlanarak bu bilinmeyen noktalara ait ölçümleri kestirerek hesaplamak için kullanılan bir enterpolasyon tekniğidir. Ağırlıklar, ölçülen noktalar ile kestirilecek (tahmini yapılacak) olan noktalar arasındaki mesafeye dayalı olarak belirlenir ve tüm alan için bir ayarlama yapılır. Noktalar arasındaki uzaklıklar ve yönlerin oluşturduğu uzaysal ilişki dikkate alınarak veri yüzeyindeki değişimine yönelik değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu yöntemde hem doğrudan ölçüm değerleri hem de istatistiksel yöntemlerden faydalanılarak otokorelasyon oluşturularak bunlara yönelik tahminler yapılmaktadır. Bir başka ifadeyle, kısaca uzaysal enterpolasyon yapılmaktadır. Bu

yöntemde uzaysal ilişkiler kullanılarak tahminlerdeki hata oranları ve aynı zamanda yaklaşım miktarlarını da test edilebilmektedir [15]

Kriging yönteminin temeli bölgesel değişkenler teorisine dayanır. Yükseklikler tarafından temsil edilen olaylarda konumsal değişim yüzey boyunca istatistiksel olarak homojendir. Yüzey; sabit bir ortalama ya da trend'den oluşan yapısal bir bileşen, rastgele fakat konumsal olarak korelasyonlu bileşen ve konumsal olarak korelasyonsuz kalıntı hata terimi olmak üzere üç ana bileşenin toplamı olarak ifade edilir.

Kriging yöntemi ağırlıklı ortalama yöntemine benzer bir şekilde yakındaki noktalardan daha fazla etkilenmeyi sağlayan bir ağırlık modeli kullanır. Kriging yönteminin genel denklemi (3.4),

$$Z_p = \sum_{i=1}^n W_i Z_i \quad (3.4)$$

şeklindedir. Burada;

Z_p , P noktasının aranan ondülasyon değeri

W_i , Z_p nin hesabında kullanılan her bir Z_i ye karşılık ağırlık değerleri

Z_i , Z_p nin hesabında kullanılan noktaların ondülasyon değerleri

N , Z_p nin hesabında kullanılan nokta sayısı

Bu formüllerde Z değerleri konumları ile belli ondülasyon değerlerini göstermek.

Bugün Kriging yöntemleri yaygın olarak aşağıda sıralanan adlarla çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Kullanılan bu yöntemler;

* Simple Kriging

* Ordinary (Punctual) Kriging

* Universal Kriging (Bu modelin Ordinary Kriging den daha doğru sonuç verdiğini savunan makaleler mevcuttur.)

* Block Kriging

* Indicator Kriging

* Disjunctive Kriging

* Cokriging , olarak sunulabilir.

Kriging interpolasyon yönteminde (3.4) nolu formül incelendiğinde en temel sorun W_i ağırlıklarının belirlenmesidir. Kriging yönteminde ağırlıklar variogram modellerinin doğrudan fonksiyonudur. Kriging ağırlıkları interpolasyon değerini doğrudan etkilemektedir. Bu durumda interpolasyon değerinin iyi olması için ağırlıkların yansız olması gerekmektedir. Kriging yöntemine BLUE (Best Linear Unbiased Estimator) adı verilir. Bu ismin altında yatan tahmin hatasının minimum olması şartına göre ağırlıkların belirlenmesidir. Bu durum, Kriging yöntemini diğer yöntemlerden ayıran en büyük özelliklerinden biridir.[16]

Kriging yönteminde, en uygun ağırlıkları bulmak için, ölçme noktaları arasındaki konumsal bağımlılığın bilinmesi gerekir. Bu konumsal bağımlılık ya bir kovaryans fonksiyonu ya da bir variogram fonksiyonu kullanmak suretiyle tanımlanabilir. Semivaryans, bir yüzey üzerindeki noktalar arasındaki ilişkinin derecesini belirtmek için kullanılır. Başka bir deyişle örneklemeler arasındaki konumsal bağımlılık derecesinin bir ölçütüdür. Noktalar arasındaki semivaryansın büyüklüğü, noktalar arasındaki mesafeye bağlıdır. Variogram ise, uzayda farklı noktalardaki değişkenler arasındaki varolan bağımlılığı karakterize eden bir fonksiyondur [17]. Çizelge 3.1’ de çeşitli variogram modelleri verilmiştir.

Çizelge 3.1 : Çeşitli variogram modelleri.

Variogram Modeli	Parametreler	Durum
Gaussian	$Y(h)=C_0+C \left(1-\exp\left(-h^2/a^2\right)\right)$	$0 \leq h \leq a$
Üssel	$Y(h)=C_0+C \left(1-\exp\left(-h/a\right)\right)$	
Küresel	$Y(h)=C_0+C \left(3h/2a-h^3/2a^3\right)$	
Doğrusal	$Y(h)=C_0+C h$	

C_0 literatürde nugget effect (külçe etkisi) olarak adlandırılır. Teorik eğrinin $h = 0$ noktasında düşey ekseni kestiği noktadır. Kestirim değerini etkilemez sadece Kriging varyansında değişime sebep olur.

C ; variogramın yapısal bileşenleri için düşey ölçek değeridir.

a ; menzil olarak adlandırılır ve variogramın yatay uzaklığıdır. Bu uzunluktan sonra

veriler artık birbirleri ile korelasyonsuzdur. Variogram ya da kovaryans değerleri buuzunluktan sonra sabit kalır. Menzildeki değişim enterpolasyon değerinin de değişimine sebep olur.

h ; enterpolasyon noktası ile örneklem noktaları arası yatay uzunluktur. [16]

4. UYGULAMA VERİLERİ

4.1 2014 Tarihli Tez Çalışması

2014 tarihinde, İstanbul Teknik Üniversitesi Çevre Bilimleri ve Mühendisliği Anabilimdalı Öğretim Üyesi Prof.Dr. Kadir ALP' in danışmanlığında yürütülmüş olan “ Türkiye İçin Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak, Endüstriyel ve Konut Isınma Sistemlerinden Kaynaklanan Emisyonların Mekansal Dağılımı” konulu tez çalışmasının verileri temel olarak alınmıştır.

Bu çalışmada, konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5} ve NMVOC emisyonları her il ve ilçe için belirlenmiştir.

Enerji üretim santralleri ve endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan emisyonlar belirlenirken, üretim tesislerinin ad, adres ve üretim kapasiteleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu tezde TÜİK verileri kullanılmıştır.

Haritalandırma çalışmaları, verilen üretim kapasitelerine göre emisyonların dağılımını yapmak ve tesislerin koordinatlarını Google Earth Pro yazılımı üzerinden tespit etmek suretiyle tamamlanmıştır.

Şu belirtilmelidir ki, 2014 tarihli tez çalışmasında, endüstriyel kaynaklı emisyonlar oldukça çeşitlidir, ancak, ısınma kaynaklı emisyonlarla uyumlu olması açısından bu tezde sadece SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, ve NMVOC emisyonları kullanılmıştır.

Başka bir deyişle, tezin amacına uygun olarak, belirlenmiş olan tüm kirletici emisyonları değil, konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyonlar baz alınmış; bununla birlikte EMEP ve EDGAR programları tarafından yayınlanan veriler ile sağlıklı bir karşılaştırma yapılabilmesi için de TSP ve NH₃ emisyonlarını, 2014 tarihli tezde ısınma kaynaklı olarak çalışılmış olmasına rağmen, bu çalışmanın içeriğine dahil etmek mümkün olmamıştır.

4.1.1 Konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyonlar

Birinci yaklaşım;

İlk aşama olan konut miktarının hesaplanması için her il ve ilçenin 2013 yılı nüfus verileri TÜİK veri tabanından belirlenmiş ve 2012 yılı için son veri olan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden ortalama hane halkı sayısı belirlenmiştir. Sonuçlara göre Türkiye'de toplam konut miktarı 19.039.762 olarak belirlenmiştir.

2010 yılı için konut sayısını hesaplamak için, 2013 ve 2010 yılları arasında kabul edilen nüfus oranı % 4 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, emisyon sonuçları da bu yaklaşımla değerlendirilmiştir.

İkinci aşamada, Türkiye'deki her bölge için ısıtma sistemi oranları hesaplanmıştır. Isıtma sistemi oranlarını hesaplarken bazı varsayımlar yapılmıştır ve hesaplamalar % 93,4 ısıtma sistemi oranı ile sürdürülmüştür.

Üçüncü aşamada, ısıtma sistemi olarak doğalgazın kullanıldığı konut miktarı, ısıtma sistemi olarak odun kullanılan konut miktarı, ısıtma sistemi olarak yerli kömür kullanılan konut miktarı ve ısıtma sistemi olarak ithal kömür kullanılan konut miktarı hesaplanmıştır.

Dördüncü aşama yakıt tüketimi hesaplamalarıdır ve her ilde konut büyüklüğü (80 m²) için yıllık ısıtma talepleri belirlenirken, pencere boyutu ve pencere konumları, duvar kalınlığı, yapısal ısı kayıpları ve güneş enerjisi kullanımı gibi yapısal özellikler de dikkate alınmıştır.

Beşinci aşama emisyon faktörü analizidir. Emisyon faktörleri EMEP'den elde edilmiştir.

İkinci Yaklaşım;

Bu yaklaşımda, hesaplamaların farkı konut büyüklüğünün belirlenmesi ile başlamıştır. İlk yaklaşımda her konut 80 m² olarak kabul edilmiştir. Ancak emisyonlar ve toplam yakıt tüketimi miktarı hesaplandığında, sonuçların gerçekçi olmadığı değerlendirilmiş ve bu nedenle, çalışmaya ikinci yaklaşım uygulanmıştır.

Aile Yapısı Araştırması raporuna göre, konutlardaki odaların oranları bölgeye göre değişmiştir. Her bir yakıt türü için oda sayısı ile değişen illerdeki toplam ikamet miktarı hesaplanmıştır.

İlk hesaplamalar ve ikinci hesaplamalar karşılaştırıldığında; ikinci hesaplamaların ilk hesaplamalardan daha gerçekçi hale getirildiği belirtilmiş olmakla birlikte, 2014 yılında yürütülmüş olan çalışmanın dijital verisinde sadece birinci yaklaşıma göre,

her ilçe için kirletici emisyonları yakıtlara göre, ayrı ayrı belirtilmiş olduğundan; haritalandırma çalışmasında, birinci yaklaşımdan elde edilen sonuçlar değerlendirilmiş ve ısınma gereksiniminin mevcut olduğu 8 aylık bir periyot (15 Eylül-15 Mayıs) için haritalandırma yapılmıştır. Çizelge 4.1' de kirletici emisyonlarının toplam değerleri yer almaktadır.

Çizelge 4.1 : Konut ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
SO _x	184.348
NO _x	30.118
CO	833.997
(TSP)	(109.266)
PM ₁₀	100.707
PM _{2.5}	98.904
NMVOC	108.431
(NH ₃)	(2.848)

4.1.2 Endüstriyel Faaliyetlerden Kaynaklanan Emisyonlar

4.1.2.1 Enerji üretiminden kaynaklanan emisyonlar

2014 yılında çalışılmış olan tezde, temiz enerji üretim teknolojileri olan hidrolik, jeotermal ve rüzgar santralleri değil, sadece termik santraller araştırılmıştır ve doğal gaz, linyit, sert kömür, akaryakıt ve biyogaz dikkate alınmıştır.

10 MW'tan yüksek güce sahip elektrik santralleri dikkate alınmış olup; linyitle çalışan santraller için, 2010 yılı için faaliyet raporlarından ve kömürün özelliklerinden türetilen toplam yakıt tüketimi miktarı ile emisyon hesaplamaları üretilmiş, CO₂ ve SO₂ emisyon faktörleri; Her santral için ayrı ayrı belirlenmiştir.

Kömür yakıtlı enerji santrallerinin emisyon faktörleri, ithal linyit yakıtlı santraller, doğal gazla çalışan santraller ve akaryakıtla çalışan enerji santralleri yakıt özelliklerine göre alınmıştır.

18 Mart, Park Termik(Ankara Nallıhan), Konya Şeker, Enerjisa(Bandırma ve Adana), Tam Enerji(Sivas Kangal), İÇDAŞ Elektrik Üretim(Biga), Eren Enerji(Zonguldak Çatalağzı), Isken Sugözü(İskenderun), Ayas Enerji(Adana) ve İzdemir Enerji Elektrik Üretim(İzmir) Tesisleri'nde SO₂ sökme teknolojilerini kullanmış ve hesaplamalar yapılmıştır.

Kömür yakıtlı termik santrallerin TSP, PM₁₀ ve PM_{2.5} Emisyonları. Çizelge 4.2 de verilmiştir.

Çizelge 4.2 : Kömür yakıtlı termik santrallerin TSP, PM₁₀ ve PM_{2.5} Emisyonları.

Tesis	TSP Emisyonları (t/y)	PM ₁₀ Emisyonları (t/y)	PM _{2.5} Emisyonları (t/y)
Orhaneli	2.306	580	216
18 Mart Çan	3.072	773	288
Soma "A"	40	10	4
Soma "B"	8.182	2.057	767
Tunçbilek	2.684	675	252
Yatağan	5.832	1.466	547
Yeniköy	2.906	731	272
Kemerköy	6.587	1.656	617
Afşin-Elbistan "A"	9.056	2.277	849
Afşin-Elbistan "B"	28.911	7.269	2.709
Kangal	8.565	2.153	803
Seyitömer	9.576	2.408	897
Park Termik Elek.San.Tic.A.Ş	6.608	1.661	619
Konya Şeker San. Tic. A.Ş	396	100	37
Enerjisa Enerji Üretim A.Ş	9.697	2.438	909
Tam Enerji Üretim A.Ş	2.086	524	195
Çatalağzı	11	7	8
İçdaş Elektrik Enerjisi Ürt A.Ş	33	22	25
Eren Enerji Elektrik Ürt. A.Ş	38	26	29
İsken Sugözü Enerji Santrali	33	22	25
Ayas Enerji Üretim	17	12	13
İzdemir Enerji Elektrik Ürt.A.Ş	10	6	7
Toplam	106.647	26.873	10.088

Kömür yakıtlı termik santrallerin SO_x emisyonları Çizelge 4.3' de verilmiştir.

Çizelge 4.3 : Kömür yakıtlı termik santrallerin SO_x emisyonları.

Tesis	Emisyon Değeri(t/y)
18 Mart Çan	158.014
Park Termik	196.353
Konya Şeker	11.781
Enerjisa	288.127
Tam Enerji	61.980
İÇDAŞ	42.632
Eren Enerji	49.383
Isken Sugözü	42.988
Ayaş Enerji	22.204
İzdemir	12.434
Toplam	885.896

4.1.2.2 Sanayi üretimi kaynaklı emisyonlar

Petrol rafinerilerinden kaynaklanan genel emisyonlar Çizelge 4.4' de verilmiştir

Çizelge 4.4 : Petrol rafinerileri kaynaklı emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
CO	57.805
NH ₃	201

Petrokimya endüstrisinden genel emisyonlar Çizelge 4.5' de verilmiştir.

Çizelge 4.5 : Petrokimya endüstrisi emisyonları.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
<i>Etilen Üretimi</i>	
NMVOC	2.246
<i>VCM üretimi</i>	
NMVOC	914
<i>Akrilonitril Üretimi</i>	
CO	11.756
NH ₃	19
<i>PAN üretimi</i>	
SO _x	187
NMVOC	48
CO	6
<i>LLDPE üretimi</i>	
TSP	47
<i>HDPE üretimi</i>	
NMVOC	1.259
TSP	53
<i>PP üretimi</i>	
NMVOC	201
TSP	535
<i>PS üretimi</i>	
NMVOC	385
<i>PVC üretimi</i>	
NMVOC	341
TSP	433
PM ₁₀	165
PM _{2,5}	8

Sentetik elyaf ve iplik endüstrisindeki ana hava kirleticileri VOC ve PM'dir. VOC, ekstrüzyon için ya da filaman oluşturma aşaması sırasında polimeri çözündürmek için sentetik elyaf endüstrisi genellikle organik çözücü kullanımı tarafından yayılır. PM'nin ana kaynağı, sentetik elyaf ve iplik endüstrisinden yayılan PM'nin neredeyse tamamını oluşturan polyester polimer elyaf üretimidir. Sentetik elyaf ve iplik üretiminden kaynaklanan emisyon Çizelge 4.6' da verilmiştir.

Çizelge 4.6: Sentetik elyaf ve iplik üretimi kaynaklı emisyon.

Kirlerici	Emisyon Değeri (t/y)
NMVOC	4.814

Formaldehit üretiminde, Kocaeli ,Balıkesir, Samsun ve Ordu 'da bulunan dört üretici için toplam kapasite miktarı 511.000 t/yıl olarak belirlenmiştir. Bu faaliyetten kaynaklanan emisyon değerleri Çizelge 4.7' de verilmiştir.

Çizelge 4.7 : Formaldehit üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
CO	436
NMVOC	255
TSP	18

Tereftalik asit öncelikle polyester elyaf, film, polietilen tereftalatolit reçineler ve polietilen tereftalat reçinelerinin üretiminde kullanılmaktadır. Türkiye'de sadece bir üretici bulunmuştur. Emisyon değerleri Çizelge 4.8' de verilmiştir.

Çizelge 4.8 : Tereftalik asit üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
CO	1.400
NMVOC	1.459

Boya, vernik ve mürekkep üretiminde VOC emisyonları, her bir prosese yönelik emisyon faktörleri arasındaki fark nedeniyle ayrı ayrı dağıtılmıştır. Bu çalışmada emisyon hesaplamalarının dağıtımı sadece NMVOC ve PM için yapılmış olup, haritalandırmada sadece NMVOC dikkate alınmıştır. Emisyon değerleri Çizelge 4.9' da verilmiştir.

Çizelge 4.9 : Boya, vernik ve mürekkep üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Boya Emisyon (t/y)	Vernik Emisyon (t/y)	Mürekkep Emisyon (t/y)
NMVOC	91	90	28

Borat geniş kullanım alanı ve ürün çeşitliliği, cam, cam yünü, deterjan, tarım ve seramik sektörlerinde% 85 borat kullanılmaktadır.

Bor kimyasalları Eti Maden tarafından 3.900.000 t / yıl kapasite ile Bigadiç, Emet, Bandırma ve Kirka' da üretilmektedir. Bor üretiminden kaynaklanan emisyonlar Çizelge 4.10' da verilmiştir.

Çizelge 4.10 : Bor üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
PM ₁₀	1.439
PM _{2,5}	550

Şişecam Soda Sanayi, Ankara'da bulunan ve 1.100.000 ton/yıl üretim kapasiteli sentetik soda külü üretmektedir. Mersin'de bulunan Eti Soda, 1.100.000 ton/yıl doğal soda külü üretmektedir. Soda külü proses emisyonlarının toplam miktarı Çizelge 4.11' de verilmiştir.

Çizelge 4.11 : Soda külü üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
CO	12.000
NH ₃	1.000

Türkiye'de, Kütahya ve Eskişehir'de bulunan 2 tesiste magnezyum oksit üretilmiştir. Üreticilerin üretim kapasiteleri sırasıyla; 65.000 t/yıl ve 265.000 t/yıldır. Emisyon değerleri Çizelge 4.12' verilmiştir.

Çizelge 4.12 : Magnezyumoksit üretiminden kaynaklanan emisyon.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
NO _x	1.872

Amonyum nitrat (NH₄NO₃), nitrik asit (HNO₃) ile amonyak (NH₃) nötralize edilerek üretilir. Türkiye'de Kütahya'da Yıldız Entegre olan 578.000 ton/yıl kapasiteli tek bir üretim tesisi bulunmaktadır. Emisyon değerleri Çizelge 4.13' de verilmiştir.

Çizelge 4.13 : Amonyum nitrat üretiminden kaynaklanan emisyon.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
NH ₃	1.548

Türkiye'de üre, 561.000 ton/yıl kapasiteli İGSAS'ta üretilmektedir. Üre üretiminden elde edilen toplam emisyon miktarı Çizelge 4.14' de verilmiştir.

Çizelge 4.14 : Üre üretiminden kaynaklanan emisyon.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
NH ₃	1.074

Samsun Gübre Sanayii ve Gemlik Gübre Sanayii'nde üçlü süper fosfat üretilmekte, Ege Gübre, Toros Tarım ve BAGFAŞ'da Diamonyum fosfat üretilmekte, BAGFAŞ(Bandırma), İGSAŞ, Ege Gübre, Toros Tarım(Adana, Mersin, Samsun) ve Gübreta'da Gübre üretilmektedir. Her gübrenin toplam üretim kapasitesi sırasıyla, 505,000 t/yıl, 970,022 t/yıl ve 1,931,000 t/yıl'dır. Emisyon değerleri Çizelge 4.15' de verilmiştir.

Çizelge 4.15 : Diamonyumfosfat üretiminden kaynaklanan emisyon.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
NH ₃	694

Kompozit gübre üretiminden salınan toplam emisyonlar Çizelge 4.16' da verilmiştir.

Çizelge 4.16 : Kompozit gübre üretiminden kaynaklanan emisyon.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
NH ₃	3.272

Amonyak (NH₃), gübre endüstrisinde önemli bir kimyasaldır. Türkiye'de 726.000 t/yıl kapasiteli üretim kapasitesi ile İGSAŞ(Kocaeli, Kütahya, Samsun, Antalya) ve Gemlik'te üretilmektedir. Emisyon değerleri Çizelge 4.17' de verilmiştir.

Çizelge 4.17 : Amonyak üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyonlar Değeri (t/y)
NH ₃	1.084
NO _x	516
CO	516
SO _x	46

Nitrik asit esas olarak nitrojen bazlı gübre üretiminde bir hammadde olarak kullanılır. Gemlik Gübre, Toros Tarım ve Yıldız Entegre(Kütahya), nitrik asitin ana üreticisidir.Emisyon değerleri Çizelge 4.18' de verilmiştir.

Çizelge 4.18 : Nitrik asit üretiminden kaynaklanan emisyon.

Kirlertici	Emisyon Değeri (t/y)
NO _x	10.762

Çimento endüstrisinden kaynaklanan emisyonlar aşağıda verilmiştir.(Tesisler; Kars, Elazığ, Trakya-Kırklareli, İzmir) Emisyon değerleri Çizelge 4.19' da verilmiştir.

Çizelge 4.19 : Çimento endüstrisi emisyonları.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
PM ₁₀	10.845
PM _{2.5}	5.965

Kireç imalat sanayiden kaynaklanan emisyonlar Çizelge 4.20' de verilmiştir.

Çizelge 4.20 : Kireç üretiminden kaynaklanan emisyon değerleri.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
TSP	32.921
PM ₁₀	2.561
PM _{2.5}	12.803

Türkiye'de çeşitli tipte cam imalatı bulunmaktadır; düz cam, çift cam, temperlenmiş, cam kaplar, ev cam ürünleri ve cam elyaf .Türkiye'de toplam cam ev eşyası ve fiberglas üretim kapasitesi 1,815,538 t/yıl, 1,283,000 t/yıl olarak belirtilmiştir. Her bir proses için emisyon faktörleri arasındaki farktan dolayı float camı ve ev camı proses emisyonları ve fiberglas proses emisyonları ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Cam endüstrisinden kaynaklanan emisyonlar Çizelge 4.21' de verilmiştir.

Çizelge 4.21 : Cam Endüstrisinden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
<i>Düz Cam</i>	
TSP	2.208
PM ₁₀	204
PM _{2.5}	1.699
<i>Diğerleri</i>	
TSP	5.433
PM ₁₀	4.889
PM _{2.5}	4.346

Çelik, entegre çelik fabrikalarındaki demir cevherinden veya elektrik ark ocaklarında hurdadan üretilmektedir. Türkiye'de çeliğin% 71'i elektrik ark ocaklarında üretilmekte olup,% 29'u entegre çelik fabrikalarında 2013 yılında üretilmiştir .Toplam demir ve çelik kapasitesi 44.503.720 t/yıl iken; Entegre çelik işlerinden 10,650,000 ton/yıl demir, 33.853.720 ton/yıl demirin ise elektrik ark ocaklarından geldiği bildirilmiştir. Emisyon değerleri Çizelge 4.22' de verilmiştir.

Çizelge 4.22 : Entegre çelik tesislerinden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
NO _x	2.636
CO	255.723

Kokun büyük bir kısmı, Türkiye'de kömürün hammadde olarak kullanımı ile entegre çelik işçiliği ile üretilmektedir. Emisyon değerleri Çizelge 4.23' de verilmiştir.

Çizelge 4.23 : Entegre kok üretimi emisyonları .

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
CO	8.811
SO _x	1.869
NH ₃	28
NO _x	3.886

Elektrik arklarından kaynaklanan emisyonlar Çizelge 4.24' de verilmiştir.

Çizelge 4.24 : Elektrik ark emisyonları.

Pollutant	Emisyon Değerleri (t/y)
CO	83,62
NO _x	3.882
NMVOC	19.233

Konya'da bulunan Eti Alüminyum tesisinin üretim kapasitesi 63.000 t/yıl'dır. Emisyon değerleri Çizelge 4.25' de verilmiştir.

Çizelge 4.25 : Birincil alüminyum üretimi emisyonları.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
NO _x	126
SO _x	8.820
CO	153,72

Bulgulara göre, İkincil alüminyum üretiminin Türkiye'de 2014 yılında toplam kapasitesi yaklaşık 818.970 t/yıl'dır. Emisyon değerleri Çizelge 4.26' da verilmiştir.

Çizelge 4.26 : İkincil Alüminyum üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
TSP	27.051
PM ₁₀	189
PM _{2.5}	74

Alüminyum dökümhanelerinin, Türkiye'de ana üretim tesisleri dikkate alınarak toplam üretim kapasitesi yaklaşık 148.900 t/yıl olarak bulunmuştur.

Alüminyum dökümhanelerinden kaynaklanan emisyonlar Çizelge 4.27' de verilmiştir.

Çizelge 4.27 : Alüminyum dökümhanelerinden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
NO _x	384
CO	384

Türkiye'de kâğıt üretim tesisleri kraft ve sülfite yöntemi kullanıldığı ve 2013 yılında toplam üretim kapasitesinin 2.854.950 t/yıl olduğu belirtilmiştir. (Kağıt üretim tesisleri; Çaycuma, İzmir Kemalpaşa, Gaziantep, Adana, İzmir Aliğa, İstanbul Halkalı, Kahramanmaraş, Kütahya, Bilecik, Darıca)

Kraft metoduyla yapılan kağıt üretiminden kaynaklanan emisyonlar Çizelge 4.28' de verilmiştir.

Çizelge 4.28 : Kraft metoduyla kağıt üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
NO _x	2,580
CO	198,690
NMVOC	72,251
SO _x	18,063
TSP	361,255
PM ₁₀	289,004
PM _{2.5}	216,753

Sülfit metoduyla kağıt üretimi emisyonları Çizelge 4.29' da verilmiştir.

Çizelge 4.29 : Sülfit metoduyla kağıt üretiminden kaynaklanan emisyonlar.

Kirletici	Emisyon Değerleri (t/y)
NO _x	1,965
CO	0
NMVOC	2,750
SO _x	13,752
TSP	137,524
PM ₁₀	103,143
PM _{2.5}	92,141

Toplam şeker üretim tesisi miktarı 32,9'u özel sektöre ait olup, kalan kısmı ise Türkiye'nin en büyük şeker sektörü olan TÜRKŞEKER'e aittir.(Tesisler; Afyon, Eskişehir, Çorum, Konya Ilgın-Ereğli, Ankara, Ağrı, Niğde Bor, Burdur, Kırşehir, Tokat Turhal, Yozgat).Emisyon değerleri Çizelge 4.30' da verilmiştir.

Çizelge 4.30 : Şeker üretimi emisyonları.

Kirletici	Emisyon Değeri (t/y)
NMVOC	2.439

Endüstrilerin enerji kullanımı, hava kirliliğinde önemli bir emisyon kaynağıdır. Bu nedenle, bu çalışmada sanayilerde enerji kullanımı emisyonları dikkate alınmıştır. Endüstri tesislerinin enerji kullanım emisyonları Çizelge 4.31' de verilmiştir.

Çizelge 4.31 : Endüstri tesislerinin enerji kullanım emisyonları.

Kirletici	Emisyonlar (t/yıl)
NO _x	69.242
PM ₁₀	20.934
CO	156.844
NMVOC	15.120
SO _x	156.037

Çizelge 4.32:Kirleticilerin kaynaklara göre toplam emisyonları

Kirleticisi	Isınma (t/y)	Enerji (t/y)	Endüstri (t/y)
SO _x	184.348	1.528.192	25.154
NO _x	30.118	382.548	79.608
CO	833.997	272.272	40.320
PM ₁₀	100.707	115.010	44.019
PM _{2,5}	98.807	10.104	7.926
NMVOC	108.391	2.457	36.043

4.2 EMEP Programı

4.2.1 Tarihçesi ve yapısı

Avrupa'da Hava Kirleticilerinin Uzun Menzilli İletiminin İzlenmesi ve Değerlendirilmesine Yönelik Kooperatif Programı (EMEP) 1977'de Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) kapsamında özel bir program olarak başlatılmıştır. 1979 yılında imzalanan Uzun Menzilli Sınır Ötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi (LRTAP), 1983'te yürürlüğe girdiği tarihten bu yana, Uzun Menzilli Sınır Ötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi kapsamında faaliyet gösteren Avrupa İzleme ve Değerlendirme Programı (EMEP), sınır ötesi hava kirliliği sorunlarını çözmek için uluslararası işbirliğine dayanan Uzun Süreli Sınırötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi kapsamında bilimsel temelli ve politika odaklı bir programdır.

EMEP programının (Avrupa'daki Hava Kirleticilerinin Uzun Menzilli İletiminin İzlenmesi ve Değerlendirilmesine Yönelik Kooperatif Programı) ana hedefi, LRTAP Konvansiyonu kapsamında hükümetlere ve iştirak kurumlarına düzenli olarak sözleşme kapsamında müzakere edilen emisyon azaltmalarına ilişkin uluslararası protokollerin geliştirilmesi ve daha fazla değerlendirilmesine yönelik nitelikli bilimsel bilgi sağlamaktır

Başlangıçta, EMEP programı asitleştirmenin ve ötrofikasyonun sınır ötesi taşınmasını değerlendirmeye odaklanmıştır. Daha sonra, programın kapsamı, yer seviyesindeki ozon ve daha yakın zamanlarda, kalıcı organik kirleticiler, ağır metaller ve partikül madde oluşumunu ele almak için genişlemiştir.

EMEP programı üç ana ögeye dayanmaktadır:

- (1) emisyon verilerinin toplanması,
- (2) hava ve yağış kalitesi ölçümleri ve
- (3) atmosferik ulaşım modellemesi ve hava kirliliğinin biriktirilmesi.

Bu üç unsurun kombinasyonu ile, EMEP gerekli değerlendirmesini yapar ve hava kirlleticilerinin emisyonları, konsantrasyonları ve birikintilerini, sınıraşan akıların miktarı ve önemini ve ilgili yükleri kritik yüklere ve eşik seviyelerine düzenli olarak raporlar. Bu bileşenlerin kombinasyonu ayrıca EMEP tahminlerinin değerlendirilmesi ve nitelendirilmesi için iyi bir temel sağlar.

EMEP programı, emisyon verilerinin, ölçüm verilerinin ve entegre değerlendirme sonuçlarının sistematik olarak toplanması, analizi ve raporlanmasına katkıda bulunan geniş bir bilim insanı ve ulusal uzman ağıyla işbirliği içinde yürütülmektedir. EMEP bünyesindeki dört farklı Görev Gücü, tartışma ve bilimsel değişim için bir forum oluşturur. Bunlar şunlardır: Müktesebat ve Modelleme Görev Gücü (TFMM), Emisyon Envanterleri ve Projeksiyonları Görev Tuvası (TFEIP), Entegre Değerlendirme Modellemesi Görev Gücü (TFIAM) ve Hava Kirliticilerinin Hemisferik Taşınmasında Görev Gücü (TFHTAP)

Kimyasal hava kalitesi ve yağış ölçümlerinin koordinasyonu ve interkalibrasyonu Kimyasal Koordinasyon Merkezi'nde (CCC) gerçekleştirilmektedir. Meteorolojik Sentezleme Merkezi -West (MSC-W) kükürt, azot fotooksidant kirliticilerin ve atmosferik parçacıkların modelleme değerlendirmesinden sorumludur. Ağır metaller ve KOK'lar için modelleme gelişimi, Meteoroloji Sentezleme Merkezi -Doğu (MSC-E) sorumluluğundadır. 1999 yılında, Sözleşme'nin Yürütme Organı, EMEP'in temel faaliyetlerine entegre bir değerlendirme dahil etmeye ve geçmiş modelleme çalışmalarına, özellikle de RAINS modeline Entegre Değerlendirme Modelleme (CIAM) oluşturma merkezi oluşturmaya karar vermiştir. EMEP Emisyon Envanterleri ve Projeksiyonları Merkezi (CEIP), hava kirliticileri, ağır metaller, partikül madde ve fotokimyasal oksidanların asitleştirilmesi emisyonlarını ve projeksiyonlarını toplama görevi üstlenmiştir:

*Taraflardan LRTAP Konvansiyonuna hava kirliticileri, ağır metaller, partikül madde ve fotokimyasal oksidanların asitleştirilmesi emisyonlarını ve projeksiyonlarını toplar.

*Rapor edilen verilerin kalitesini iyileştirmek için stokları inceler

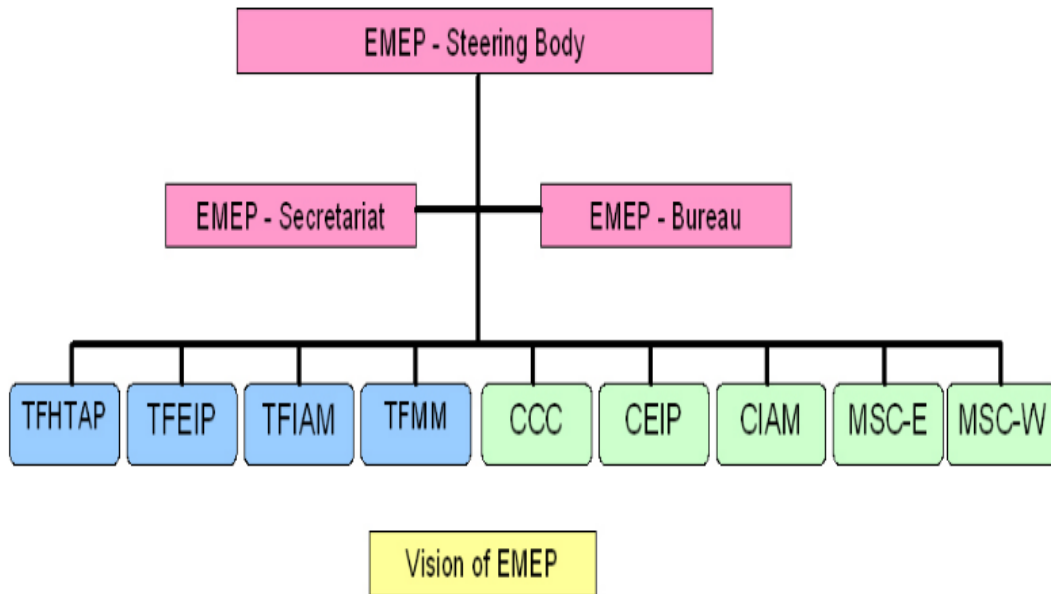
*Uzun mesafeli taşıma modelleri için veri setlerini girdi olarak hazırlar

*Taraflara, UNECE sekreterliğine ve IC'ye destek sağlar.

CEIP ayrıca, tüm Taraflardan LRTAP Sözleşmesi'ne emisyonlar ve projeksiyonlar hakkındaki bilgileri ayrı veri setlerinde içeren UNECE / EMEP emisyon veri tabanını (WebDab) da yürütmektedir.

EMEP'in Hükümetlere sağladığı bilgiler, hava kirleticilerinin biriktirilmesi ve yoğunlaşması ile sınırlar arası hava kirleticilerinin ve akıların uzun menzilli iletiminin miktarı ve önemi ile ilgilidir. Yerel ve uzak kaynakların göreceli önemine dair bilgiler, ulusal düzeydeki yetkililere, bu düzeylerin uluslararası etkilerini dikkate alarak, uygun yerel ve bölgesel izin verilebilir emisyon seviyelerini belirlemede yol gösterir. Ayrıca, hava kirleticilerinin birikimi ve konsantrasyonları hakkındaki bilgi, etkilenen bölgelerdeki azaltma stratejileri için bir dayanak oluşturmaktadır.

2004'te, EMEP'in 1977'de başlamasından bu yana, Avrupa'da uzun menzilli sınır ötesi hava kirliliğinin gelişimini tanımlayan bir EMEP Değerlendirme Raporu yayınlanmıştır. Şekil 4.1' de EMEP' in teşkilat yapısı görülmektedir.

Şekil 4.1 : EMEP programının Teşkilat Yapısı

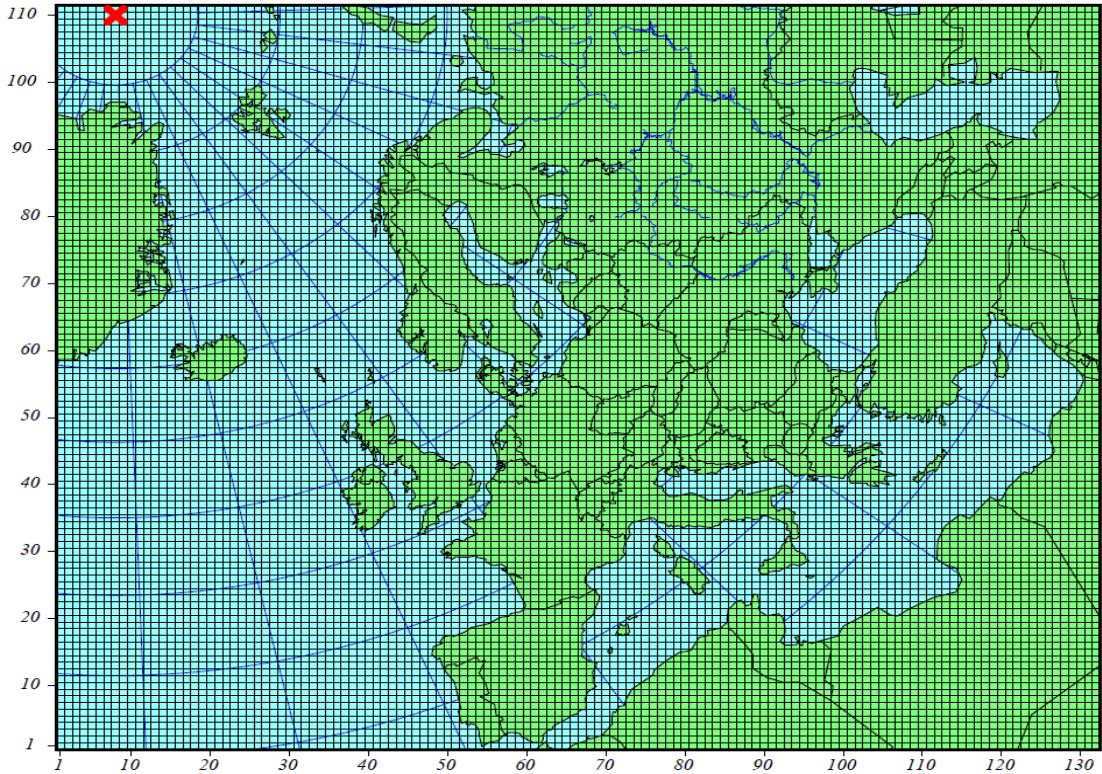

4.2.2 Coğrafi koordinat sisteminde yeni EMEP grid sistemi

Rapor edilen uzaysal emisyon verileri, atmosferik konsantrasyonları ve biriktirmeyi değerlendirmek için kullanılan modellerin girdisidir, çünkü emisyonların mekansal konumu, büyük ölçüde atmosferik dağılımı ve etki alanını belirler. Model değerlendirmelerinin sonuçları, çevreyi ve insan sağlığını geliştirmek için kullanılan ulusal ve uluslararası politikaları bilgilendirir.

Uluslararası EMEP merkezlerinin koordine ettiği izleme ve izleme alanı, EMEP'in coğrafi kapsamı olarak tanımlanmaktadır.

EMEP Yönlendirme Organınının 36. oturumunda, EMEP Merkezleri, izleme kalitesini iyileştirmek için 50x50 km EMEP şebekesinden $0.1^{\circ} \times 0.1^{\circ}$ en-boy'a bir coğrafi koordinat sisteminde (WGS84) uzaysal çözünürlüğün artırılmasını önermiştir. Yeni EMEP alanı, 30° N- 82° N enlem ve 30° W- 90° E boylam arasındaki coğrafi alanı kapsamaktadır. Bu öneri, 2012 yılından itibaren ve gelecek yıllar için politik ihtiyaçlar, bilimsel ihtiyaçlar ve teknik fizibilite arasında bir dengeyi temsil etmektedir. EMEP grid sisteminde Türkiye' nin yeri Şekil 4.2' de görülmektedir.

Şekil 4.2: 50x50 km² alanlı EMEP grid sistemi (0,5x0,5)°

4.3. EDGAR

4.3.1 Tanım

Avrupa Komisyonu JRC Ortak Araştırma Merkezi ve Hollanda Çevre Değerlendirme Ajansı'nın (PBL) ortak bir projesi olan EDGAR (Küresel Atmosferik Araştırmalar için Emisyon Veri Tabanı), küresel çapta olmak üzere, geçmiş ve günümüz sera gazları ve hava kirleticilerinin ülke ve mekansal grid üzerindeki antropojenik emisyon değerlerini sağlar.

4.3.2 Metodoloji

Genel bir ifadeyle, tüm dünya ülkeleri için tutarlı bir şekilde uygulanabilen bir yaklaşımla coğrafi dağılımla birlikte kaynak kategorileri başına emisyon hesabı yapma amacı güden EDGAR projesinin başlıca metodolojik özellikleri aşağıda verilmiştir:

- i. Tüm dünya ülkeleri için sürekli olarak uygulanan teknoloji tabanlı emisyon faktörü yaklaşımı kullanılarak emisyonların hesaplanması.
- ii. UNFCCC, CLRTAP ve hava kalitesi ve iklim politikalarının ortak faydaları için önemli olan çeşitli maddelerin, sera gazlarının ve hava kirleticilerinin hesaplanması için tutarlı faaliyet verisi kümesi oluşturulması.
- iii. 0.1 derecelik grid hücreleri tarafından 0.1 derecelik emisyonların mekansal dağılımı.
  - Coğrafi veri tabanı, enerji ve üretim tesisleri, yol ağları, nakliye yolları, insan ve hayvan nüfus yoğunluğu ve tarım arazisi kullanımı ile zaman içinde değişiklik gösteren mekansal veri setleri kullanılarak oluşturulmuştur. Çeşitli çözünürlüklerde nokta, çizgi ve alan gridlerinin yer aldığı ve veri kümesinin dönüşüm, yeniden örnekleme ve toplulaştırılması için GIS tekniklerinin kullanıldığı girdi veri kümeleri, 0.1 ° x0.1 ° lik bir gride dahil edilmiştir. Ulusal sektör toplamları daha sonra ülke alanı üzerindeki uzamsal girdilerin belirli yüzdeleri ile dağıtılmaktadır.
- iv. 1970 yılından itibaren yıllık ve aylık sektöre özgü emisyon zaman çizelgelerinin kullanılabilirliği.

-EDGAR, 1970 yılından itibaren CO₂ 1, diğer sera gazları için (hava kirletici ve partikül maddeler) 2 veya hatta 4 yıl gecikme olmak üzere toplanan yıllık

uluslararası istatistiklere dayanmaktadır. Mevcut en yeni yılda, sektörel ve bölgeye özgü aylık profiller, küresel aylık emisyon grid haritaları oluşturmak için uygulanmaktadır.

5. UYGULAMA ARAÇLARI

5.1 Coğrafi Bilgi Sistemleri

Coğrafi Bilgi Sistemleri, bir envanterin doğruluğunun geliştirilmesi, güncellenmesi ve bilginin, modelleme çalışmalarına olanak verecek şekilde formatlanabilmesi için veri yönetimine izin veren bir sistematiğe sahiptir. Emisyon envanterleri, karar vericilere, hava kalite modellemelerinin farklı kirletici kaynaklarının etkilerini hesaplayacak şekilde kullanılması için önemli bilgiler sağlamaktadır. [28]

Tarihçesine bakılacak olursa, Hava kalitesi modelleme ve yönetiminde CBS kullanımının 1990'ların sonunda başladığı söylenebilir.

Moragues ve Alcaide 1996 yılında “The use of geographic information system to assess the effect of traffic pollution.” isimli çalışmada, trafik kaynaklı kirliliğin etkilerini değerlendirmede CBS' nin etkili bir araç olduğunu göstermiştir.[29]

Lin, M.D ve Lin, Y.C 2002 yılında “The application of GIS to air quality analysis in Taichung City, Taiwan, ROC. Environmental Modeling and Software” konulu çalışmalarında, motorlu taşıtlardan kaynaklanan emisyonların kentsel ve bölgesel olarak değerlendirilmesi ve planlamacılara emisyon azaltma stratejilerinin kazandırılabilmesi için araştırmacılara, CBS tabanlı modelleme yaklaşımı getirmişlerdir.[30]

Elbir Tolga tarafından 2004 yılında çalışılmış olan “A GIS based decision support system for estimation, visualization and analysis of air pollution for large Turkish cities” konulu makalede, İzmir’ in hava kalitesi yönetiminde kullanılmak üzere geliştirilen karar destek sistemi için, veri envanteri oluşturulduğu, modelleme için CULPUFF dispersiyon modelini kullanıldığı ve CBS kullanılarak 1x1km² lik çözünürlüğe sahip haritalandırmanın yapıldığı bildirilmiştir.[31]

2005 yılında yayınlanmış olan “A GIS based methodology for gridding of large-scale emission inventories: Application to carbon-monoxide emissions over Indian region”

isimli çalışmada, Mohit Dalvia ve arkadaşları, Hindistanın tamamında oldukça çeşitli kaynaklardan derlenen CO emisyonları için CBS kullanmış ve (1x1) dereceli grid hücreleriyle haritalandırma yapmışlardır.[32]

Claudia Kemper Pacheco ve arkadaşları tarafından yürütülmüş olan 2014 tarihli ve “A highly spatially resolved GIS-based model to assess the isoprenoid emissions from key Italian ecosystems” isimli çalışmada, İtalya'da fotokimyasal kirliliği modellemek için 1x1 km² çözünürlüklü CBS haritası kullanılarak, ARC-GIS ortamında EditPad Lite yazılımı ve AML (Arc Macro Language) model algoritması ile izoprenoidlerin emisyonunun hesaplanabildiği belirtilmiştir.[33]

Liang Zhaia ve arkadaşları, 2018 yılında “An improved geographically weighted regression model for PM_{2.5} concentration estimation in large areas.” konulu çalışmaları ile modelleme sürecinde, ARCGIS’in ağırlıklı (IDW), ordinary kriging ve spline araçlarını veri entegrasyonunda başarılı bir şekilde kullanmışlardır ve 10x10 km² lik çözünürlük ile MODIS AOD verilerinin çözünürlüğünü yakaladıklarını belirtmişlerdir.[34]

Bilgi sistemleri herhangi bir mekandan bağımsız, yani konumsal olmayan ve konumsal mekanın açıklayıcı bilgilerini ve koordinat bilgilerini içeren sistemleri olmak üzere iki grupta değerlendirilebilmektedir.[25]

Mekansal veriler aynı zamanda grafik veriler olarak tanınırlar ve Coğrafi Bilgi Sistemlerinde mekansal veriler raster ve vektör olarak iki tipte çalışır. CBS, kartografik veya mekansal coğrafi veriyi, raster veri yapısında veya bir x,y koordinatında nokta, çizgi ve poligonlar olarak depolayabilir.

Bu çalışmada, veriler poligon olarak depolanmıştır.

5.1.1 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin temel elemanları

CBS ler, 4 elemandan oluşur.

* Donanım; En basit kişisel bilgisayardan, yüksek performanslı iş istasyonlarına kadar her türlü bilgisayar platformunu içerir.

* Yazılım; CBS den beklenen işlevleri yerine getirebilmek üzere geliştirilmiş olan programlardır. Bu çalışmada bir CBS yazılımı olan ARCGIS’ tan yararlanılmıştır.

* Veri: Coğrafi verinin ana formu koordinat bilgilerini içeren “Mekansal Veri” şeklindedir. Nitelikler ise, mekansal olmayan ve konumların özellikleri ile ilgili bilgi veren verilerdir. Farklı özellikler içeren veriler arasındaki ilişkiler “mekansal ilişkiler” içerisinde değerlendirilmektedir. Bir verinin hangi zaman süreci içinde geçerli olduğu da coğrafi verilerin en önemli özelliklerindedir. [26]

CBS uygulamalarında karşılaşılan en büyük sorun, bilginin güncel tutulmasıdır.

* Kullanıcı: CBS’ nin tasarımından, geliştirilmesinden ve kullanılmasından sorumlu olan kişidir ve bu özelliğiyle en önemli elemanı teşkil etmektedir.

5.1.2 Coğrafi Bilgi Sistemlerinin fonksiyonları

CBS’ dört fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlar;

*Veri Girişi: Giriş fonksiyonu, mekanın kavramsallaştırılması, mekansal veri modelinin geliştirilmesi ve mekansal objelerin ölçülmesi şeklinde üç faza ayrıştırılabilir. İlk fazda kullanılan kavramlar, gerçek dünyanın özelliklerini analiz etmek, onun sonsuz karmaşıklığını ve sürekli değişimini azaltmak için, gözlemlenebilir ve ölçülebilir birimlere yönelebilmelidir. İkinci faz olan mekansal veri modelleme karmaşık coğrafik gerçekliğ, veri tabanının kayıtlarını ve objelerini sonlu bir sayıya dönüştüren ayırma prosesidir. [27] Üçüncü faz ise, mekansal objelerin ve niteliklerin geliştirilen veri modeline göre ölçümüdür.

* Veri Depolama: Verilen çalışma alanındaki her bir konum grid hücresinde bir değer ile gösterilir. Böylece, çevresel özelliklerin herbiri bir karşılık bulur ve kolayca işlenebilirler. Bu özellik, veri katmanlarının çakıştırılmasına ve çok boyutlu mekansal analiz yapılabilmesine olanak vermektedir.

* Mekansal Veri Analizi: Veriler seçme, idare etme, araştırma ve pekiştirme fonksiyonları ile analiz edilirler. Bu fonksiyonlar veri analizinin mantıklı yapılmasını sağlar.

* Çıktı: CBS projesinin en son aşamasıdır. Üretilen çıktıların, kara vermeyi kolaylaştıran, net ve kolay anlaşılır olması beklenmektedir.

5.2 ARCGIS

Çalışmada ESRI (Environmental Systems Research Institute)’ nin CBS yazılımlarından olan ARCGIS 10.2.2 kullanılmıştır. ArcGIS yazılımı, gömülü

olabilen GIS(CBS) bileşenlerinin ve geliştirici kaynaklarının bir koleksiyonudur. Geliştiricilerin, mevcut uygulamalara dinamik haritalama ve CBS yetenekleri eklemelerine veya inşa etmelerine izin verir.[18]

CBS ile elde edilen verilerin, gerçek dünyada yapılacak ölçümlerle uyumlu olabildiği yapılan çalışmalarla ortaya konulmaktadır.

H. Merbitz ve arkadaşları, 2011 yılında yürüttükleri “GIS-based identification of spatial variables enhancing heat and poor air quality.” isimli çalışmalarında, Almanya'nın Aachen şehrinde yaşayan insanların sağlığının, iklim değişikliği ve kötü hava kalitesi sebebiyle kötü etkileneceği öngörüsüyle, sıcaklık ve partikül maddelerin mekansal ve ısısal dağılımının ortaya konulması gerektiğini, ancak bunun, bölgede yeterli ölçüm istasyonu olmaması sebebiyle zor olduğunu belirtmiş ve bu sebeple CBS kullanmışlardır. Farklı yerlerden alınan örneklem veriler CBS ortamına aktarılarak işlenmiş ve riskli bölgeler belirlenmiştir. ARCGIS 9.2' nin kullanıldığı bu çalışmada, CBS verilerinin, çeşitli PM fraksiyonlarının, şehir, banliyö ve kırsal bölgelerden alınan örneklerin test edilmesi sonucu elde edilen verilerle uyumlu olduğu bildirilmiştir.[35]

Katmanlı yapıda bir yazılım olan ARCGIS, Desktop, Mobile, Server ve Online olmak üzere dört bölümde tasarlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan ARCGIS Desktop, ArcInfo, ArcView ve ArcEditor içerisinde bütünleşik olarak gelen ArcMap, ArcCatalog, ArcToolbox, ArcGlobe ve Model Builder arayüzleri ile haritalama, coğrafi analizler, veri güncelleme, veri yönetimi ve görüntüleme işlemlerini gerçekleştirebilmesine imkan veren entegre bir coğrafi bilgi sistemi yazılımıdır.[19]

Yapılan çalışmalar, CBS ve modelleme kombinasyonunun, gelecekte yapılacak hava kalite değerlendirmeleri için umut verici bir gelişme olduğunu ortaya koymuştur.[35]

İstenilen derecede çözünürlük sağlayabilecek şekilde yapılandırılmış olan ARCGIS, bu çalışmada amaçlanan 1x1, 0.5x0.5 ve 0.1x0.1 dereceli grid sistemlerinde kolaylıkla çalışabilmesini sağlamıştır.

6. HARİTALANDIRMA

Mekansal veriler haritaların tabanını oluşturmaktadır ve sistemin gerekli uzay bilgilerini içermektedir. CBS platformunun iç katman veritabanı uzamsal veriler tarafından yönetilmekte ve gerçek dünyanın özellikleri farklı katmanlar olarak temsil edilebilmektedir.

Bu çalışmada, gerçek dünyadan alınmış olan emisyon bilgilerini mevcut bir haritaya yüklemek için yeni bir harita katmanı oluşturulmuştur. EMEP' ten alınmış olan 0.1x0.1 dereceli (10kmx10km) grid sistemi bu katman için baz olarak alınmıştır. Sonra ArcGIS motorunun gömülü algoritması, raster bir katman oluşturmak için kullanılmış ve bu uygulama haritalandırılacak tüm veri grupları için tekrar edilmiştir. ArcGIS motorunda gömülü semboloji işlevi fonksiyonel hale getirilerek, bölgesel alandaki emisyonları temsil etmek için belirli değer aralıklarına farklı renkler atanmış ve böylece, kirlenici dağılımı en etkin şekilde haritada gösterilmiştir.

İlk olarak, mevcut en yüksek çözünürlüğü veren grid sistemi olan 0.1x0.1 dereceli harita katmanı için 8608 adet hücreye veri girişleri yapılmıştır. EMEP 'ten alınan verilerle karşılaştırma yapabilecek kirleniciler olan SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, ve NMVOC veri grupları harita katmanına uygulama alanları olarak eklenmiş ve böylece aynı harita katmanında her bir kirlenici veri grubu için ayrı haritalar elde edilmiştir. Ayrıca, yine 0.1x0.1 dereceli harita katmanına EGDAR' dan alınan ısınma kaynaklı NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, ve NMVOC verileri de işlenmiştir. EDGAR veri tabanında SO_x dahil olmadığından, haritalandırmada SO₂ çalışılmıştır.

Sonraki aşamada, 0.5x0.5 dereceli (50x50km²) haritalandırma yapabilmek için, ARCGIS'ın gömülü işlevlerinden fishnet aracı kullanılmıştır. Oluşturulan bu yeni harita katmanını önceki ile karşılaştırabilmek için, 0.1x0.1 dereceli harita baz alınmıştır. Herbir kirlenici için veriler yeni oluşturulan harita katmanında yine uygulama alanları açılmak suretiyle işlenmiştir. Bu işlem, herbir 0.5x0.5 dereceli grid hücresine tekabül eden 0.1x0.1 dereceli grid hücrelerindeki (Herbir hücreye 25 adet alt hücre tekabül etmektedir ve 0.5x0.5 dereceli harita toplam 487 hücreden

oluşmaktadır.) verilerin toplanması suretiyle gerçekleştirilmiş ve semboloji işleviyle yeni haritalar oluşturulmuştur.

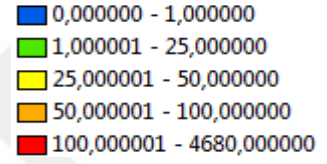
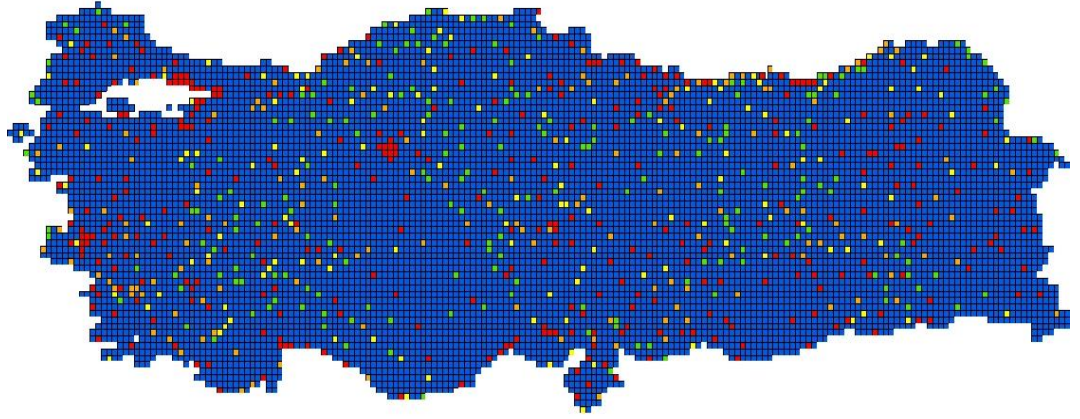
Son olarak da, 1x1 dereceli (toplam 128 hücreden teşkilidir.) harita katmanı yine, fishnet aracı kullanılarak ve yine 0.1x0.1 dereceli harita baz alınarak oluşturulmuş ve aynı yöntemle veriler yeni açılan uygulama alanlarına işlenmek suretiyle (Her bir hücreye 100 adet alt hücre tekabül etmektedir.) gerçek dünyada 100x100km² lik alanları ifade eden kirlilik haritası oluşturulmuştur.

6.1 SO_x Dağılımları

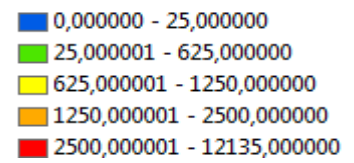
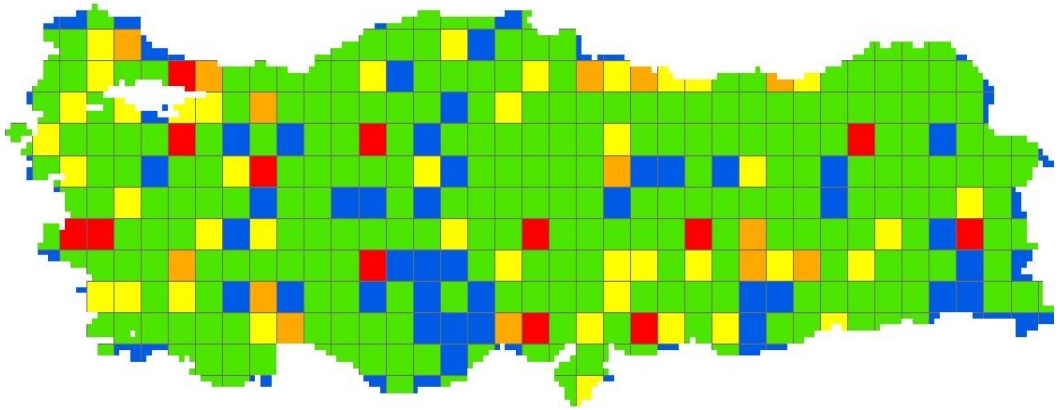
6.1.1 Isınma kaynaklı dağılımlar

Öncelikle, baz olarak kullanılan 0.1x0.1 dereceli grid sisteminin koordinatları ile çalışmaya dahil olan tüm ilçelerin koordinatları Google Earth Pro yazılımından elde edilmek suretiyle çakıştırılmıştır. Daha sonra her bir grid hücresine gerçek dünyada tekabül eden ilçe ve/ veya ilçelere ait ısınma kaynaklı SO_x emisyon değerleri işlenmiştir. (0.1x0.1 dereceli harita toplam 8608 hücreden oluşmuştur.) Bu işlem yapılırken grid hücresine tekabül eden ilçelerin emisyon değerleri, grid hücresinde işgal ettikleri yüzölçümleri ile doğru orantılı olarak işlenmiştir. Bu sayede, baz alınan 2014 tarihli tez çalışmasında toplam 184.348 ton/yıl olarak belirtilen SO_x emisyonunun ilçelere göre dağılımını gösteren harita aşağıdadır. Birimler ton/yıl' dır ve ısınma dönemi olan 15 Eylül- 15 Mayıs aralığına denk gelen 8 aylık bir periyot için değerlendirilmiştir.

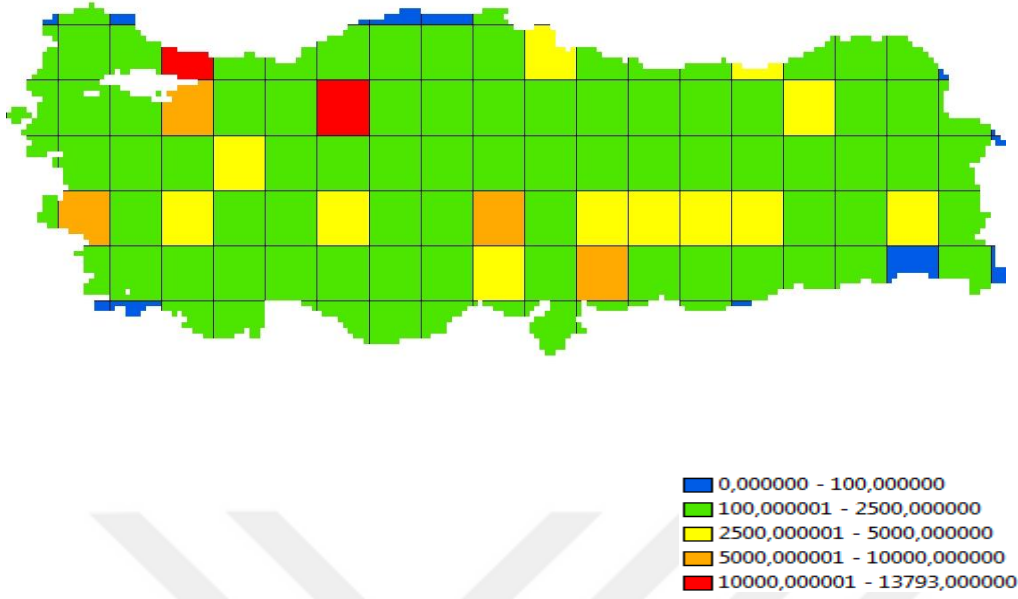
Şekil 6.1' de 0.1°x0.1° ısınma kaynaklı SO_x dağılımı haritası, Şekil 6.2' de 0.5°x0.5° ısınma kaynaklı SO_x dağılımı haritası ve Şekil 6.3' de 1°x1° ısınma kaynaklı SO_x dağılımı haritası görülmektedir.

Şekil 6.1: Isınma Kaynaklı SOx Dağılımı Haritası(0.1°x0.1°)

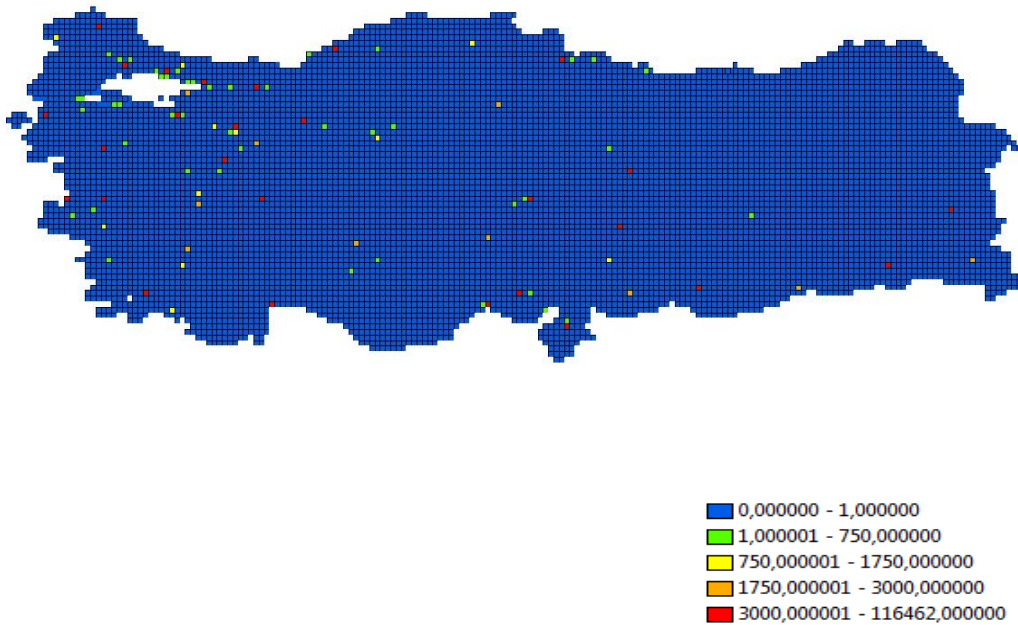
Şekil 6.2: Isınma kaynaklı SOx dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

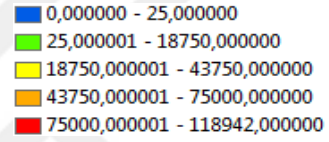
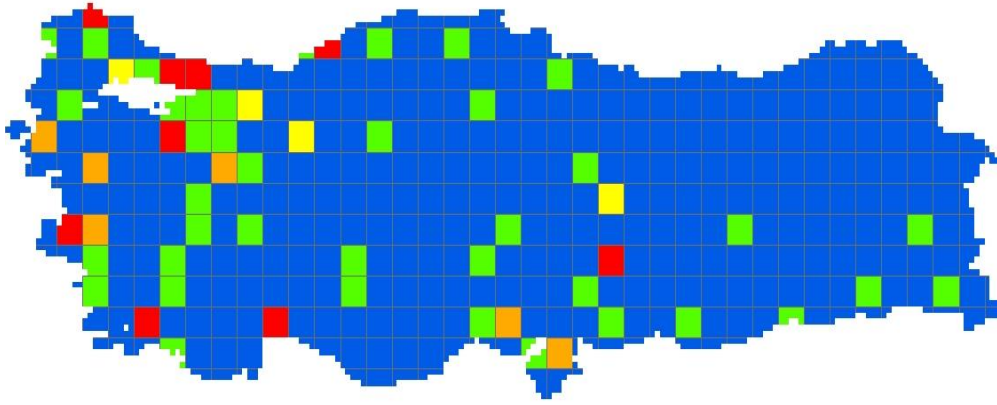
Şekil 6.3: Isınma kaynaklı SOx dağılımı haritası (1x1)^o.

6.1.2 Endüstri kaynaklı dağılımları

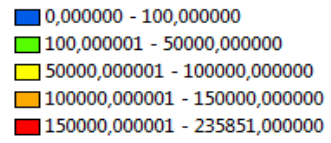
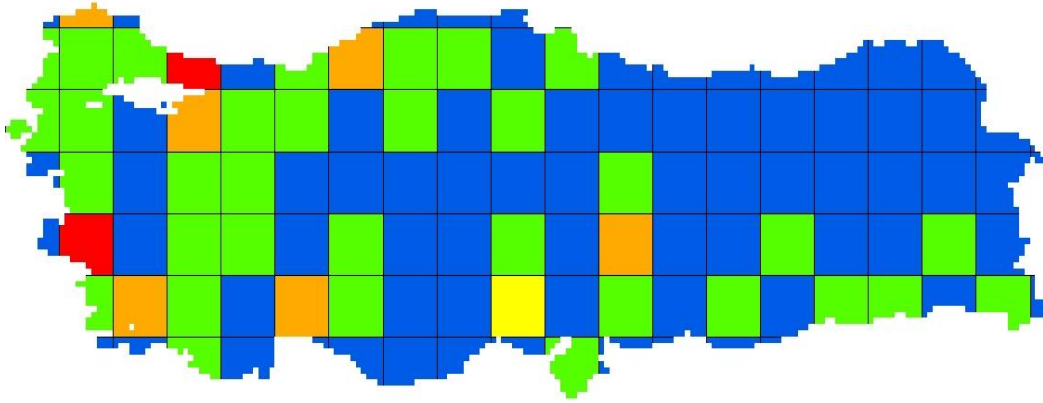
Enerji santralleri ve endüstri tesislerinden kaynaklanan toplam 2.524.273 ton/yıl miktarlı SOx emisyon değerlerinin dağılım haritaları, Şekil 6.4, Şekil 6.5 ve Şekil 6.6' da verilmiştir.

Şekil 6.4: Endüstri kaynaklı SOx dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.5: Endüstri kaynaklı SOx dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

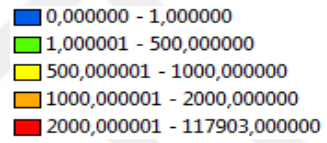

Şekil 6.6: Endüstri kaynaklı SOx dağılımı haritası (1x1) dereceli.

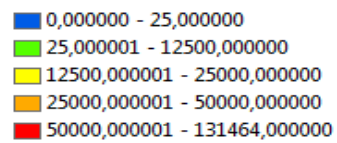
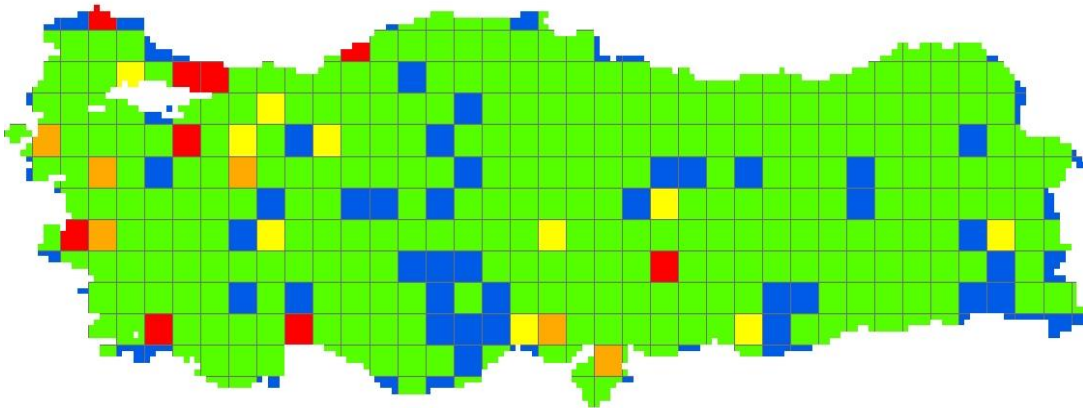

6.1.3 Endüstri ve ısınma kaynaklı toplam dağılımlar

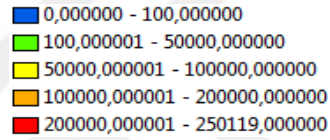
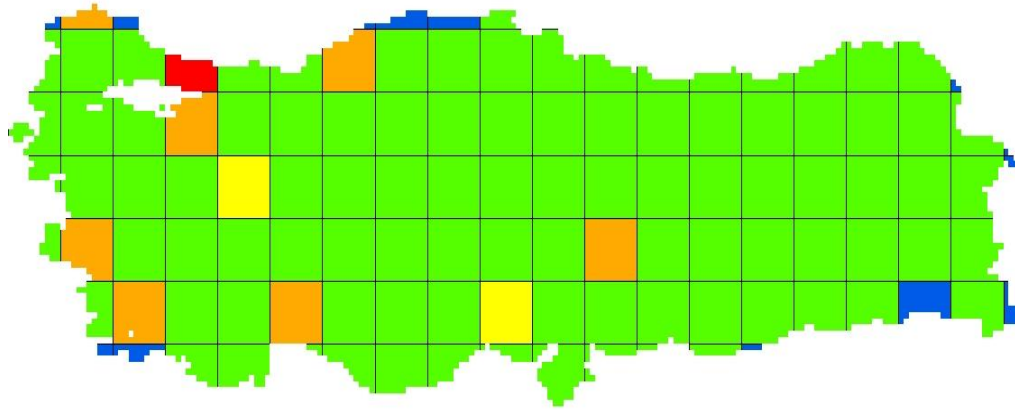
Toplam SOx dağılımı haritaları Şekil 6.7, Şekil 6.8 ve Şekil 6.9' da verilmiştir.

Şekil 6.7: ToplamSOx dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli.

Şekil 6.8: ToplamSOx dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.

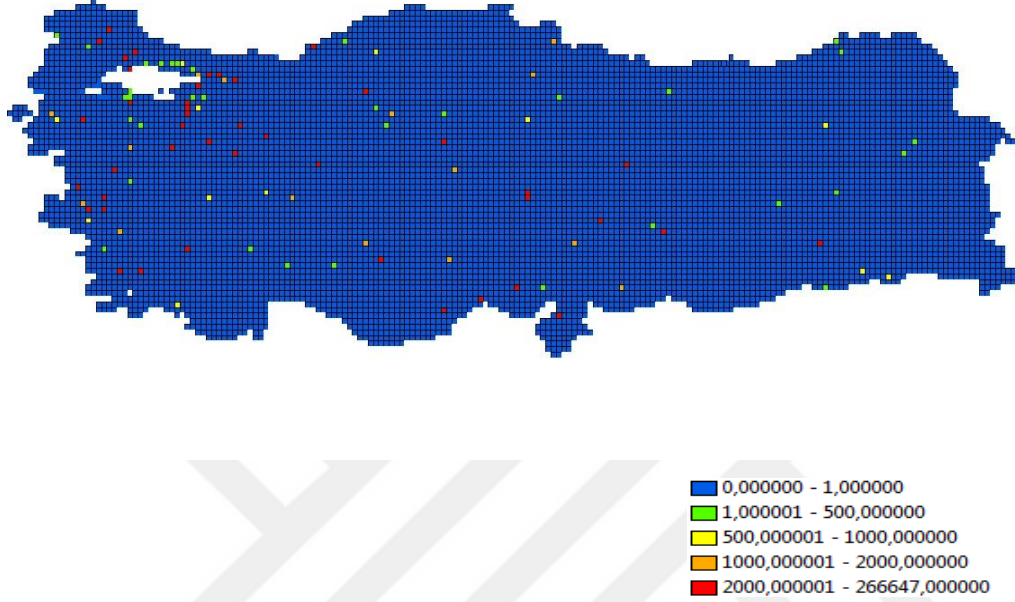

Şekil 6.9 : Toplam SOx dağılımı haritası(1x1) dereceli.

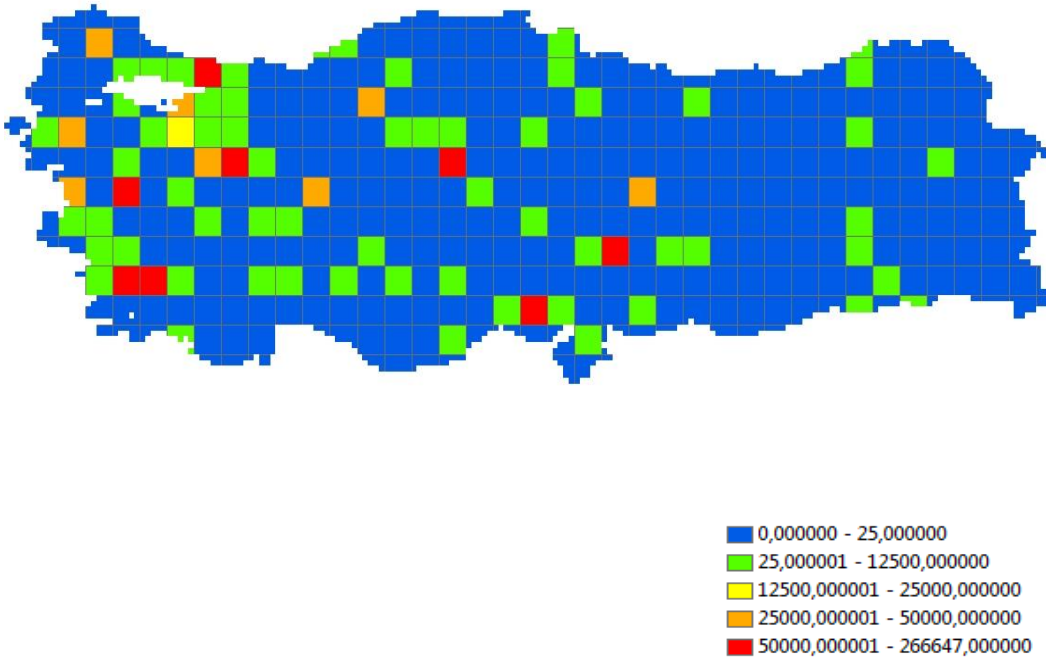
200.000 ila 250.119 t/y emisyon değerlerine sahip grid; 103 (İstanbul , Kocaeli, Gebze, İzmit), 100.000-200.000 t/y arasında değeri olan gridler; 121(Kırklareli, Merkez), 106(Çaycuma, Bartın, Karabük), 83(Bursa Merkez, Mudanya, İnegöl, İznik, Gemlik, Yalova), 51(Maraş, Elbistan dolayları), 41(İzmir ,Merkez, Manisa, Akhisar dolayları), 25(Isparta Aksu, Yenişarbademli, Sütçüler, Konya Derebucak, Beyşehir, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik) ve 22(Muğla Merkez, Aydın Karpuzlu, Nazilli) nolu gridlerdir. 50.000 ila 100.000 t/y emisyon değerlerine sahip gridler; 64(Kütahya, Eskişehir dolayları) ve 29(Adana Karaisalı, Pozanti) nolu gridlerdir.

6.1.4. EMEP verilerine göre SOx dağılımları

Emep verilerine göre SOx dağılım haritaları Şekil 6.10 ila Şekil 6.18 arasında verilmiştir.

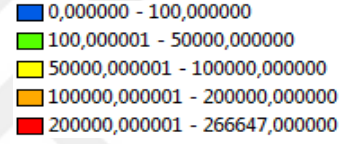
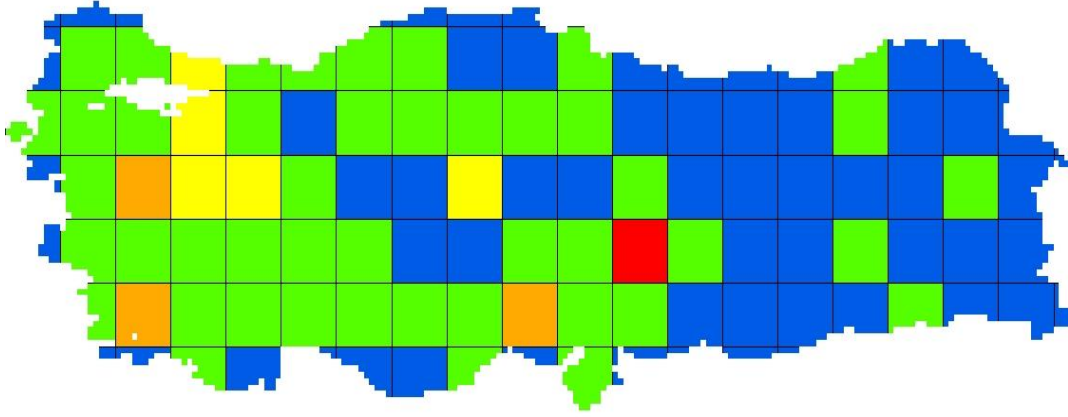

Şekil 6.10 : EMEP verilerine göre enerji kaynaklı SOx haritası (0.1x0.1)°.

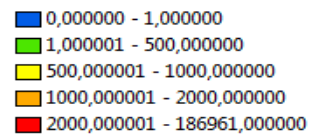
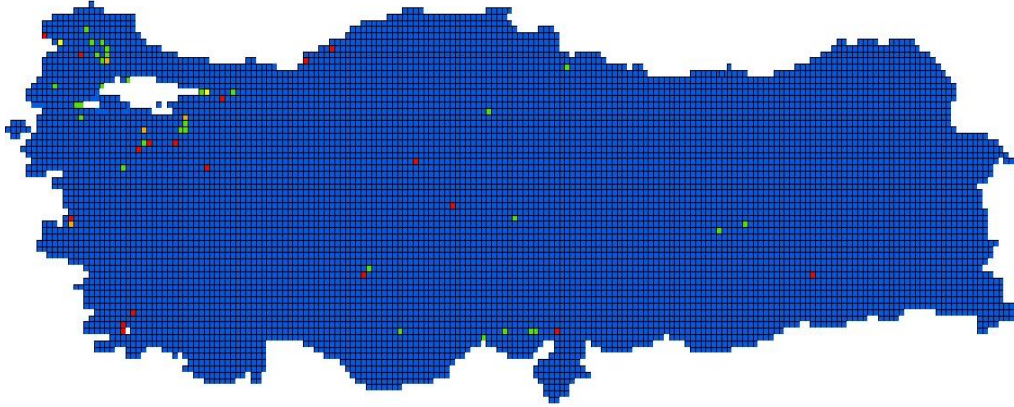

Şekil 6.11 : EMEP verilerine göre enerji kaynaklı SOx haritası (0.5x0.5)°.

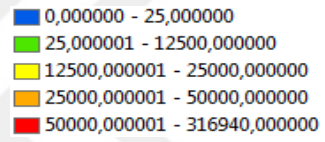
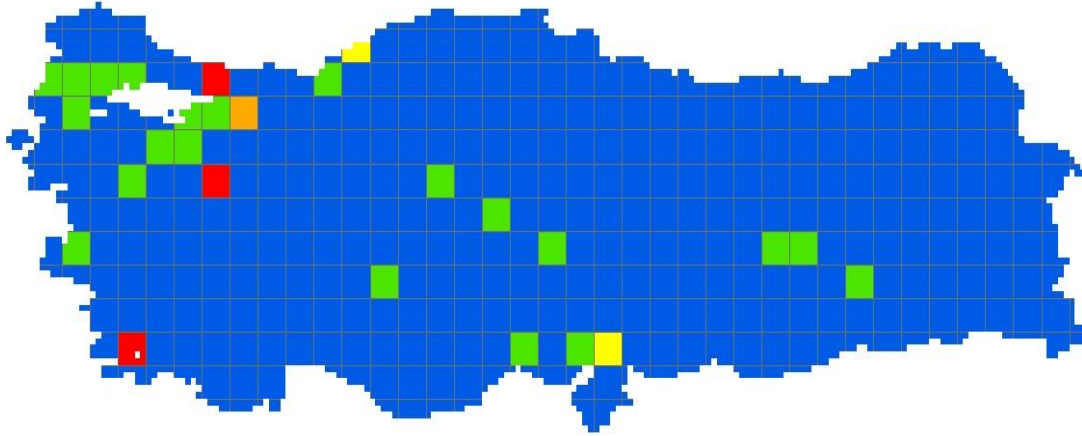

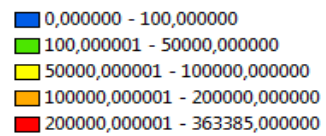
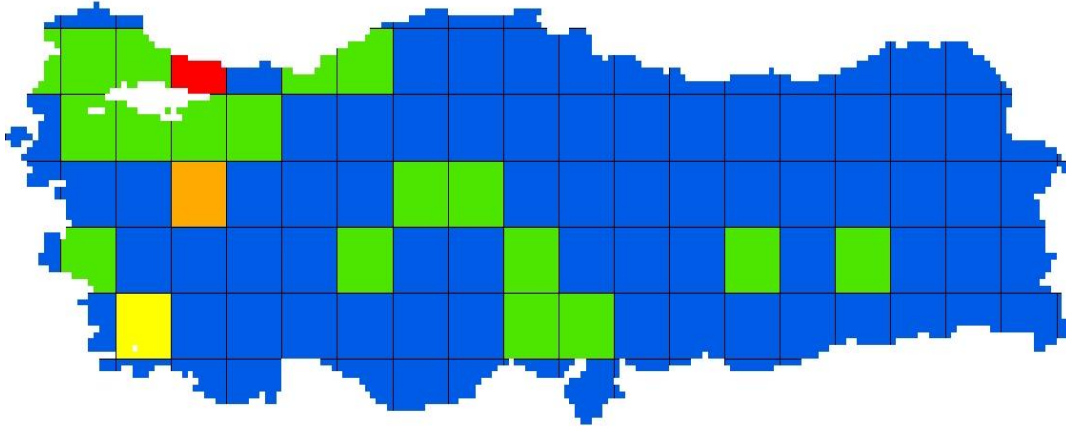
Şekil 6.12 : EMEP verilerine göre enerji kaynaklı SOx haritası (1x1)°.

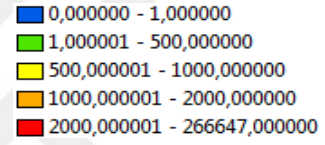
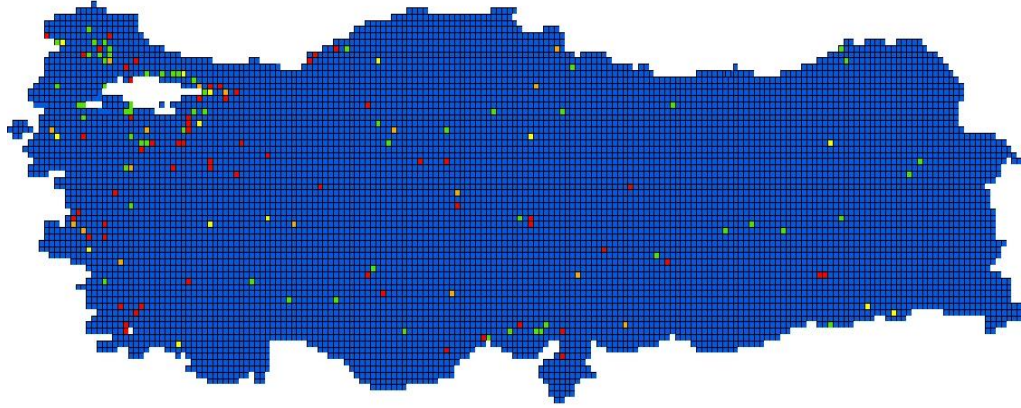
Şekil 6.13 : EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı SOx haritası (0.1x0.1)°.

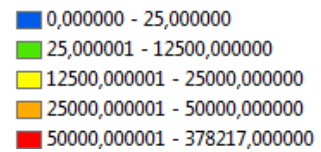
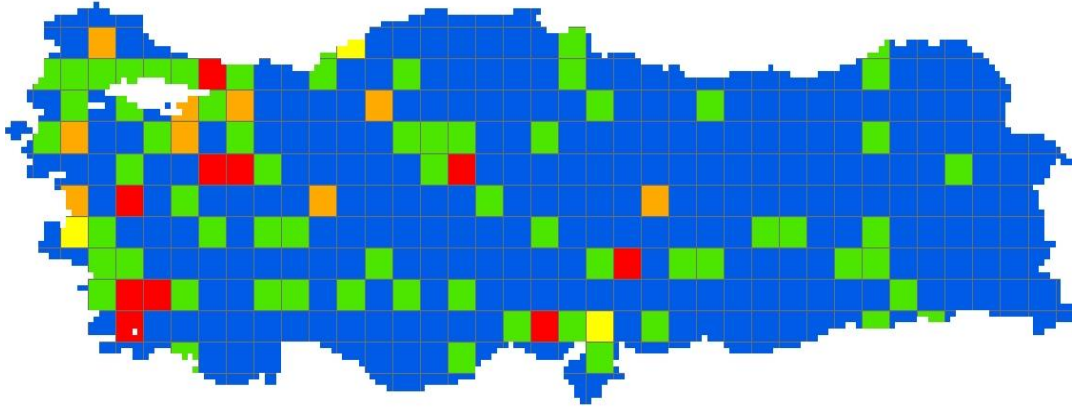
Şekil 6.14 : EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı SOx haritası (0.5x0.5)°.

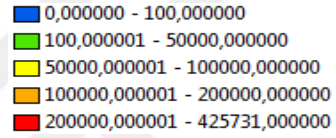
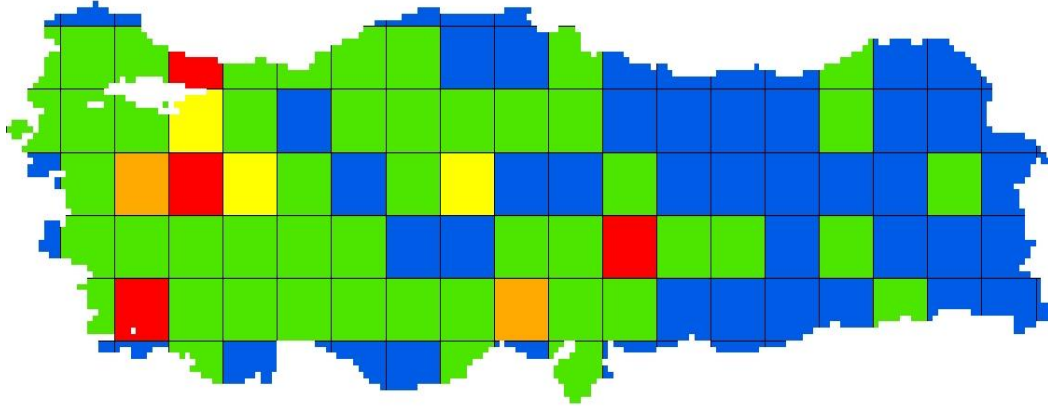
Şekil 6.15 : EMEP verilerine göre sanayi kaynaklı SOx haritası (1x1)°.

Şekil 6.16 : EMEP verilerine göre toplam SOx haritası (0.1x0.1)°.

Şekil 6.17 : EMEP verilerine göre toplam SOx haritası (0.5x0.5)°.

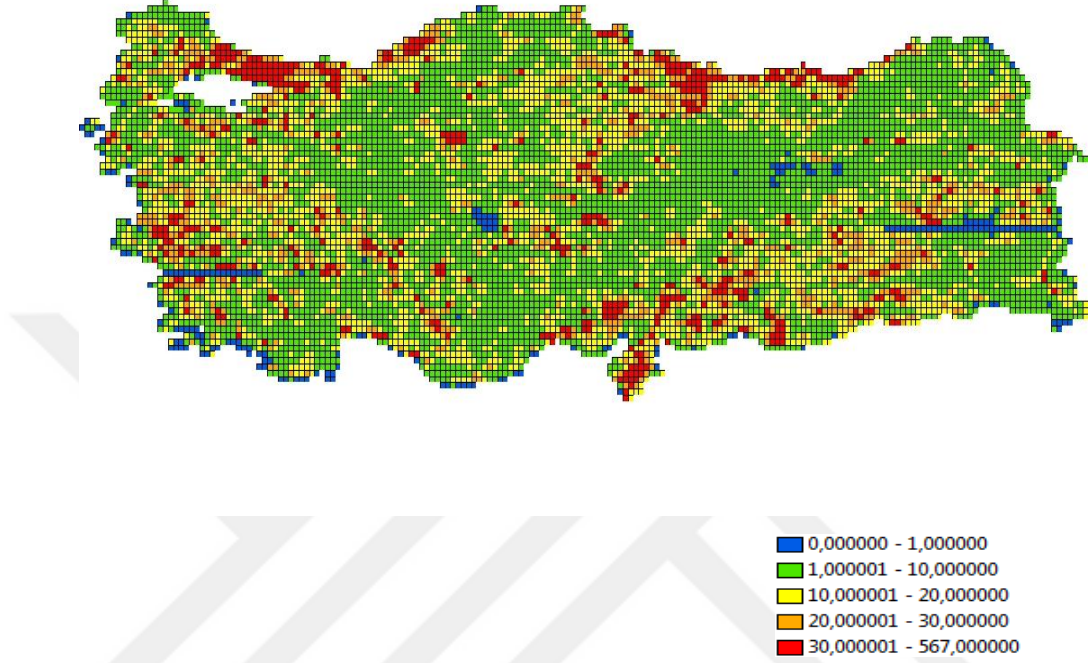
Şekil 6.18 : EMEP verilerine göre toplam SO_x haritası (1x1)^o.

200.000 ila 425.731 t/y arasında emisyon değerlerine sahip gridler; 103, 63, 22 ve 51 nolu gridlerdir. 100.000 ila 200.000 t/y arası değere sahip gridler; 62, ve 29 nolu gridler ve 50.000 ila 100.000 t/y arasında değer alan gridler;, 83, 68 ve 64 nolu gridlerdir.

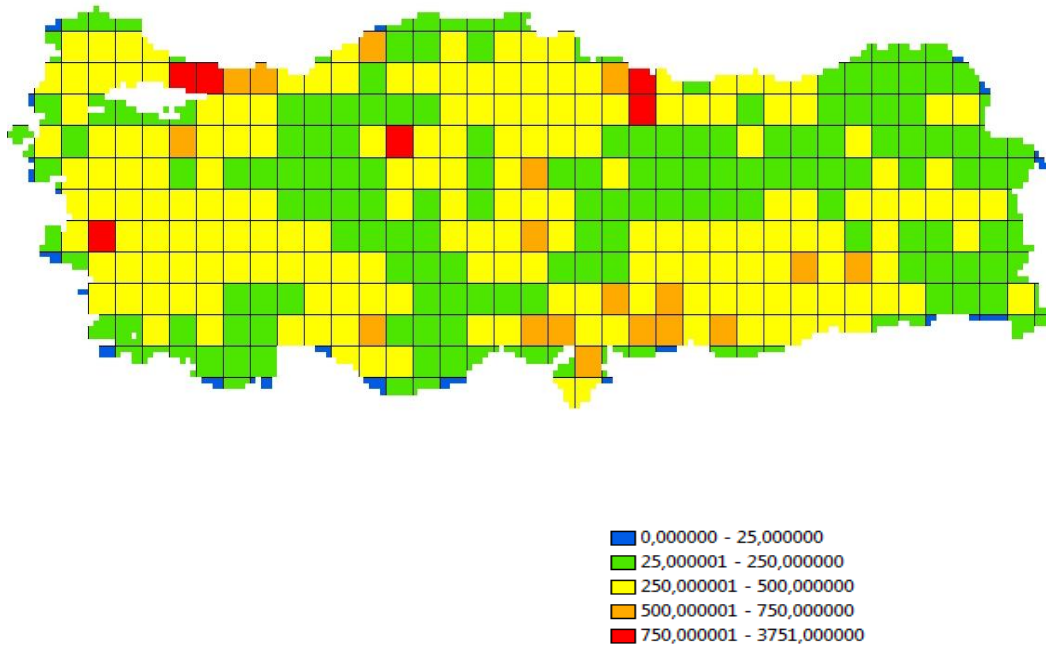

6.1.5 EDGAR verilerine göre SO_x dağılımları

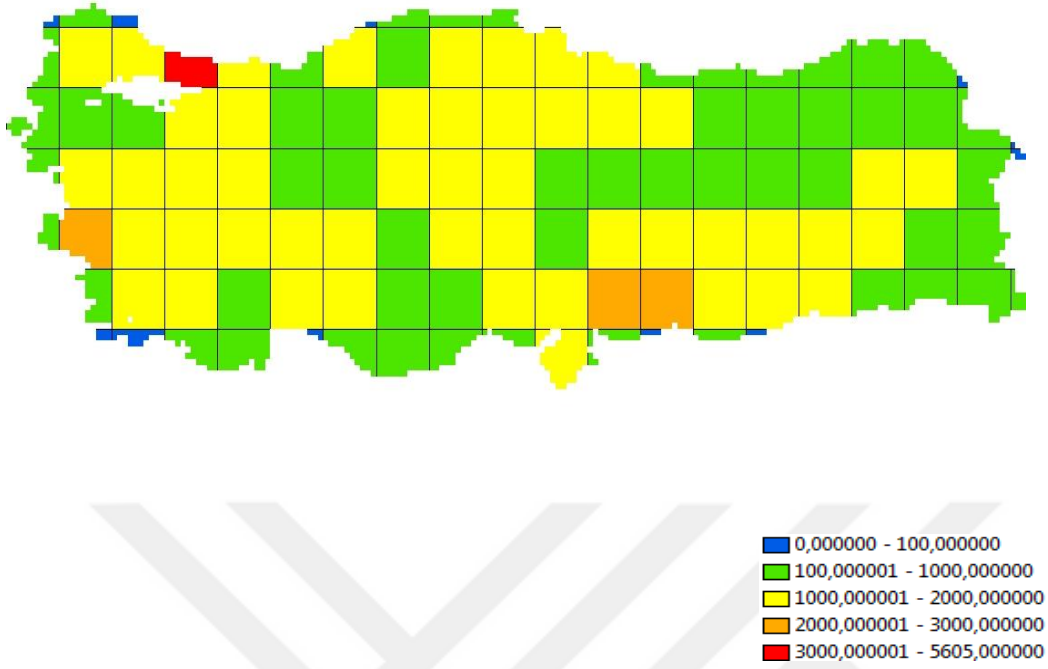
EDGAR verilerine göre SO_x dağılımı haritaları Şekil 6.19 ila Şekil 6.30 arasında verilmiştir.

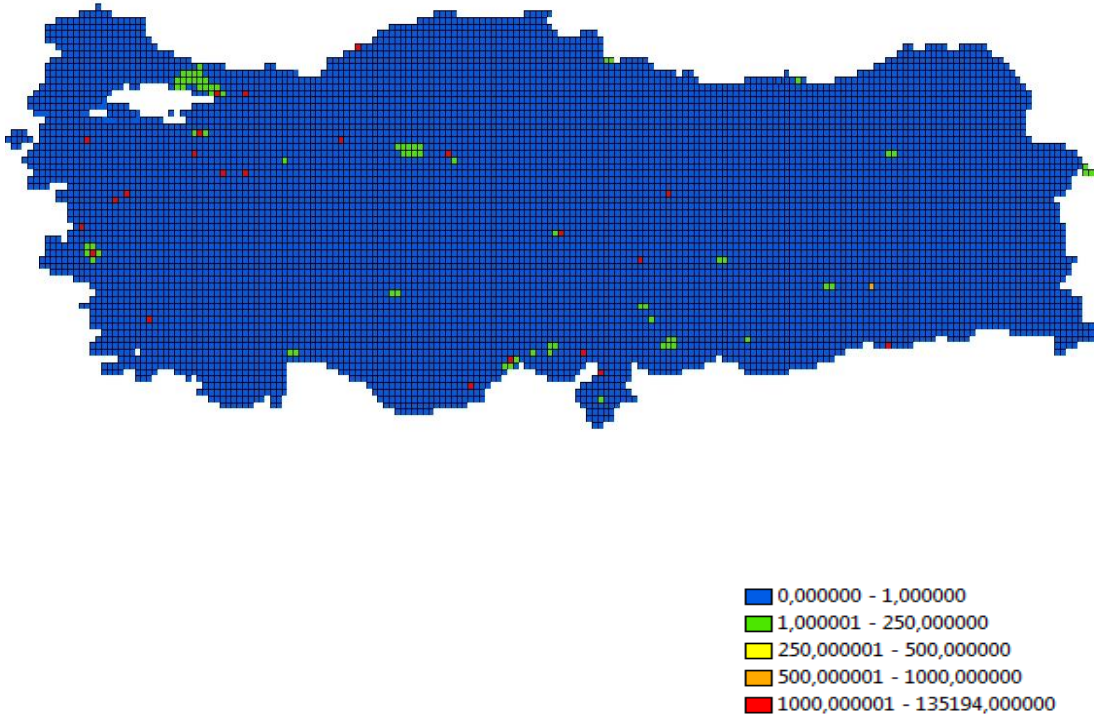
Şekil 6.19 : EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı SO_x haritası (0.1x0.1)^o.

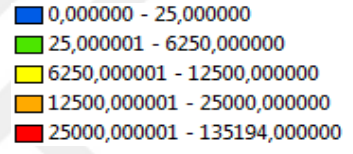
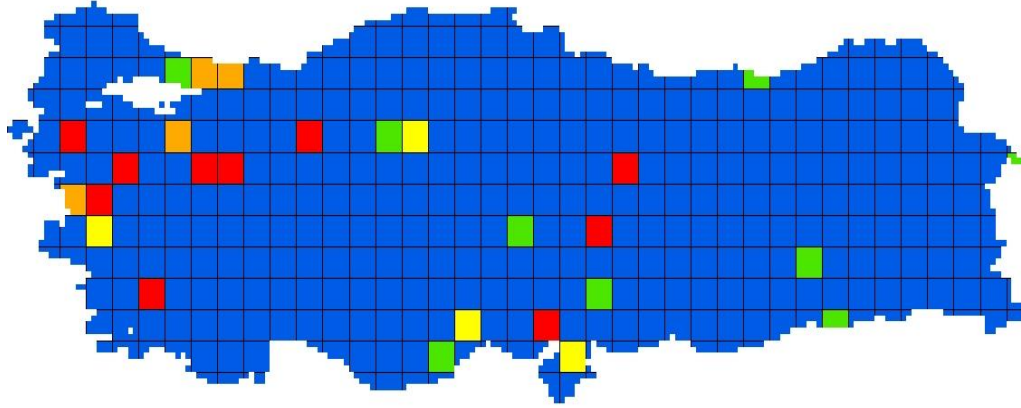
Şekil 6.20 : EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı SO_x haritası (0.5x0.5)^o.

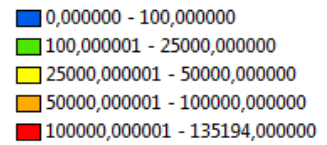
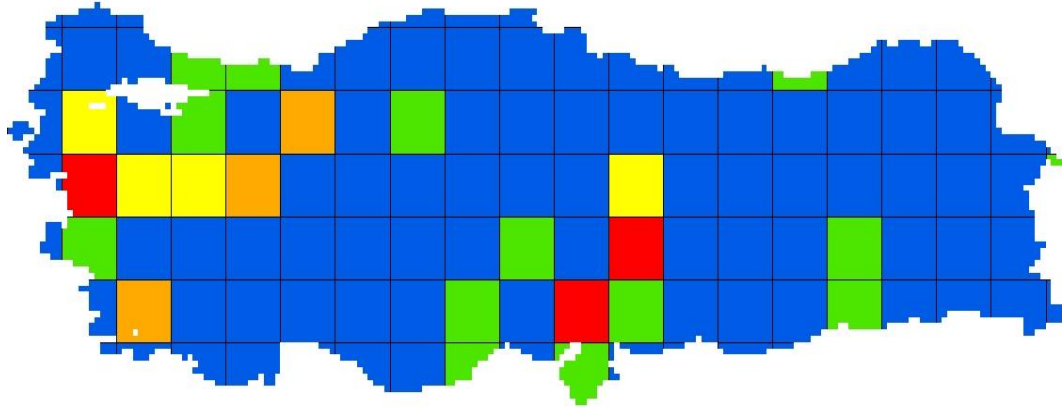
Şekil 6.21 : EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı SO_x haritası (1x1)^o.

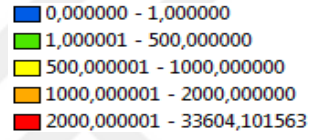
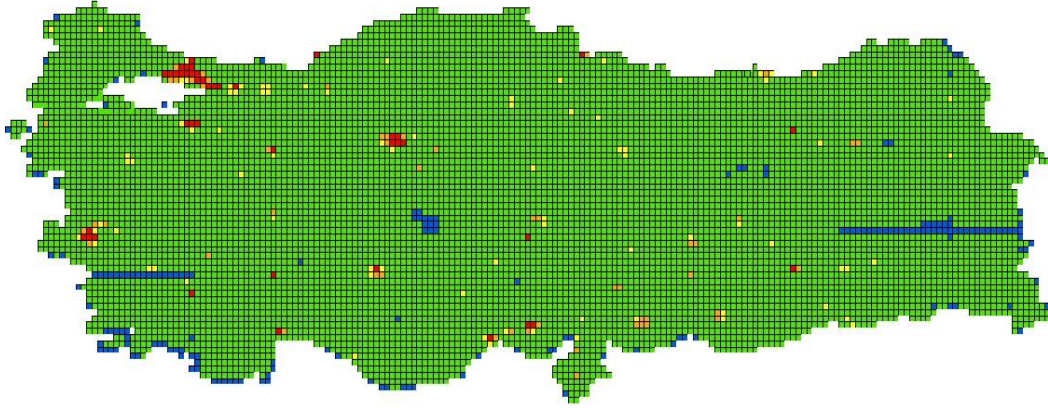
Şekil 6.22 : EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı SO_x haritası (0.1x0.1)^o.

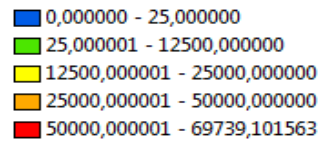
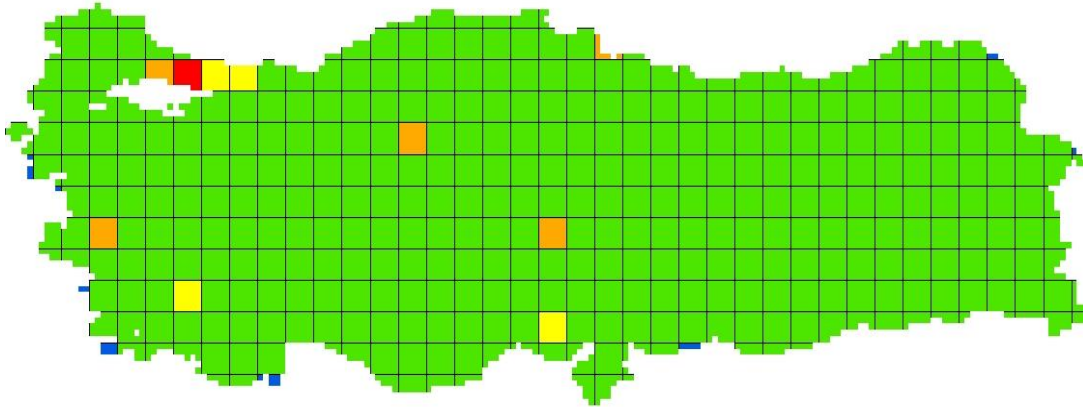
Şekil 6.23 : EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı SOx haritası (0.5x0.5)°.

Şekil 6.24 : EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı SOx haritası (1x1)°.

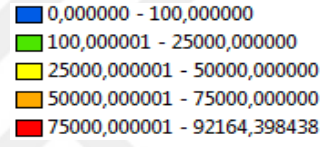
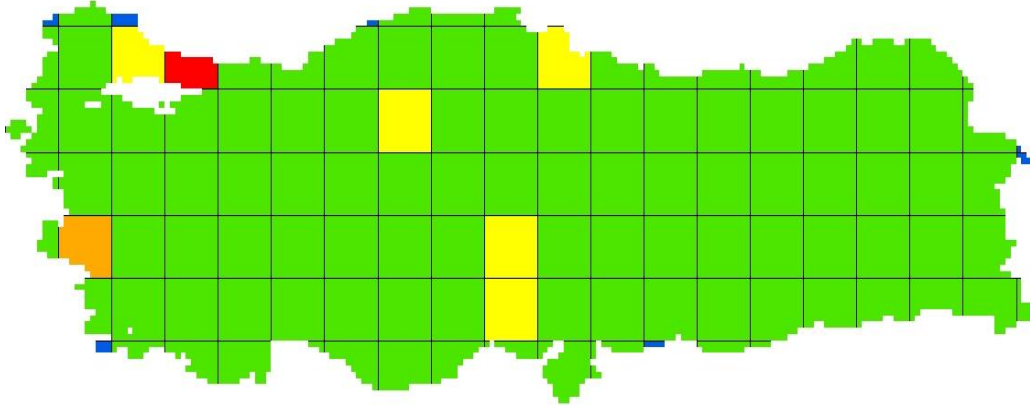

Şekil 6.25 : EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı SOx haritası (0.1x0.1)°.

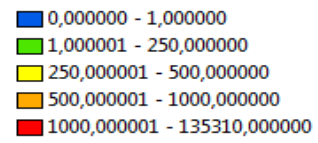
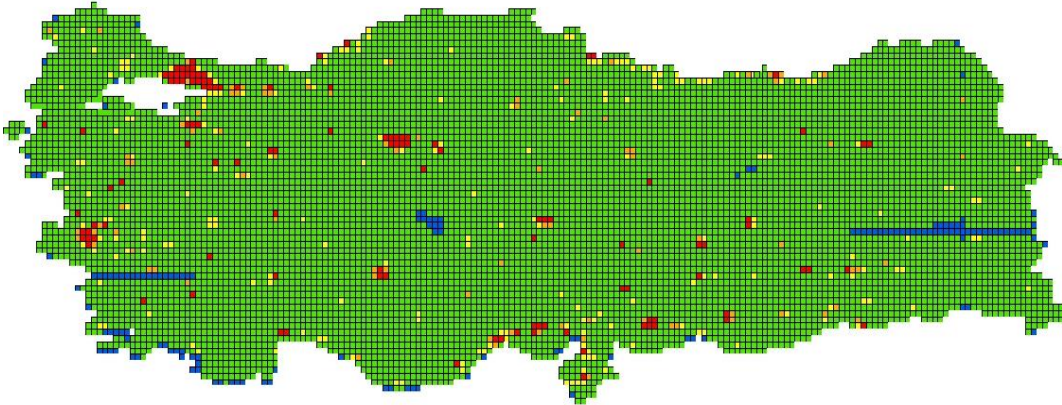

Şekil 6.26 : EDGARverilerine göre sanayi kaynaklı SOx haritası (0.5x0.5)°.

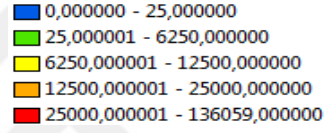
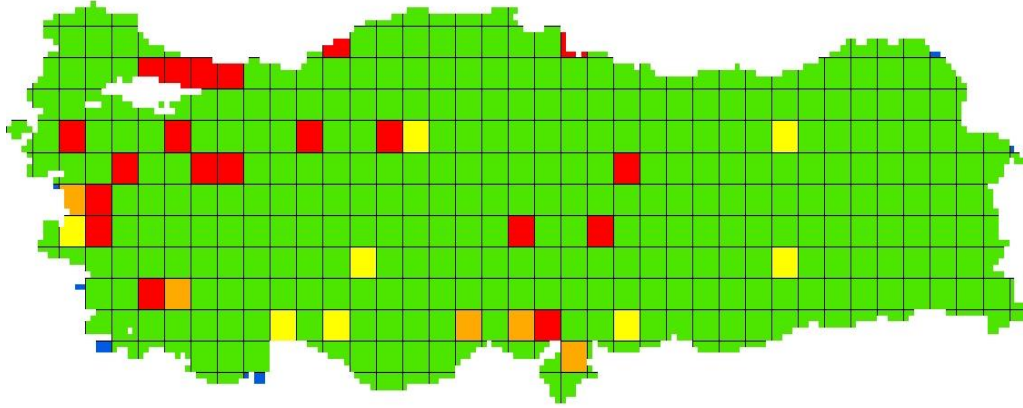

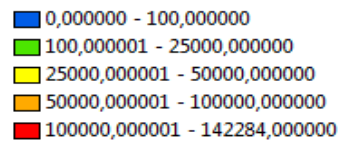
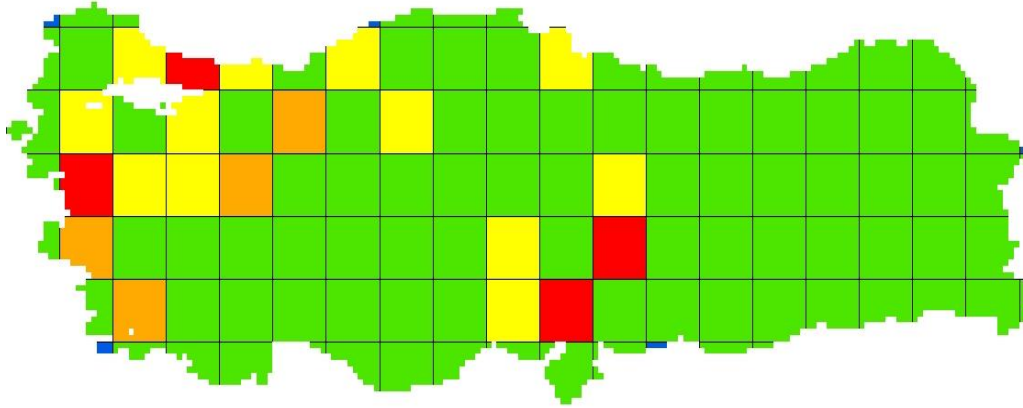
Şekil 6.27 : EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı SOx haritası (1x1)^o.

Şekil 6.28 : EDGAR verilerine göre toplam SOx haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.29 : EDGAR verilerine göre toplam SOx haritası (0.5x0.5)^o.

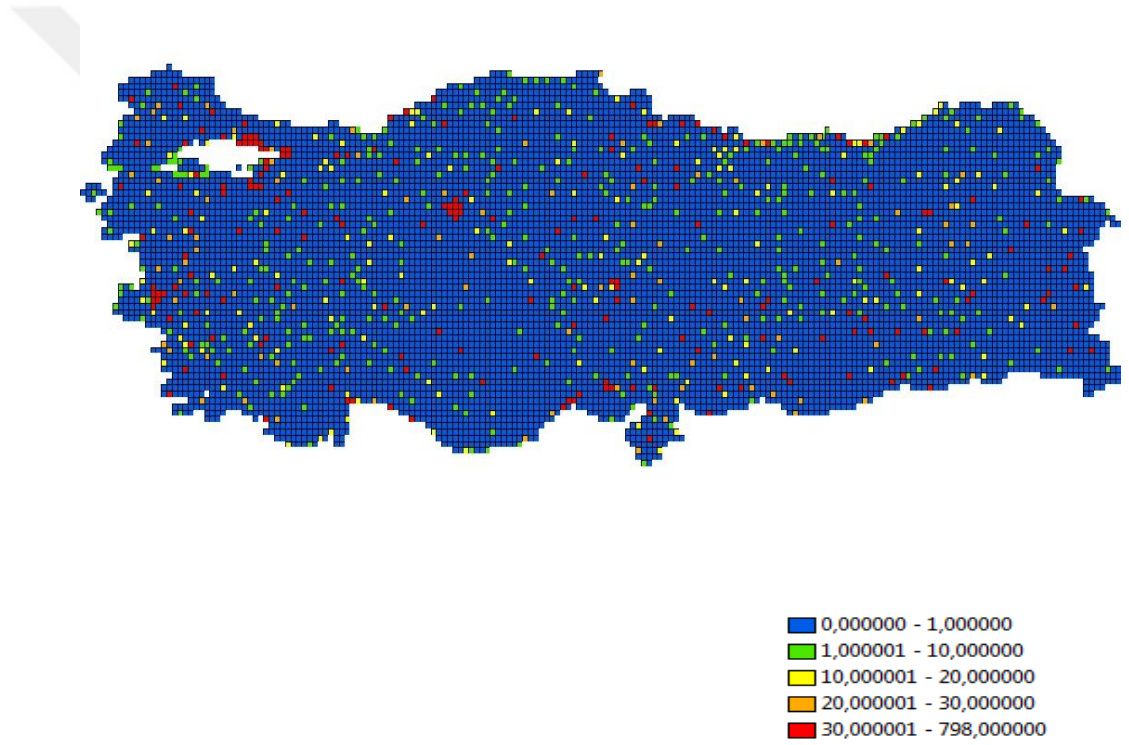
Şekil 6.30 : EDGAR verilerine göre toplam SOx haritası (1x1)^o.

100.000 ila 142.284 t/y arasında emisyon değerlerine sahip gridler; 103, 61, 51 ve 30 nolu gridlerdir. 50.000 ila 100.000 t/y arası değere sahip gridler; 85, 64, 41 ve 22 nolu gridlerdir ve 25.000 ila 50.000 t/y arasında değer alan gridler; 102, 104, 106, 110, 81, 83, 87, 62, 63, 64, 71, 49 ve 29 nolu gridlerdir.

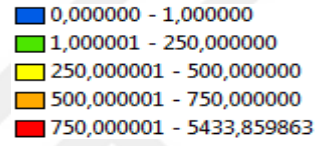
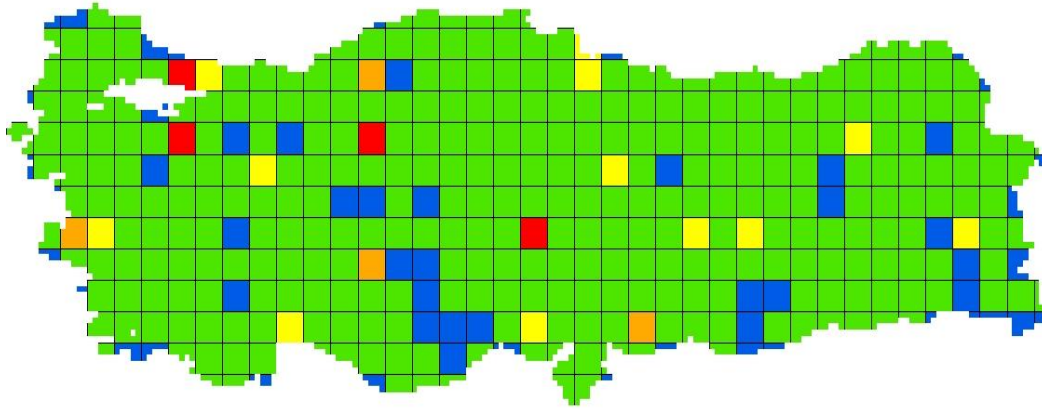
6.2 NO_x Dağılımları

6.2.1 Isınma kaynaklı emisyon dağılımları

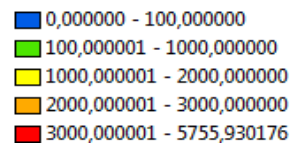
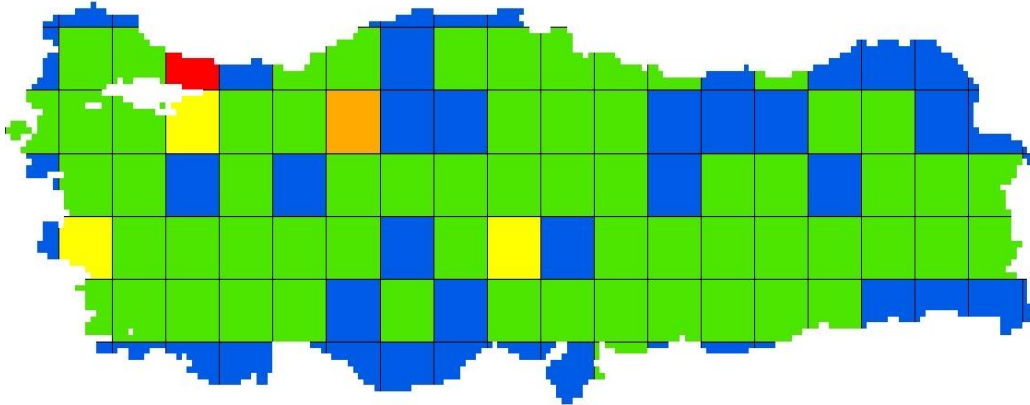
Isınma kaynaklı NO_x dağılımı haritaları Şekil 6.31, Şekil 6.32 ve Şekil 6.33 de verilmiştir.

Şekil 6.31: Isınma kaynaklı NO_x dağılımı haritası (0.1x0.1) dereceli.

Şekil 6.32: Isınma kaynaklı NOx dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.

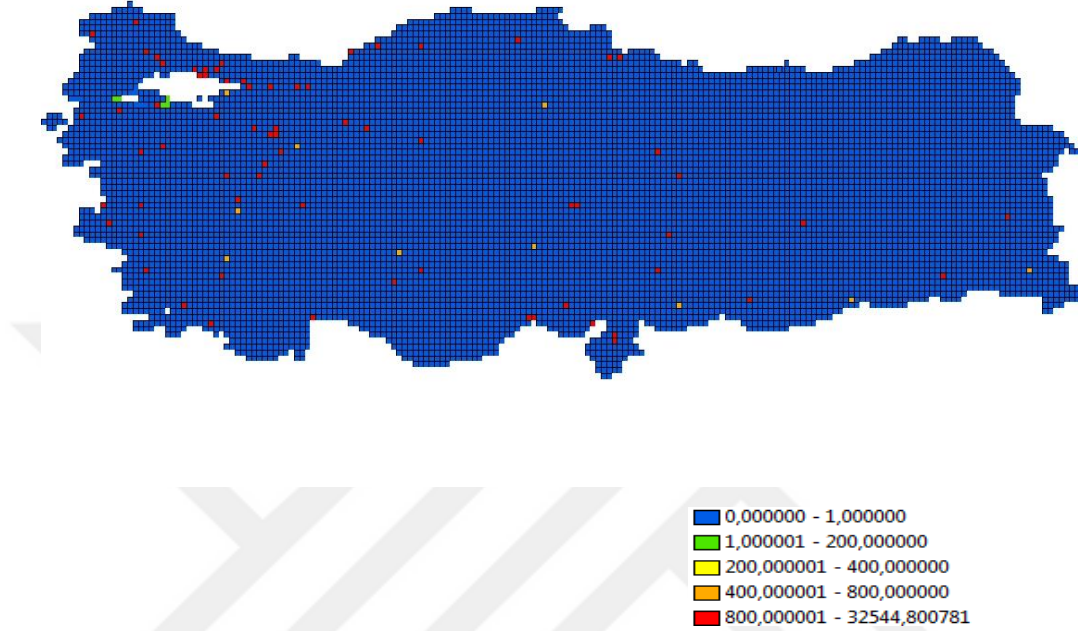

Şekil 6.33: Isınma kaynaklı NOx dağılımı haritası(1x1) dereceli.

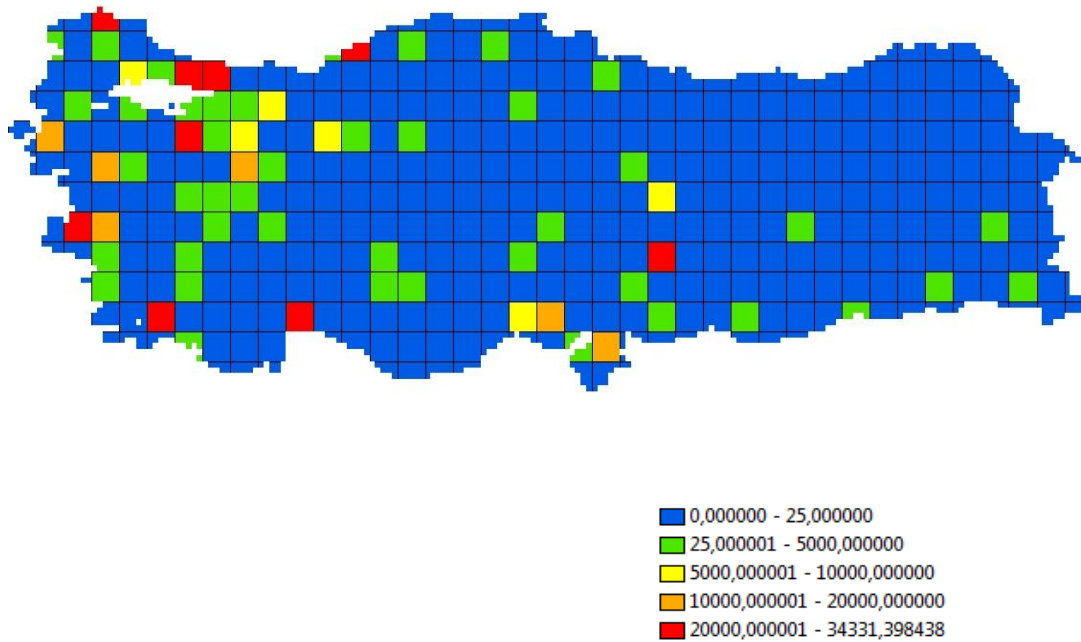

6.2.2 Sanayi kaynaklı NOx dağılımları

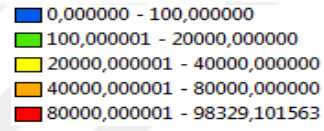
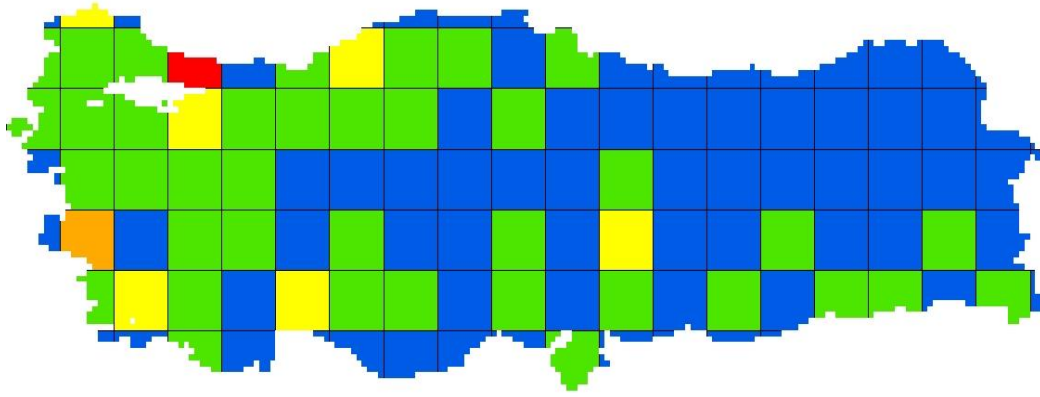
Sanayi kaynaklı NOx dağılımı haritaları Şekil 6.34, Şekil 6.35 ve Şekil 6.36 da verilmiştir.

Şekil 6.34: Sanayi kaynaklı NOx dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli.

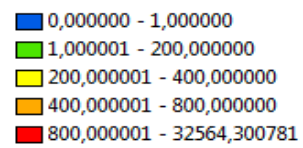
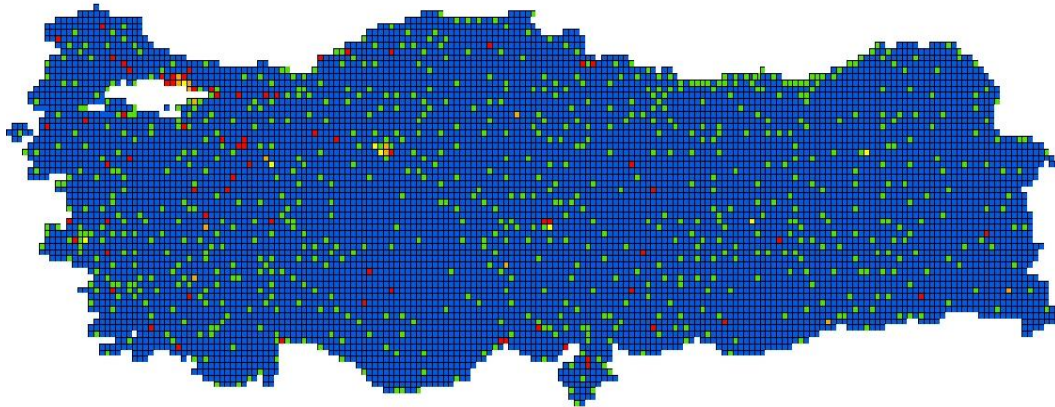
Şekil 6.35: Sanayi kaynaklı NOx dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.

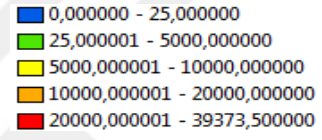
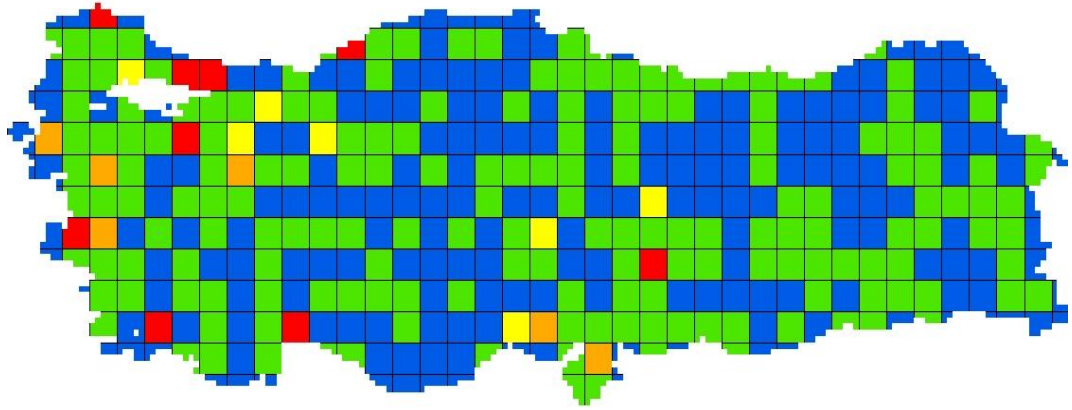
Şekil 6.36: Sanayi kaynaklı NOx dağılımı haritası(1x1) dereceli.

6.2.3 Toplam NOx Dağılımları

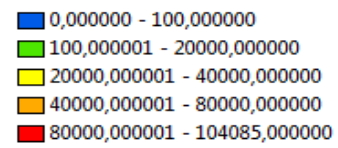
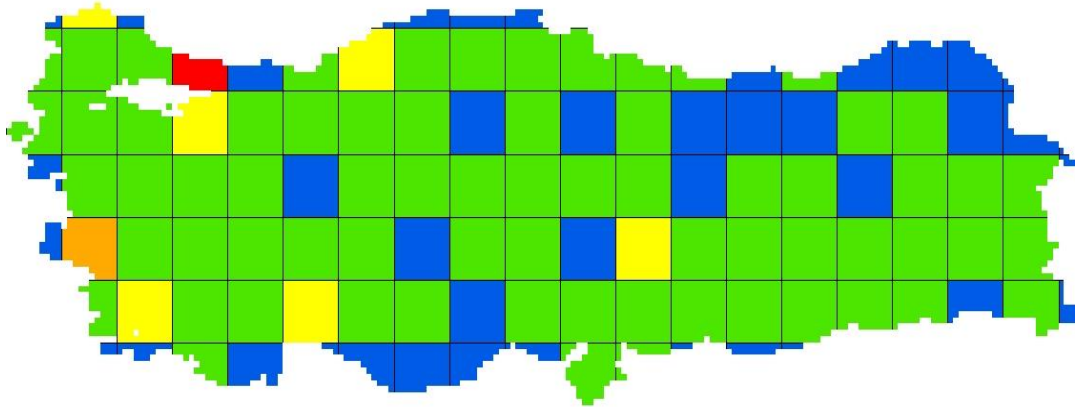
Toplam NOx dağılımı haritaları Şekil 6.37, Şekil 6.38 ve Şekil 6.39 da verilmiştir.

Şekil 6.37: Toplam NOx dağılımı haritası(0.1x0.1) dereceli.

Şekil 6.38: Toplam NOx dağılımı haritası(0.5x0.5) dereceli.

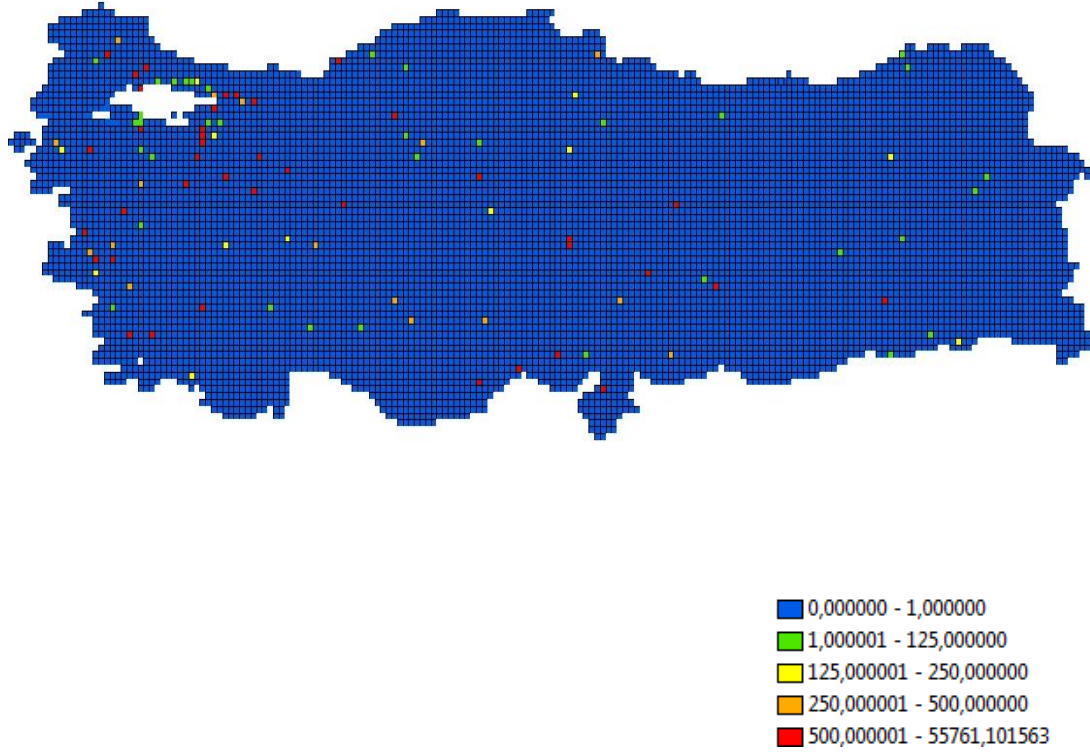

Şekil 6.39 : Toplam NOx dağılımı haritası(1x1) dereceli.

80.000 ila 104085 t/y arasında değer alan grid; 103, 40.000 ila 80.000 t/y arasında değer alan grid; 41, 20.000 ila 40.000 t/y arasında değer alan gridler ise 121, 106, 83, 51, 25 ve 22 nolu gridlerdir.

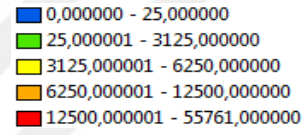
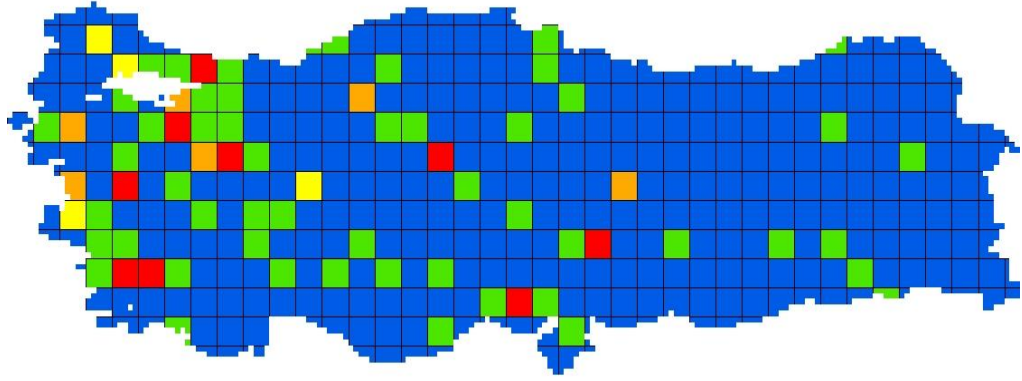
6.2.4 EMEP verilerine gre NOx dağılımları

EMEP verilerine NOx dağılımını haritaları Şekil 6.40 ila 6.48 arasında verilmiştir.

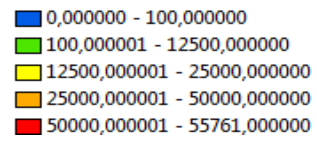
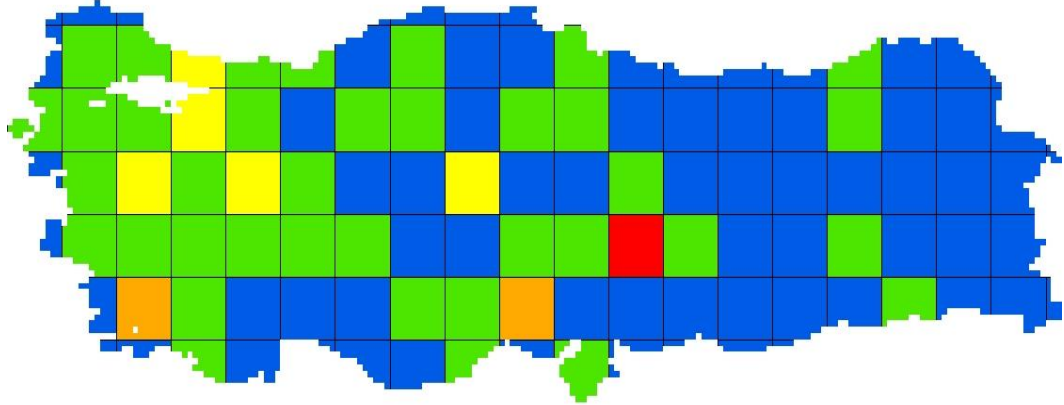

Şekil 6.40: EMEP enerji kaynaklı NOx dağılımını haritası (0.1x0.1) .

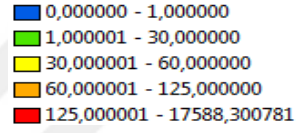
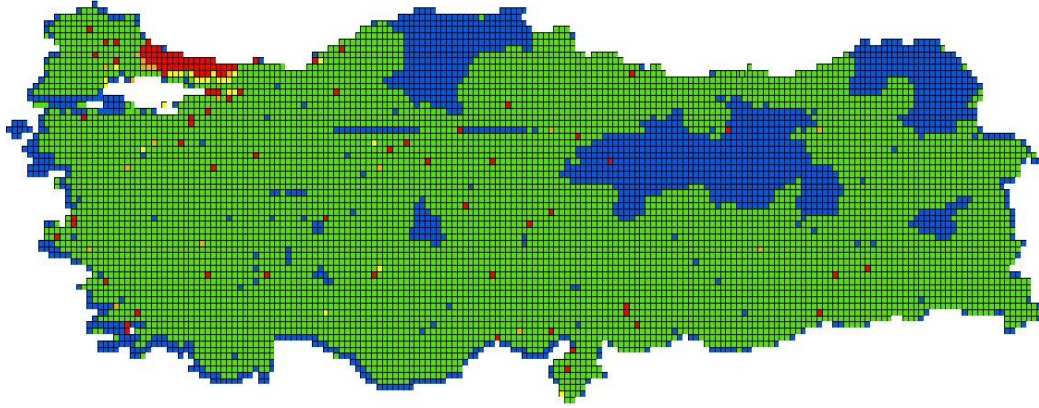

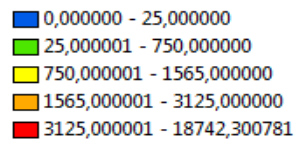
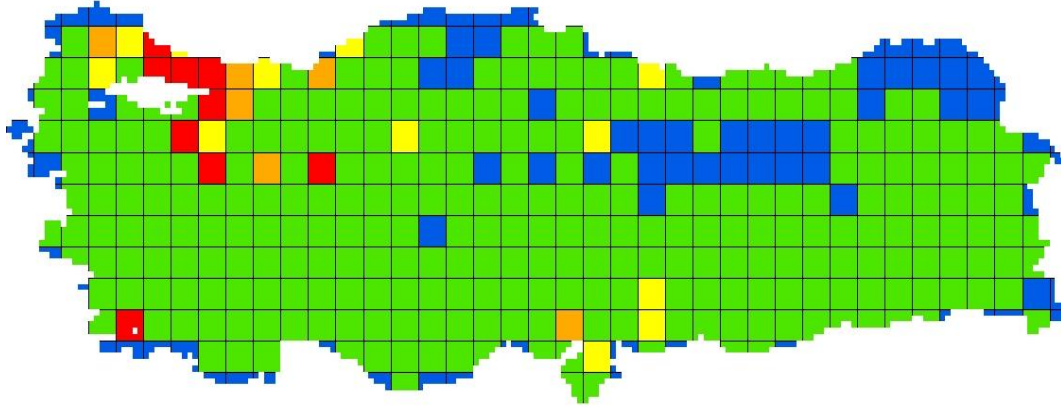
Şekil 6.41: EMEP enerji kaynaklı NOx dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

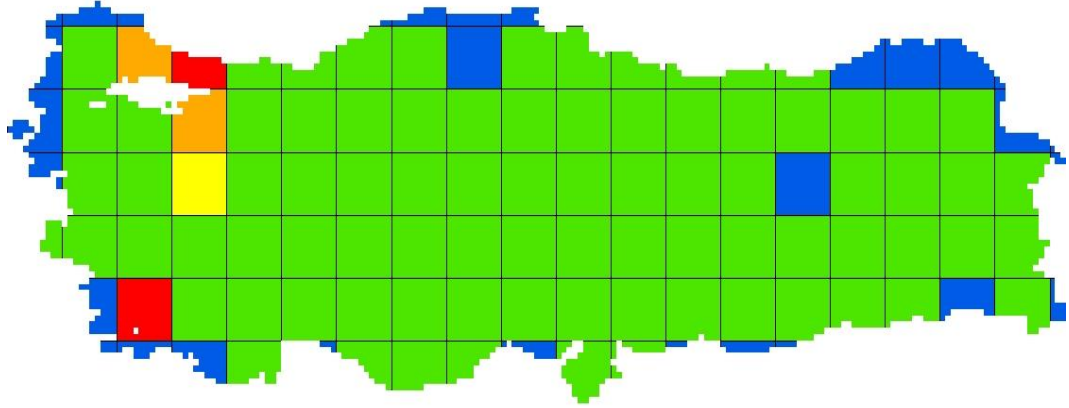
Şekil 6.42: EMEP enerji kaynaklı NOx dağılımı haritası (1x1)^o.

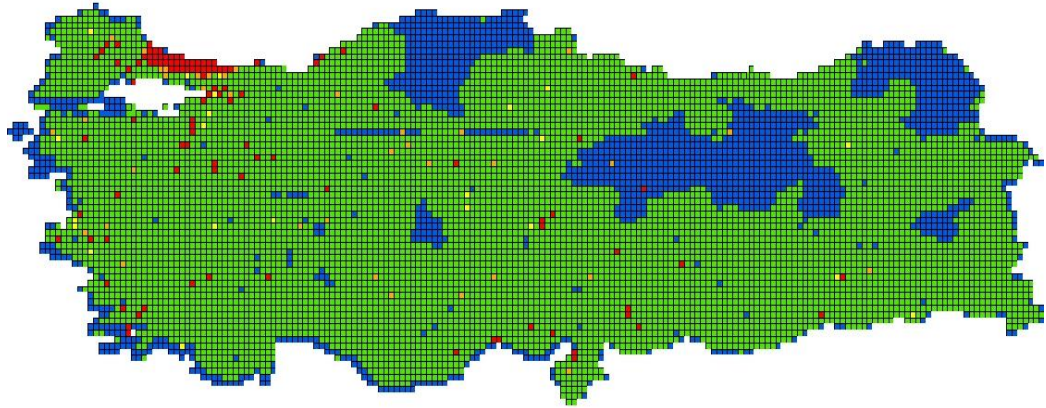
Şekil 6.43: EMEP sanayi kaynaklı NOx dağılımı haritası (0.1x0.1) .

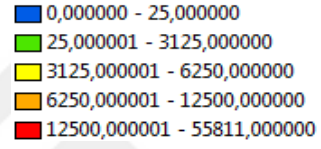
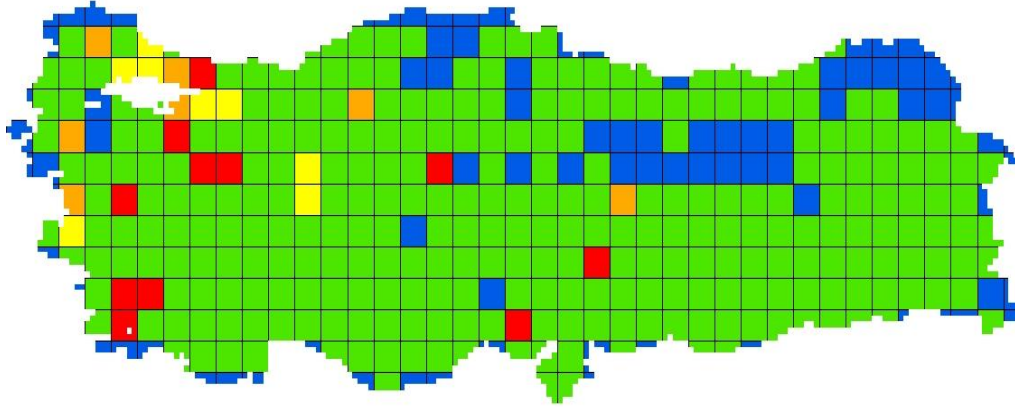
Şekil 6.44: EMEP sanayi kaynaklı NOx dağılımı haritası (0.5x0.5) .

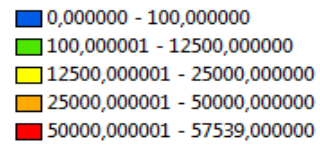
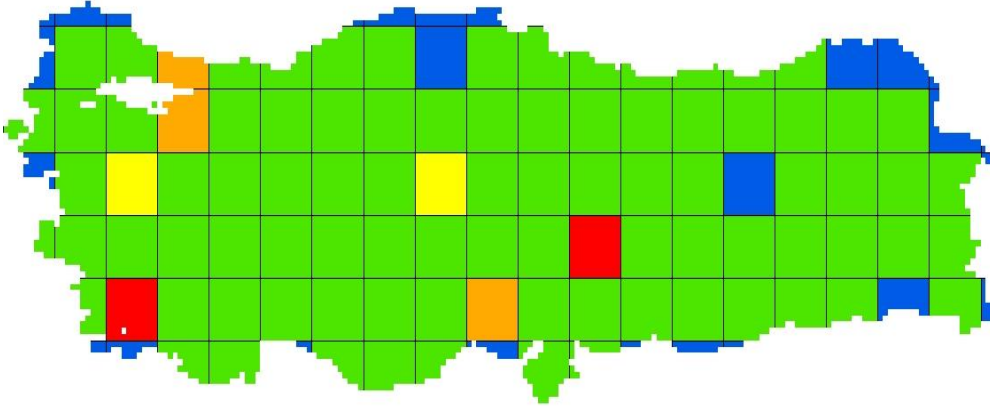
Şekil 6.45: EMEP sanayi kaynaklı NOx dağılımı haritası (1x1)^o.

Şekil 6.46: EMEP toplam NOx dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.47: EMEP toplam NOx dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

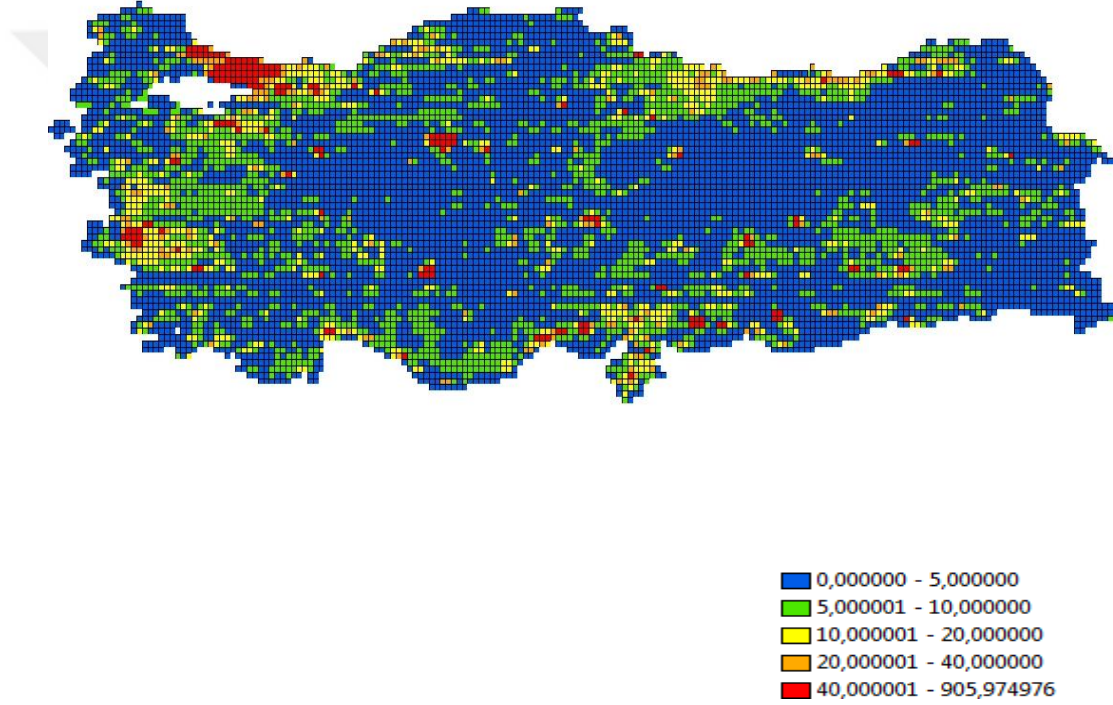
Şekil 6.48: EMEP toplam NOx dağılımı haritası (1x1)°.

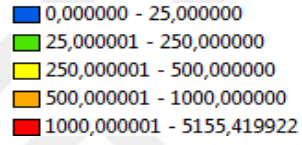
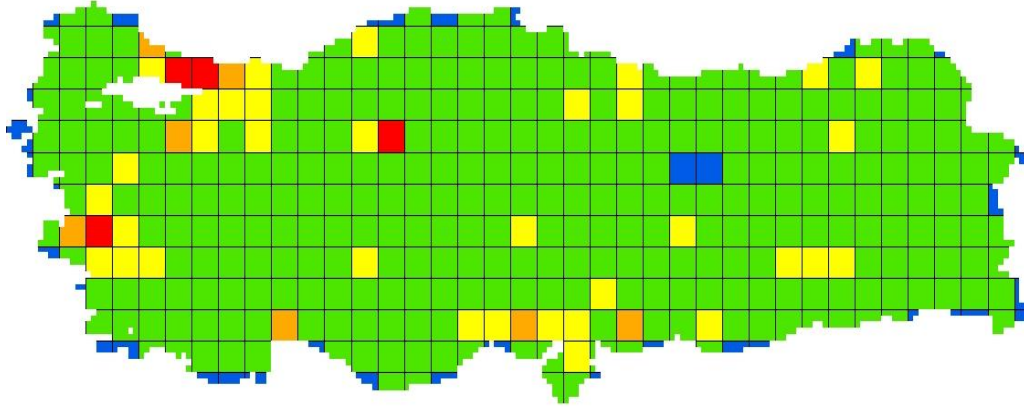
40.000 ila 56.000 t/y arasında değer alan gridler 22 ve 51; 10.000 ila 40.000 t/y arasında değer alan gridler 102, 103, 83 ve 71; 2000 ila 10.000 t/y arasında değer alan gridler ise 101, 104, 105, 81, 84, 87, 61, 63, 41, 49, 52, 25, 30 ve 31 nolu gridlerdir.

6.2.5 EDGAR verilerine göre NO_x dağılımları

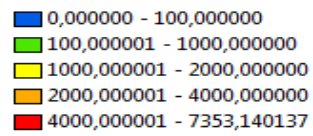
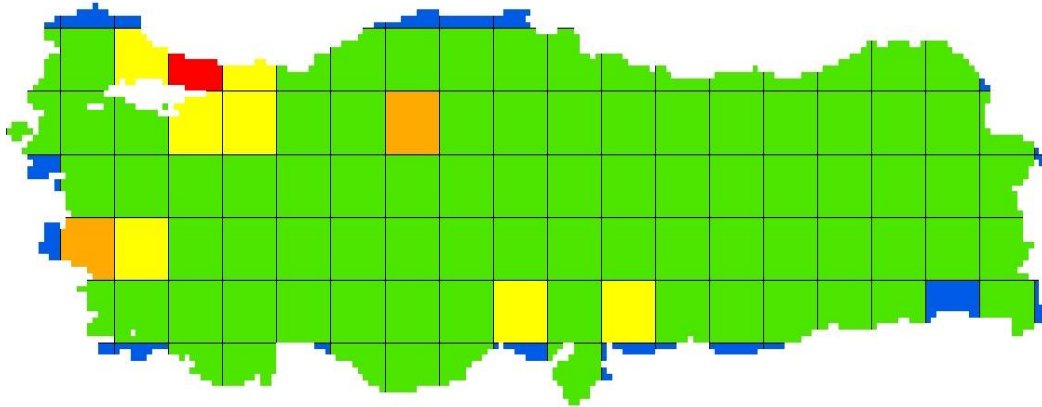
EDGAR verilerine gre NO_x dağılımını haritaları Şekil 6.49 ila 6.60 arasında verilmiştir.

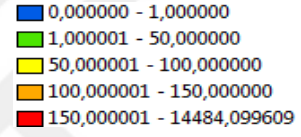
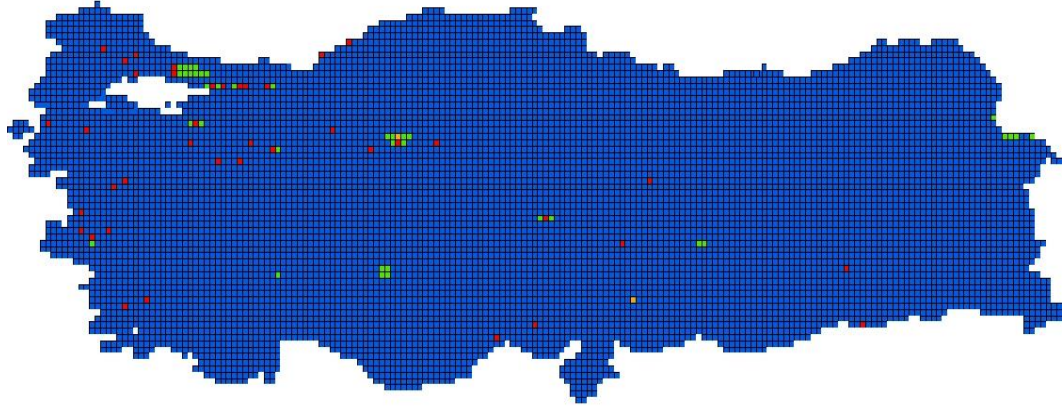
Şekil 6.49: EDGAR verilerine gre ısınma kaynaklı NO_x haritası (0.1x0.1)[].

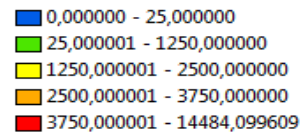
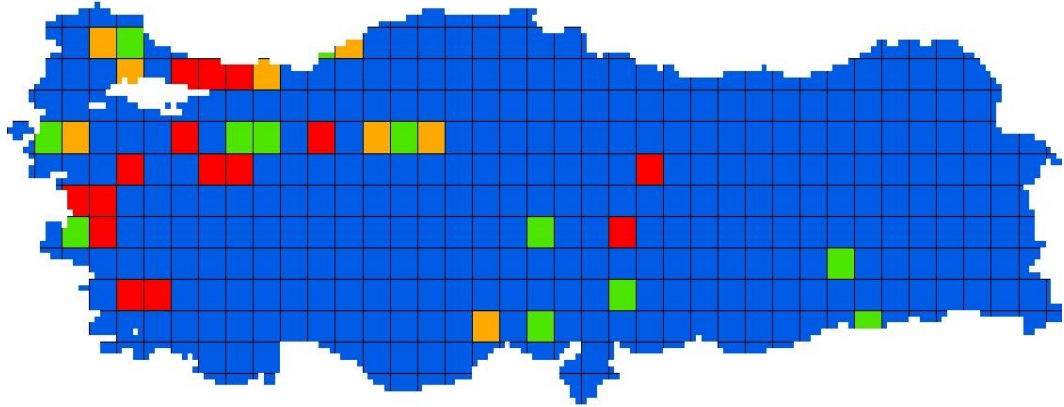
Şekil 6.50: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NOx haritası (0.5x0.5)°.

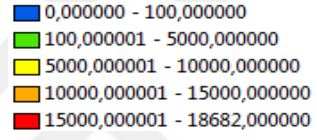
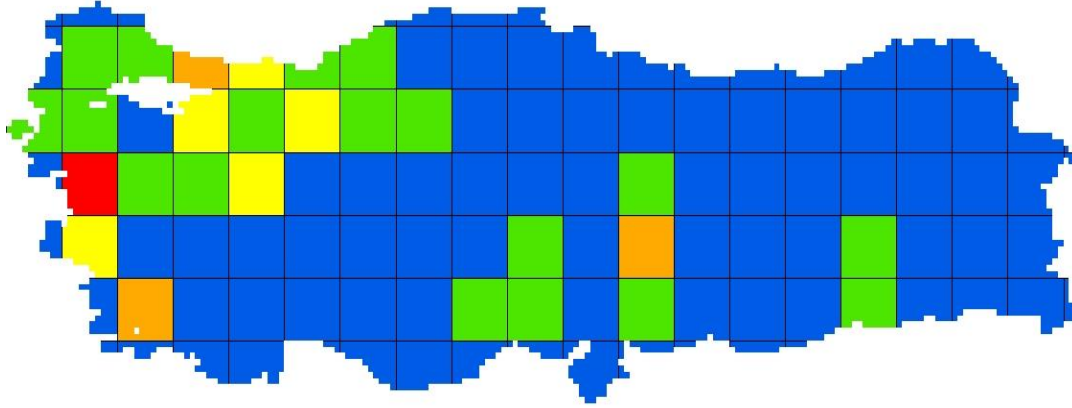
Şekil 6.51: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NOx haritası (1x1)°.

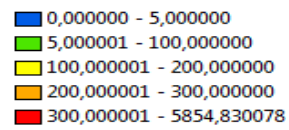
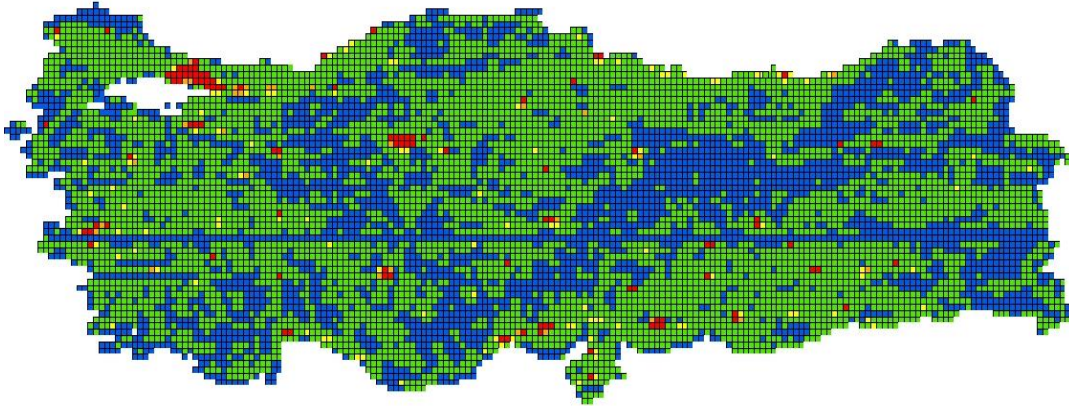
Şekil 6.52: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NOx haritası (0.1x0.1)°.

Şekil 6.53: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NOx haritası (0.5x0.5)°.

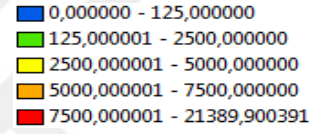
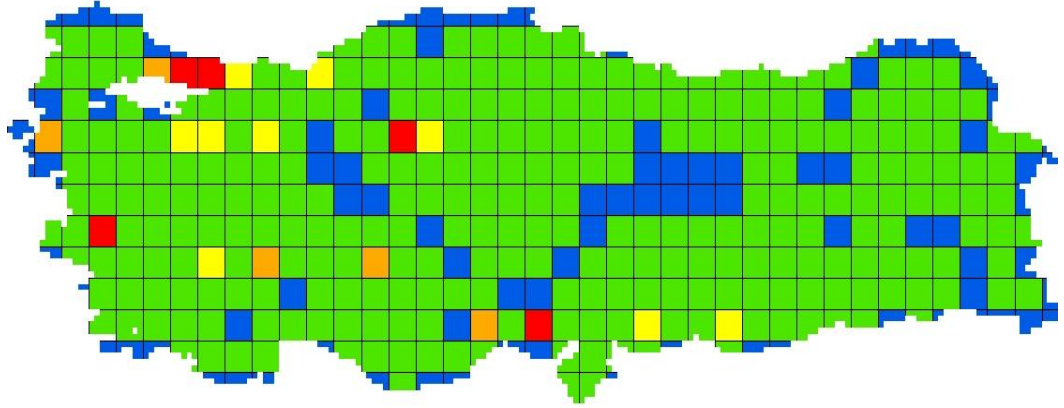

Şekil 6.54: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NOx haritası (1x1)^o.

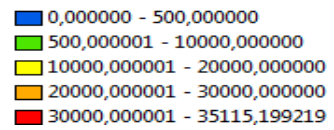
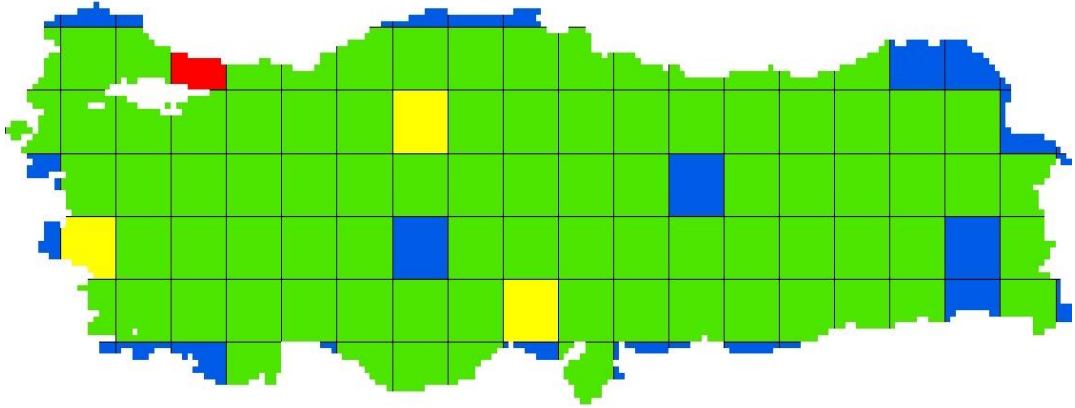

Şekil 6.55: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NOx haritası (0.1x0.1)^o.

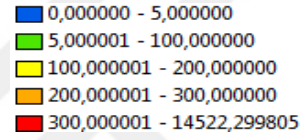
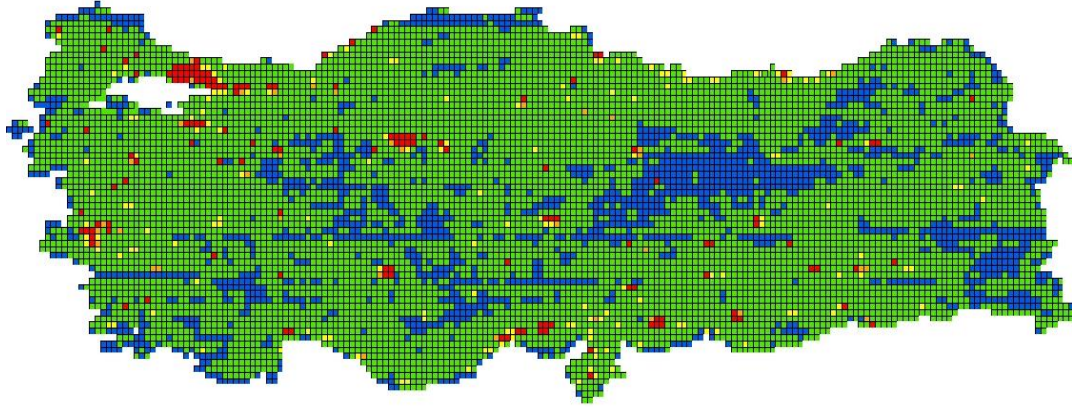

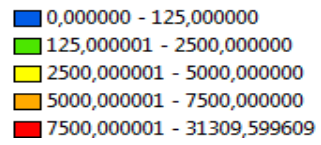
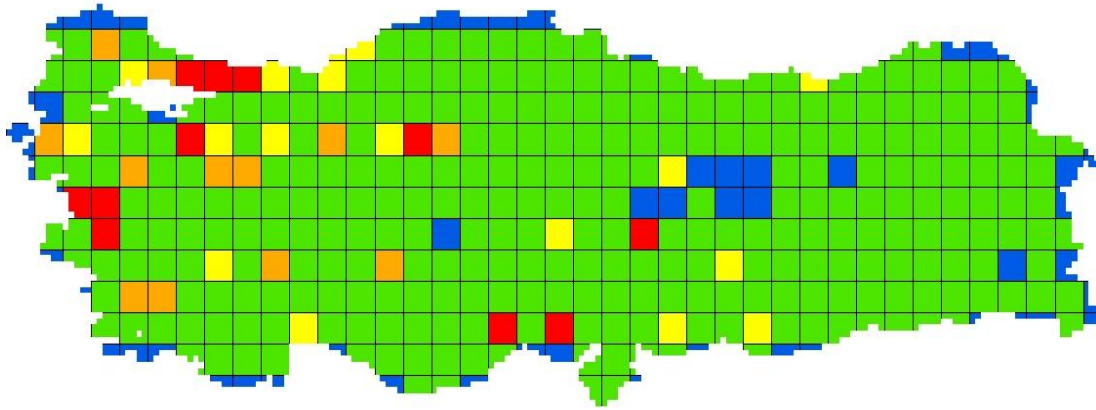
Şekil 6.56: EDGARverilerine göre sanayi kaynaklı NOx haritası (0.5x0.5)°.

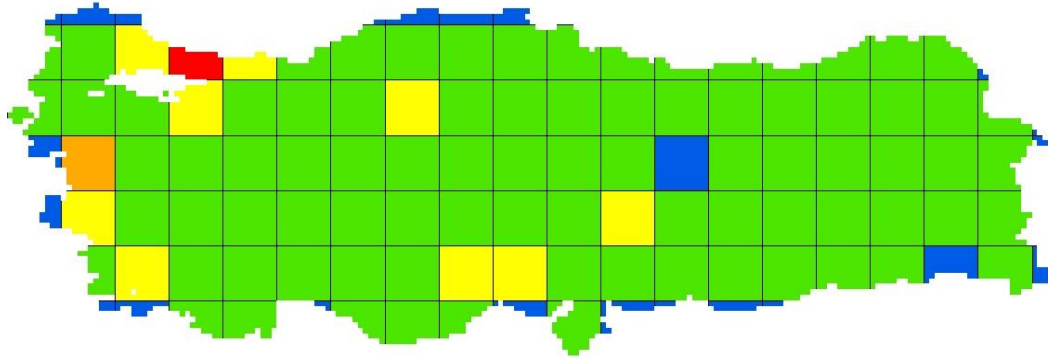
Şekil 6.57: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NOx haritası (1x1)°.

Şekil 6.58: EDGAR verilerine göre toplam NOx haritası (0.1x0.1)°.

Şekil 6.59: EDGAR verilerine göre toplam NOx haritası (0.5x0.5)°.

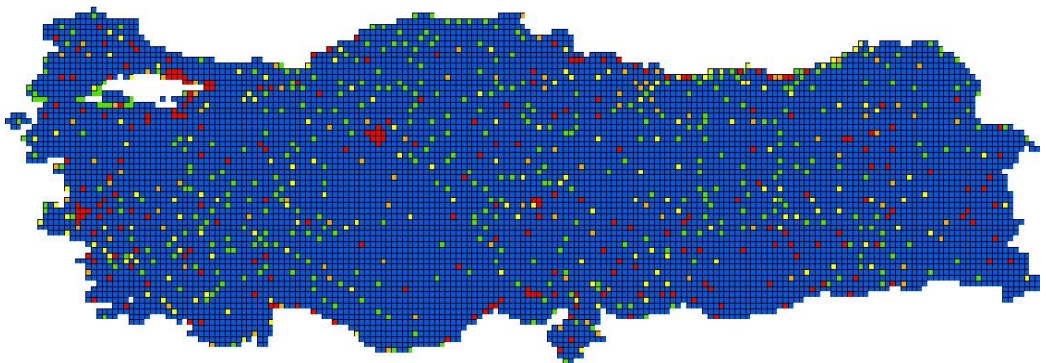

Şekil 6.60: EDGAR verilerine göre toplam NOx haritası (1x1)°.

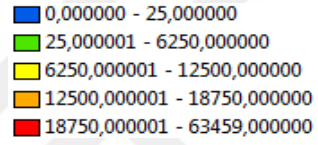
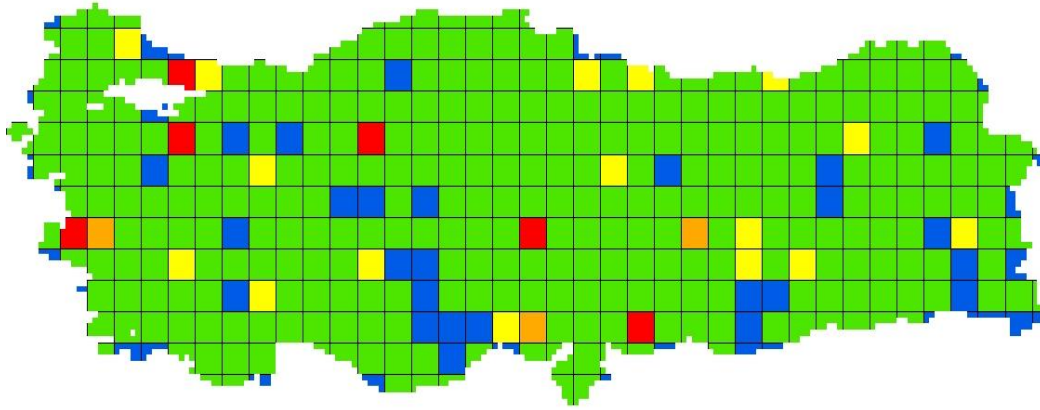
6.3. CO Dağılımları

6.3.1 Isınma kaynaklı CO dağılımları

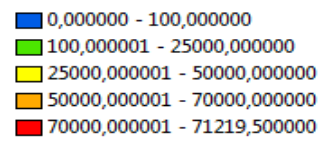
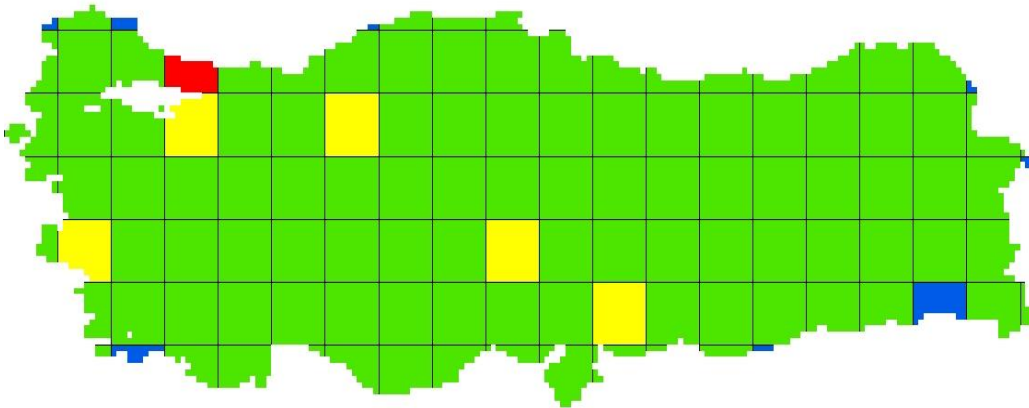
Isınma kaynaklı CO dağılımı haritaları Şekil 6.61, Şekil 6.62 ve Şekil 6.63’ de verilmiştir.

Şekil 6.61: Isınma kaynaklı CO dağılımı haritası (0.1x0.1).

Şekil 6.62: Isınma kaynaklı CO dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

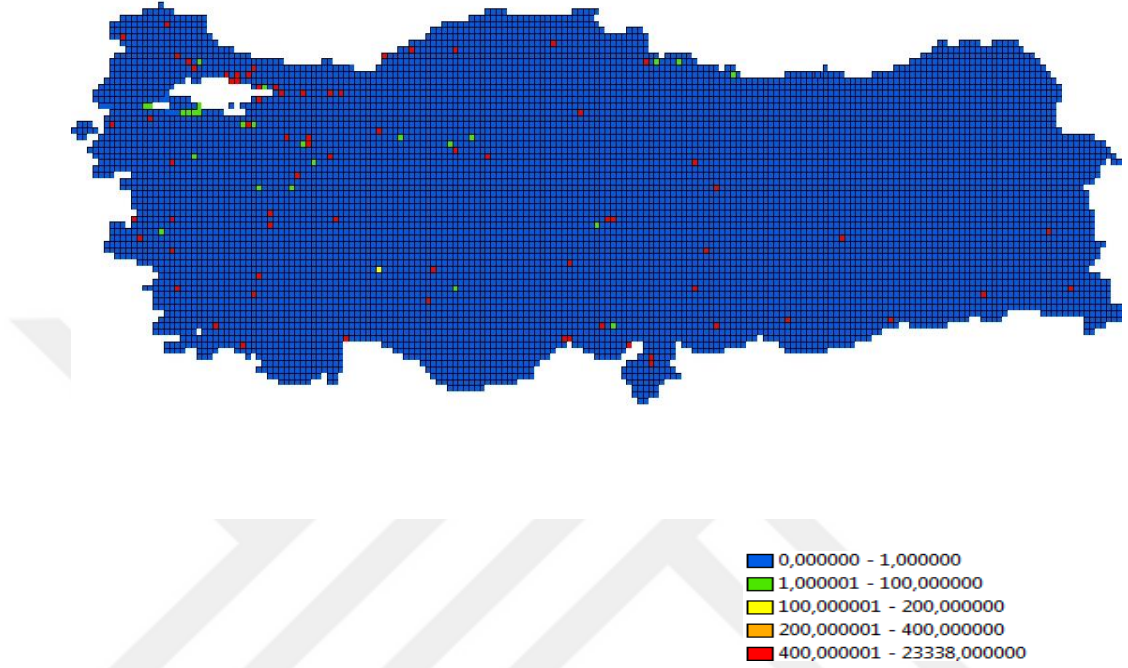

Şekil 6.63: Isınma kaynaklı CO dağılımı haritası (1x1)^o.

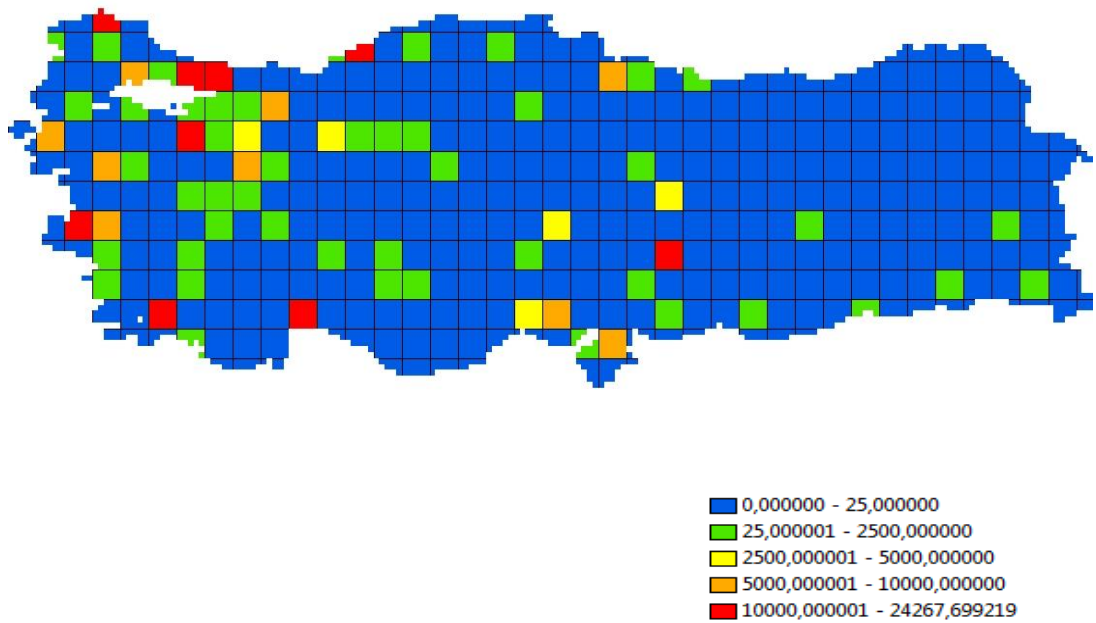

6.3.2 Endüstri kaynaklı CO dağılımları

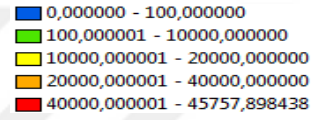
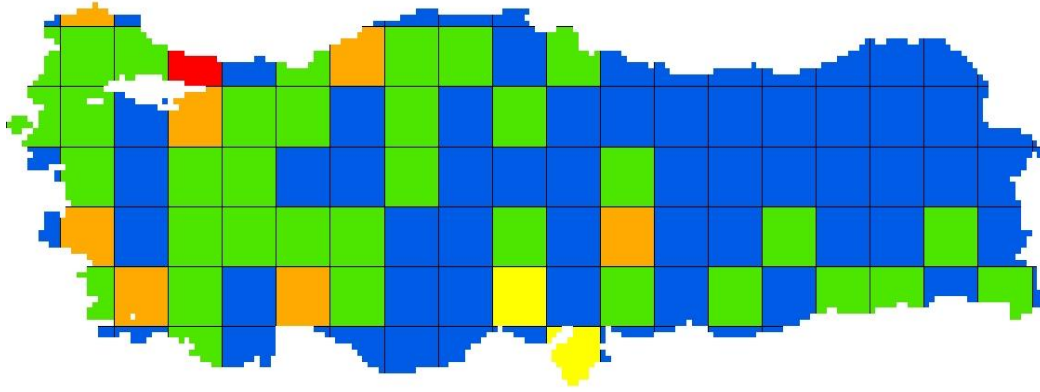
Endüstri kaynaklı CO dağılımı haritaları Şekil 6.64, Şekil 6.65 ve Şekil 6.66' da verilmiştir.

Şekil 6.64: Sanayi kaynaklı CO dağılımı haritası (0.1x0.1)°.

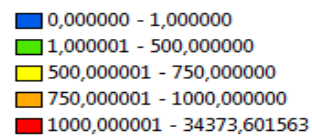
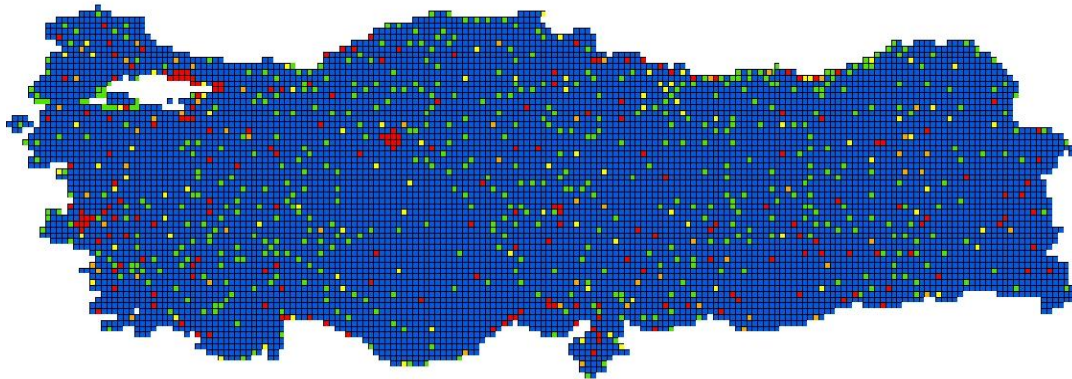
Şekil 6.65: Sanayi kaynaklı CO dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

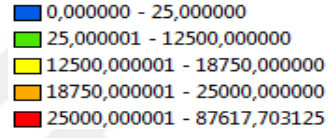
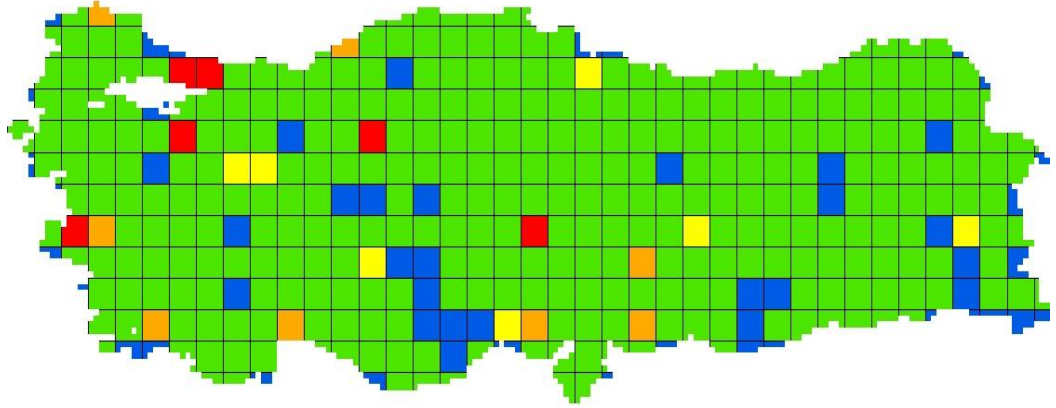
Şekil 6.66: Sanayi kaynaklı CO dağılımı haritası (1x1)^o.

6.3.3 Toplam CO dağılımları

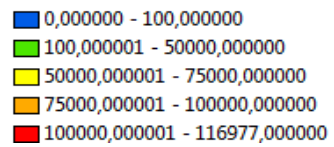
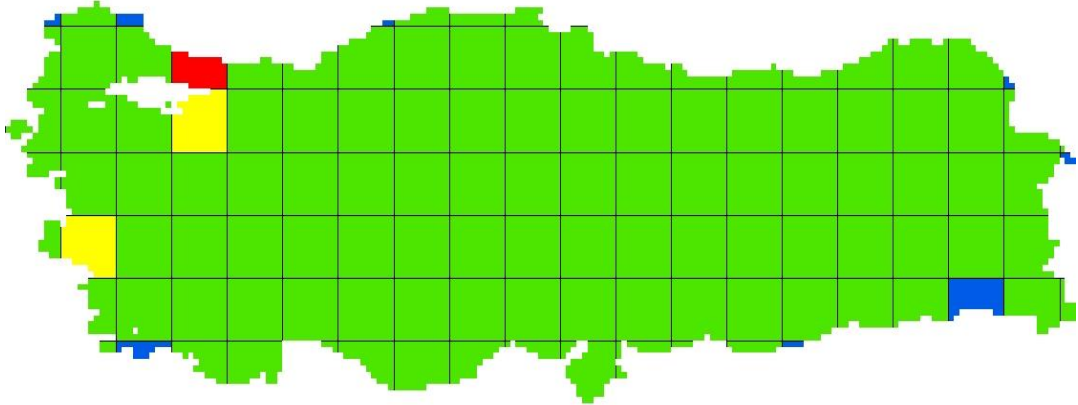
Toplam kaynaklı CO dağılımı haritaları Şekil 6.67, Şekil 6.68 ve Şekil 6.69' da verilmiştir.

Şekil 6.67: Toplam CO dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.68: Toplam CO dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

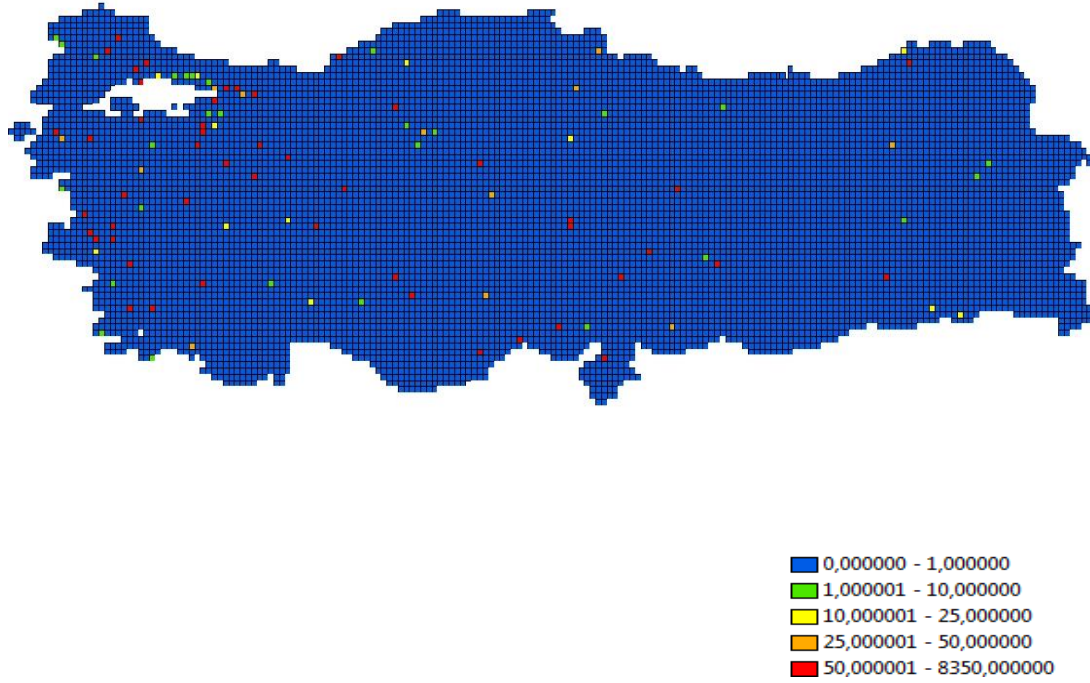

Şekil 6.69: Toplam CO dağılımı haritası (1x1)°.

100.000 ila 116.977 t/y arasında değer alan grid 103; 50.000 ila 75.000 t/y arasında değer alan gridler 83 ve 41 nolu gridler olup; 75.000 ila 100.000 arasında değer alan herhangi bir bölge bulunmamaktadır.

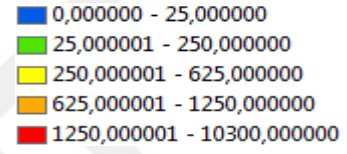
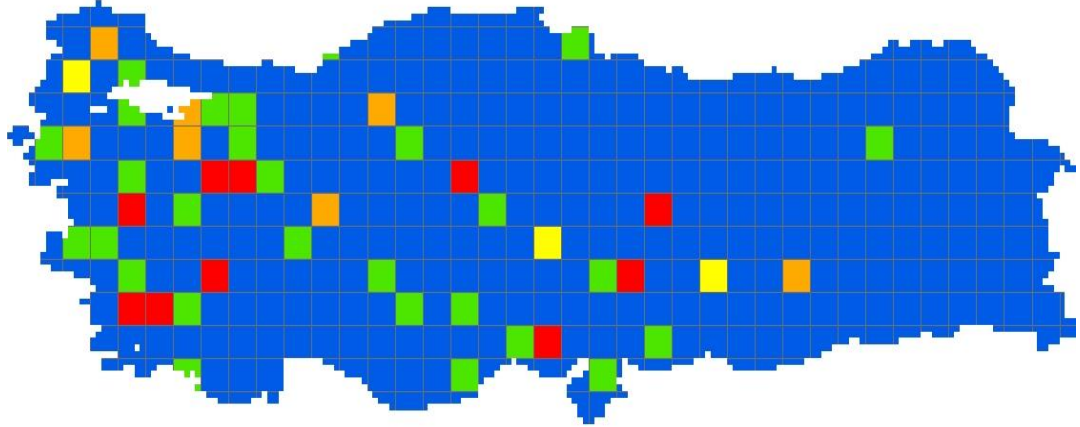
6.3.4 EMEP verilerine gre CO dağılımları

EMEP verilerine gre CO dağılımı haritaları Şekil 6.70 ila Şekil 6.78 arasında verilmiştir.

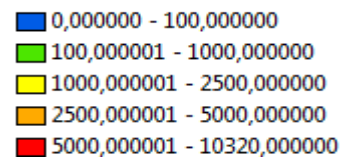
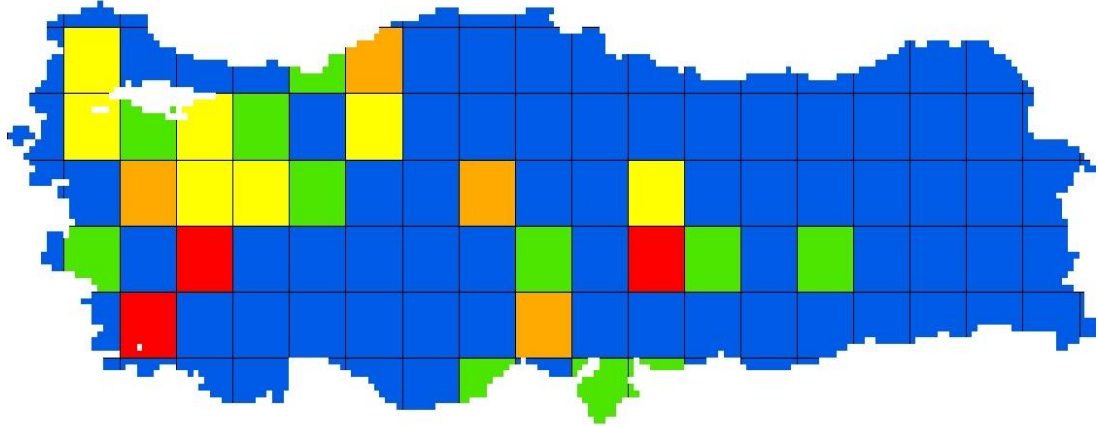

Şekil 6.70: EMEP enerji kaynaklı CO dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

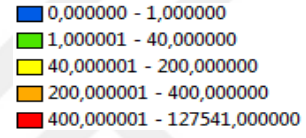
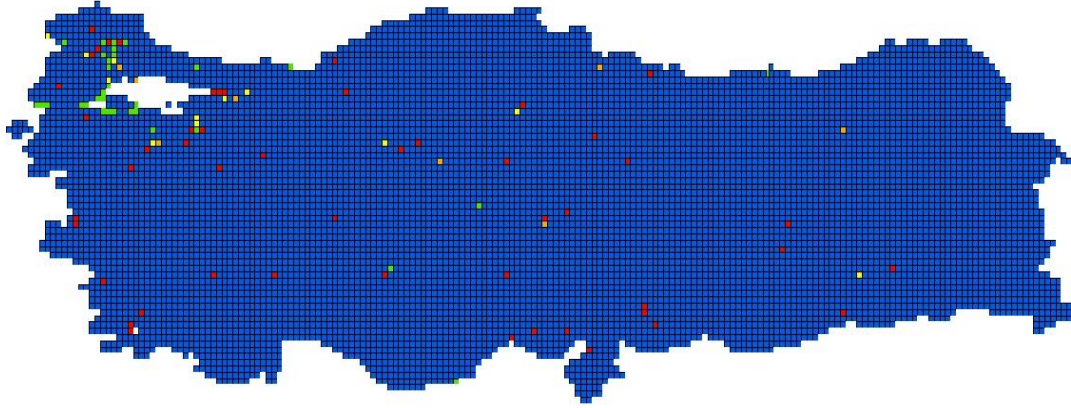

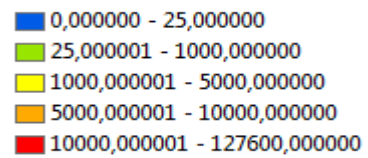
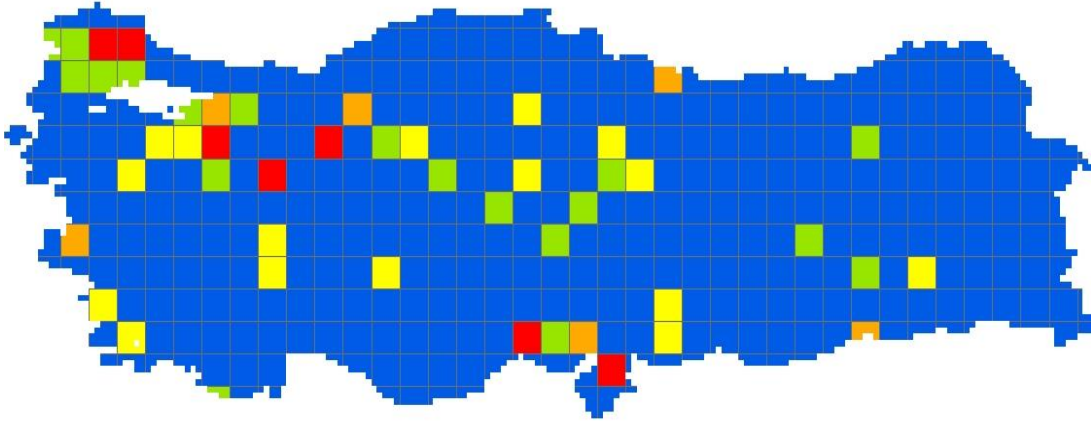
Şekil 6.71: EMEP enerji kaynaklı CO dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

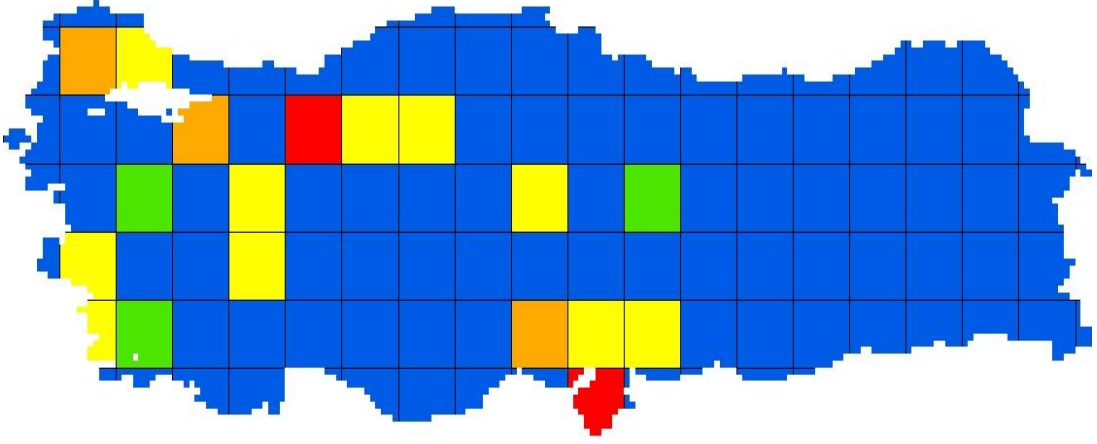
Şekil 6.72: EMEP enerji kaynaklı CO dağılımı haritası (1x1)°.

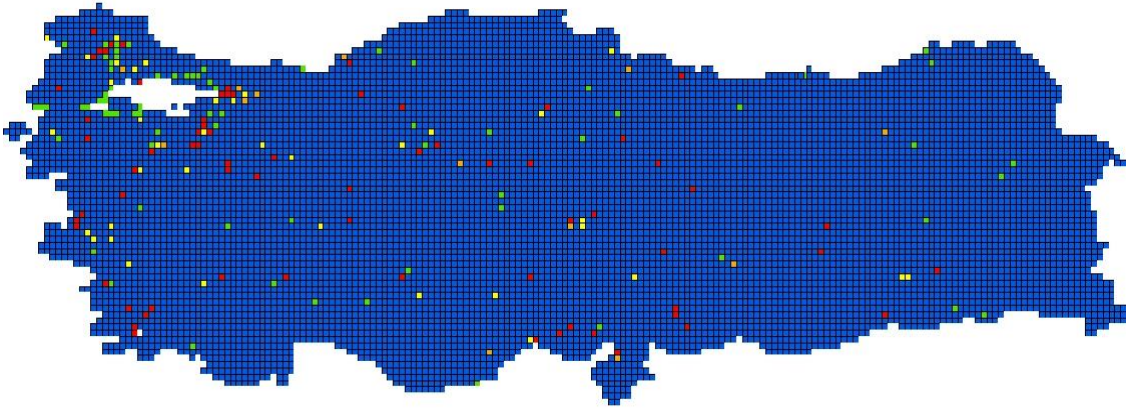
Şekil 6.73 : EMEP endüstri kaynaklı CO dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

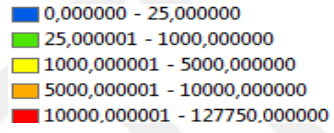
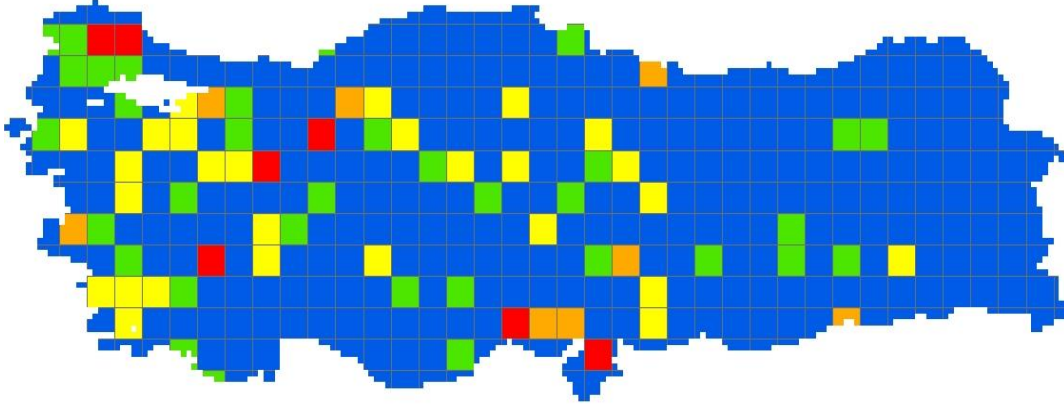
Şekil 6.74: EMEP endüstri kaynaklı CO dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

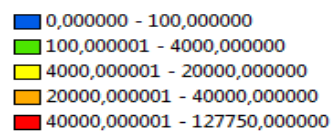
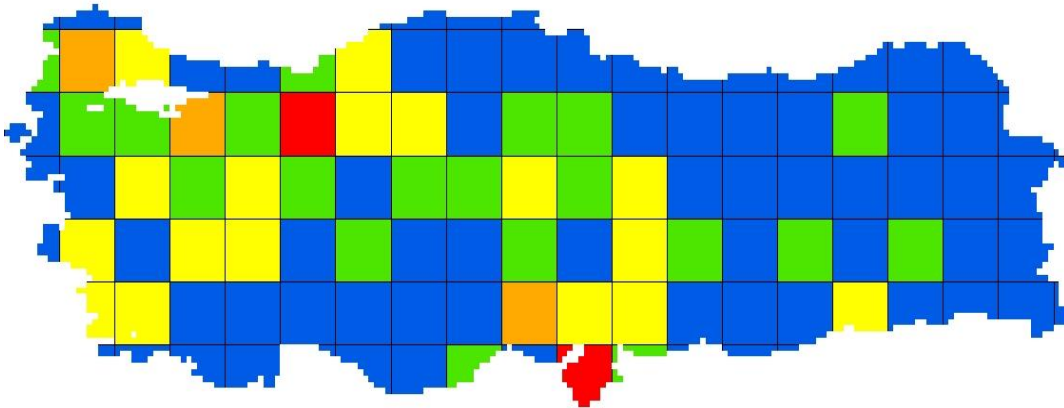
Şekil 6.75: EMEP endüstri kaynaklı CO dağılımı haritası (1x1)^o.

Şekil 6.76: EMEP toplam CO dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.77: EMEP toplam CO dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

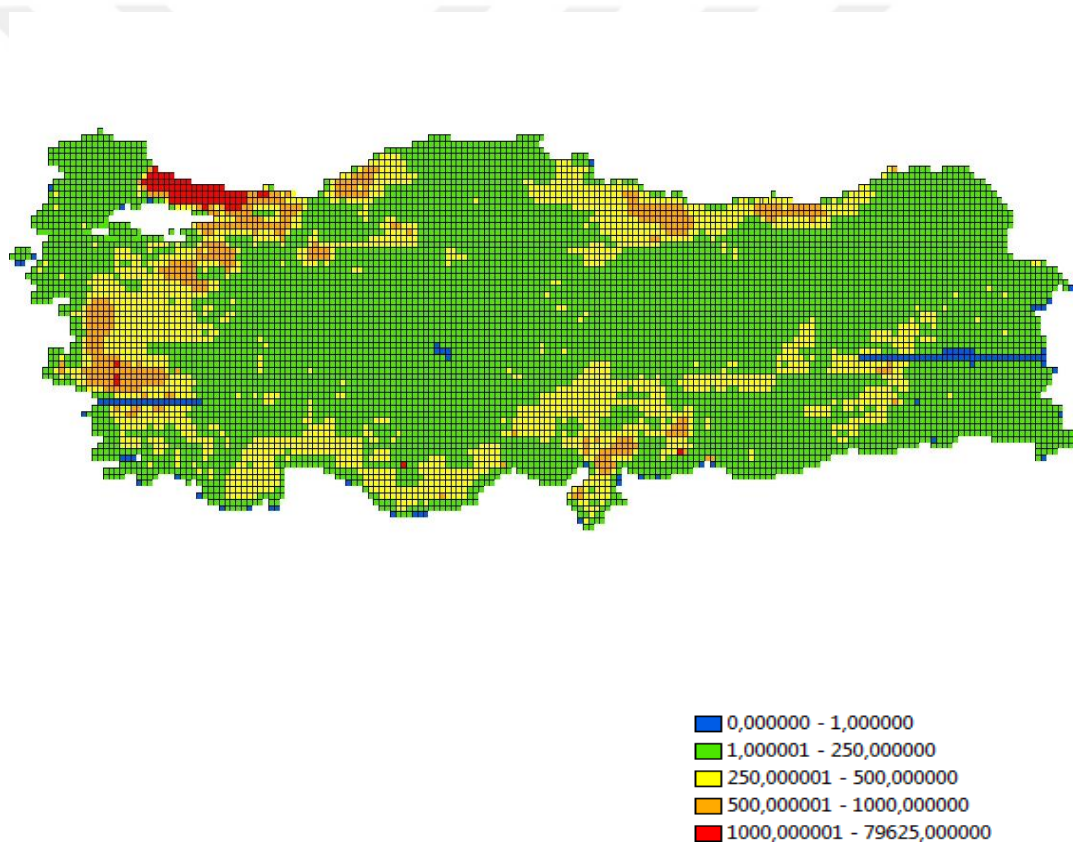
Şekil 6.78: EMEP toplam CO dağılımı haritası (1x1)°.

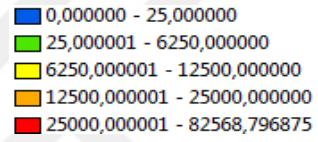
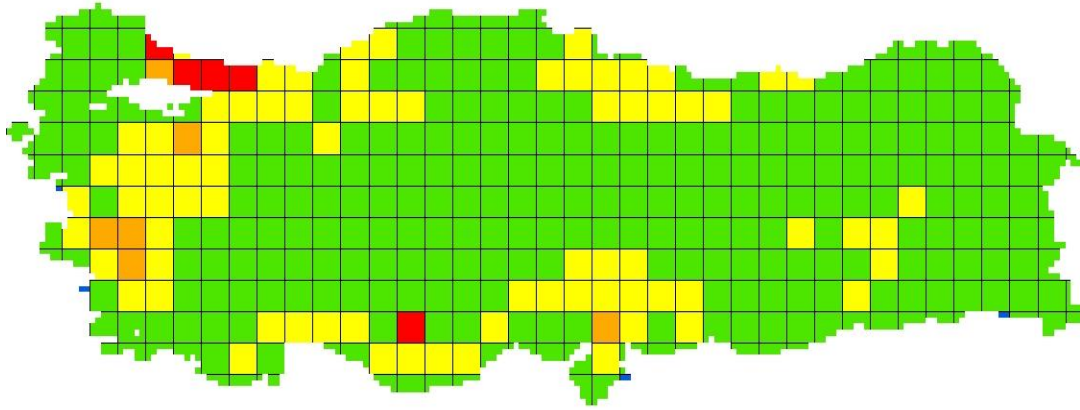
40.000 ila 127.750 t/y arasında değer alan gridler 85 ve 10; 20.000 ila 40.000 t/y arasında değer alan gridler 101, 83 ve 29; 4000 ila 20.000 t/y arasında değer alan gridler ise, 102, 106, 86, 87, 62, 64, 69, 71, 41, 43, 44, 51, 21, 22, 30, 31 ve 35 nolu gridlerdir.

6.3.5 EDGAR verilerine göre CO dağılımları

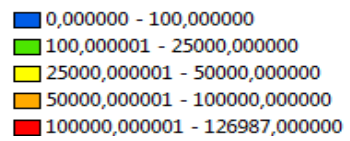
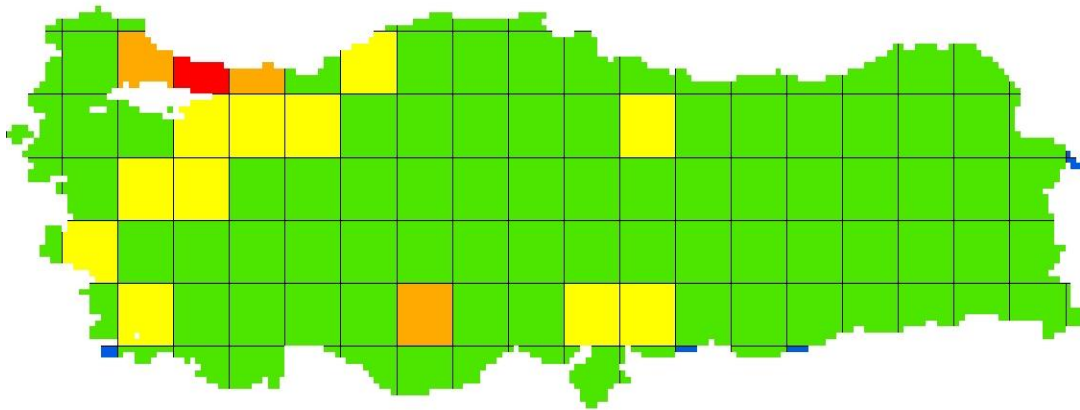
EMEP verilerine gre CO dağılımı haritaları Şekil 6.79 ila Şekil 6.90 arasında verilmiştir.

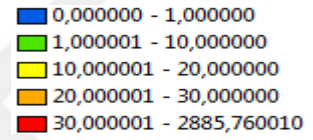
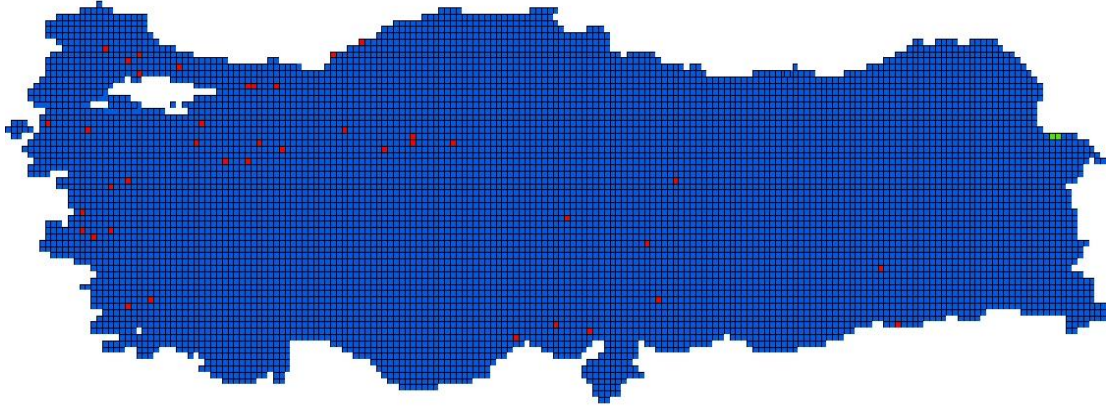
Şekil 6.79: EDGAR verilerine gre ısınma kaynaklı CO haritası (0.1x0.1).

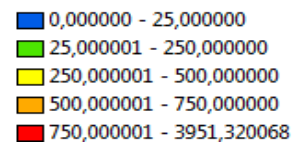
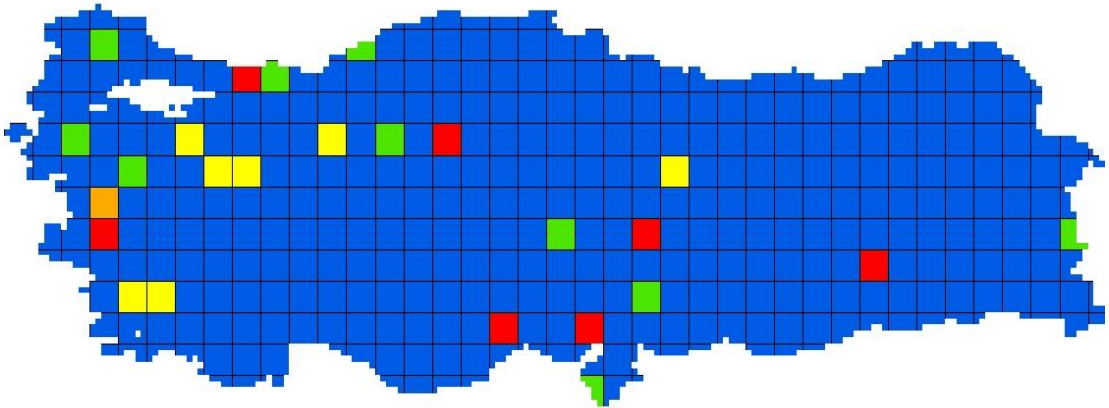
Şekil 6.80: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı CO haritası (0.5x0.5)°.

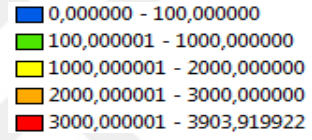
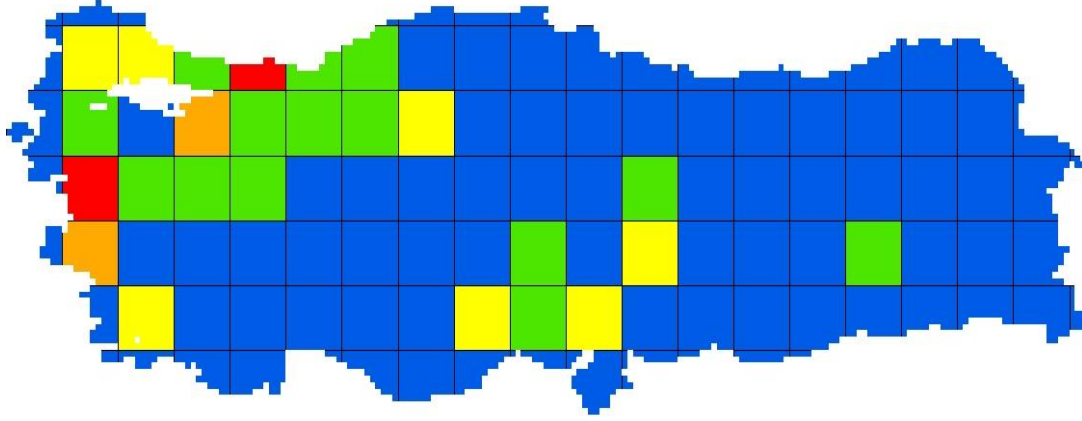
Şekil 6.81: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı CO haritası (1x1)°.

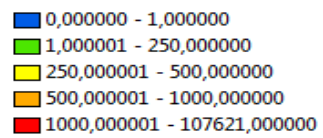
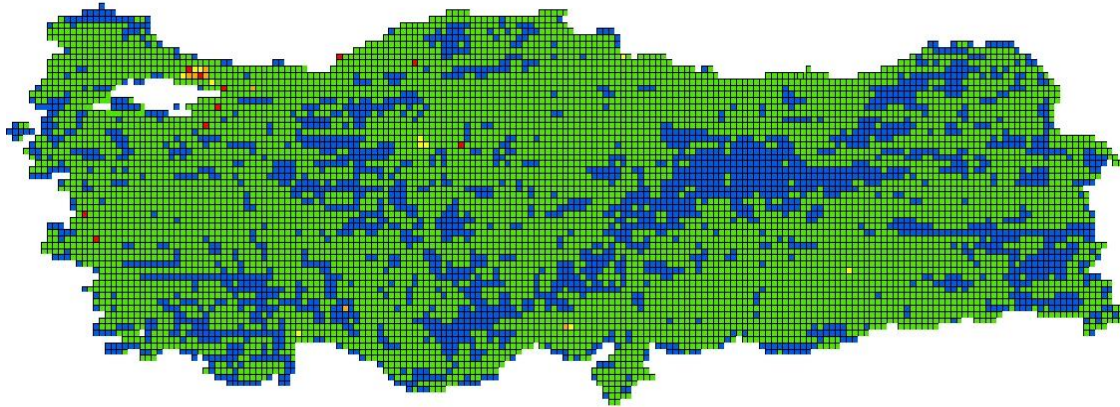
Şekil 6.82: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (0.1x0.1)°.

Şekil 6.83: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (0.5x0.5)°.

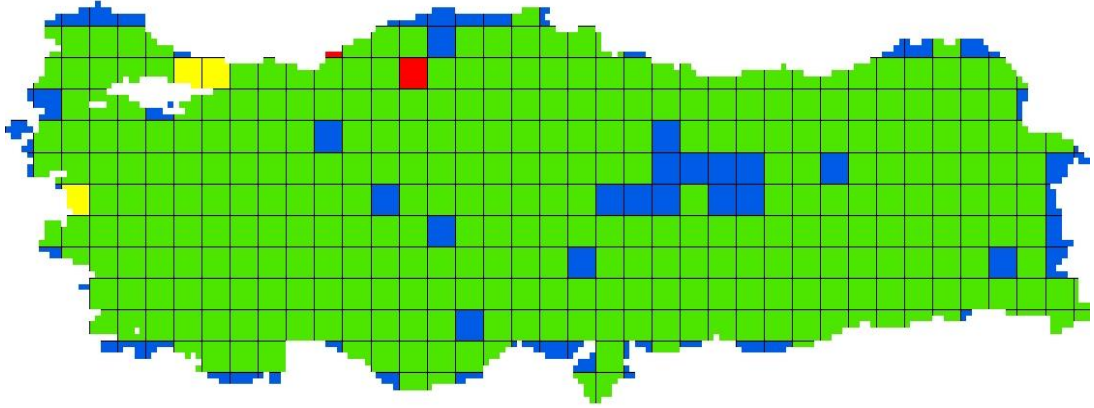

Şekil 6.84: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı CO haritası (1x1)^o.

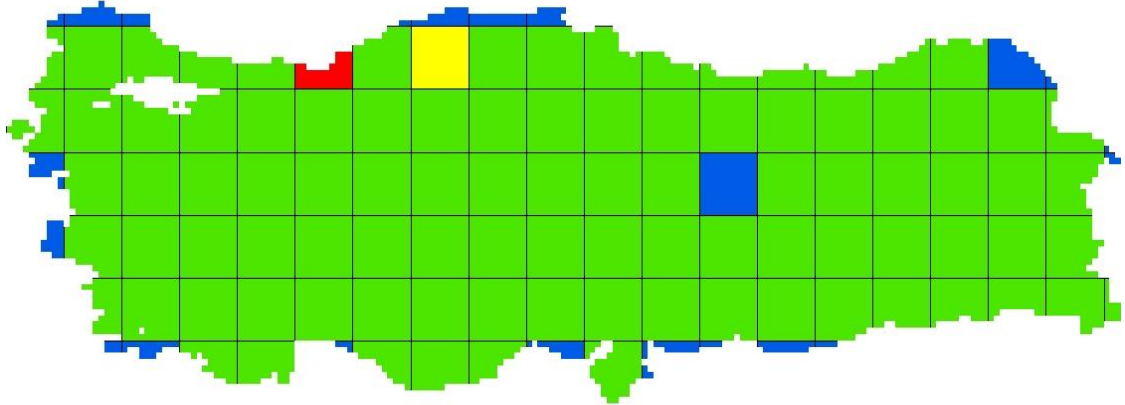

Şekil 6.85: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (0.1x0.1)^o.

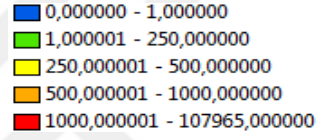
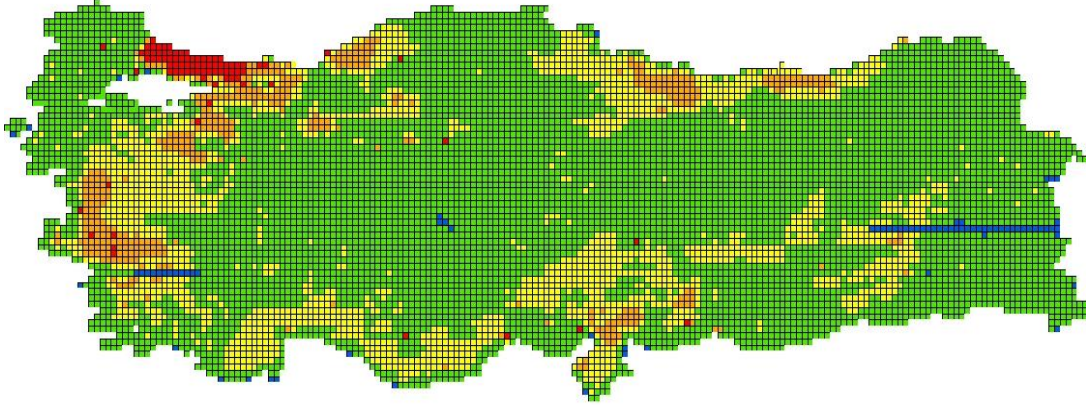

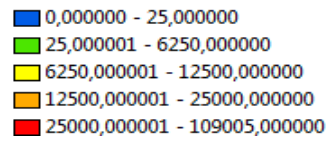
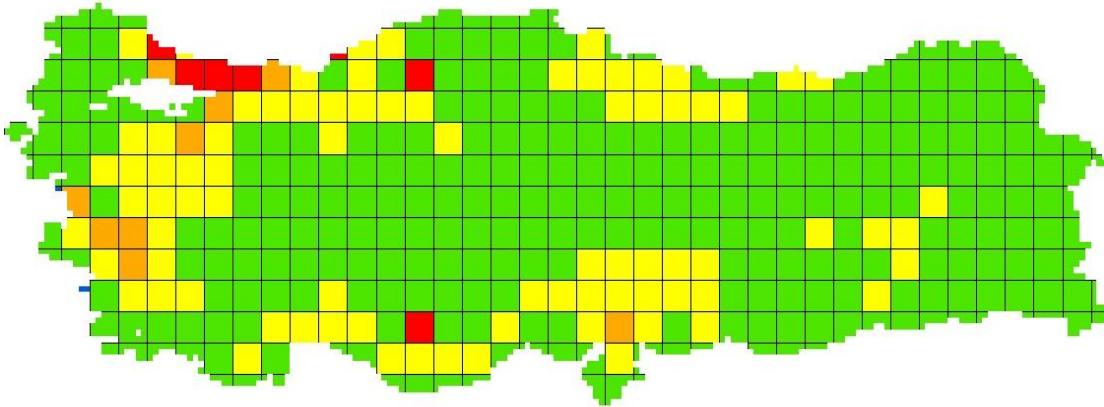
Şekil 6.86: EDGARverilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (0.5x0.5)°.

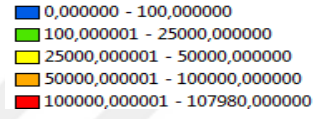
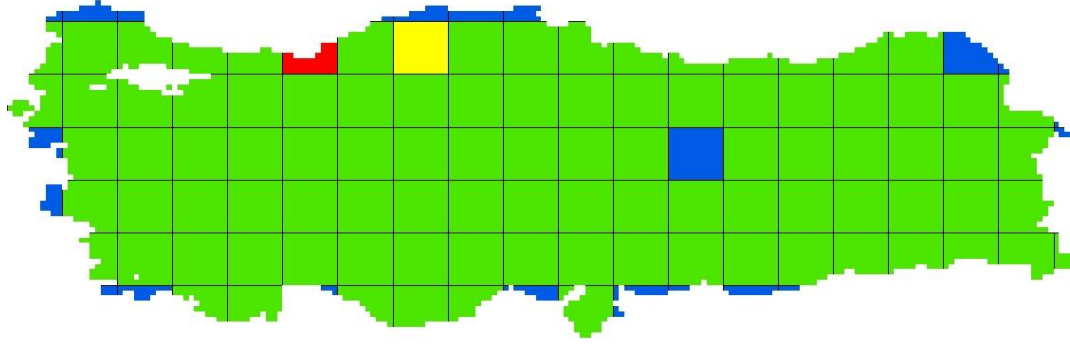
Şekil 6.87: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı CO haritası (1x1)°.

Şekil 6.88: EDGAR verilerine göre toplam CO haritası (0.1x0.1)°.

Şekil 6.89: EDGAR verilerine göre toplam CO haritası (0.5x0.5)°.

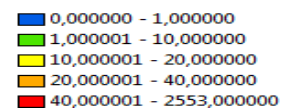
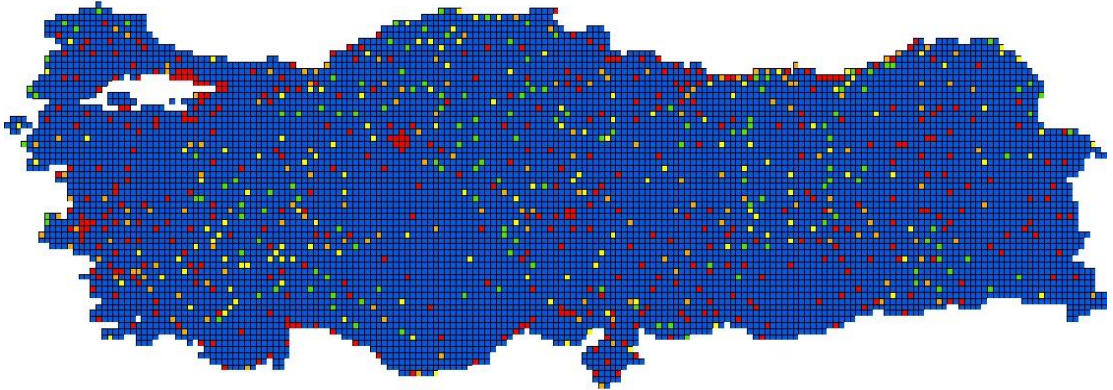

Şekil 6.90: EDGAR verilerine göre toplam CO haritası (1x1)^o.

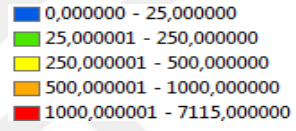
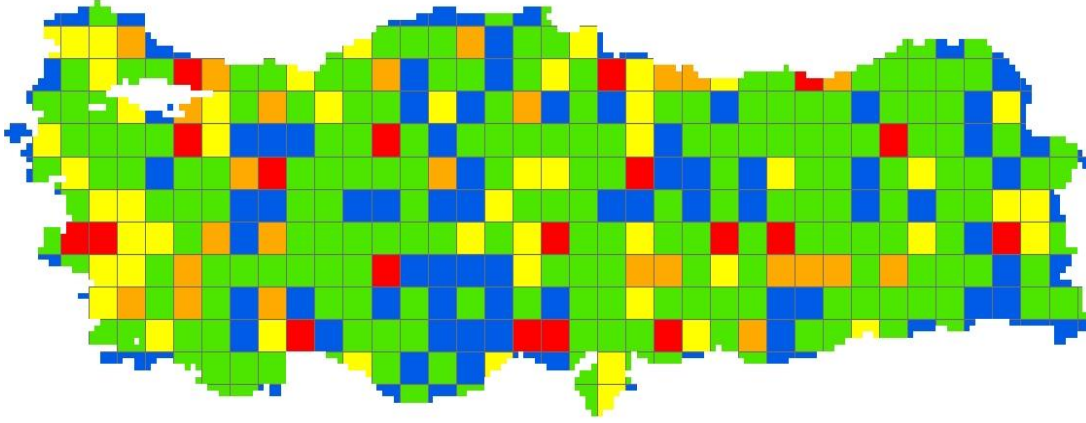
6.4 PM₁₀ Dağılımları

6.4.1 Isınma kaynaklı PM₁₀ dağılımları

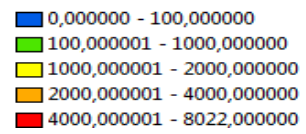
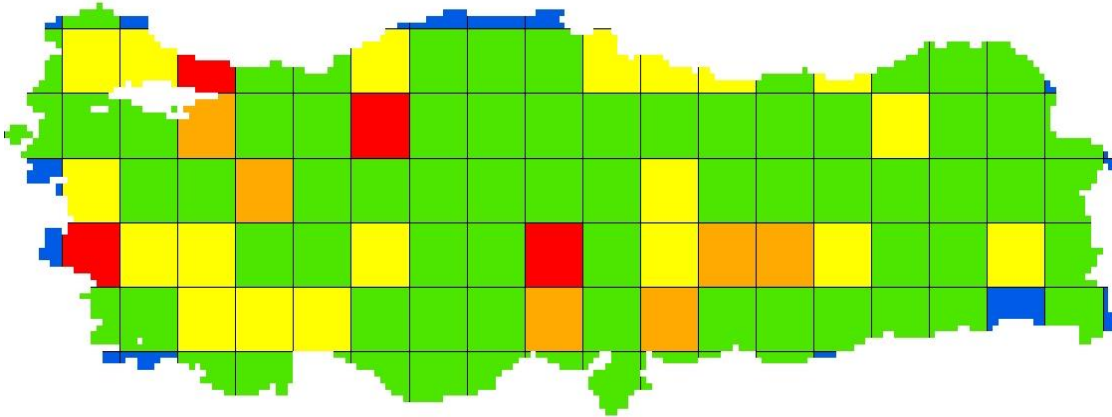
Isınma kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritaları Şekil 6.91, Şekil 6.92 ve Şekil 6.93' de verilmiştir.

Şekil 6.91: Isınma kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.92: Isınma kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

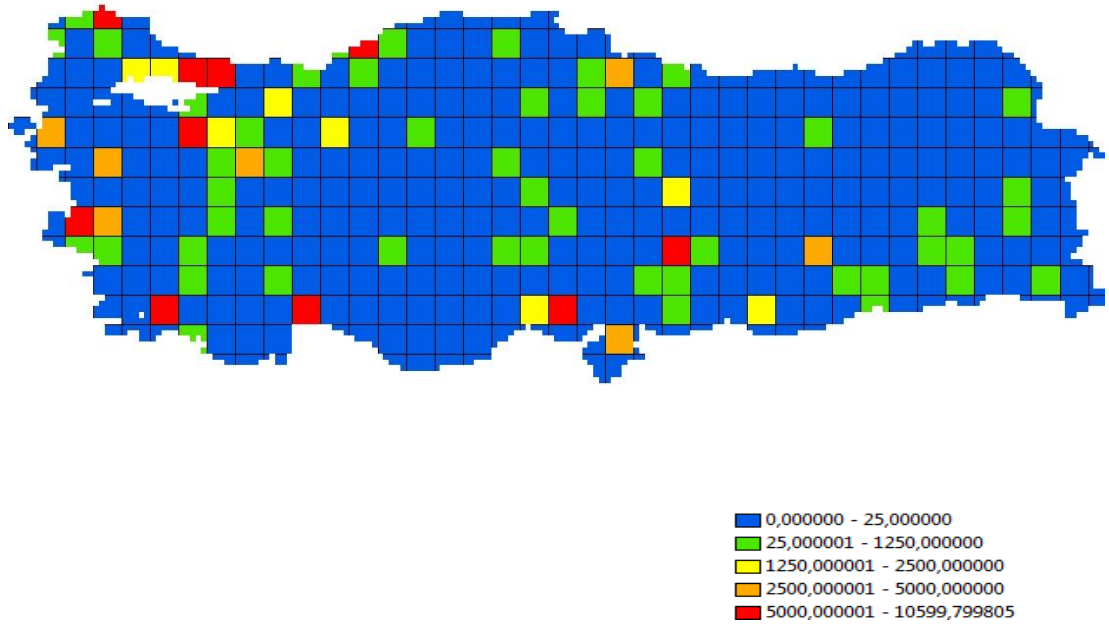
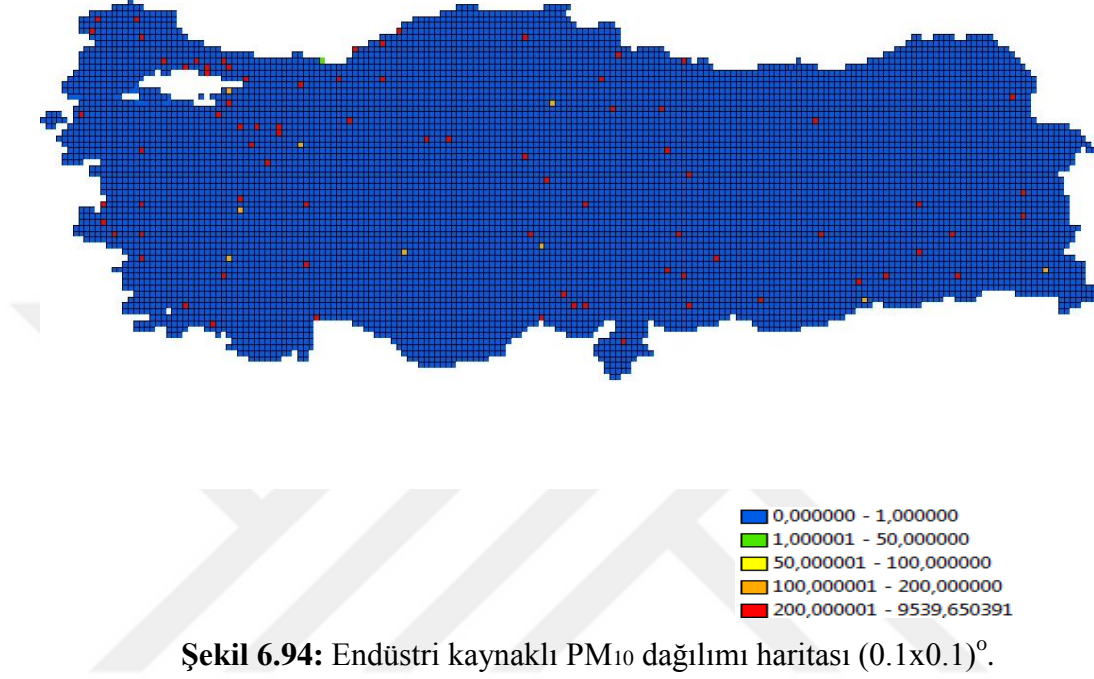

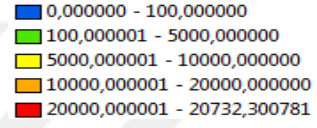
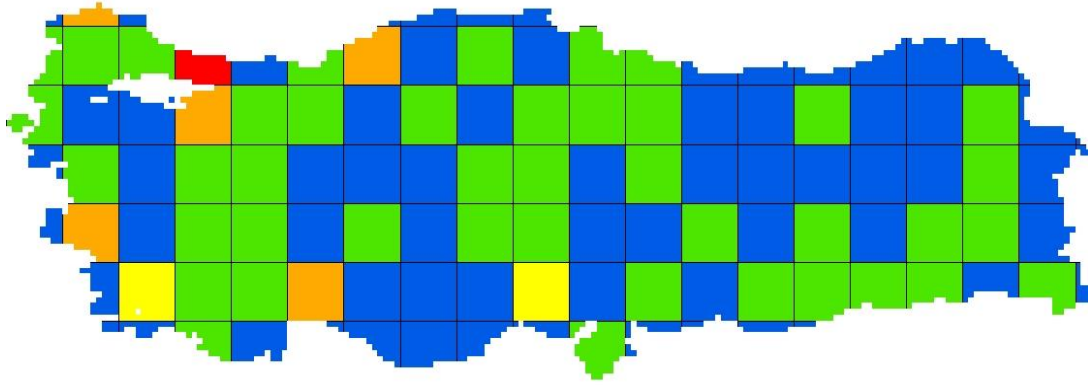
Şekil 6.93: Isınma kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (1x1)^o.

6.4.2 Endüstri kaynaklı PM₁₀ dağılımları

Endüstri kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritaları Şekil 6.94, Şekil 6.95 ve Şekil 6.96' da verilmiştir.

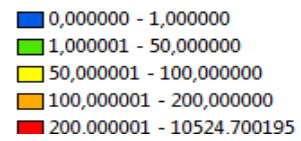
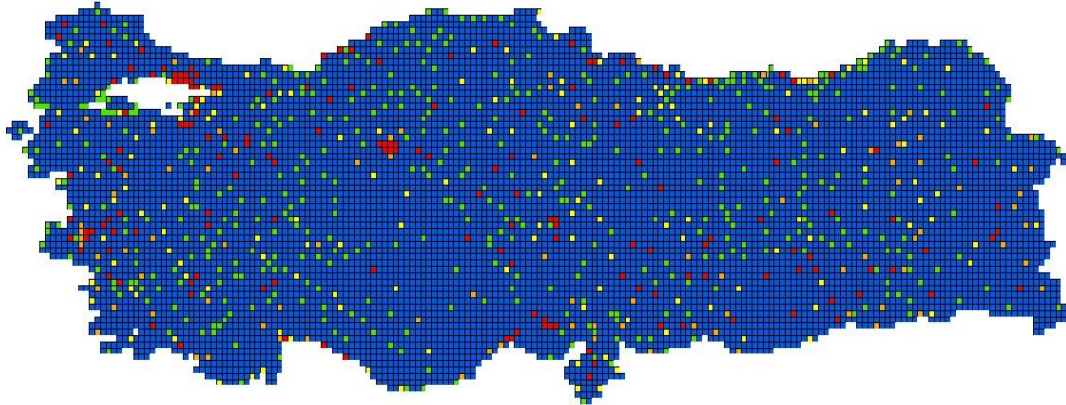

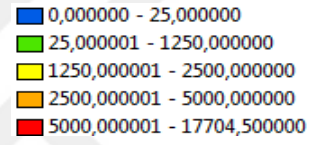
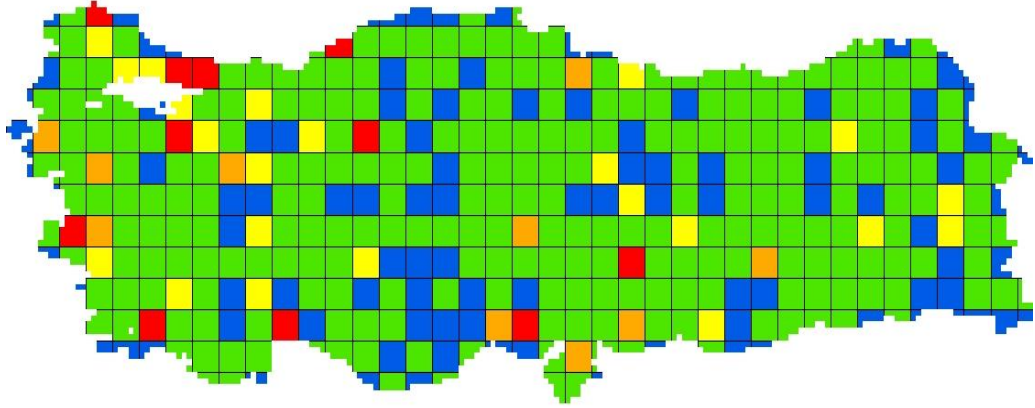
Şekil 6.96: Endüstri kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (1x1)^o.

6.4.3 Toplam PM₁₀ dağılımları

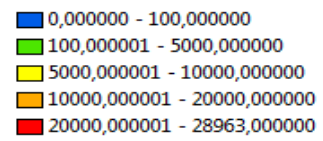
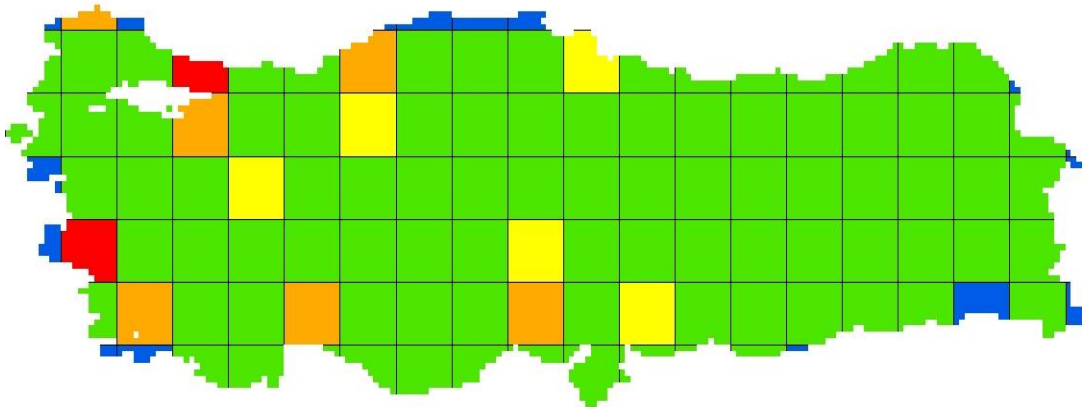
Toplam PM₁₀ dağılımı haritaları Şekil 6.97, Şekil 6.98 ve Şekil 6.99' da verilmiştir.

Şekil 6.97: Toplam PM₁₀ dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.98: Toplam PM₁₀ dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

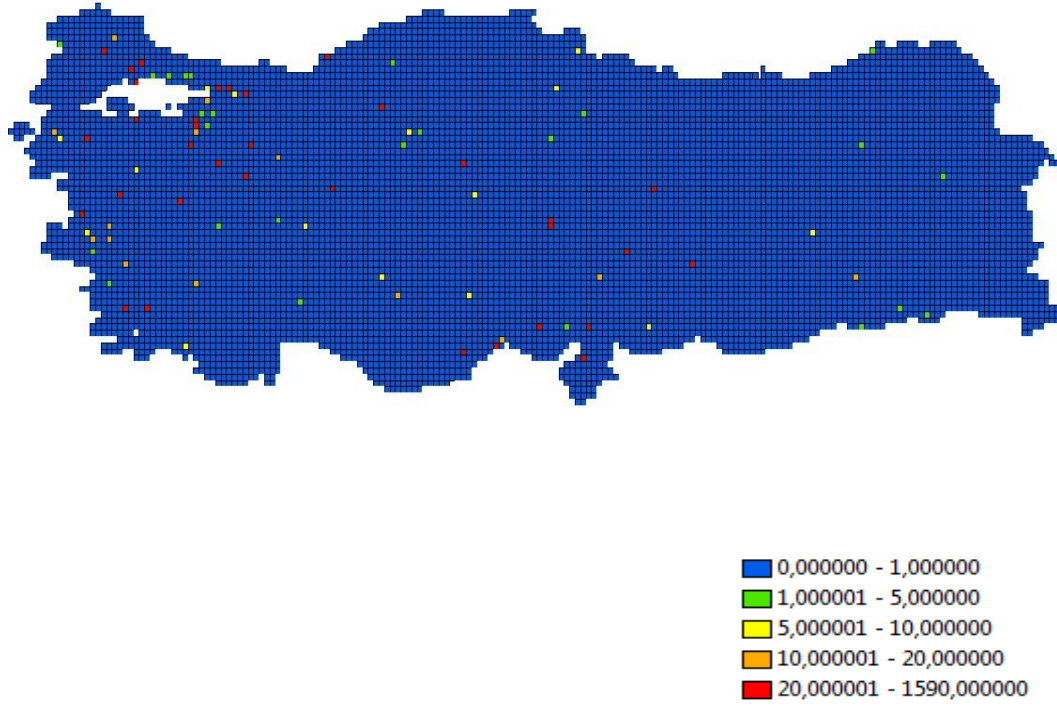

Şekil 6.99: Toplam PM₁₀ dağılımı haritası (1x1)°.

20.000 ila 28963 t/y arasında değer alan gridler; 103 ve 41, 10.000 ila 20.000 t/y arasında değer alan gridler 121, 106, 83, 29, 25 ve 22; 5000 ila 10.000 t/y arasında değer alan gridler ise 110, 86, 64, 49 ve 25 nolu gridlerdir.

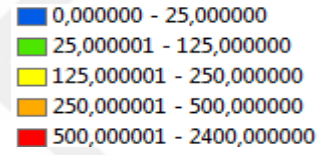
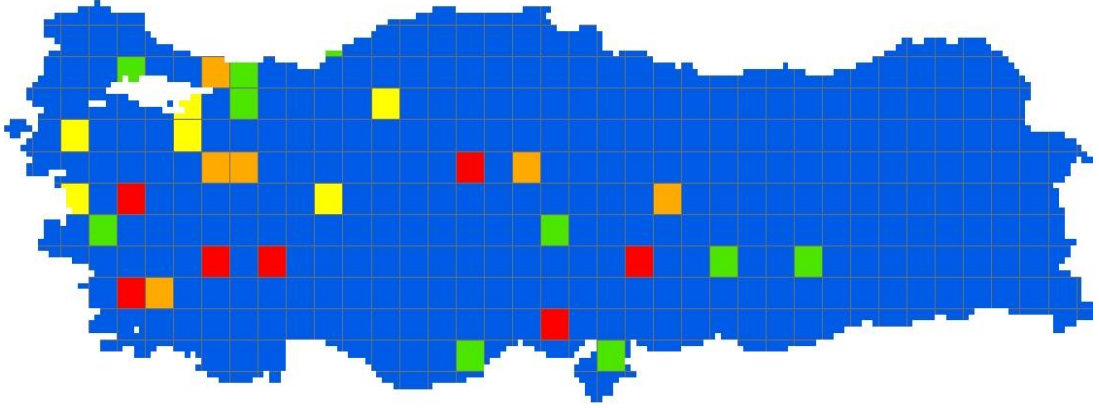
6.4.4 EMEP verilerine göre dağılımlar

EMEP verilerine göre PM₁₀ dağılımı haritaları Şekil 6.100 ila Şekil 6.108 arasında verilmiştir.

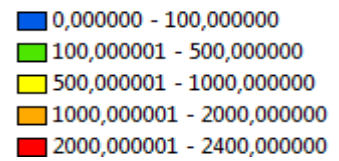
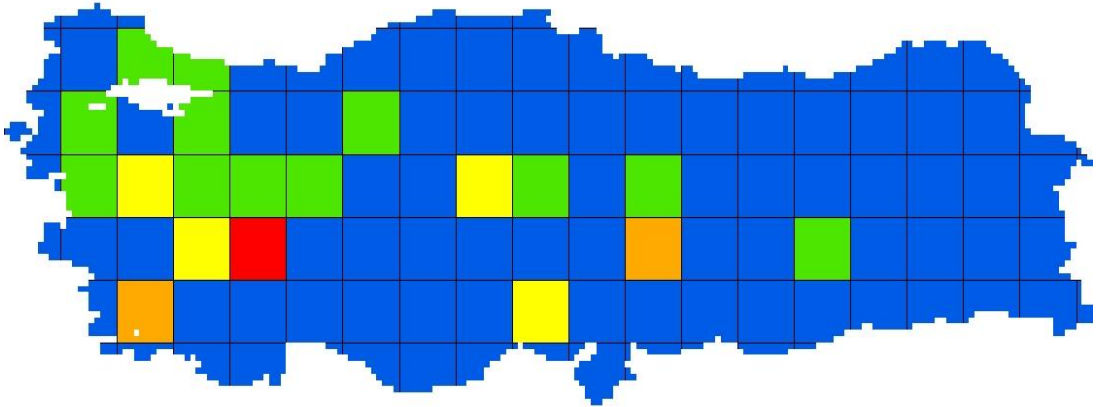

Şekil 6.100: EMEP enerji kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

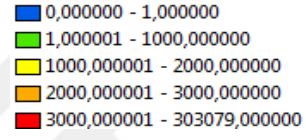

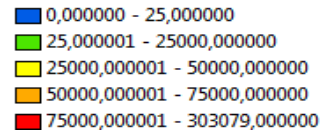
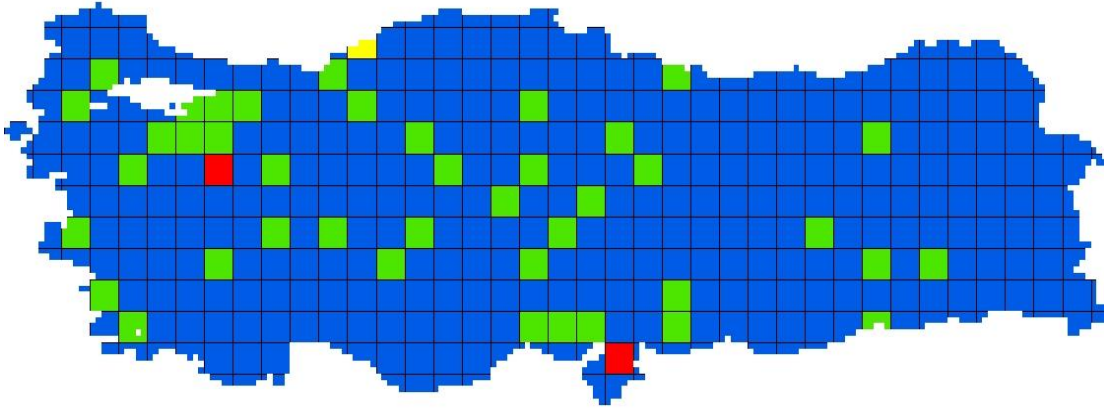
Şekil 6.101: EMEP enerji kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

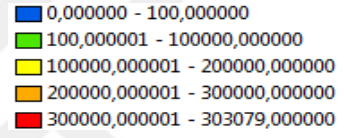
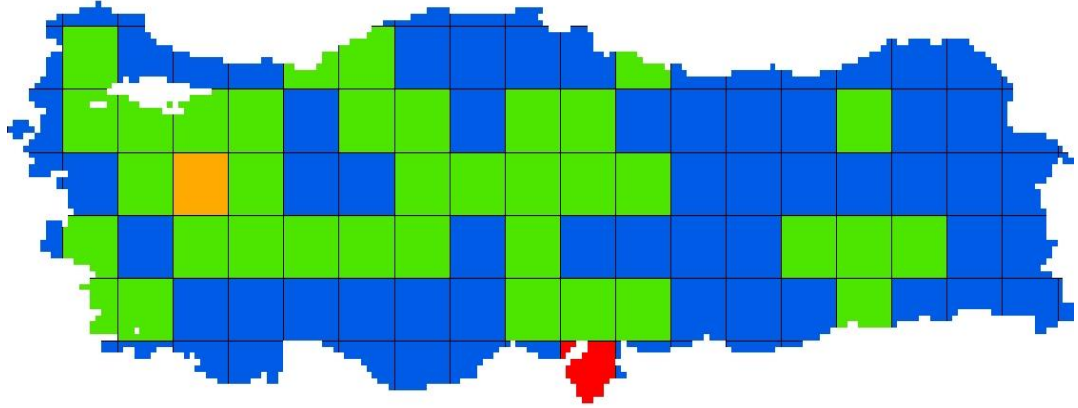
Şekil 6.102: EMEP enerji kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (1x1)^o.

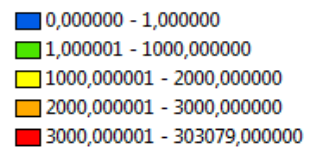
Şekil 6.103: EMEP endüstri kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

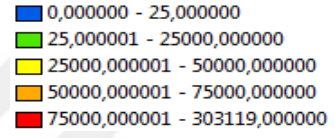
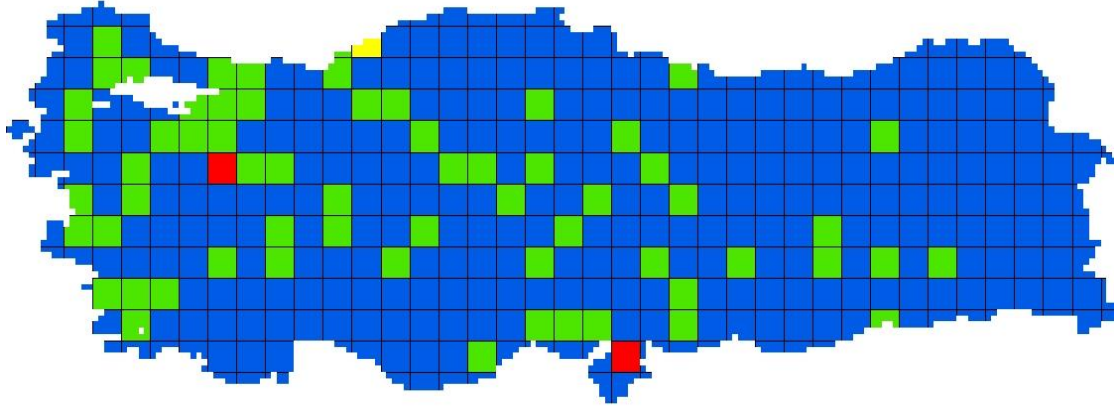
Şekil 6.104: EMEP endüstri kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

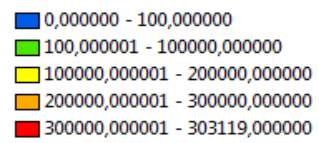
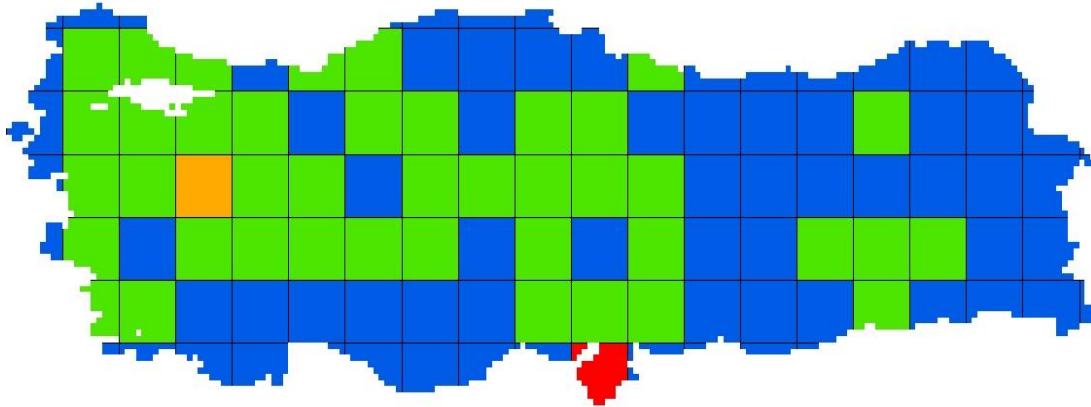
Şekil 6.105: EMEP endüstri kaynaklı PM₁₀ dağılımı haritası (1x1)^o.

Şekil 6.106: EMEP toplam PM₁₀ dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.107: EMEP toplam PM₁₀ dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

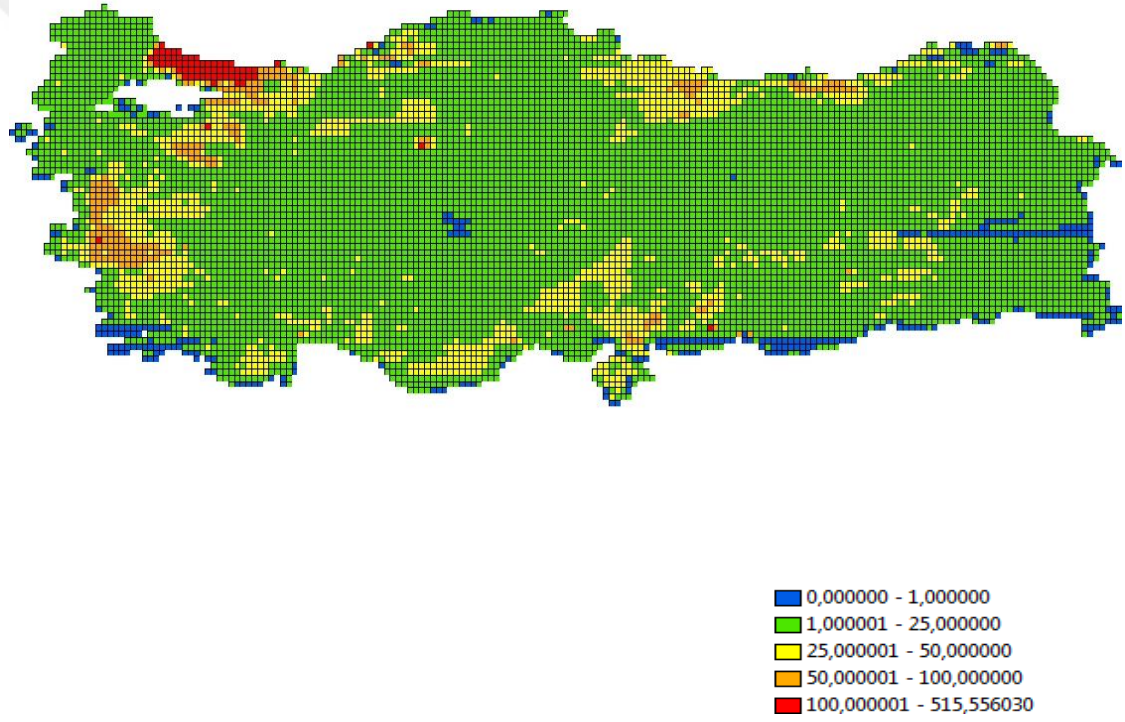
Şekil 6.108: EMEP toplam PM₁₀ dağılımı haritası (1x1)^o.

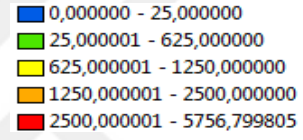
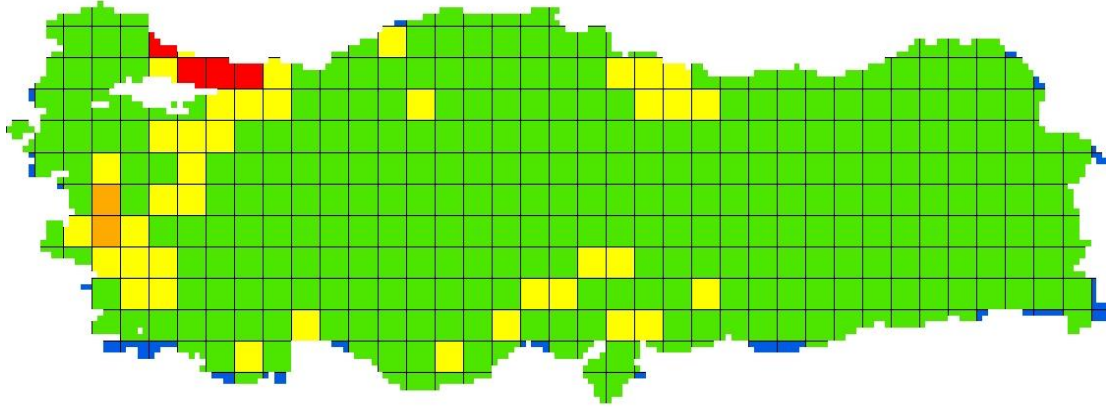
300.000 ila 303.1119 t/y arasında değer alan grid; 10 nolu grid, 200.000 ila 300.000 t/y arasında değer alan grid 63 nolu grid olup; 100.000 ila 200.000 t/y arasında değer alan herhangi bir bölge bulunmamaktadır.

6.4.5 EDGAR verilerine göre PM₁₀ dağılımları

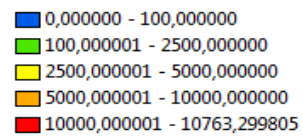
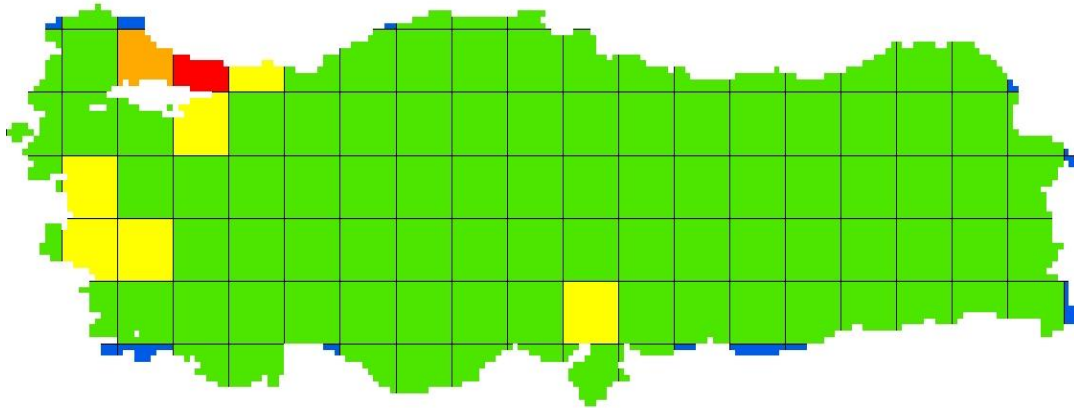
EDGAR verilerine gre PM₁₀ dağılımı haritaları Şekil 6.109 ila Şekil 6.120 arasında verilmiştir.

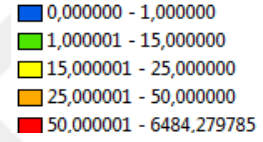
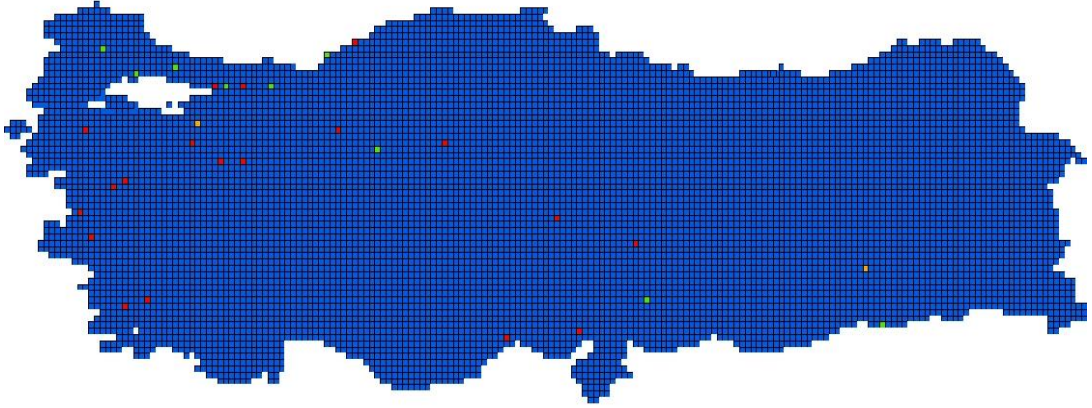
Şekil 6.109: EDGAR verilerine gre ısınma kaynaklı PM₁₀ haritası (0.1x0.1)^o.

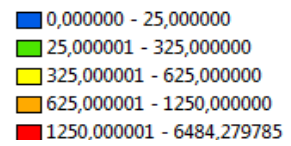
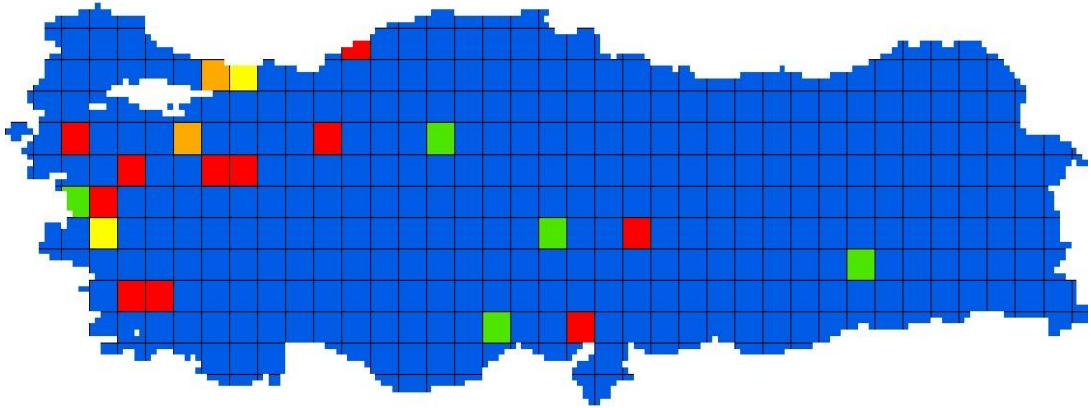
Şekil 6.110: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM₁₀ haritası (0.5x0.5)^o.

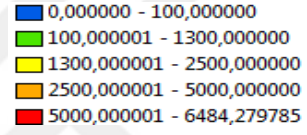
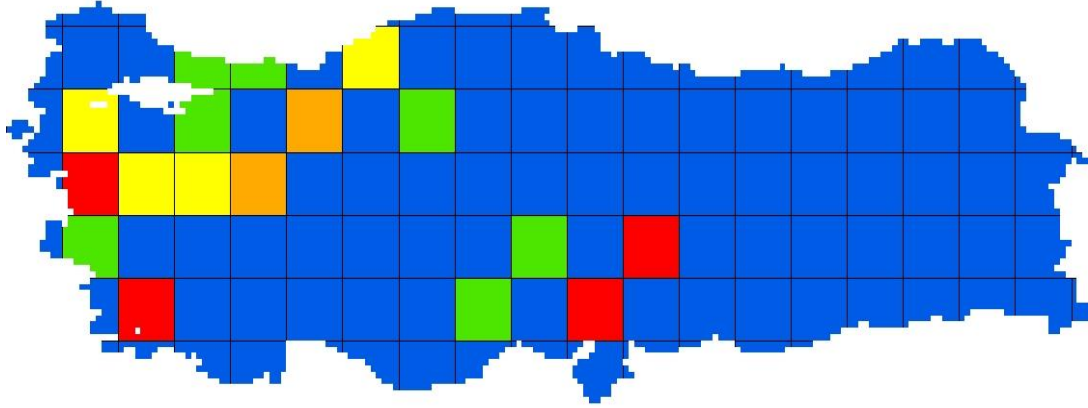
Şekil 6.111: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM₁₀ haritası (1x1)^o.

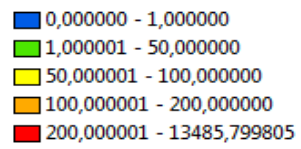
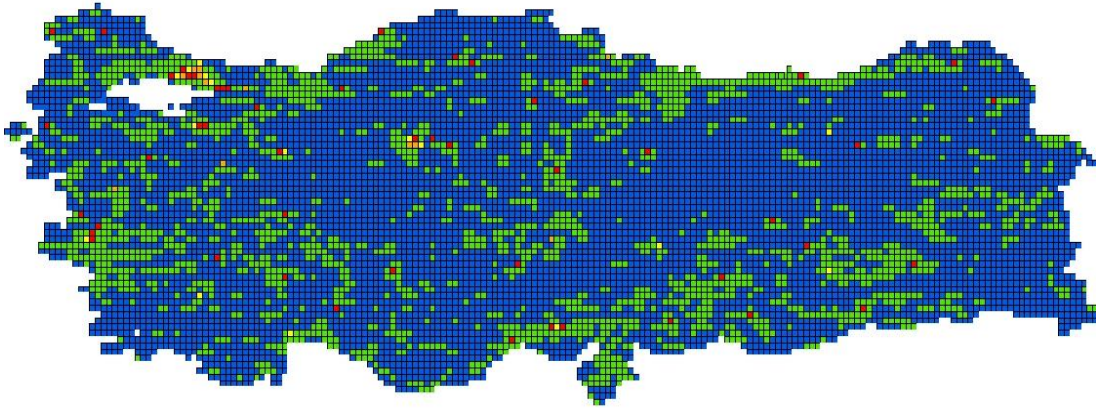
Şekil 6.112: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM₁₀ haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.113: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM₁₀ haritası (0.5x0.5)^o.

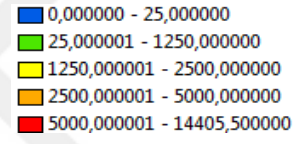
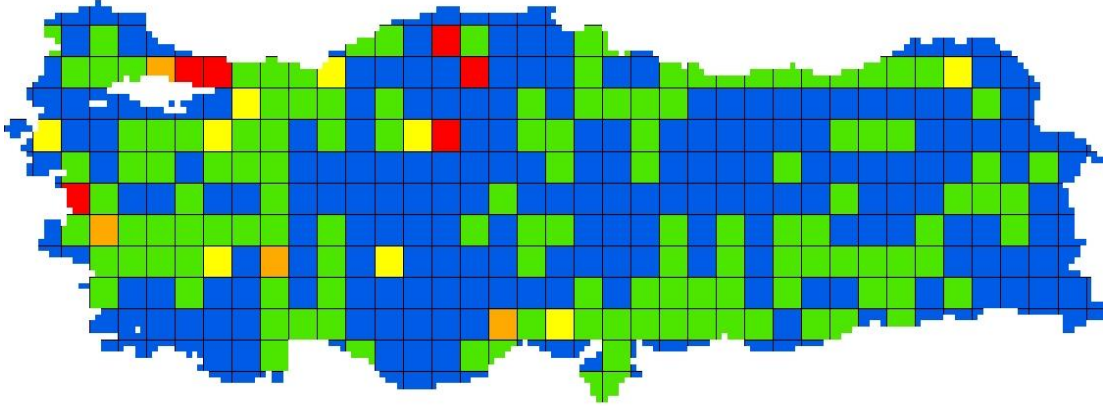

Şekil 6.114: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM₁₀ haritası (1x1)^o.

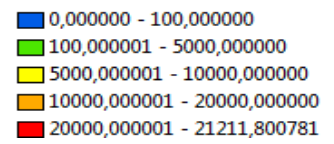
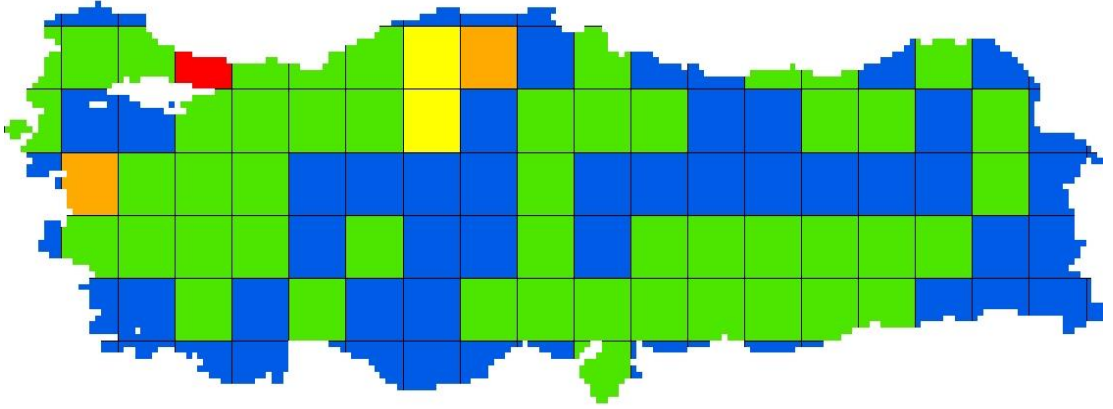

Şekil 6.115: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM₁₀ haritası (0.1x0.1)^o.

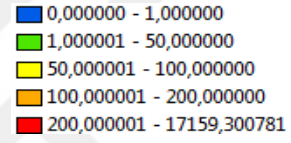
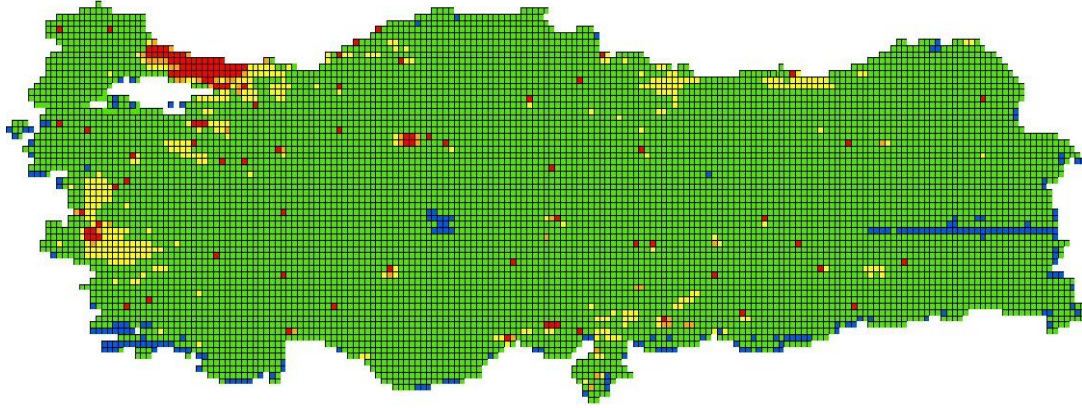

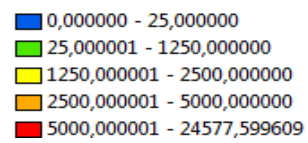
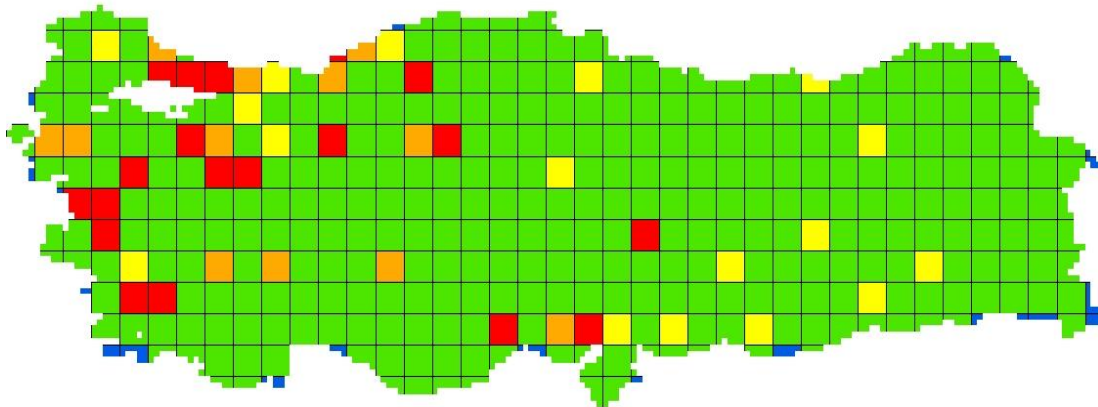
Şekil 6.116: EDGARverilerine göre sanayi kaynaklı PM₁₀ haritası (0.5x0.5)^o.

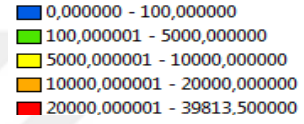
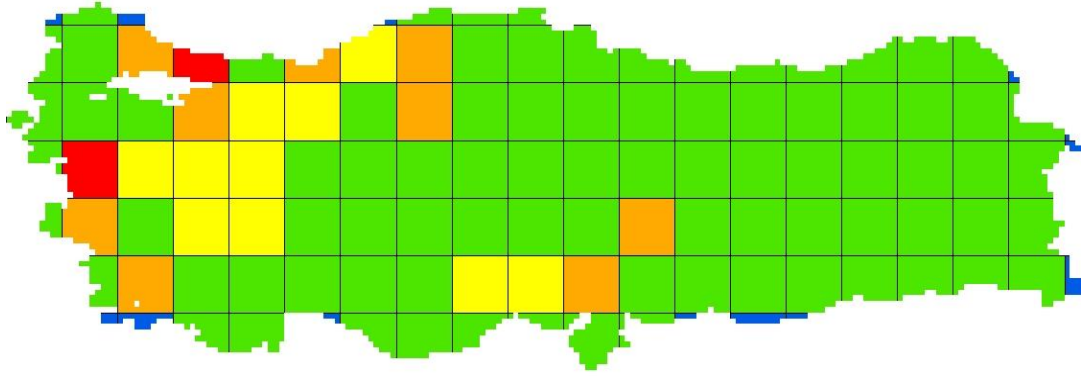
Şekil 6.117: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM₁₀ haritası (1x1)^o.

Şekil 6.118: EDGAR verilerine göre toplam PM₁₀ haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.119: EDGAR verilerine göre toplam PM₁₀ haritası (0.5x0.5)^o.

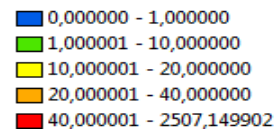
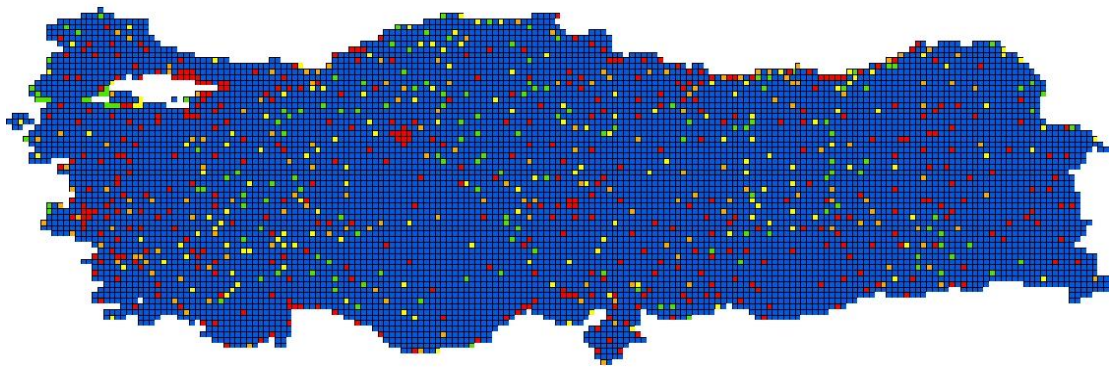

Şekil 6.120: EDGAR verilerine göre toplam PM₁₀ haritası (1x1)^o.

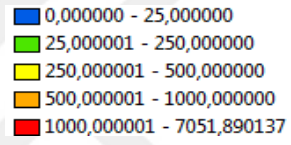
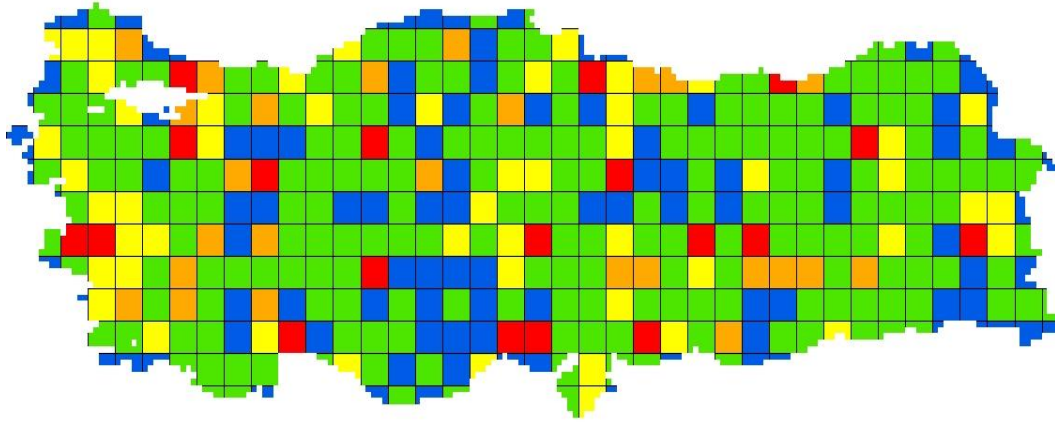
6.5 PM_{2.5} Dağılımları

6.5.1 Isınma kaynaklı PM_{2.5} dağılımları

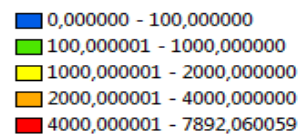
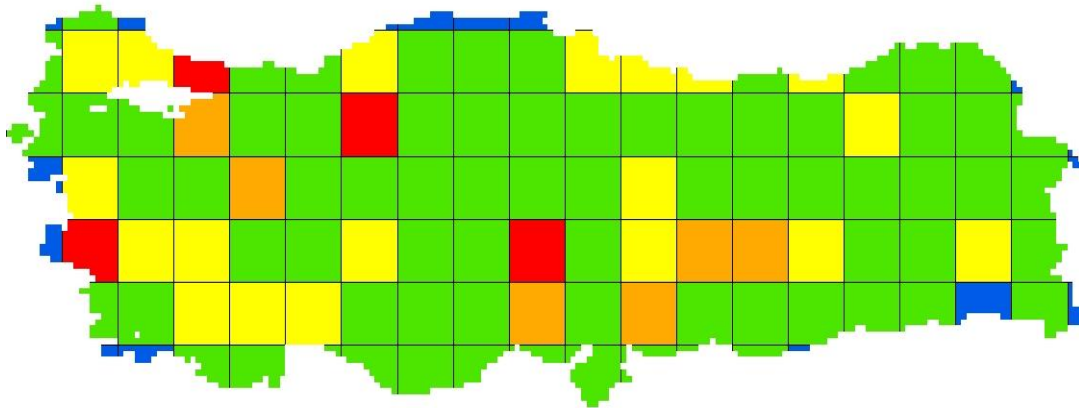
Isınma kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritaları Şekil 6.121, Şekil 6.122 ve Şekil 6.123' de verilmiştir.

Şekil 6.121: Isınma kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.122: Isınma kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

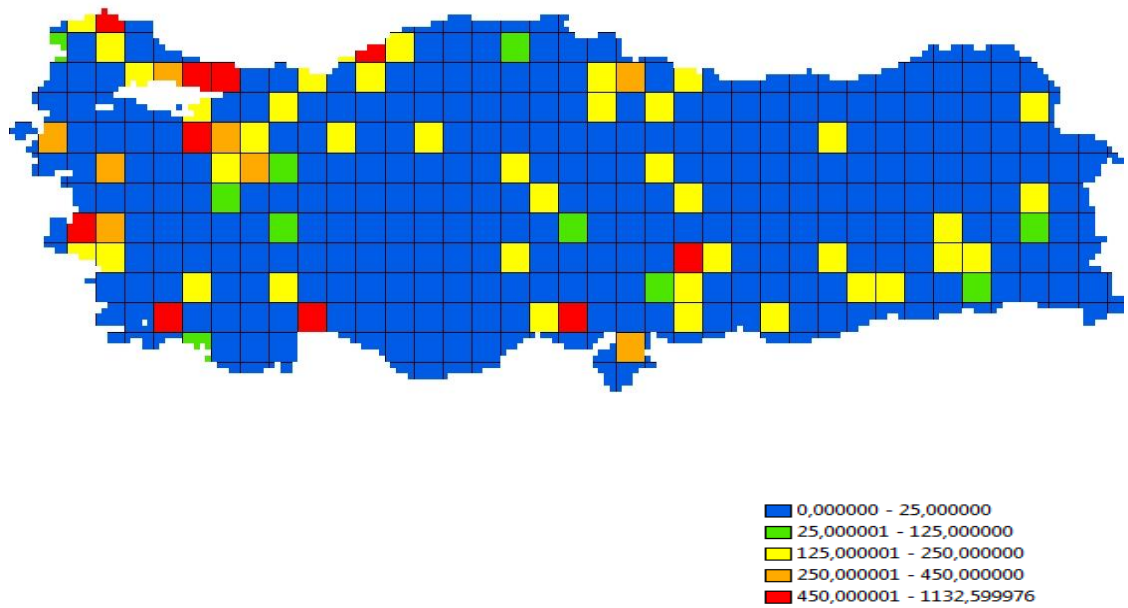
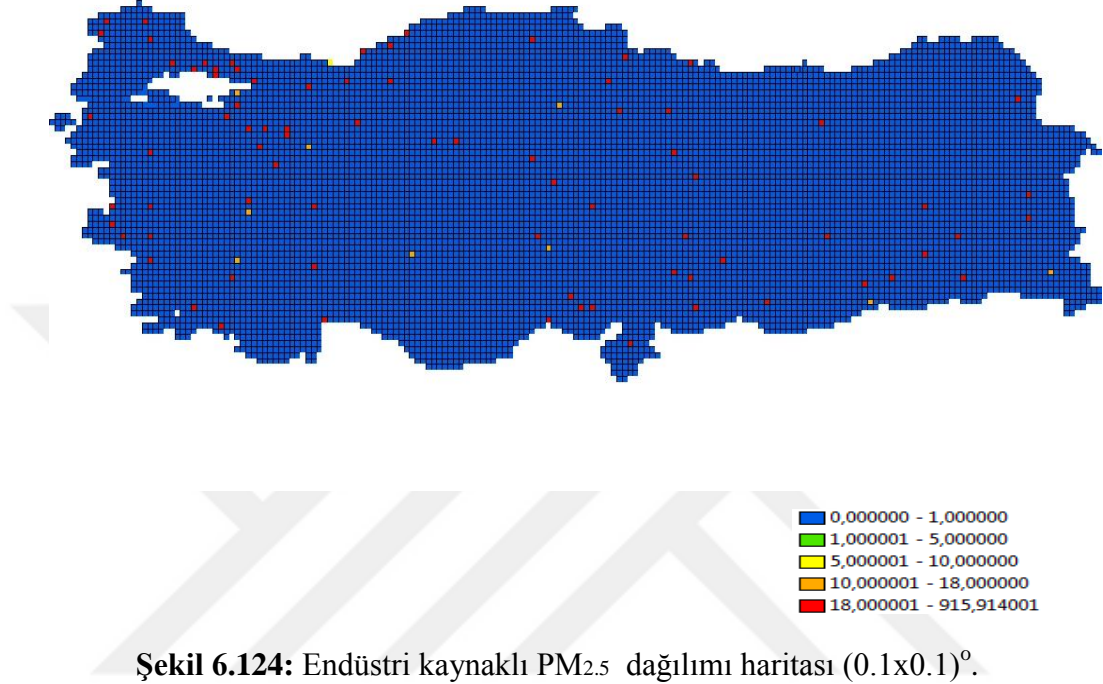

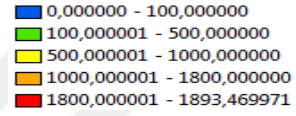
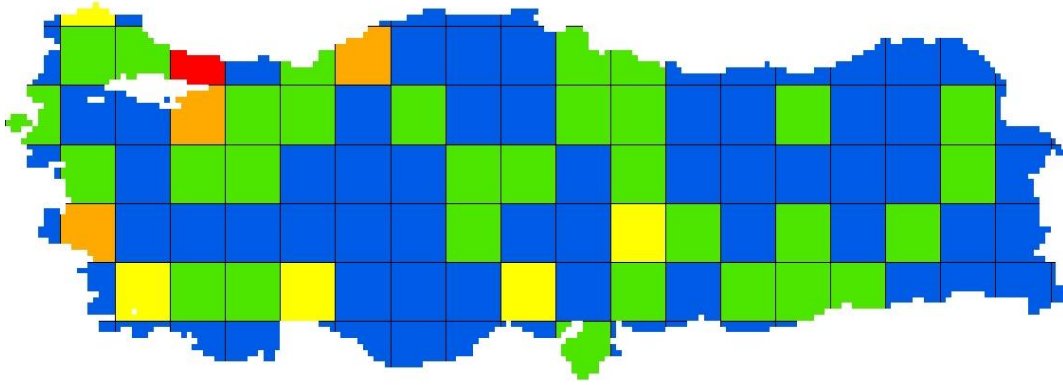
Şekil 6.123: Isınma kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (1x1)^o.

6.5.2 Endüstri kaynaklı dağılımlar

Endüstri kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritaları Şekil 6.124, Şekil 6.125 ve Şekil 6.126’da verilmiştir.

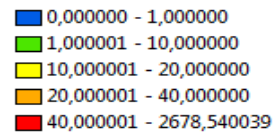
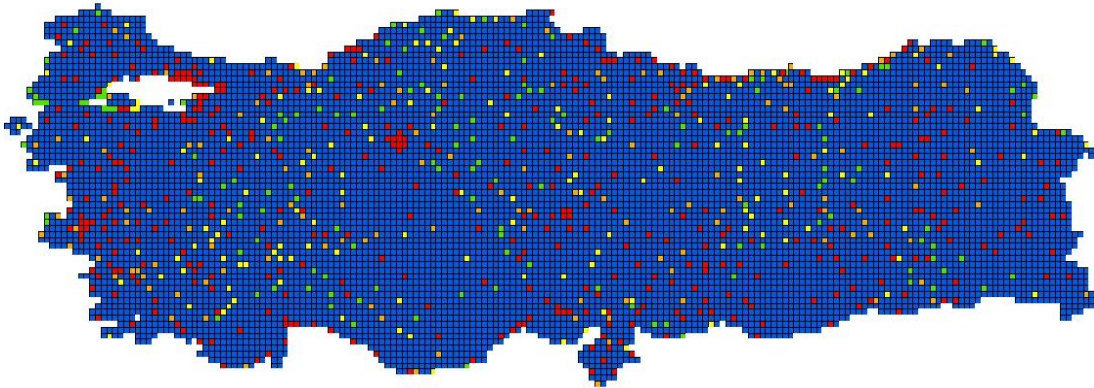

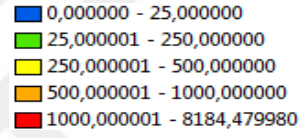
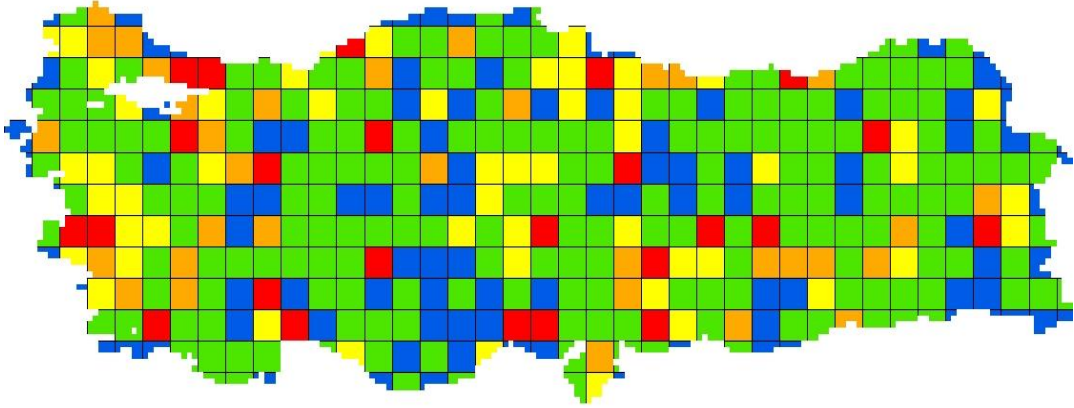
Şekil 6.126: Endüstri kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (1x1).

6.5.3 Toplam PM_{2.5} dağılımları

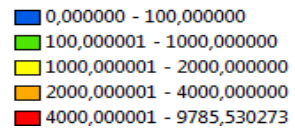
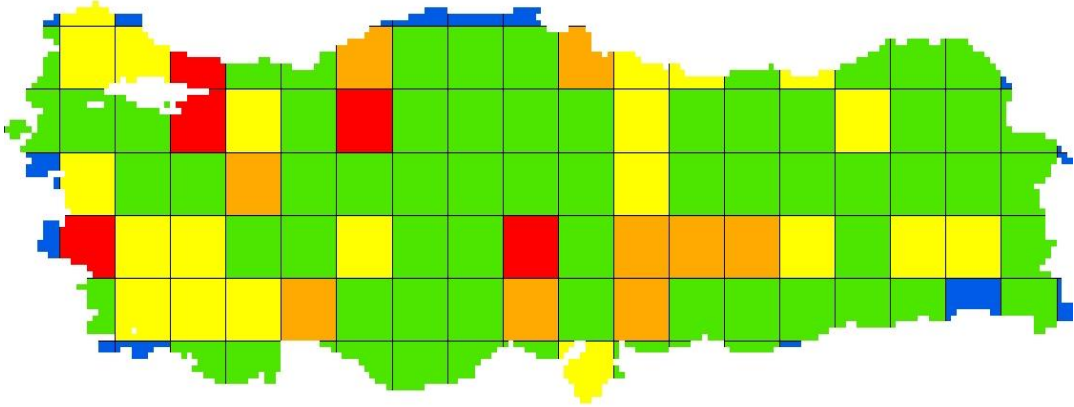
Toplam PM_{2.5} dağılımı haritaları Şekil 6.127, Şekil 6.128 ve Şekil 6.129' da verilmiştir.

Şekil 6.127: Toplam PM_{2.5} dağılımı haritası (0.1x0.1)°.

Şekil 6.128: Toplam PM_{2.5} dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

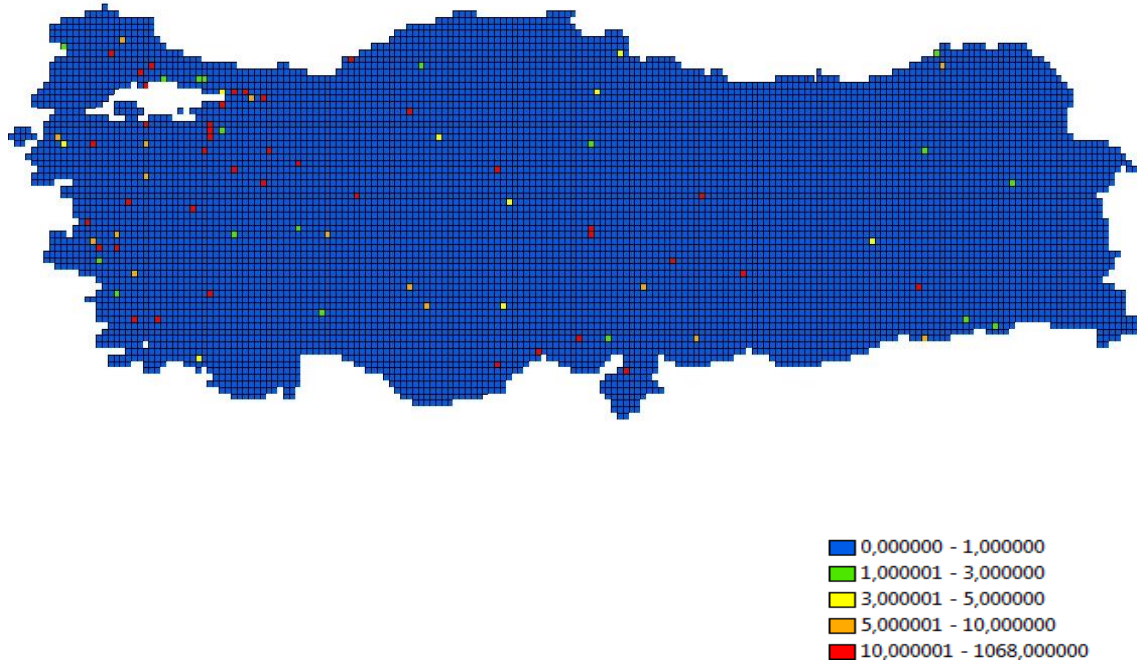

Şekil 6.129: Toplam PM_{2.5} dağılımı haritası (1x1)^o.

4.000 ila 9.786 t/y arasında değer alan gridler 103, 83, 86, 49 ve 41; 2.000 ila 4.000 t/y arasında değer alan gridler 106, 110, 64, 51, 52, 53, 25, 29 ve 31; 1000 ila 2.000 arasında değer alan gridler ise 121, 101, 102, 111, 112, 114, 84, 91, 95, 61, 71, 42, 43, 46, 54, 56, 57, 22, 23, 24 ve 10 nolu gridlerdir.

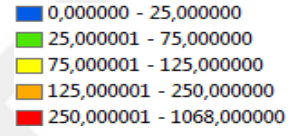
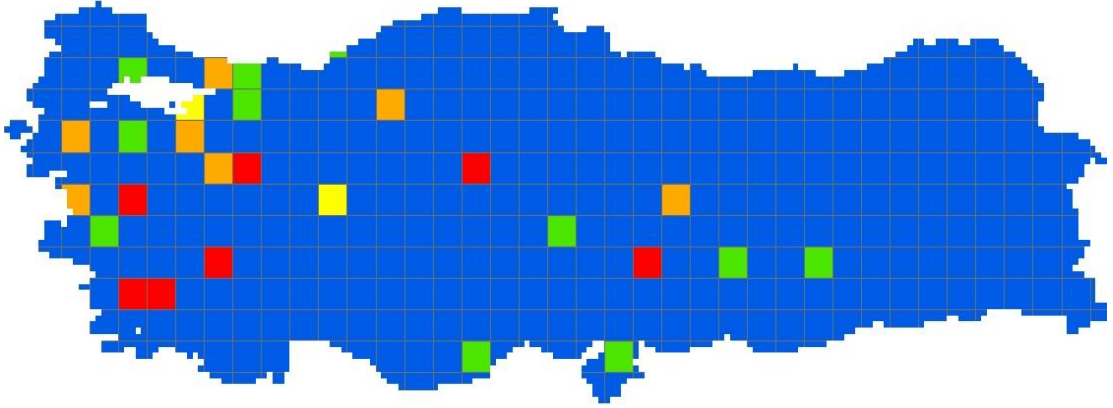
6.5.4 EMEP verilerine gre dağılımlar

EMEP verilerine gre PM_{2.5} dağılımı haritaları Şekil 6.130 ila Şekil 6.138 arasında verilmiştir.

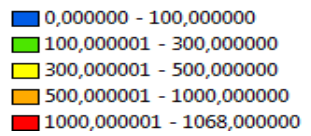
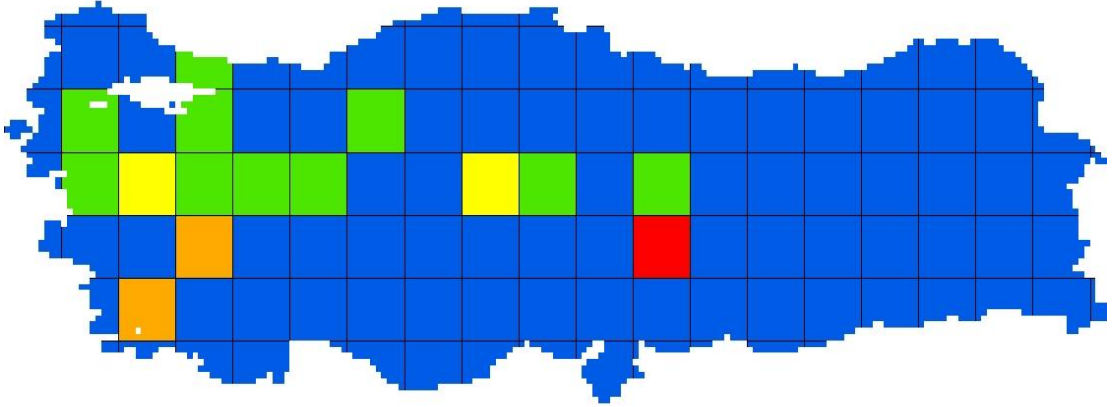

Şekil 6.130: EMEP enerji kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

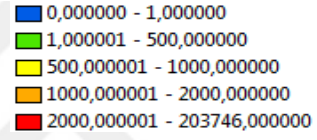

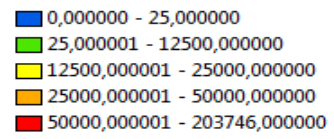
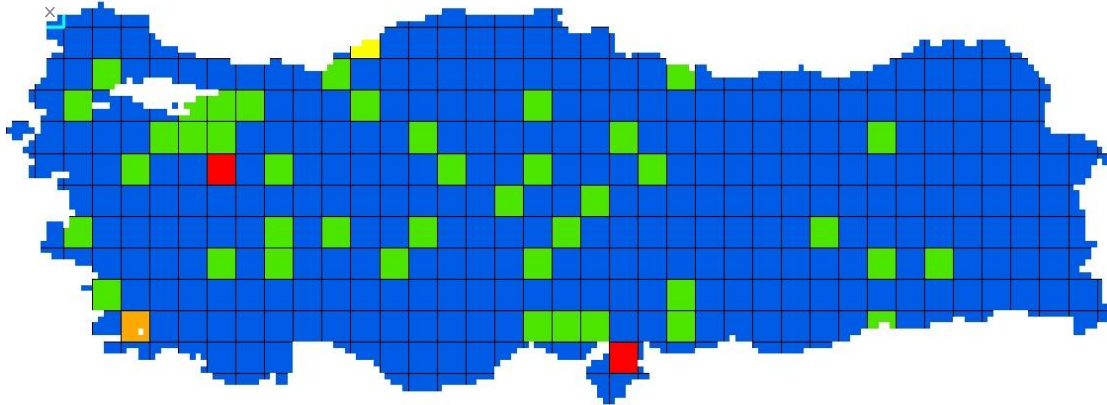
Şekil 6.131: EMEP enerji kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

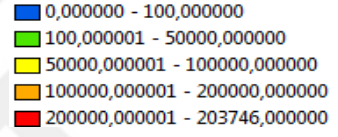
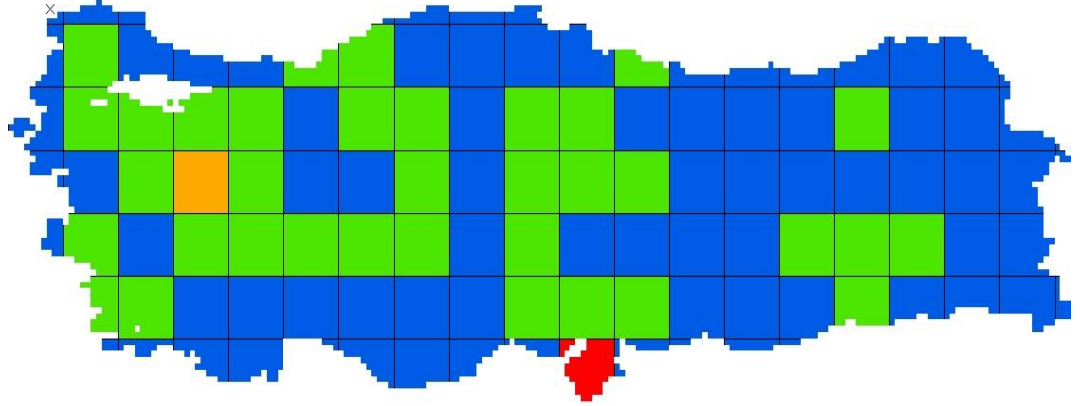
Şekil 6.132: EMEP enerji kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (1x1)^o.

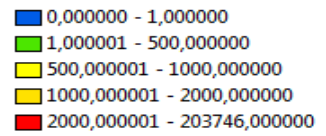
Şekil 6.133: EMEP endüstri kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

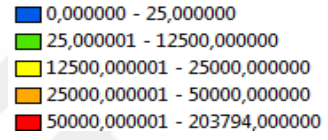
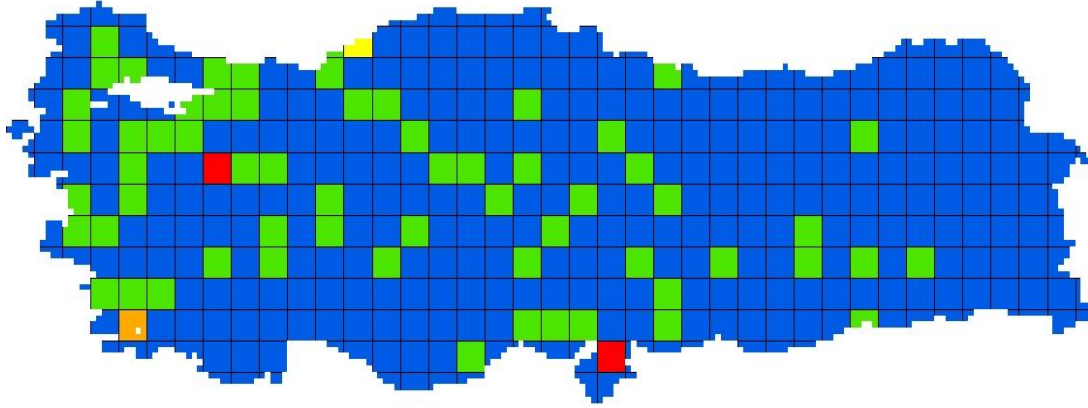
Şekil 6.134: EMEP endüstri kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

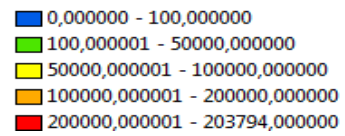
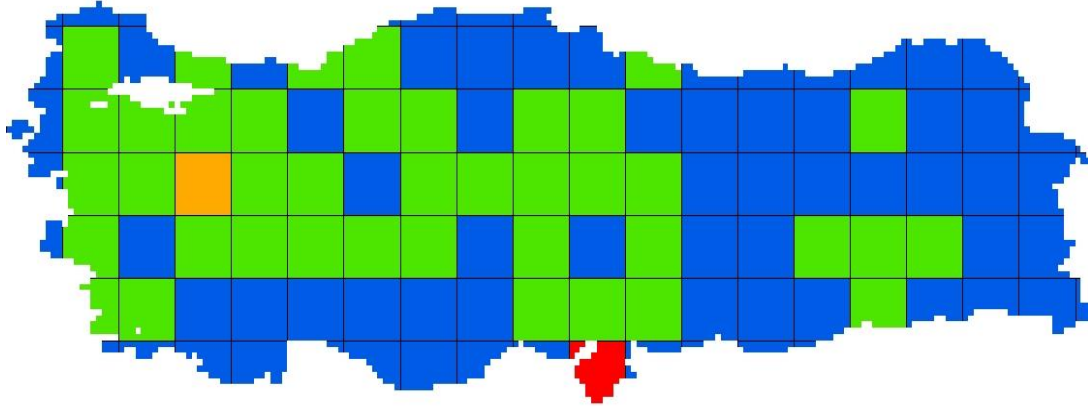
Şekil 6.135: EMEP endüstri kaynaklı PM_{2.5} dağılımı haritası (1x1)^o.

Şekil 6.136: EMEP toplam PM_{2.5} dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.137: EMEP toplam PM_{2.5} dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

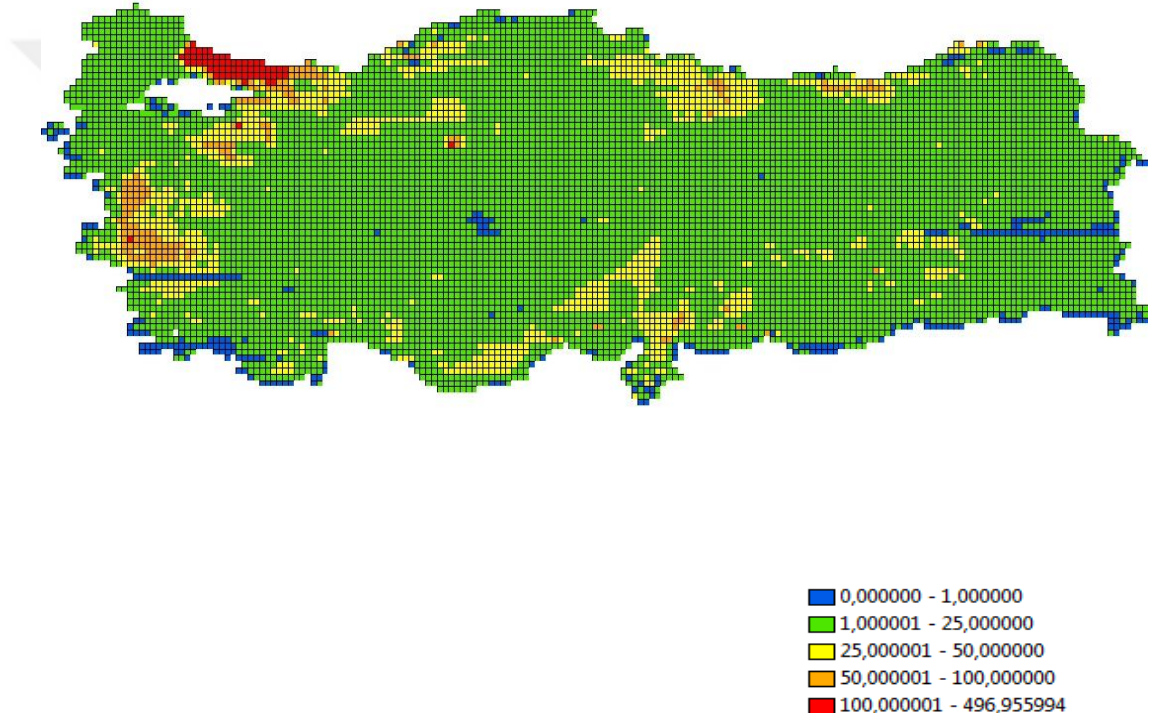
Şekil 6.138: EMEP toplam PM_{2.5} dağılımı haritası (1x1)^o.

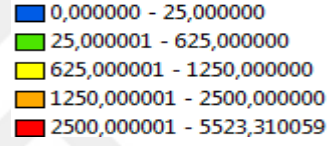
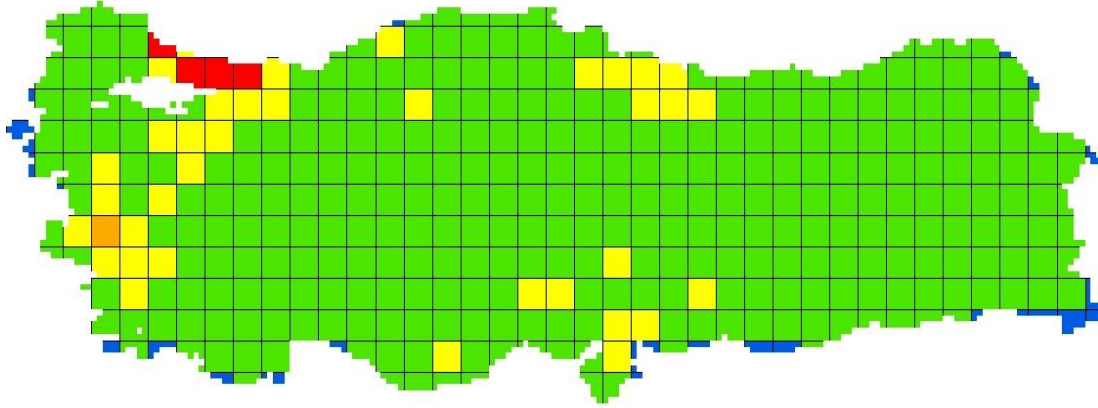
200.000 ila 203.794 t/y arasında değer alan grid; 10 nolu grid, 100.000 ila 200.000 t/y arasında değer alan grid 63 nolu grid olup; 50.000 ila 100.000 t/y arasında değer alan herhangi bir bölge bulunmamaktadır.

6.5.5 EDGAR verilerine göre PM_{2.5} dağılımları

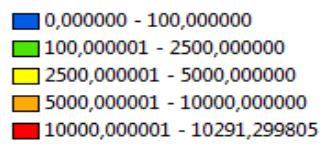
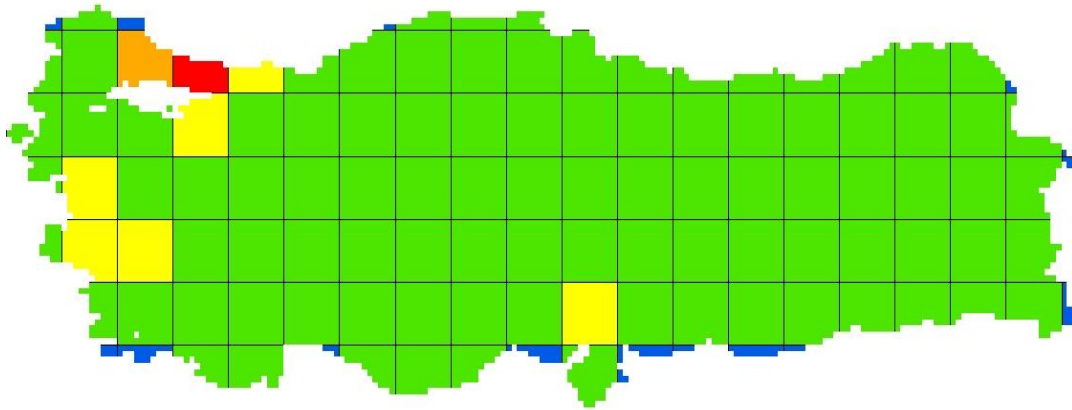
EDGAR verilerine gre PM_{2.5} dağılımı haritaları Şekil 6.139 ila Şekil 6.150 arasında verilmiştir.

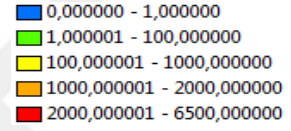
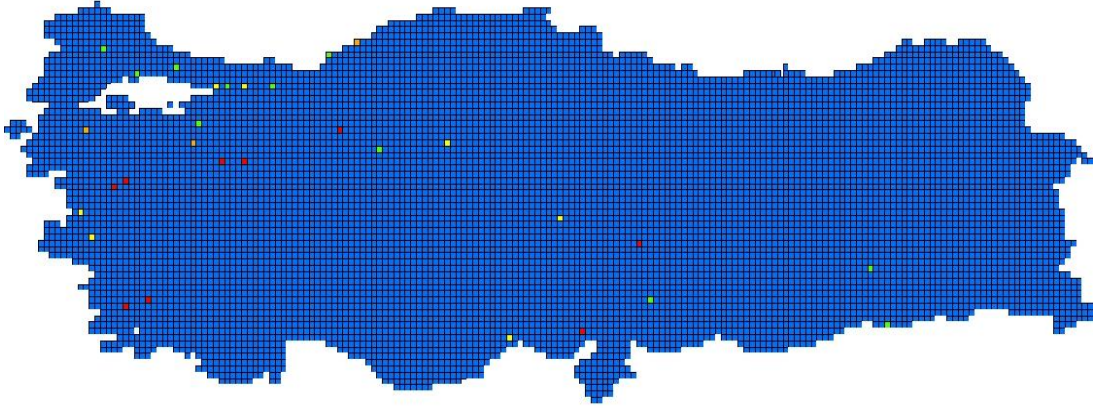
Şekil 6.139: EDGAR verilerine gre ısınma kaynaklı PM_{2.5} haritası (0.1x0.1)[].

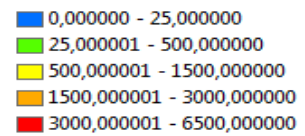
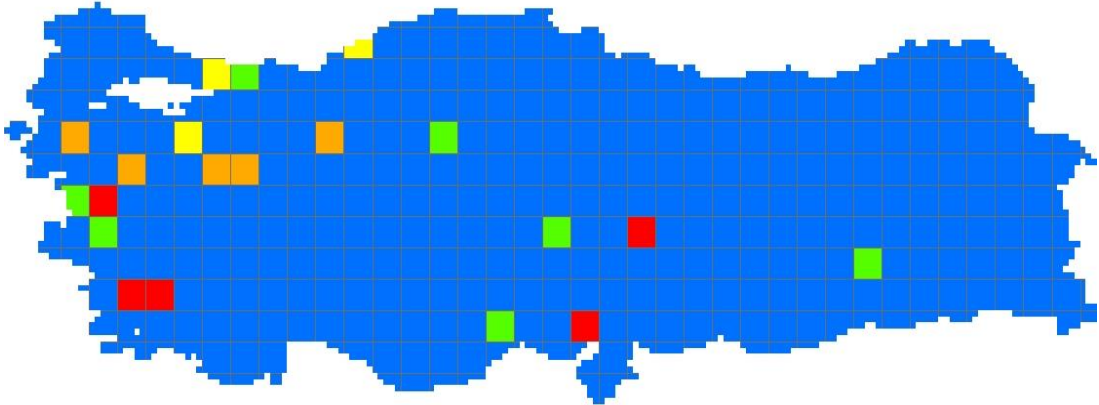
Şekil 6.140: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM_{2.5} haritası (0.5x0.5)^o.

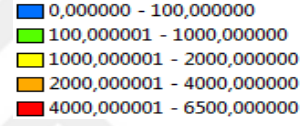
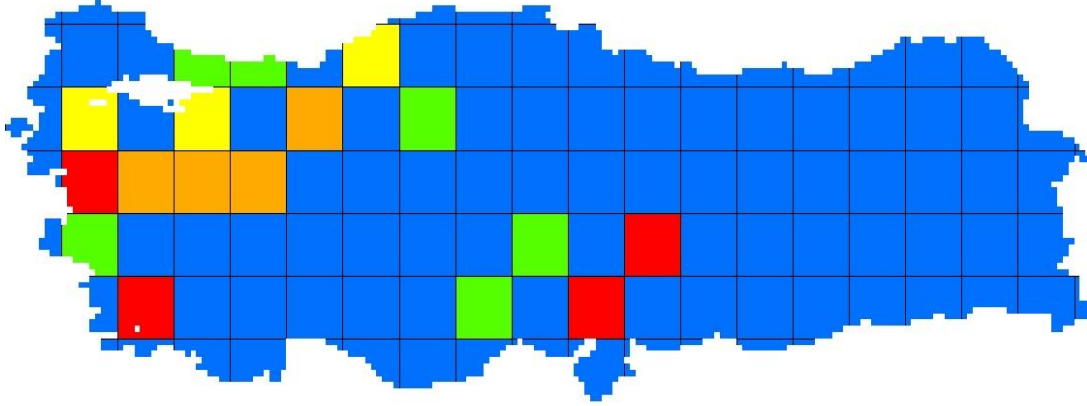
Şekil 6.141: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı PM_{2.5} haritası (1x1)^o.

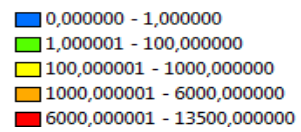
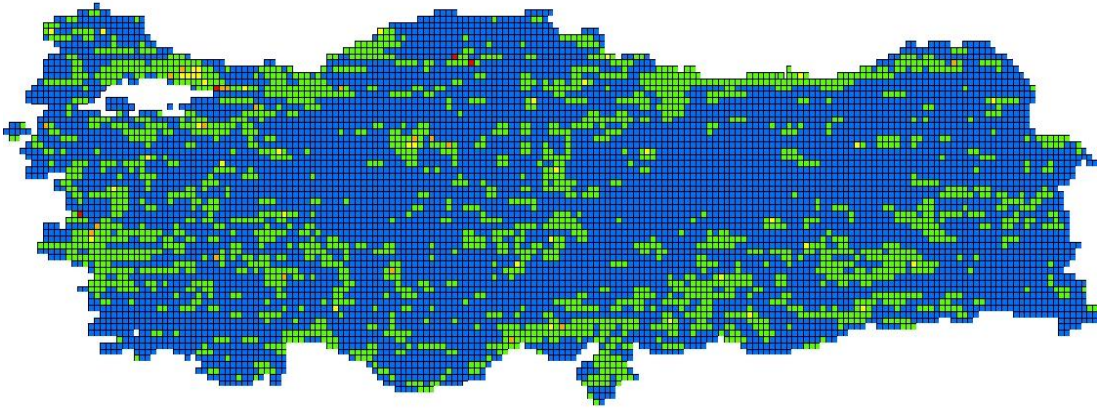
Şekil 6.142: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM_{2.5} haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.143: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM_{2.5} haritası (0.5x0.5)^o.

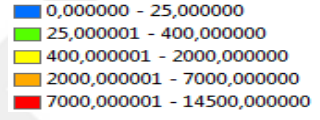
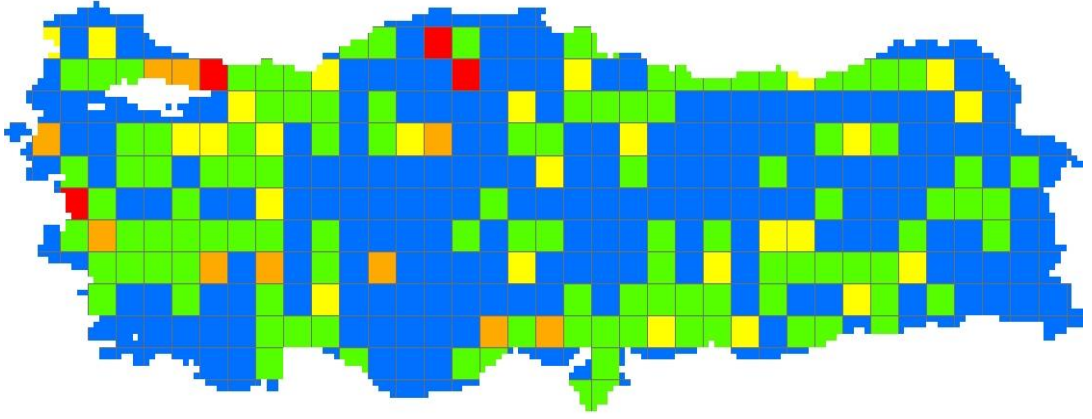

Şekil 6.144: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı PM_{2.5} haritası (1x1)^o.

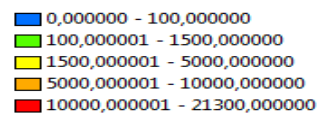
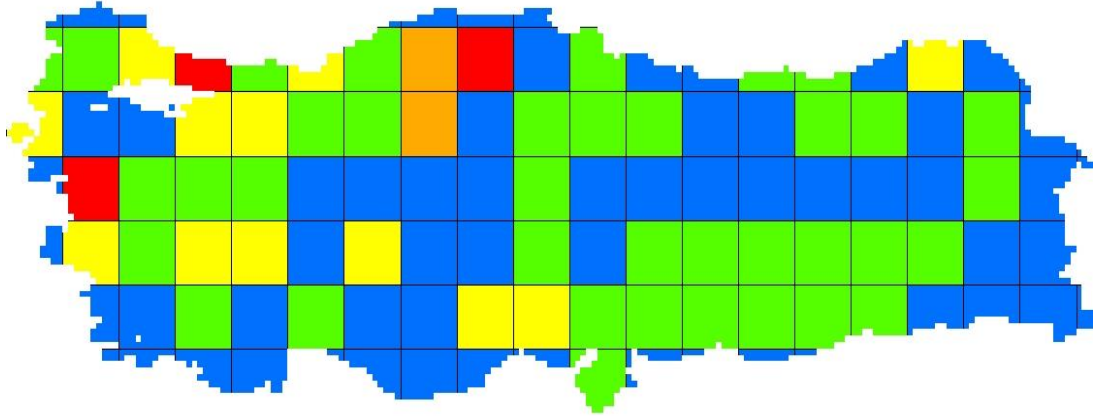

Şekil 6.145: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM_{2.5} haritası (0.1x0.1)^o.

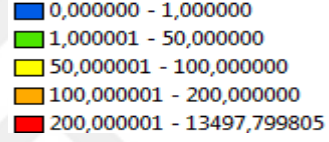
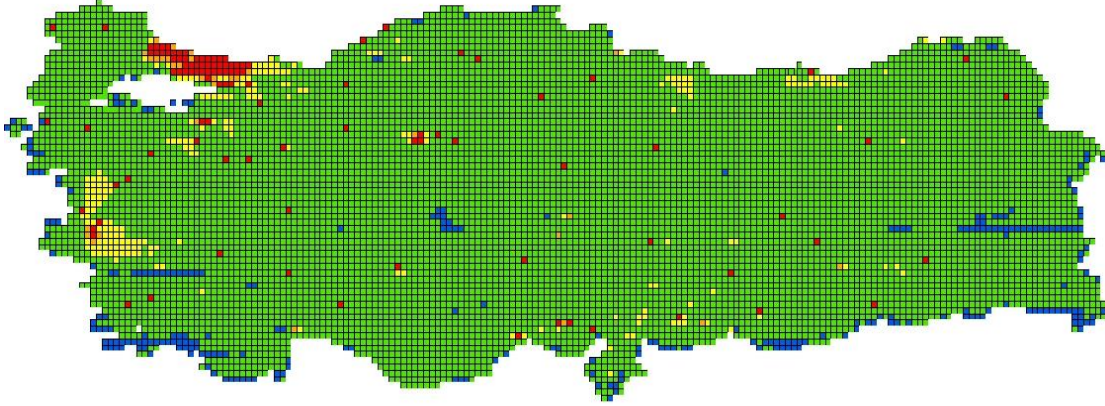

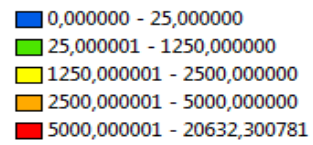
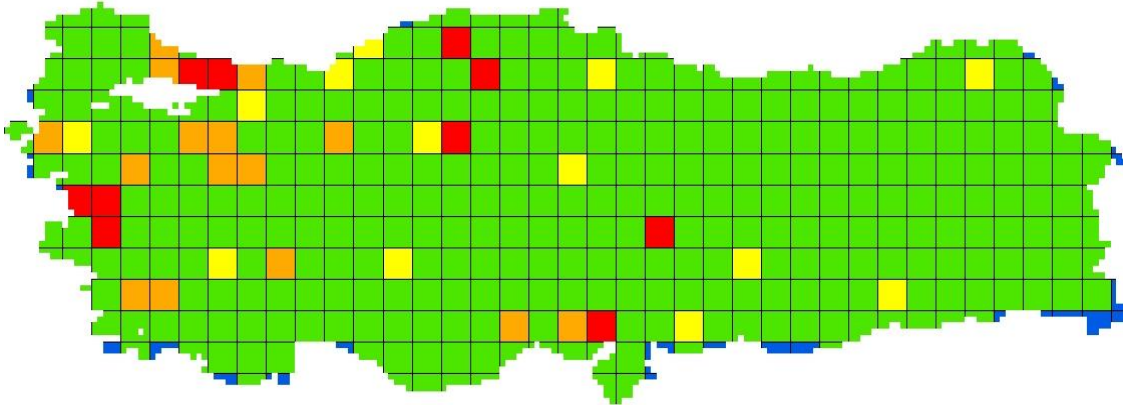
Şekil 6.146: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM_{2.5} haritası (0.5x0.5)^o.

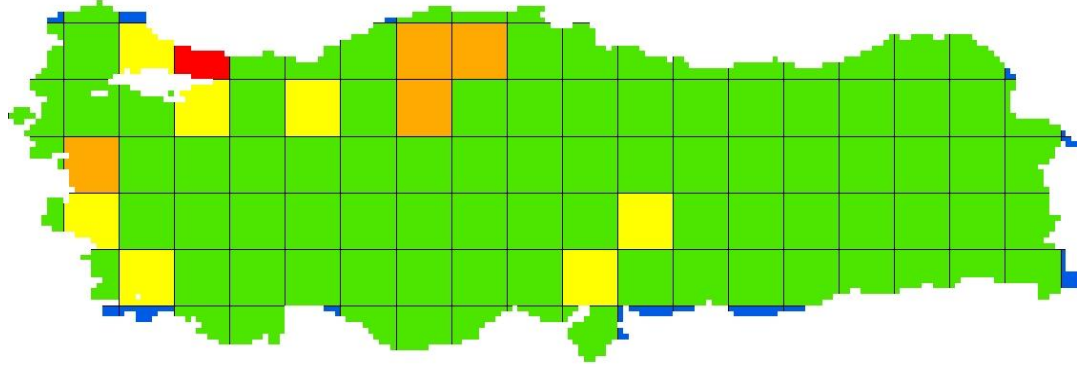
Şekil 6.147: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı PM_{2.5} haritası (1x1)^o.

Şekil 6.148: EDGAR verilerine göre toplam PM_{2.5} haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.149: EDGAR verilerine göre toplam PM_{2.5} haritası (0.5x0.5)^o.

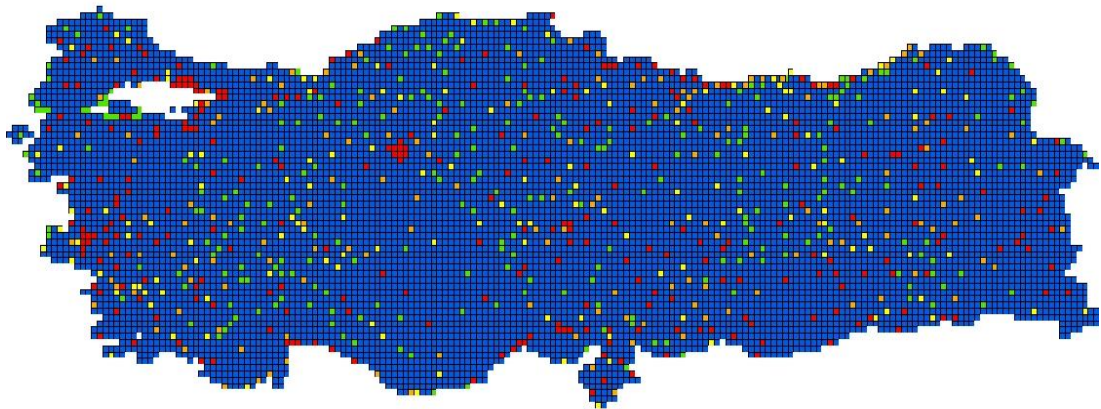

Şekil 6.150: EDGAR verilerine göre toplam PM_{2.5} haritası (1x1)^o.

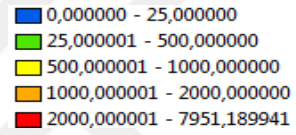
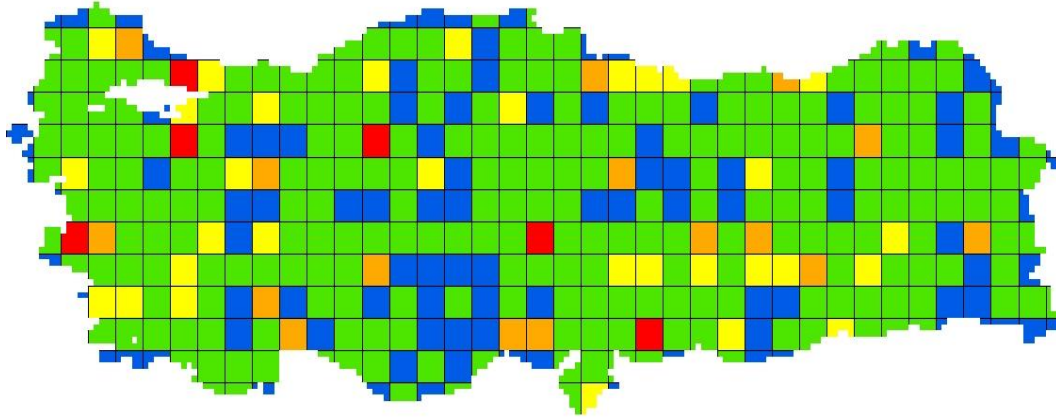
6.6 NMVOC Dağılımları

6.6.1 Isınma kaynaklı dağılımlar

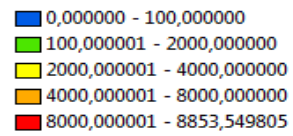
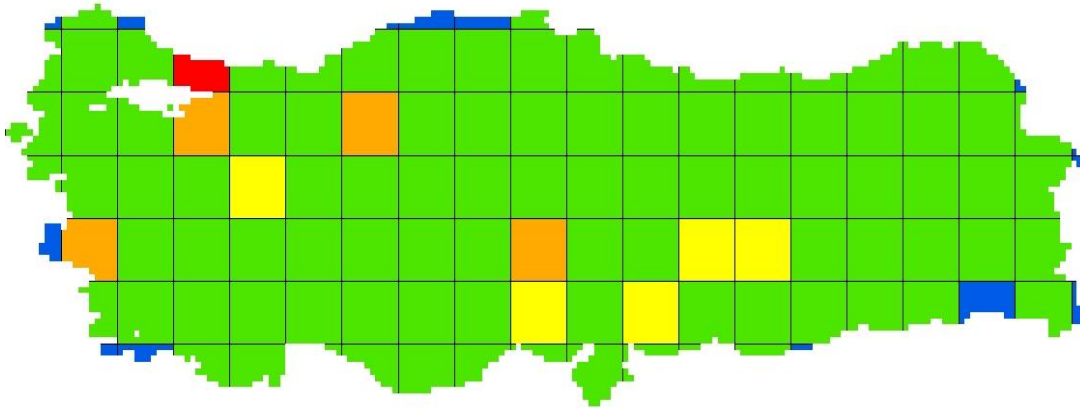
Isınma kaynaklı NMVOC dağılımı haritaları Şekil 6.151, Şekil 6.152 ve Şekil 6.153' de verilmiştir.

Şekil 6.151: Isınma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.152: Isınma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

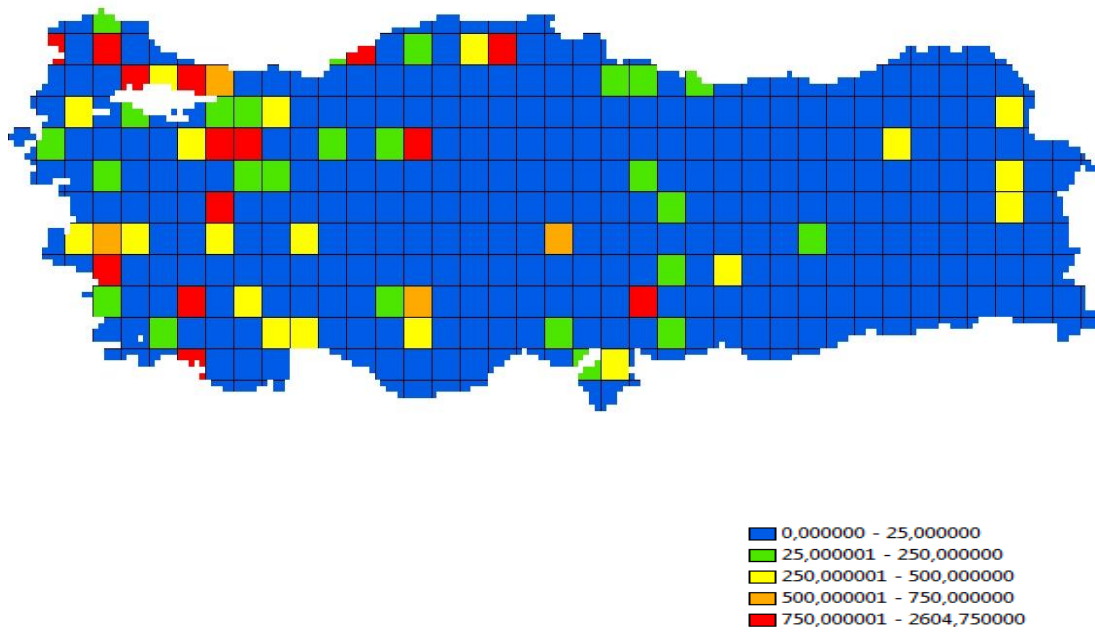
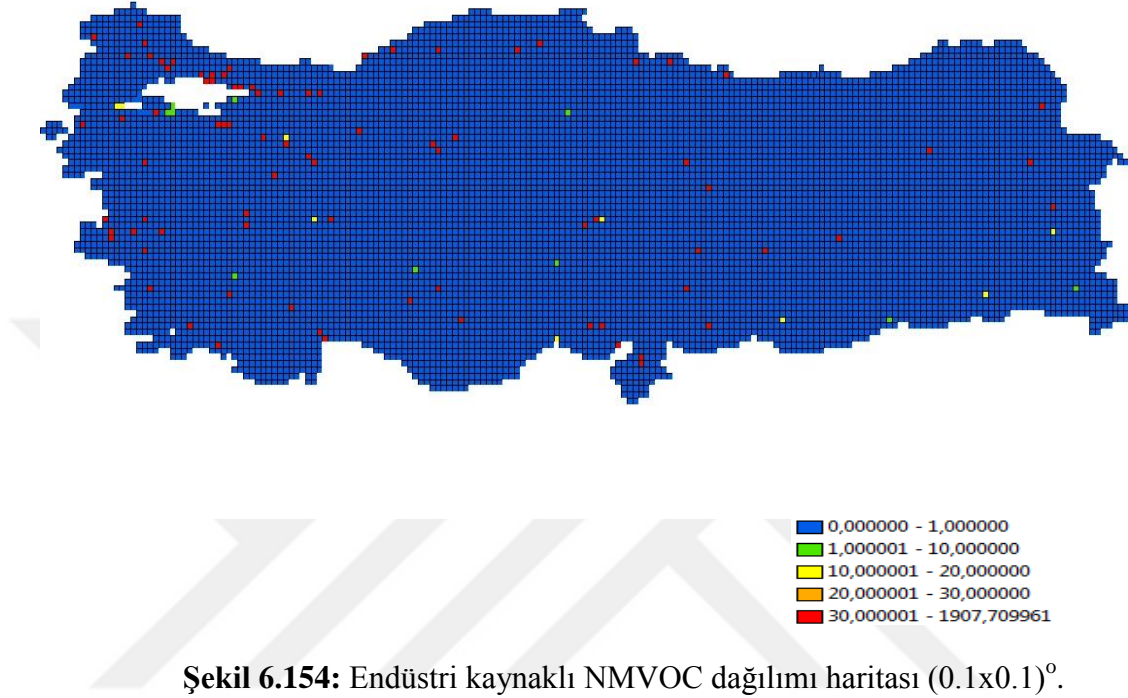

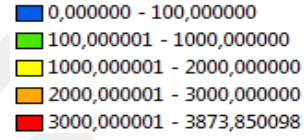
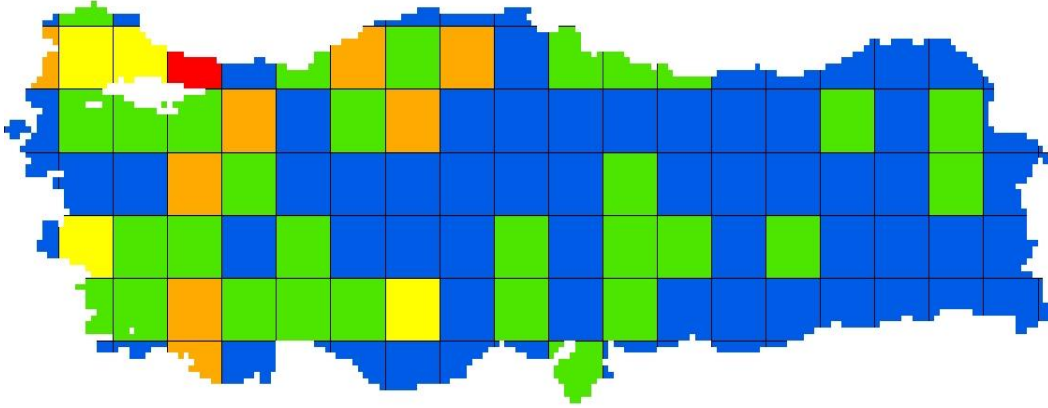
Şekil 6.153: Isınma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (1x1)°.

6.6.2 Endüstri kaynaklı dağılımlar

Endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritaları Şekil 6.154, Şekil 6.155 ve Şekil 6.156' da verilmiştir.

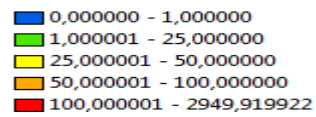
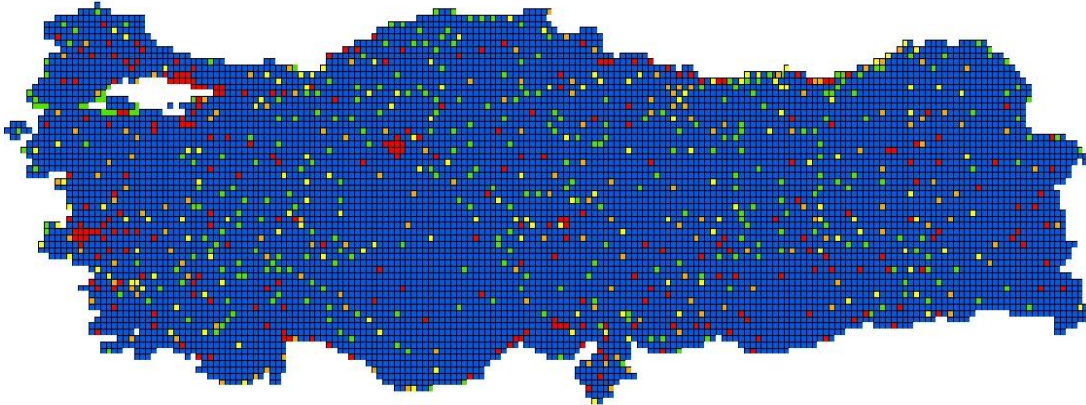

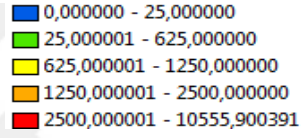
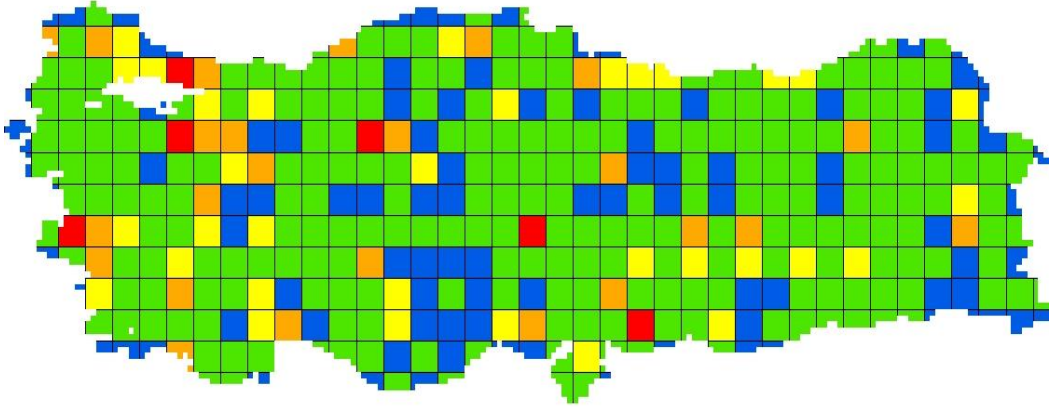
Şekil 6.156: Endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (1x1)^o.

6.6.3 Toplam dağılımlar

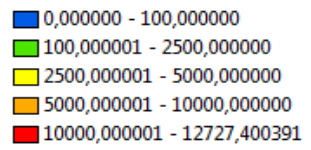
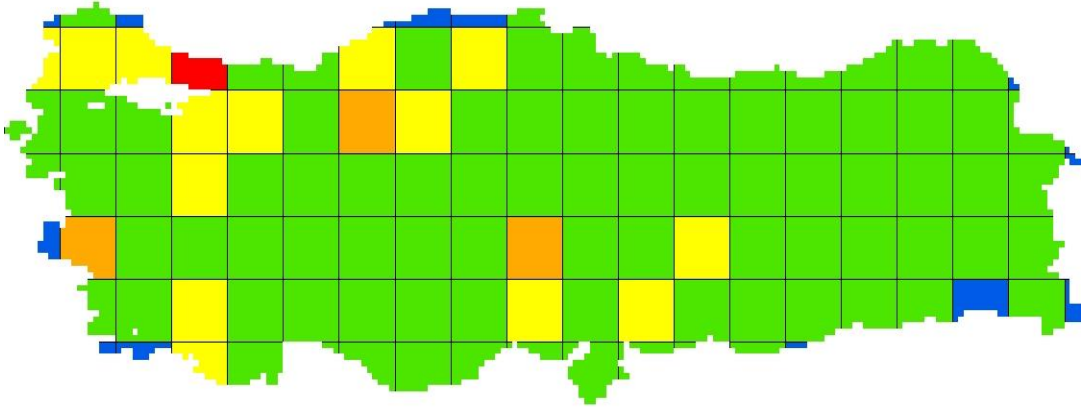
Toplam NMVOC dağılımı haritaları Şekil 6.156, Şekil 6.157 ve Şekil 6.159' da verilmiştir.

Şekil 6.157: Toplam NMVOC dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.158: Toplam NMVOC dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

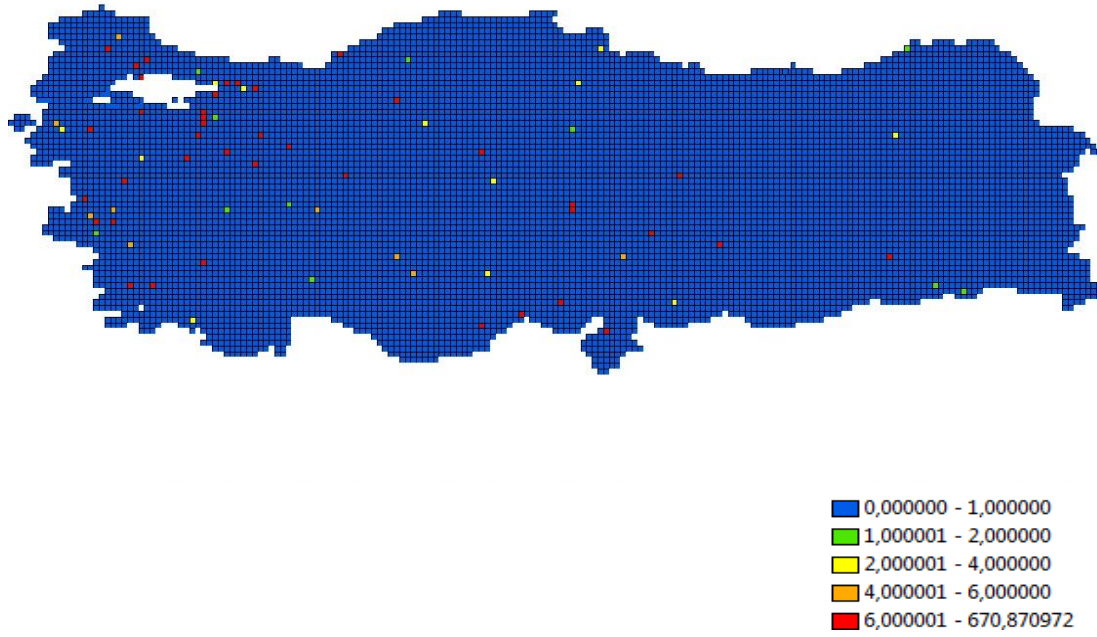

Şekil 6.159: Toplam NMVOC dağılımı haritası (1x1)°.

10.000 ila 12.727 t/y arası değer alan grid 103; 5.000 ila 10.000 t/y arası değer alan gridler 86, 41 ve 49; 2.500 ila 5.000 t/y arası değer alan gridler nolu gridler 100, 101, 102, 106, 108, 83, 84, 87, 63, 52, 23, 29, 31 ve 3 nolu gridlerdir.

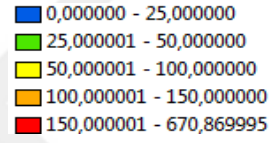
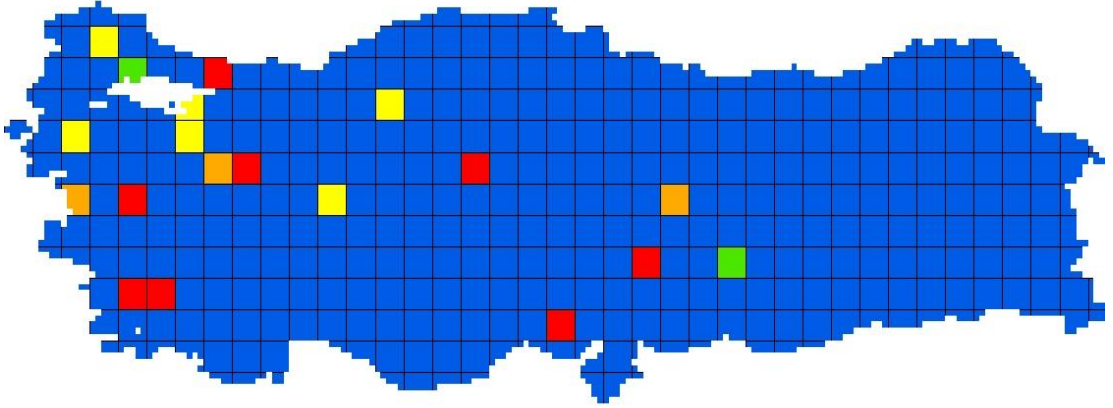
6.6.4 EMEP verilerine gre dağılımlar

EMEP verilerine gre NMVOC dağılımı haritaları Şekil 6.160 ila Şekil 6.168 arasında verilmiştir.

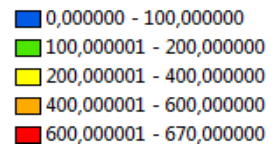
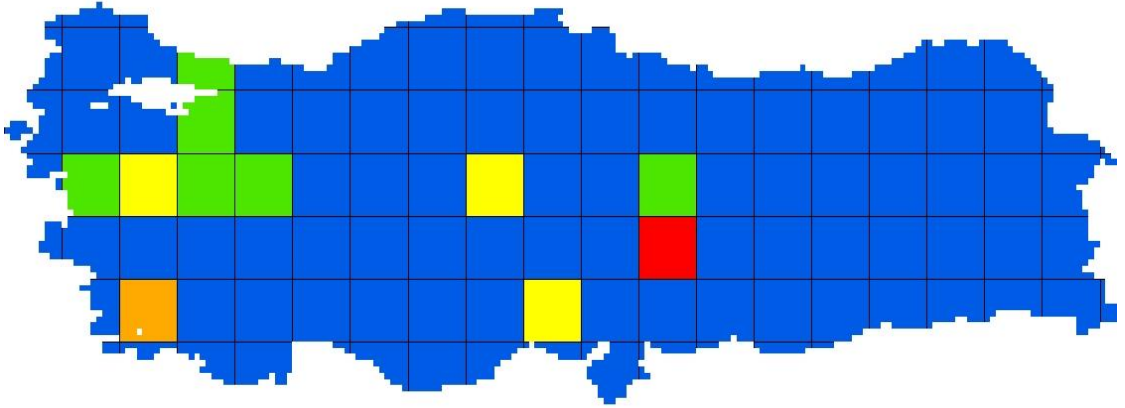

Şekil 6.160: EMEP enerji kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (0.1x0.1).

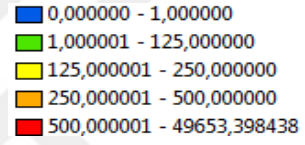

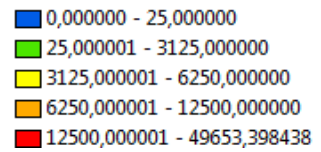
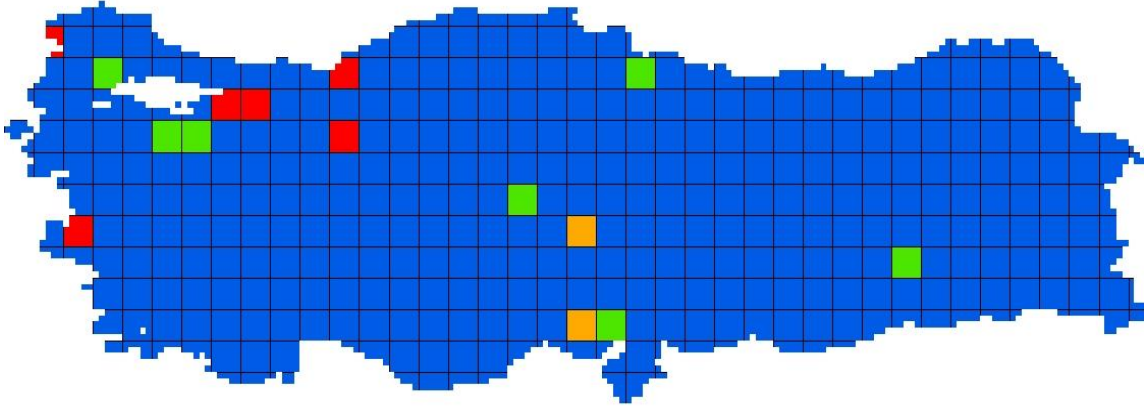
Şekil 6.161: EMEP ısıtma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

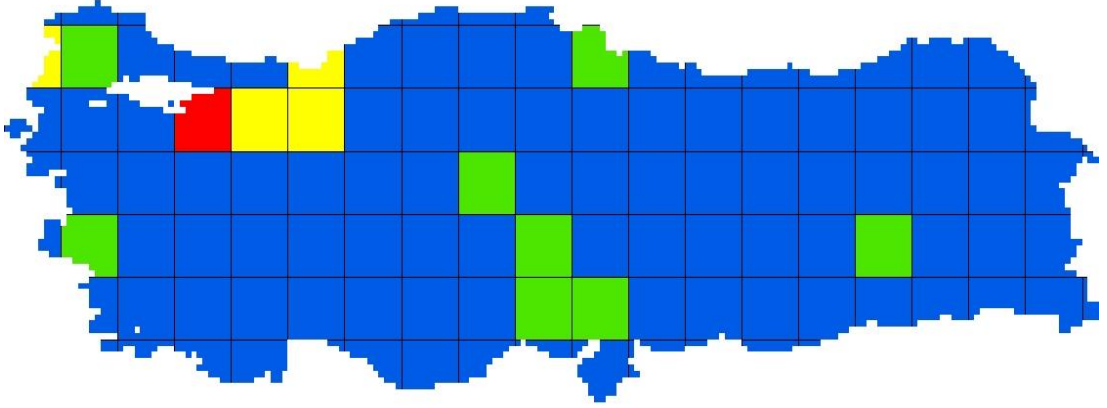
Şekil 6.162: EMEP ısıtma kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (1x1)^o.

Şekil 6.163: EMEP endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (0.1x0.1)°.

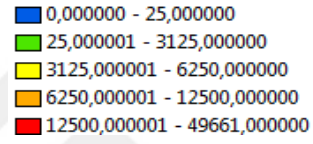
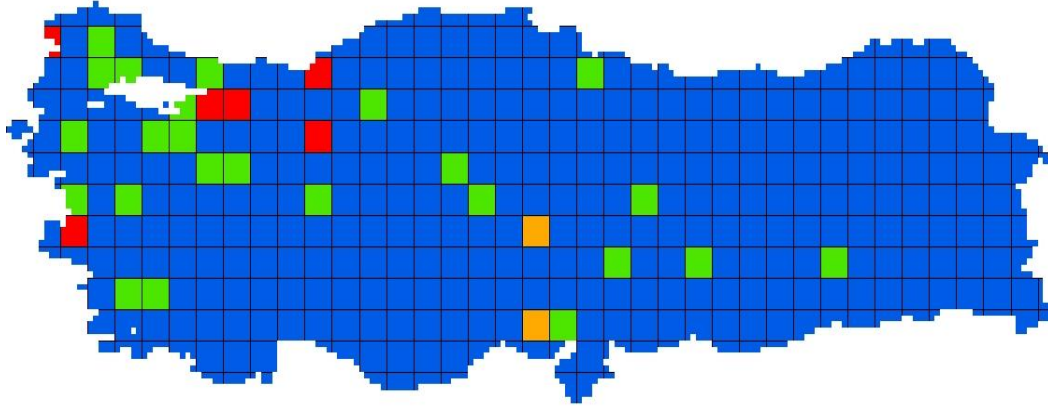
Şekil 6.164: EMEP endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (0.5x0.5)°.

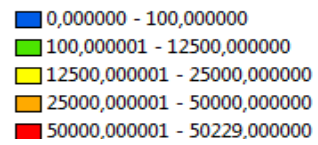
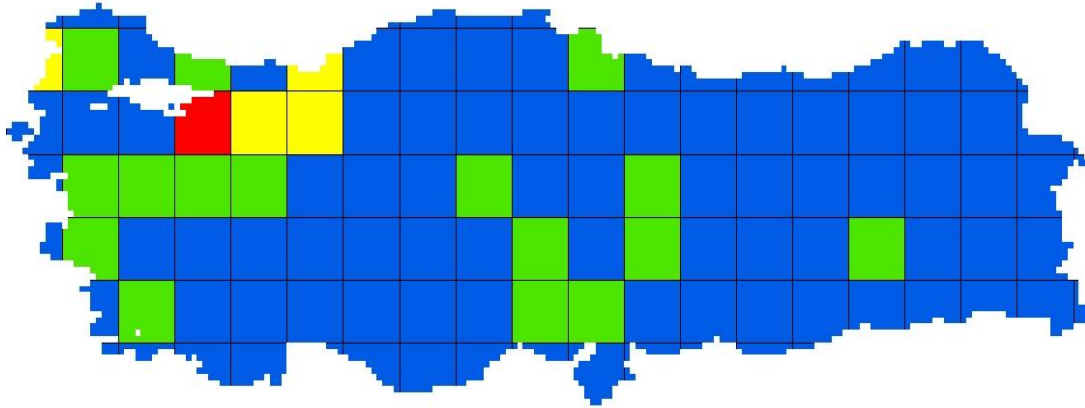
Şekil 6.165: EMEP endüstri kaynaklı NMVOC dağılımı haritası (1x1)^o.

Şekil 6.166: EMEP toplam NMVOC dağılımı haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.167: EMEP toplam NMVOC dağılımı haritası (0.5x0.5)^o.

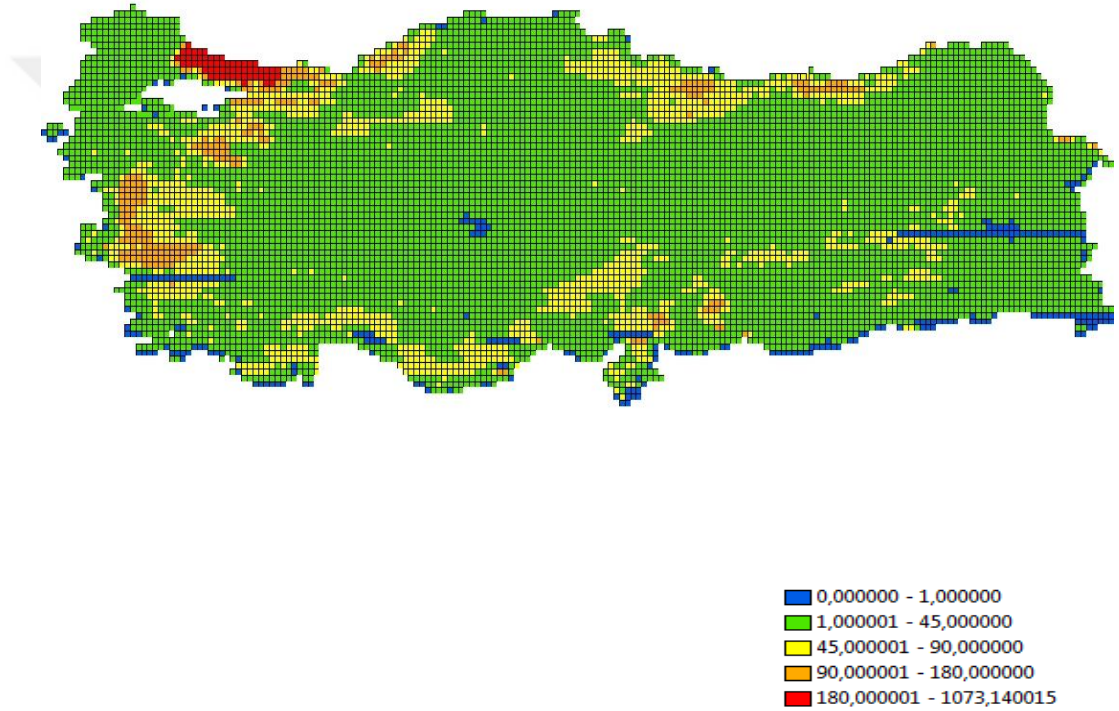
Şekil 6.168: EMEP toplam NMVOC dağılımı haritası (1x1)^o.

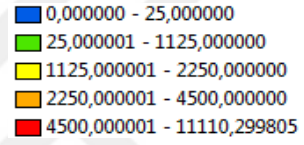
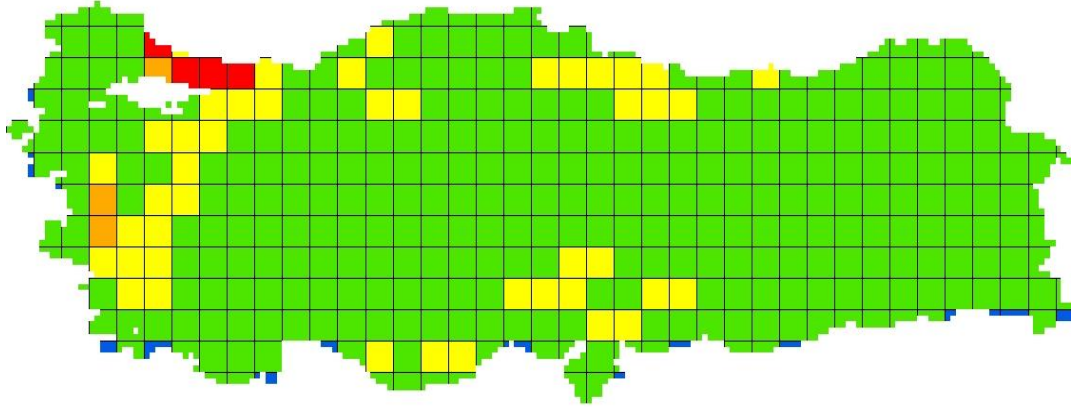
50.000 ila 50.229 t/y arası değer alan grid 83; 12.500 ila 25.000 t/y arası değer alan gridler 100, 105, 84 ve 85 nolu gridler olup, 25.000 ila 50.000 t/y arası değer alan bir bölge bulunmamaktadır.

6.6.5 EDGAR verilerine göre NMVOC dağılımları

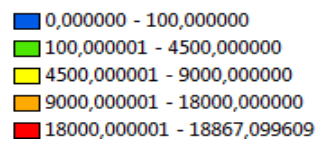
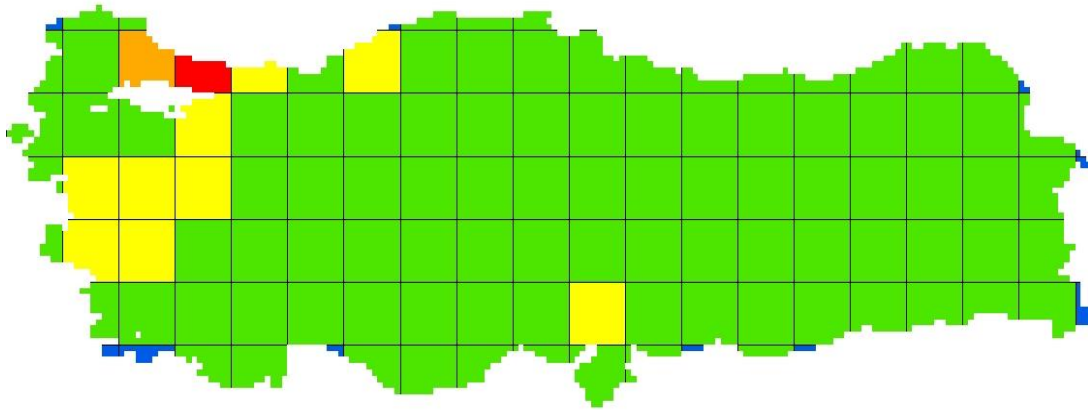
EDGAR verilerine göre NMVOC dağılımı haritaları Şekil 6.169 ila Şekil 6.180 arasında verilmiştir.

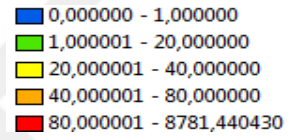
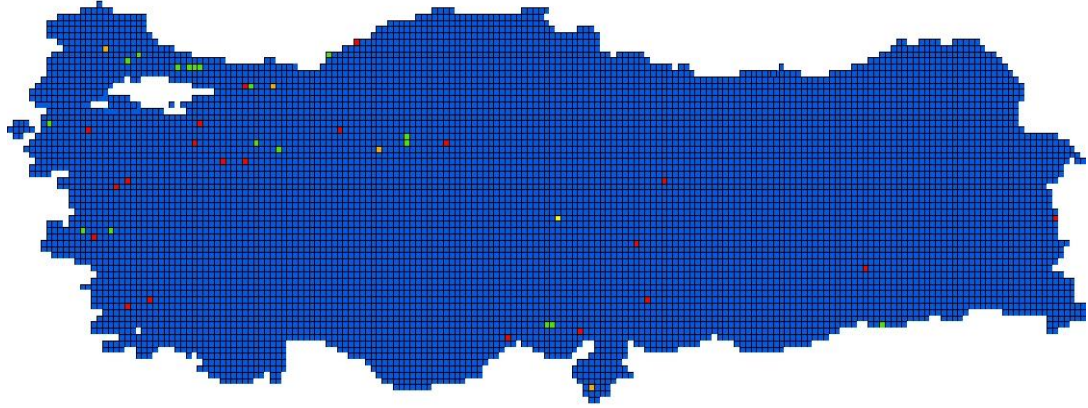
Şekil 6.169: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NMVOC haritası (0.1x0.1)°.

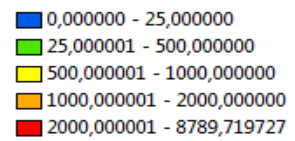
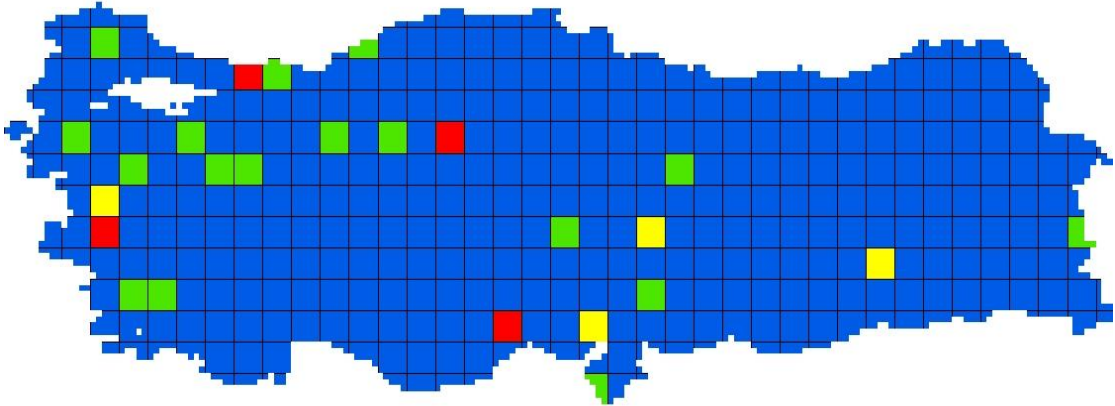
Şekil 6.170: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NMVOC haritası (0.5x0.5)°.

Şekil 6.171: EDGAR verilerine göre ısınma kaynaklı NMVOC haritası (1x1)°.

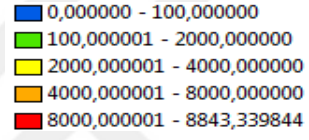
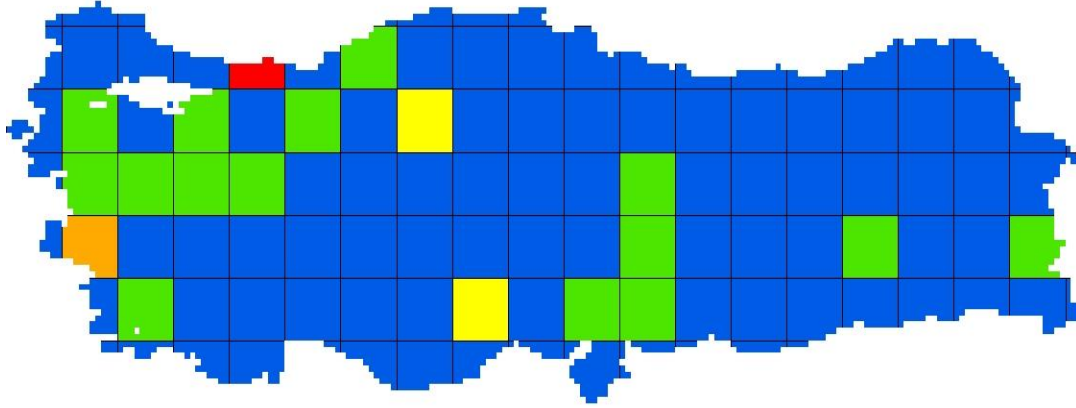

Şekil 6.172: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (0.1x0.1)°.

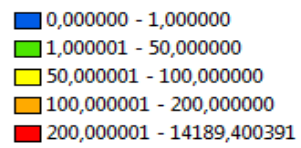
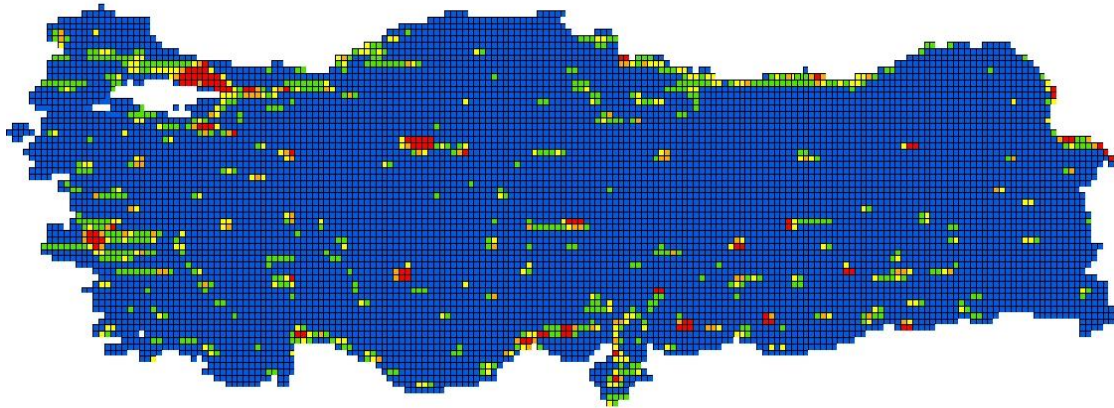

Şekil 6.173: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (0.5x0.5)°.

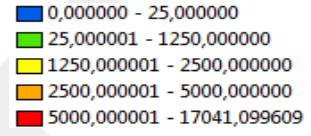
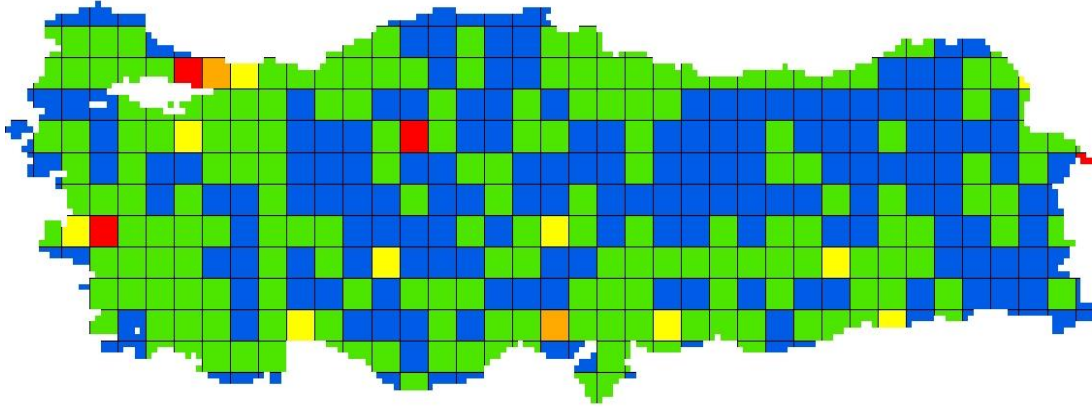

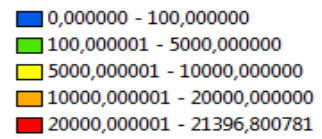
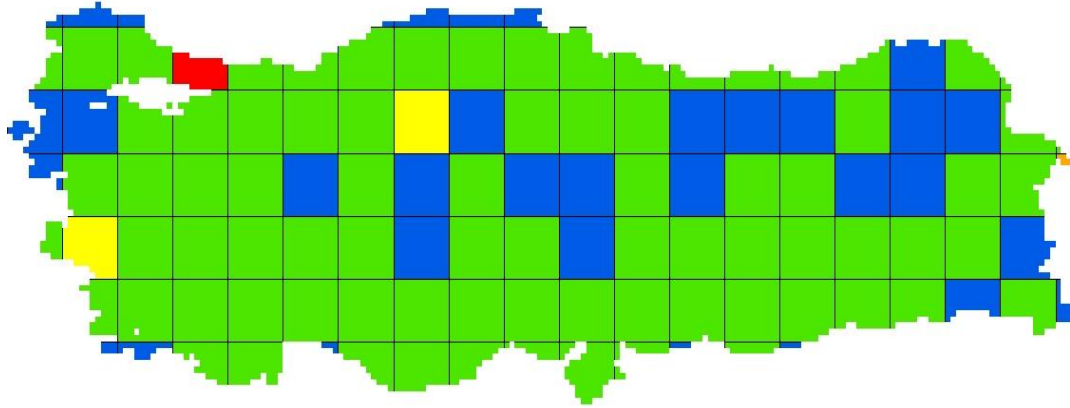
Şekil 6.174: EDGAR verilerine göre enerji kaynaklı NMVOC haritası (1x1)°.

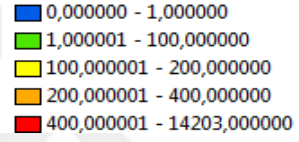
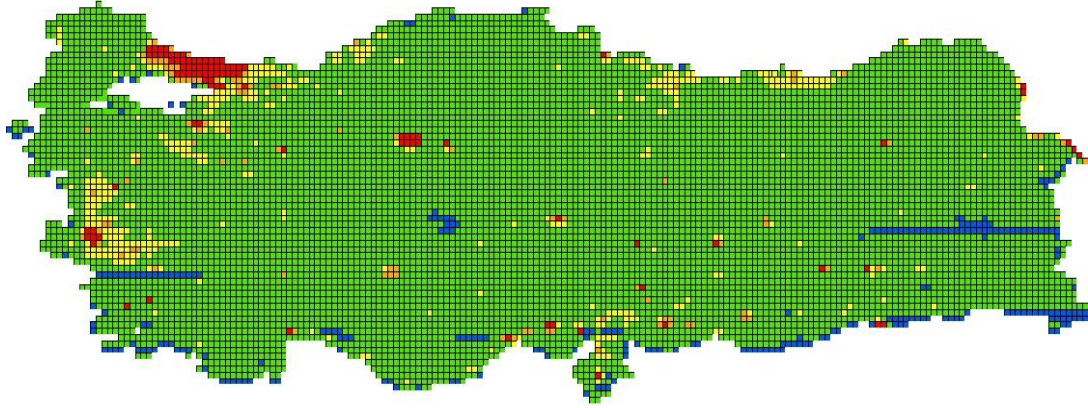
Şekil 6.175: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (0.1x0.1)°.

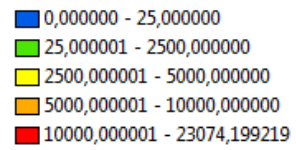
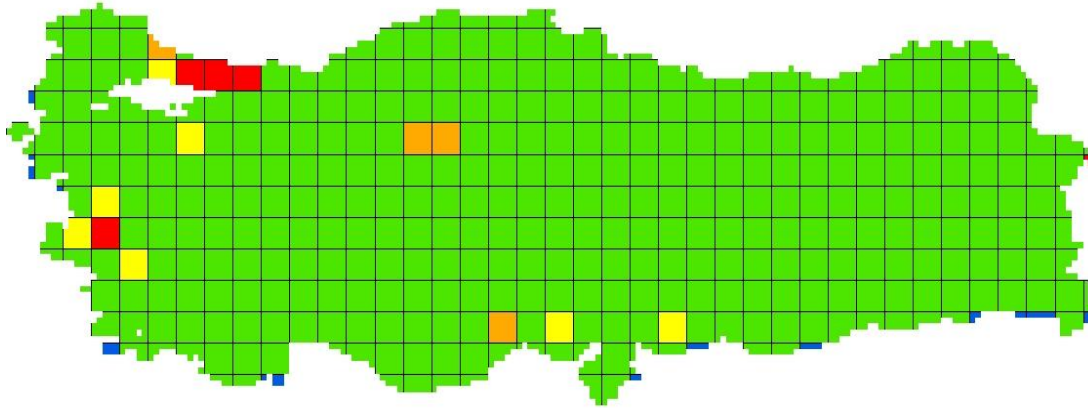
Şekil 6.176: EDGARverilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (0.5x0.5)°.

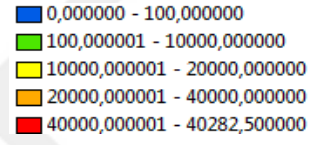
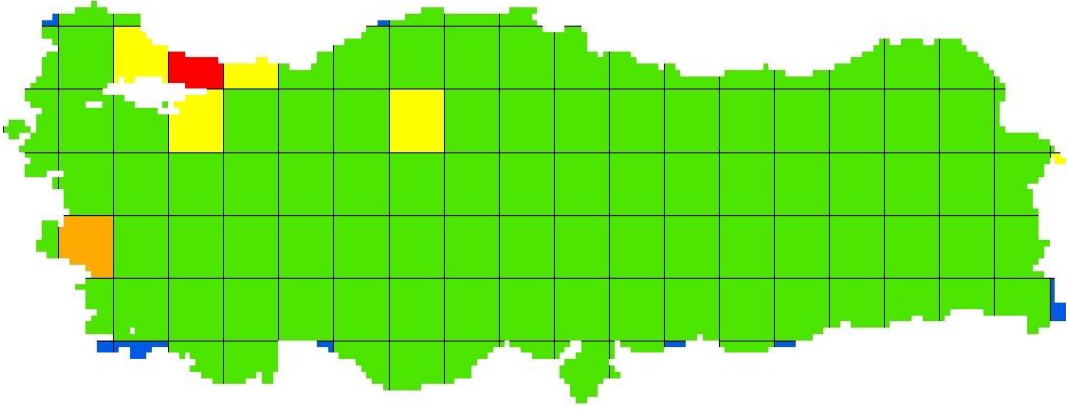
Şekil 6.177: EDGAR verilerine göre sanayi kaynaklı NMVOC haritası (1x1)°.

Şekil 6.178: EDGAR verilerine göre toplam NMVOC haritası (0.1x0.1)^o.

Şekil 6.179: EDGAR verilerine göre toplam NMVOC haritası (0.5x0.5)^o.

Şekil 6.180: EDGAR verilerine göre toplam NMVOC haritası (1x1)^o.

7. UYGULAMA VERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

7.1 Karşılaştırma Metodu

Öncelikle yapılacak karşılaştırmanın anlamlı olabilmesi için hangi grid hücreleri üzerinden yapılacağına ve hangi verilerin kullanılacağına karar verilmesi gerekmektedir. EMEP verileri için 0.1x0.1 dereceli gridleme sadece enerji kaynaklı emisyonlarda çalışıldığından dolayı 0.5x0.5 dereceli ya da 1x1 dereceli grid hücreleri üzerinden karşılaştırma yapılması imkanı mevcuttur. 0.5x0.5 dereceli grid hücrelerinin kapsadığı alan ile 1x1 dereceli hücrelerin kapsadığı alan göz önüne alındığında, 1x1 dereceli grid hücrelerine tekabül eden veriler üzerinden karşılaştırma yapılmasının daha anlamlı olacağı görülmüş ve çalışma 1x1 dereceli grid hücreleri üzerinden yürütülmüştür.

Ayrıca, Tez verilerini grid sistemine aktarırken, enerji ve endüstri kaynaklı emisyonların toplamı alınmak suretiyle işlem gerçekleştirildiğinden EMEP tarafından yayınlanmış olan SO_x, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, NH₃ ve NMVOC kirleticilerine ait enerji üretiminden ve endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan emisyonlar ile EDGAR tarafından yayınlanmış olan SO_x (SO₂), NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, NH₃ ve NMVOC kirleticilerine ait enerji üretiminden ve endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan emisyonlar da toplamları alınmak suretiyle karşılaştırmaya dahil edilmiştir.

Bununla birlikte, EMEP tarafından yayınlanan veriler arasında ısınma kaynaklı veri bulunmadığından, ısınma sistemlerinden kaynaklanan emisyon değerleri ile toplam emisyonlar sadece Tez ve EDGAR verileri üzerinden karşılaştırılmıştır.

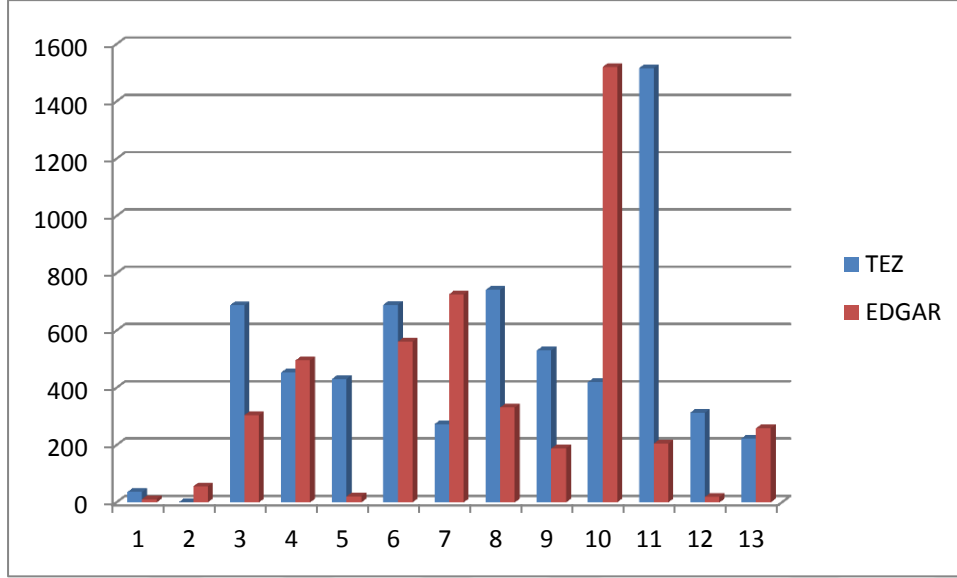
Karşılaştırmanın görselliği için Excell programından faydalanılmıştır. Grafikler hazırlanırken, grid sırasına göre gidildiğinde, çok yüksek değerler ile çok düşük değerlerin aynı grafikte bulunabildiği, böyle grafiklerde hassas bir karşılaştırmanın mümkün olmadığı görülmüştür. Bu nedenle, emisyon değeri bakımından birbirine yakın olan gridler bir arada değerlendirilmiştir. Böylece Tez verileri ile EMEP ve

EDGAR verileri arasındaki ilişkinin daha görsel ve kolay yorumlanır hale getirilmesi amaçlanmıştır.

7.1.1 SOx verilerinin karşılaştırılması

Isınma kaynaklı emisyonlar

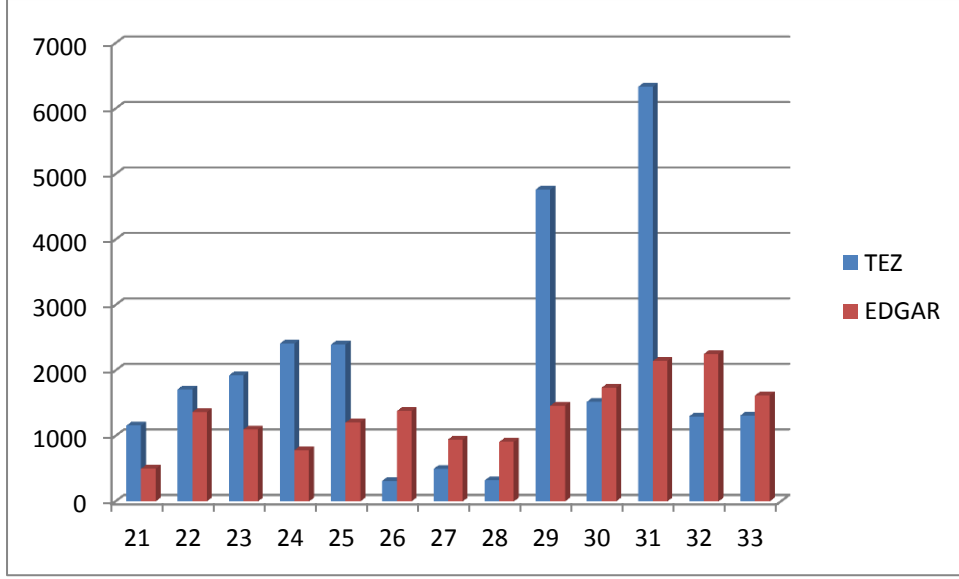
Isınma kaynaklı SOx emisyonları Şekil 7.1 ile Şekil 7.9 arasında verilmiştir.

Şekil 7.1: Grid No 1-13 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonları.

Türkiye'nin güneyine tekabül eden gridlerden 1 (Muğla Marmaris, Datça), 3 (Muğla ve Antalya dolayları), 5 (Antalya, Serik, Manavgat, Alanya), 6 (Mersin Gazipaşa, Anamur, Ermenek), 8 (Mersin Merkez, Narlıkuyu, Tepegöz, Tarsus), 9 (Adana Merkez, Ceyhan, Seyhan), 11 (Kilis, Gaziantep) ve 12 (Şanlıurfa Konak, Suruç) nolu gridlerde tez değerleri daha yüksektir. Diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksek olmakla birlikte, özellikle 10 (İskenderun, Hatay dolayları) nolu gridde EDGAR' ın kayettiği emisyon değeri, tezde kaydedilen değerinin yaklaşık dört katıdır. 11 nolu gridde ise tez verileri EDGAR verilerinin yaklaşık 6,5 katıdır.

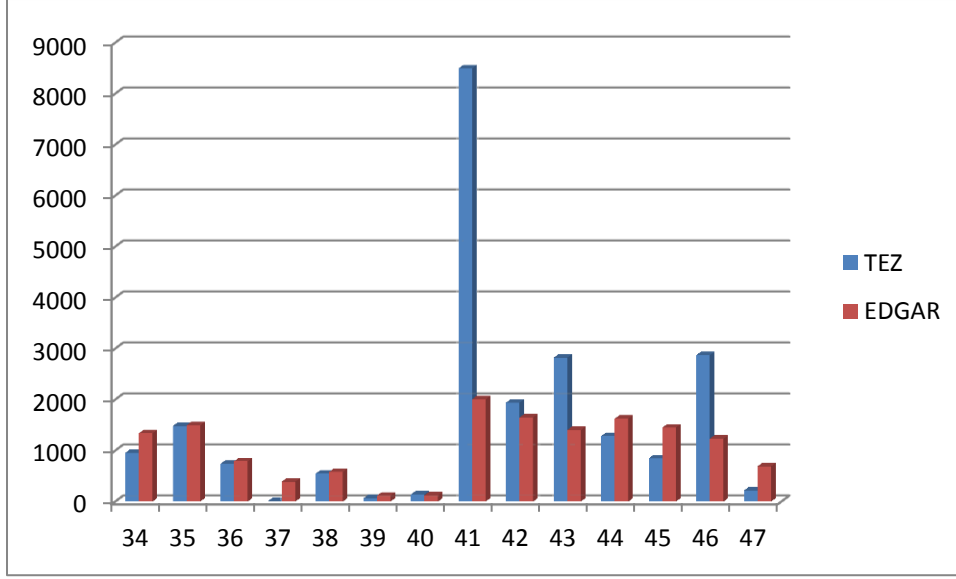

Şekil 7.2: Grid No 21-33 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonları.

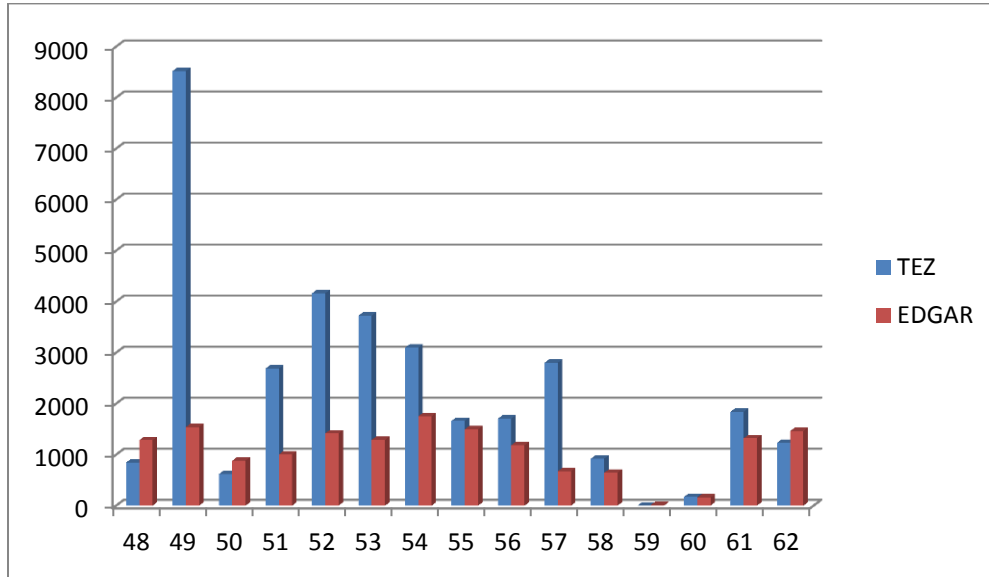
Şekilde görüldüğü üzere, 21(Aydın Söke, Didim, Kuşadası, Koçarlı, Muğla Milas), 22(Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli), 23(Denizli), 24(Burdur merkez ve dolayları, Isparta Merkez), 25(Isparta Aksu, Yenişarbademli, Sütçüler, Konya Beyşehir, Derebucak, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik), 29(Adana, Karaisalı, Pozanti) ve 31(Kahramanmaraş dolayları) nolu gridlerde tez verileri, EDGAR verilerinden daha yüksek kaydedilmiştir. ¹

¹ Gridlere tekabül eden şehir ve ilçeler için Çizelge A1'e bakınız.(Sayfa:202)

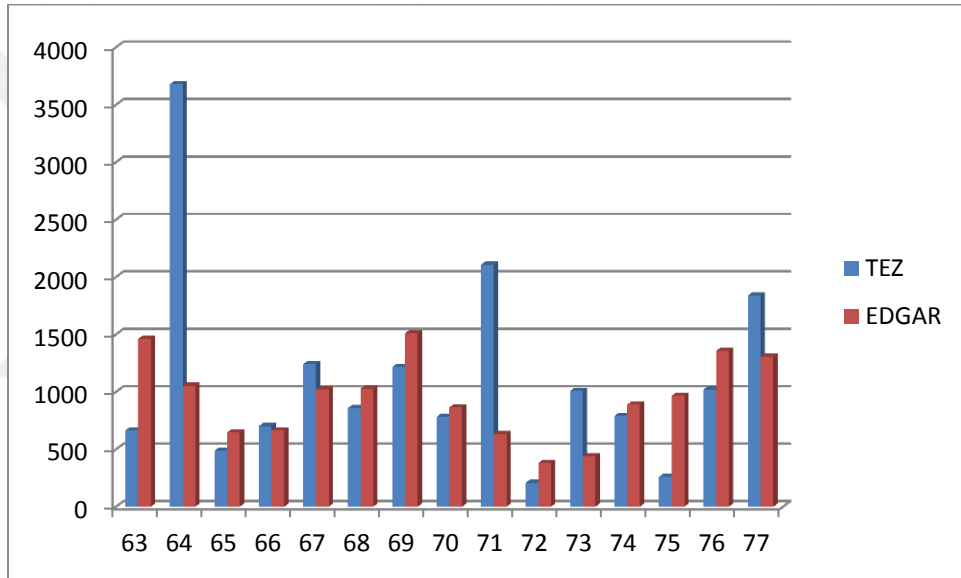
Şekil 7.3: Grid No 34-47 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonlar.

35 (Batman, Siirt), 36(Şırnak), 38 (Çukurca), 40 (İzmir, Urla Çeşme ve dolayları) nolu gridlerde Tez ve EDGAR değerleri birbirine çok yakın iken, 41 (İzmir Merkez, Mnisa Akhisar), 42(Ödemiş, Salihli, Alaşehir, Kula), 43 (Uşak Merkez) ve 46 (Konya, Kadınhanı, Sarayönü) nolu gridlerde Tez verileri; 39(Şemdinli), 34(Mardin, Diyarbakır), 44(Dinar, Serinkan, Sandıklı, Şuhut), 45 (Şarkikaraağaç, Bolvadin, Akşehir, Ilgın, Yunak, Emirdağ) ve 47(Aksaray Eskil, Konya Altınekin, Cihanbeyli) nolu gridlerde EDGAR verileri daha yüksektir.

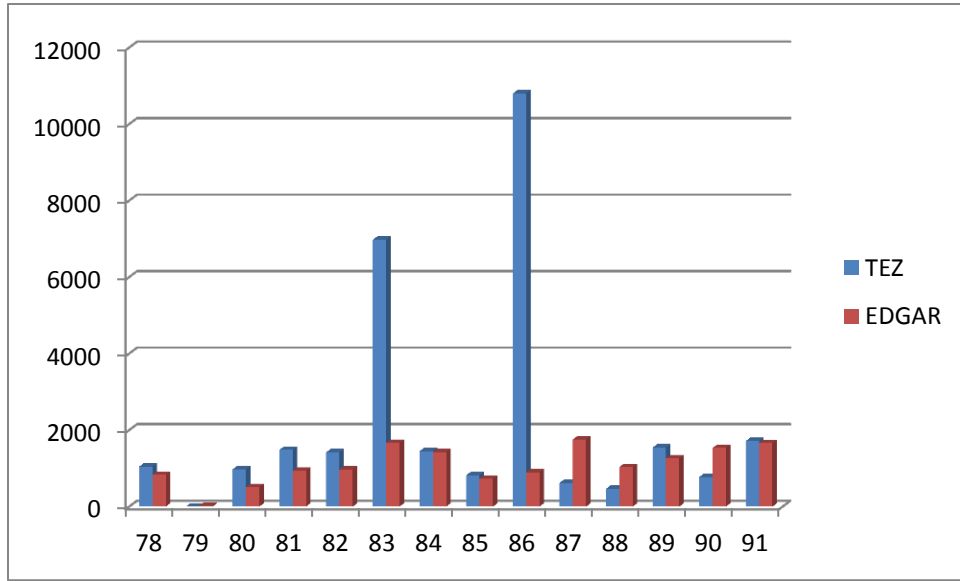
Şekil 7.4: Grid No 48-62 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonlar.

Şekildeki grafikte görüldüğü üzere, 49(Kayseri Merkez, ve dolayları), 51(Çanakkale, Çan, Biga, Balıkesir,Gönen, Bandırma, Erdek dolayları), 52(Malatya, Yeşilyurt, Battalgazi, Yazıhan, Arguvan, Akçadağ, Hekimhan), 53(Elazığ Merkez ve dolayları, Şanlıurfa Haliliye, Siverek), 54(Bingöl, Karakoçan, Dicle, Hani), 55(Diyarbakır, Silvan, Kozluk, Kulp, Muş Merkez), 56(Bitlis, Tatvan, Ahlat, Adilcevaz), 57(Van, Gevaş, Muradiye, Erciş), 58(Saray), 61(Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma) nolu gridlerde tez verileri; 48(Niğde, Aksaray, Nevşehir), 50(K.Maraş Göksun, Kayseri Tomarza, Adana Tufanbeyli, Saimbeyli), ve 62(Bigadiç) nolu gridlerde EDGAR verileri daha yüksek olup, 60(Balıkesir, Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Dikili) nolu gridde her iki kaynağın verileri birbirine çok yakın değerdedir.

Şekil 7.5: Grid No 63-77 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonları.

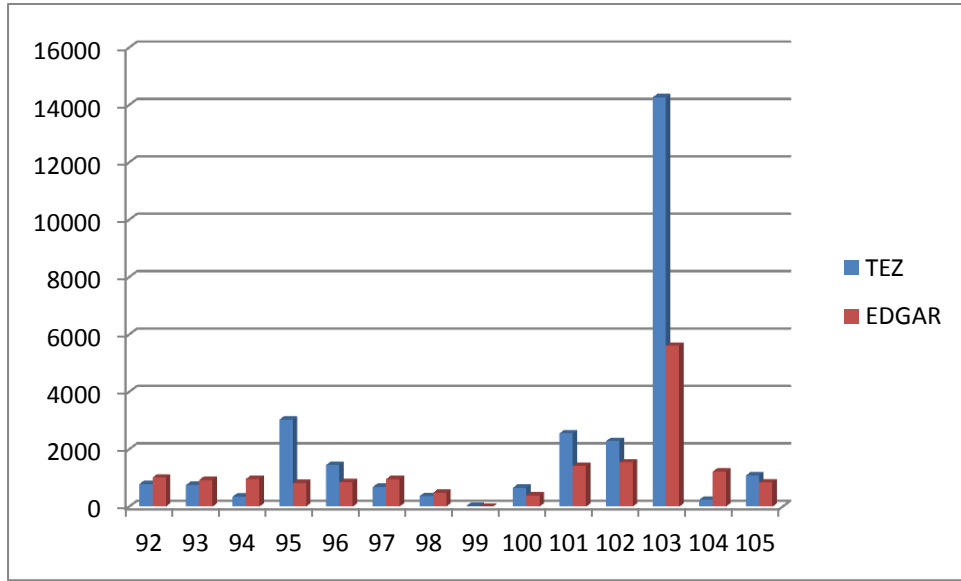
63(Kütahya), 65(Sivrihisar, Çifteler, Mihalıscık), 68(Kırşehir, Yozgat, Yerköy), 69(Yozgat Sorgun, Boğalıyan, Akdağmağdeni), 70(Şarkışla, Kale, Sivas), 72(Divriği, Arapgir, Refahiye), 74(Çayırılı, Tercan), 75(Erzurum, Hınıs, Varto) ve 76(Muş Bulanık, Ağrı Eleşkirt) nolu gridlerde EDGAR verileri; 64(Kütahya, Eskişehir), 66(Ankara, Polatlı, Haymana, Gölbaşı, Yenimahalle) 67(Ankara'nın bazı ilçeleri ve Kırıkkale Merkez), 71(Sivas, Merkez, Kangal, Ulaş, Altınyayla, Yıldızeli), 73(Tunceli, Erzincan) ve 77(Erciş, Ağrı Karaköse, Çaldıran) nolu gridlerde tez verileri daha yüksek değerler almıştır.

Şekil 7.6: Grid No 78-91 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonları.

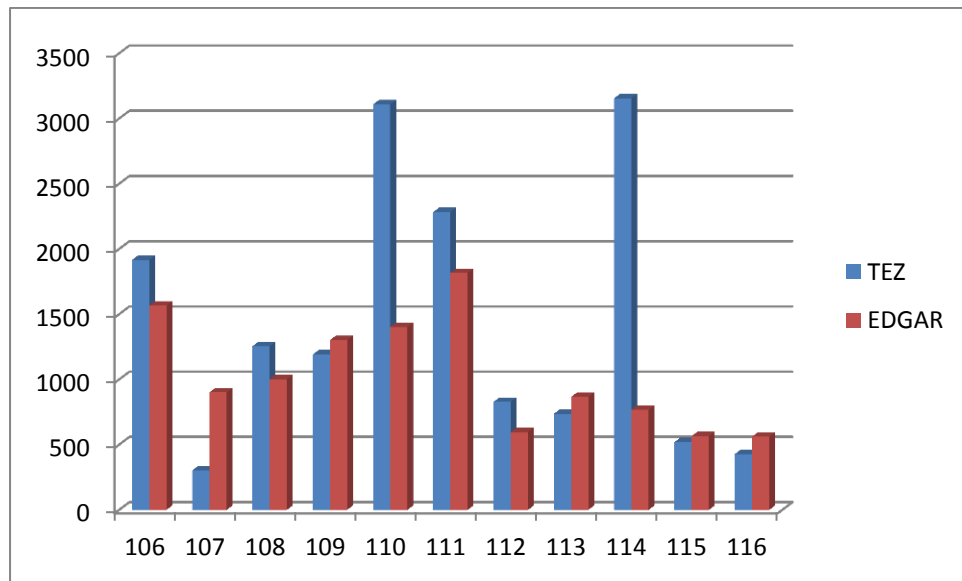
87(Çankırı Merkez, Ankara Çubuk), 88(Çorum Uğurludağ, Sungurlu, İskilip, Bayat, Çankırı Kızılırmak, Kırıkkale Delice) ve 90(Tokat Merkez, Turhal, Pazar, Artova, Amasya, Taşova, Suluova) nolu gridlerde EDGAR verileri; 78(Iğdır), 80(Çanakkale, Eceabat, Lapseki, Gelibolu, Saroz, Bayramiç, Ezine, Gökçeada, Bozcaada, Edirne Enez), 81(Çanakkale Çan, Biga, Balıkesir, Gönen), 82(Balıkesir, Bandırma, Erdek, Susurluk, Bursa, Karacabey, MustafaKemalPaşa), 83(Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova), 86(Ankara Etimesgut, Mamak, Çankaya, Beypazarı, Ayaş, Kızılcahamam, Bolu Gerede, Çankırı Çerkeş) ve 89(Çorum Merkez, Alaca, Ortaköy, Mecitözü, Yozgat Çekerek, Aydıncık) nolu gridlerde tez verileri daha yüksek iken; 84(Sakarya, Adapazarı, Serdivan, Karapürçek, Akyazı, Geyve, Sapanca, Pamukova), 85(Bolu, Düzce) ve 91(Ordu) nolu gridlerde tez ve EDGAR verileri birbirine oldukça yakın değerler almıştır.²

² Gridlere tekabül eden emisyon değerleri için bakınız: Çizelge A2(Sayfa:206). Çizelge A3(Sayfa:212)

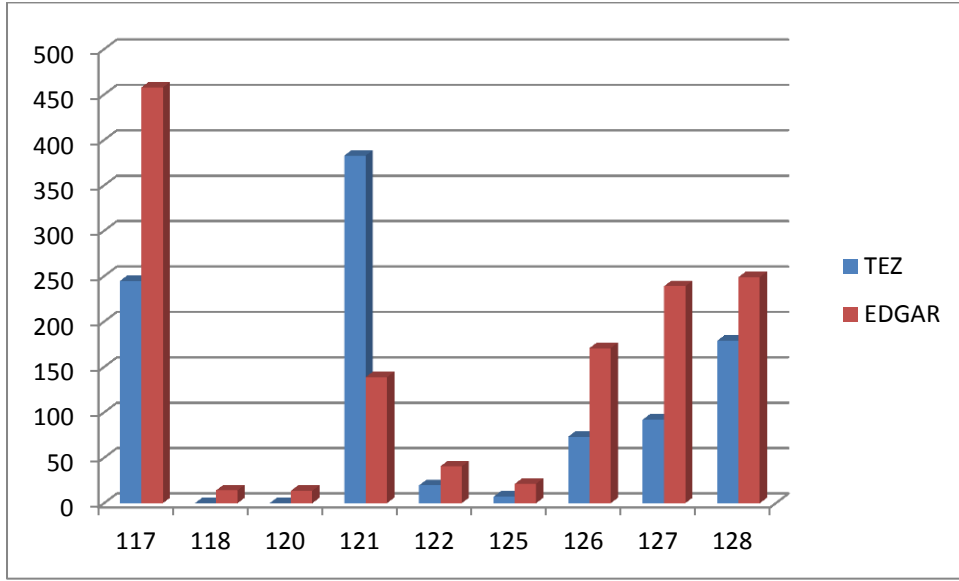
Şekil 7.7: Grid No 92-105 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonları.

92(Aksu, Şebinkarahisar, Çamoluk, Suşehri), 93(Gümüşhane), 94(Bayburt), 97(Kars), 98(Iğdır Merkez, Karakoyunlu) ve 104(Kocaeli, Kandıra, Sakarya, Ferizli, Kaynarca) nolu gridlerde EDGAR verileri; 95(Şehitler, Tortum, İspir, Ilıca), 96(Erzurum Horasan, Kars Sarıkamış), 100(Edirne, Uzunköprü), 101(Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ' ın bazı ilçeleri), 102(Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı), 103(İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit) ve 105(Zonguldak Ereğli, Akçakoca) nolu gridlerde tez verileri daha yüksek değerler almıştır.

Şekil 7.8: Grid No 106-116 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonları.

107(Kastamonu), 109(Sinop, Samsun' un bazı ilçeleri, Amasya'nın bazı ilçeleri), 113(Trabzon Vakfikebir, Akçaabat) ve 116(Ardahan) nolu gridlerde EDGAR verileri; 106(Çaycuma, Bartın, Karabük), 108(Kastamonu Merkez), 110(Samsun ve dolayları), 111(Samsun, Çarşamba, Terme, Salıpazar, Ayvacık, Ordu, Ünye, Kumru, Çamaş, Çatalpınar, Fatsa), 112(Giresun) ve 114(Trabzon Merkez, Sürmene, Rize) nolu gridlerde tez verileri daha yüksek iken; 115(Rize, Artvin) nolu griddede tez ve EDGAR verileri birbirine yakın değerler almıştır.

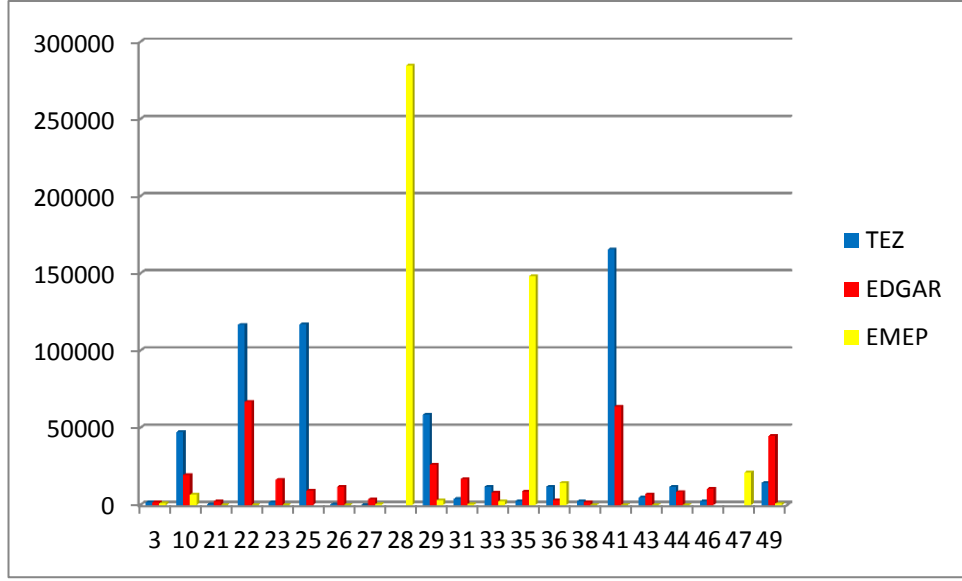

Şekil 7.9: Grid No 117-128 olan ısınma kaynaklı SOx emisyonları.

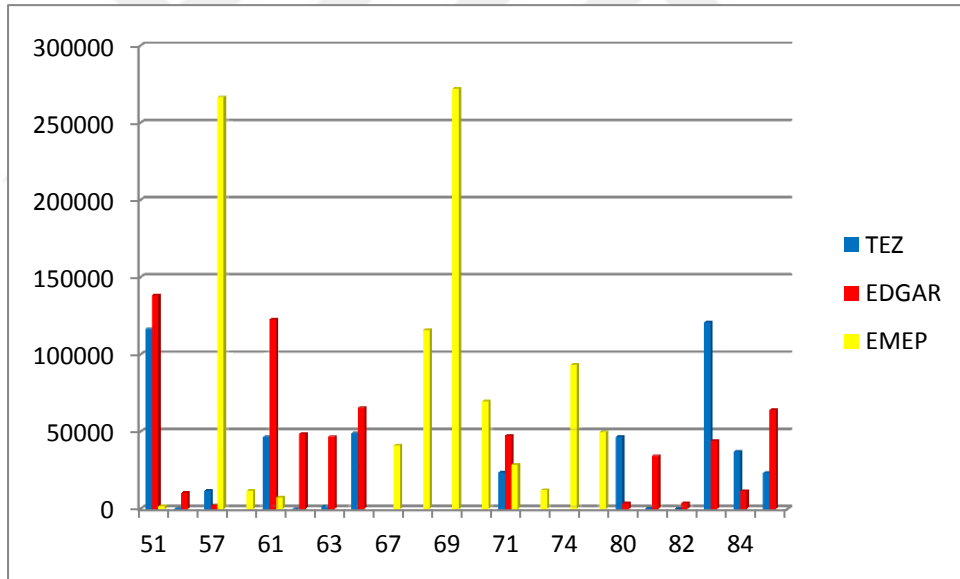
117(Çıldır, Doğruyol), 122(Kırklareli Demirköy), 125(Bartın, Kurucaşile), 126(Kastamonu Cide, İnebolu), 127(Kastamonu ve Sinop' un bazı ilçeleri) ve 128(Sinop Merkez ve bazı ilçeler) nolu gridlerde EDGAR verileri; 121(Kırklareli Merkez) nolu griddede tez verisi daha yüksek iken; 118 ve 120 nolu gridler herhangi bir yerleşim merkezine tekabül etmediğinden sadece EDGAR verileri kaydedilmiştir.

Endüstriyel kaynaklı emisyonlar

Endüstriyel kaynaklı SOx emisyonları Şekil 7.10 , Şekil 7.11 ve Şekil 7.12' de verilmiştir.

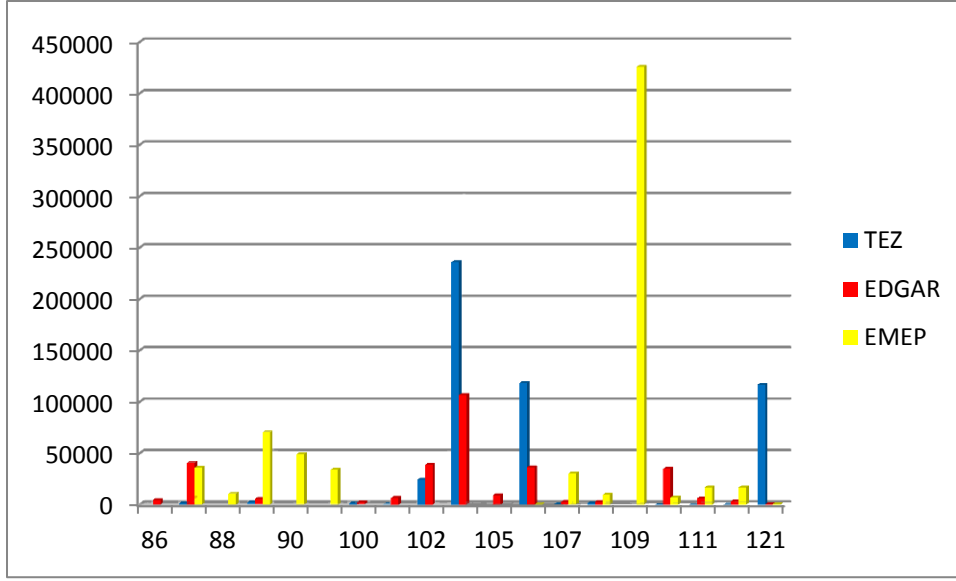

Şekil 7.10: Grid No 3-49 olan endüstriyel kaynaklı SOx emisyonları.

Şekil 7.11: Grid No 51-84 olan endüstriyel kaynaklı SOx emisyonları.

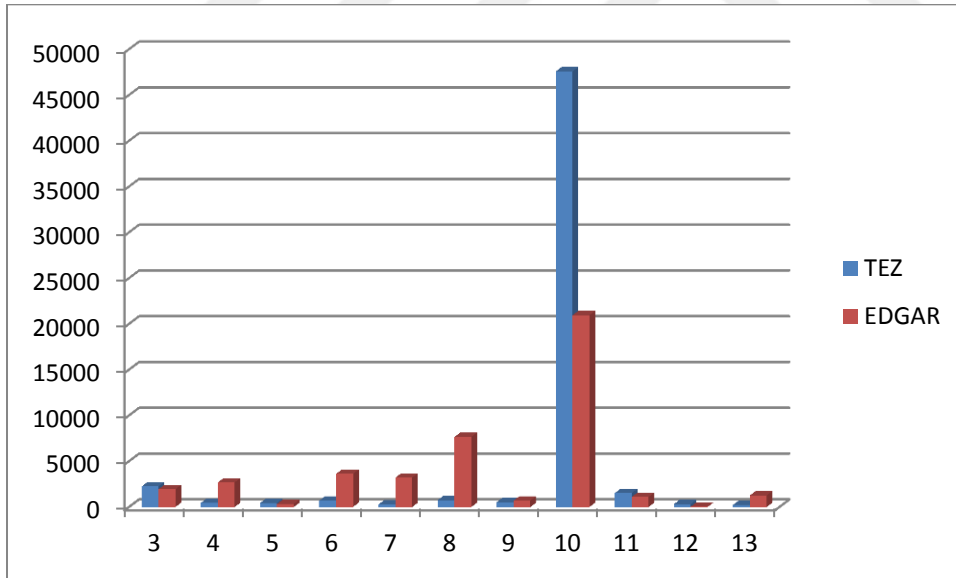

Şekil 7.12: Grid No 86-121 olan endüstriyel kaynaklı SOx emisyonları.

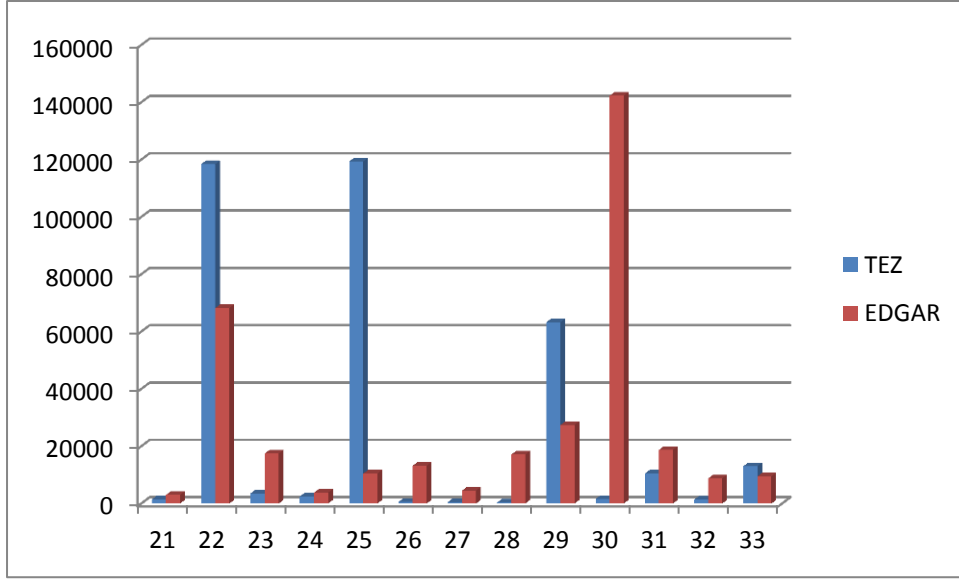
Toplam emisyonlar

Endüstriyel kaynaklı SOx emisyonları Şekil 7.13 ile Şekil 7.19 arasında verilmiştir.

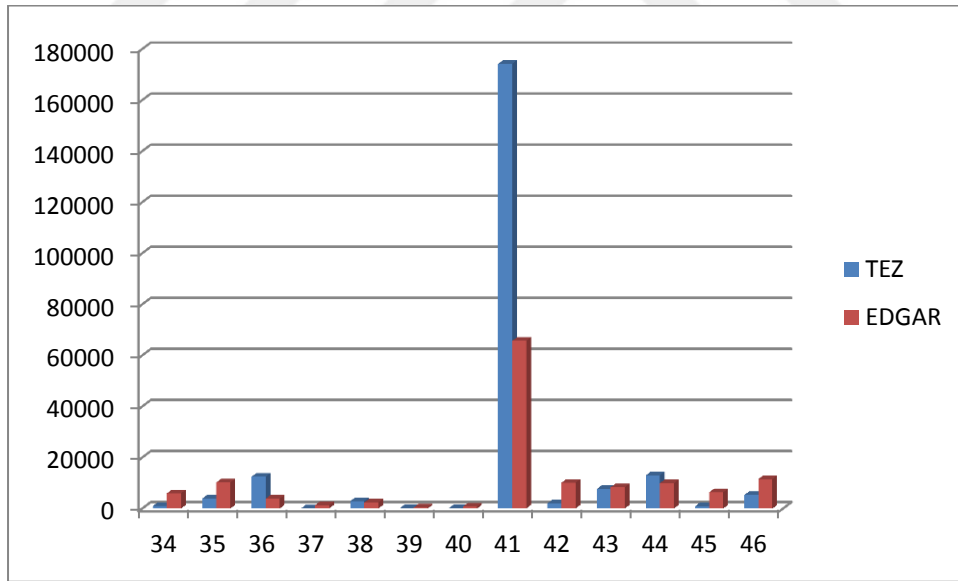
Şekil 7.13: Grid No 3-13 olan toplam SOx emisyonları.

Şekilde görüldüğü üzere, 3, 5, 10, 11 ve 12 nolu gridler dışında kalan yerlerde EDGAR verileri TEZ verilerinden yüksek değer almıştır. Özellikle 10 nolu gride TEZ verileri (47570 t/y) EDGAR verilerinin (20947 t/y), yaklaşık 2,3 katıdır.

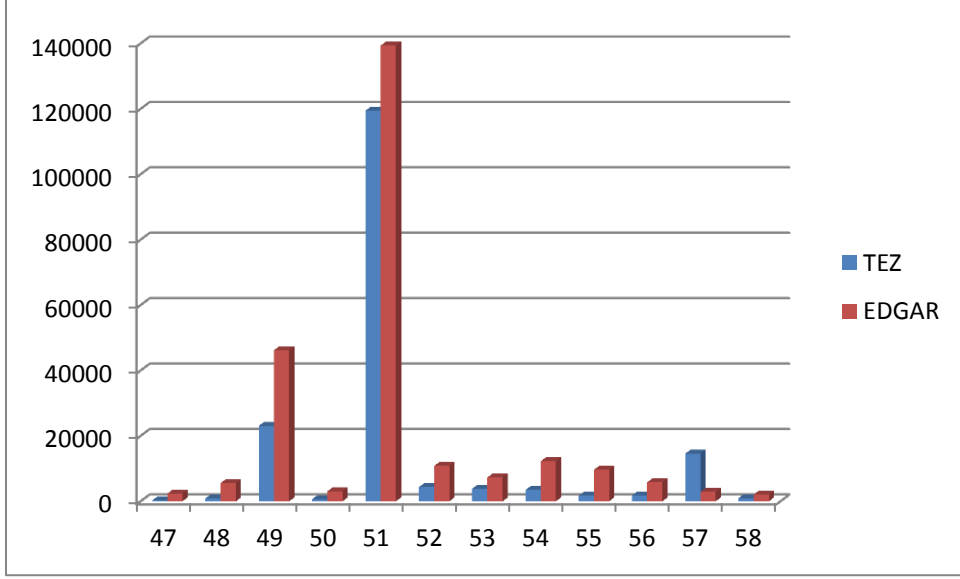

Şekil 7.14: Grid No 21-33 olan toplam SOx emisyonları.

22, 25, 29 ve 33 nolu gridlerin dışında kalan tüm gridlerde EDGAR verilerinin daha yüksek değerler almıştır.

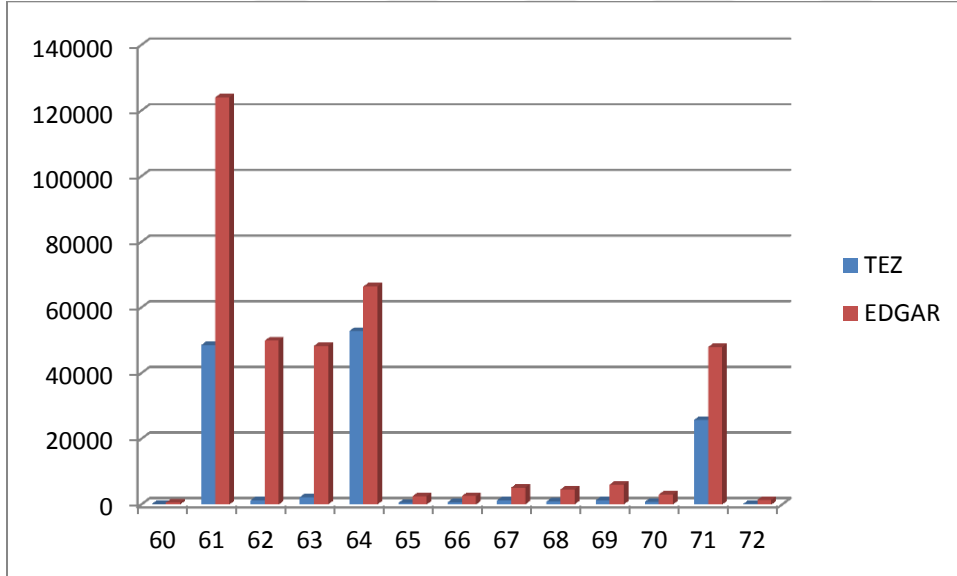

Şekil 7.15: Grid No 34-46 olan toplam SOx emisyonları.

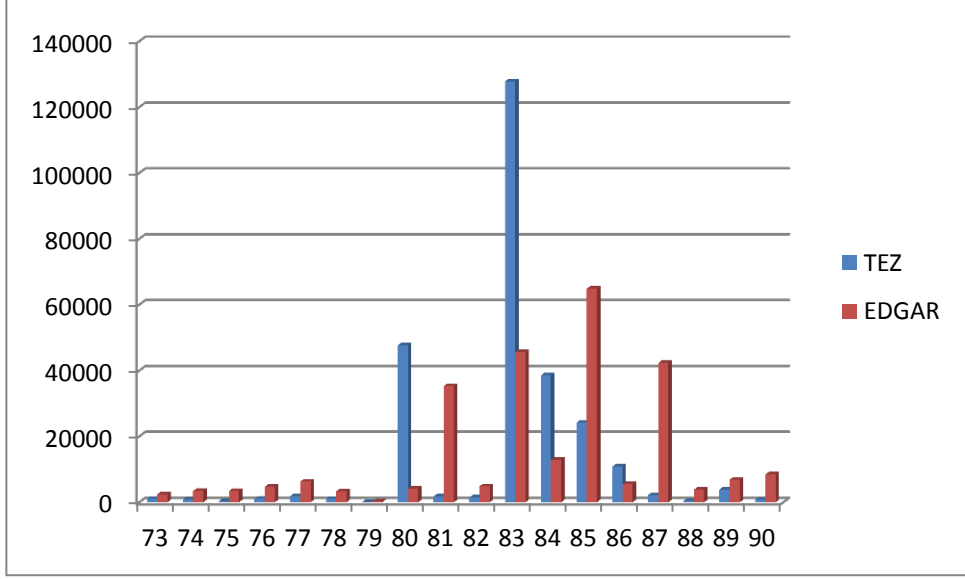
Şekil 7.16: Grid No 47-58 olan toplam SOx emisyonları.

Bu aralıktaki 57 nolu grid dışındaki tüm gridlerde EDGAR verileri yüksek olup, farkın en fazla olduğu grid Kayseri Merkez ve dolaylarını içine alan 49 nolu griddir.

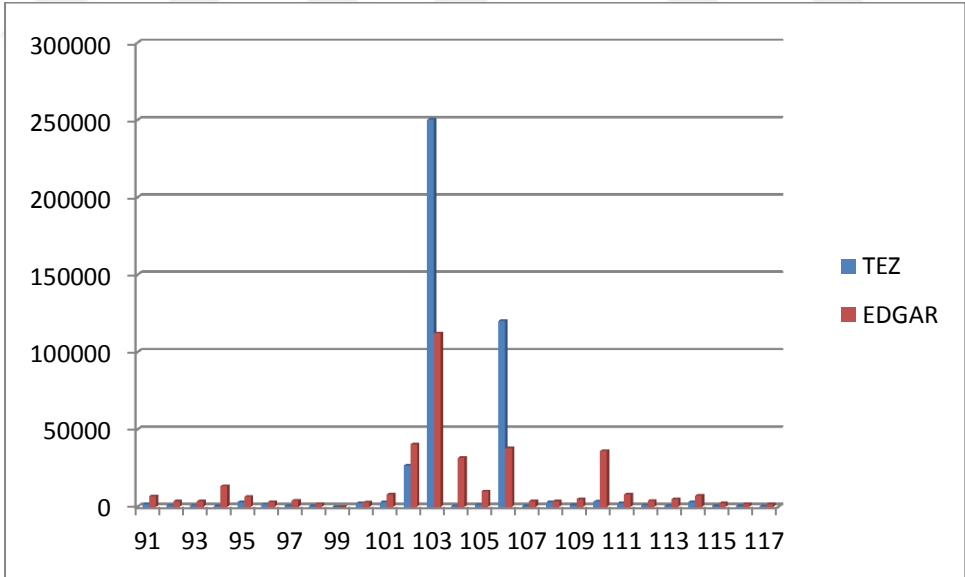
Şekil 7.17: Grid No 60-72 olan toplam SOx emisyonlar.

Aralıktaki tüm gridlerde EDGAR verileri daha yüksektir.

Şekil 7.18: Grid No 73-90 olan toplam SOx emisyonları.

80, 83, 84 ve 86 nolu gridlerde tez verileri yüksek iken, aralıktaki diğer gridlerde EDGAR verileri yüksektir.

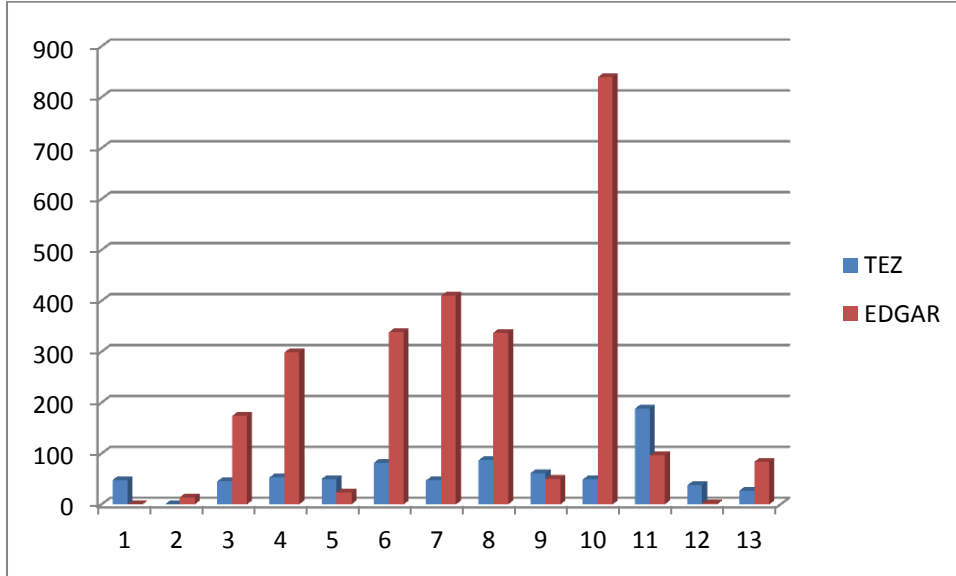
Şekil 7.19: Grid No 91-117 olan toplam SOx emisyonları.

Görüldüğü üzere, 103 ve 106 nolu gridler haricindeki tüm gridlerde EDGAR verileri tez verilerinden daha yüksektir.

7.1.2 NO_x verilerinin karşılaştırılması

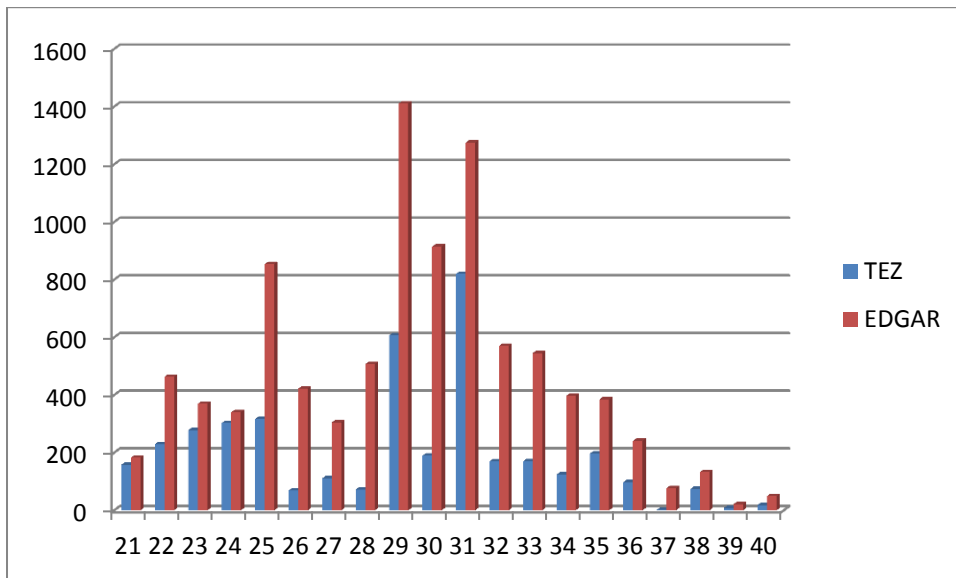
Isınma kaynaklı emisyonlar

Isınma kaynaklı NO_x emisyonları Şekil 7.20 ile Şekil 7.24 arasında verilmiştir.

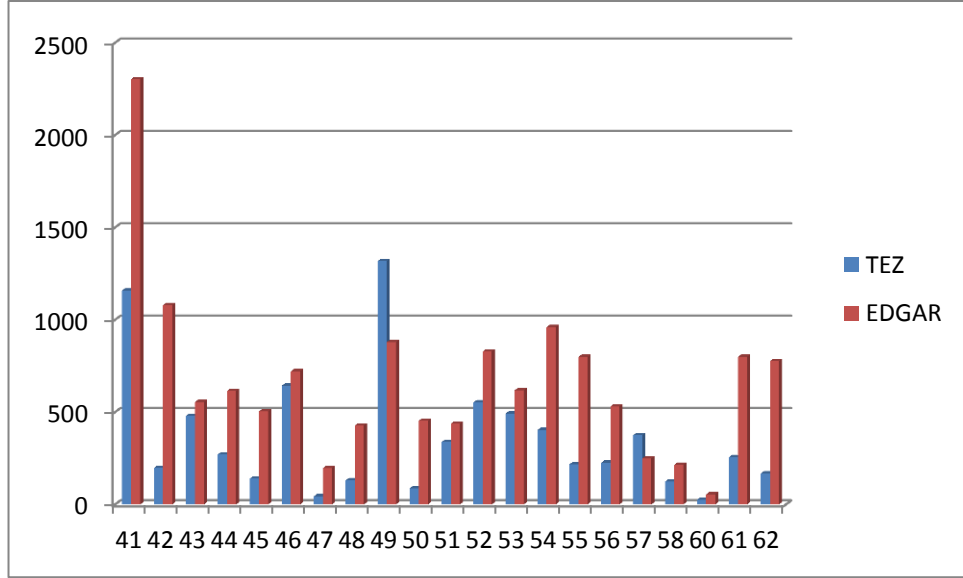
Şekil 7.20: Grid No 1-13 olan NO_x emisyonları.

1, 5, 9, 11 ve 12 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksektir.

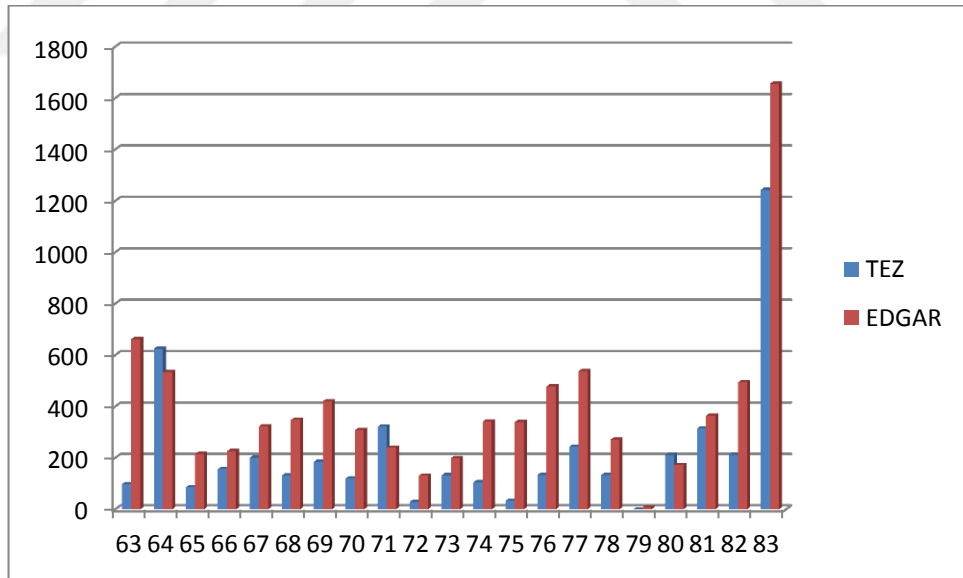
Şekil 7.21: Grid No 21-40 olan NO_x emisyonları.

Aralıktaki tüm gridlerde EDGAR verileri yüksektir.

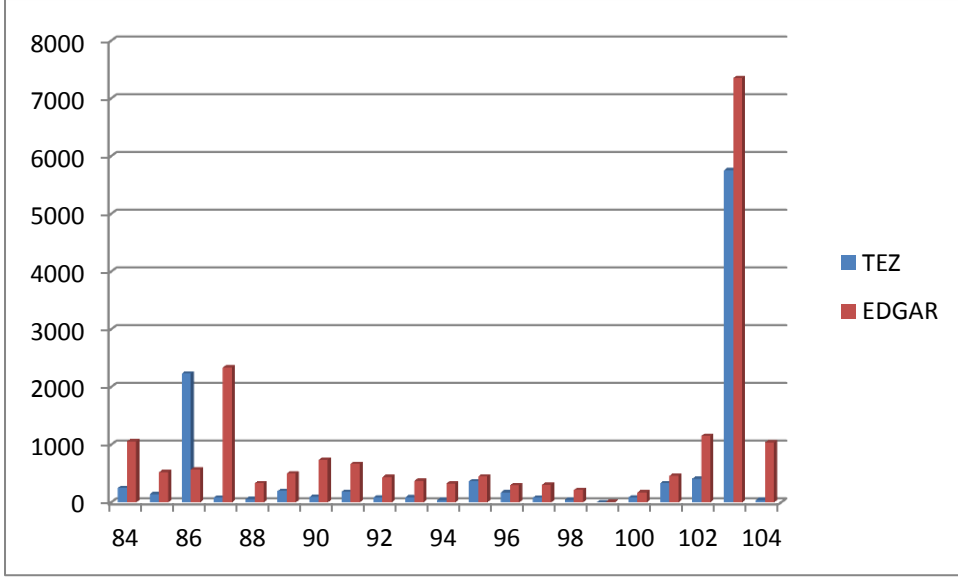
Şekil 7.22: Grid No 41-62 olan NOx emisyonları.

49 ve 57 nolu gridler dışında kalan yerlerde EDGAR verilerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 7.23: Grid No 63-83 olan NOx emisyonları.

64, 71 ve 80 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksektir. 79 nolu grid ise yerleşim yerine tekabül etmediğinden değer kaydedilmemiştir.

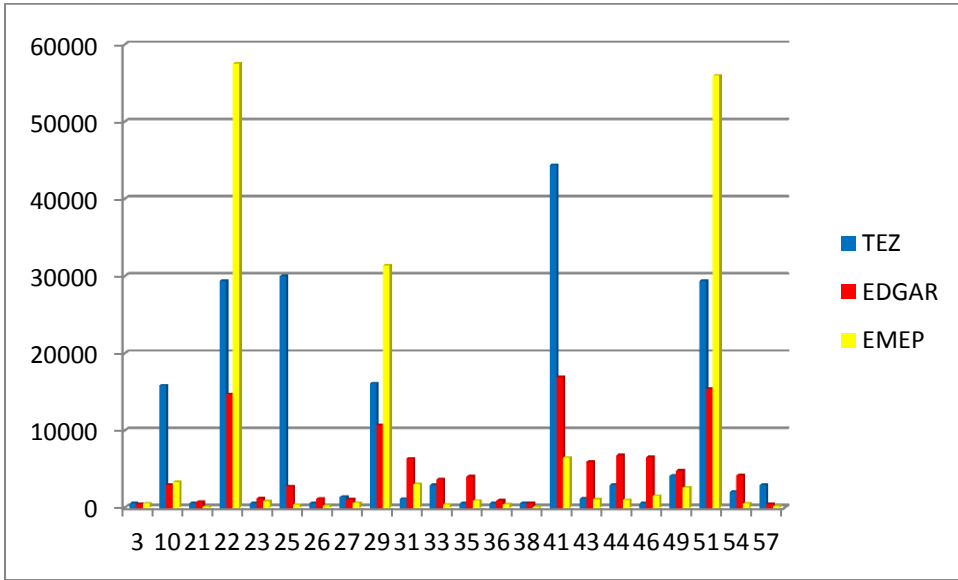

Şekil 7.24: Grid No 84-104 olan NOx emisyonları.

86 nolu grid dışında kalan yerlerde EDGAR verileri yüksek olmakla birlikte, 95 ve 101 nolu gridlerde her iki kaynak verileri yakın değerler almıştır.

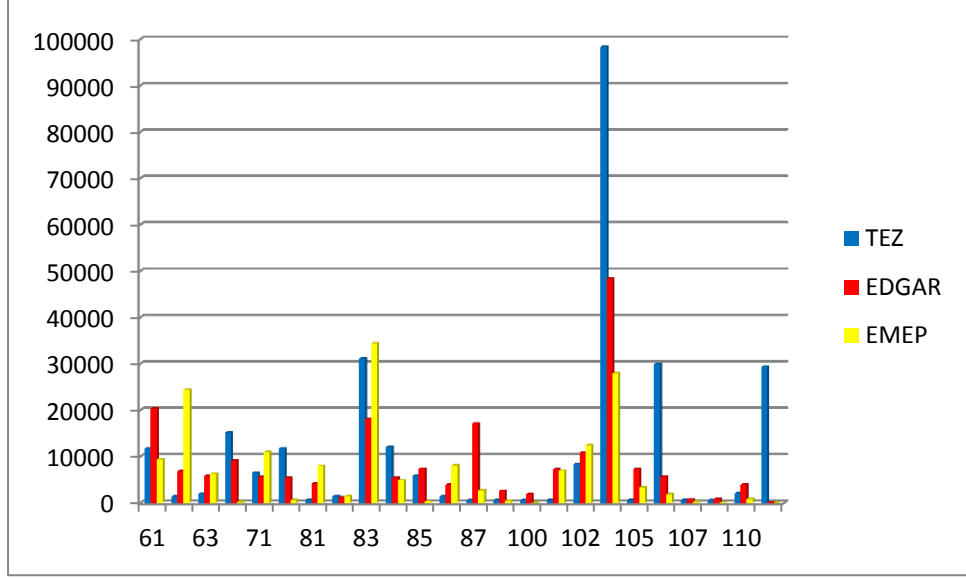
Endüstriyel kaynaklı emisyonlar

Endüstriyel kaynaklı NOx emisyonları Şekil 7.25 ve Şekil 7.26' da verilmiştir.

Şekil 7.25: Grid No 3-57 olan NOx emisyonlar.

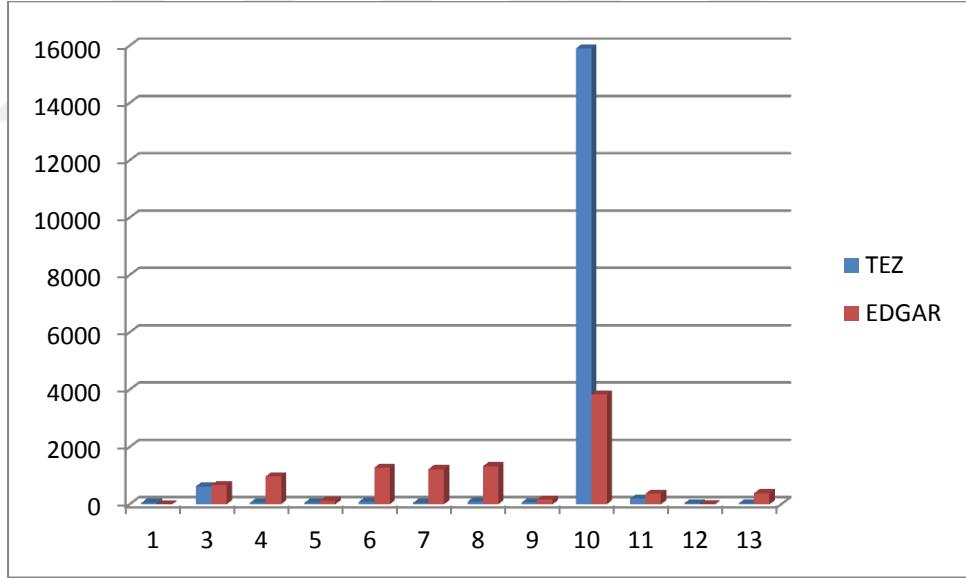

Şekil 7.26: Grid No 61-121 olan NOx emisyonlar.

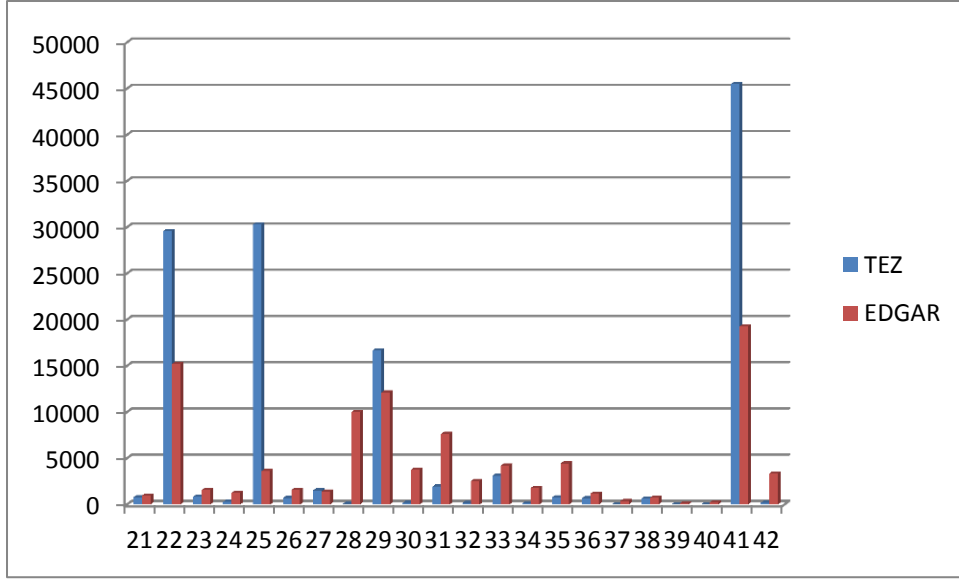
Toplam emisyonlar

Toplam NOx emisyonları Şekil 7.27 ile Şekil 7.32 arasında verilmiştir.

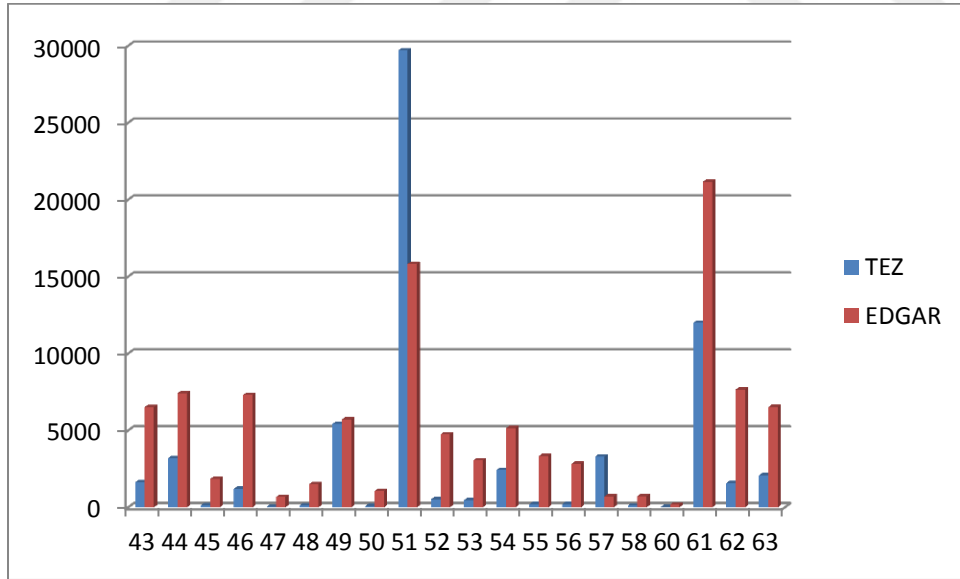
Şekil 7.27: Grid No 1-13 olan toplam NOx emisyonları.

Aralıktaki 10 nolu gridde tez verileri, diğerleri dışındaki gridlerde EDGAR verileri tez verilerinden yüksek seyretmektedir. 3 nolu gridde ise her iki veri birbirine yakın değerlerdedir.

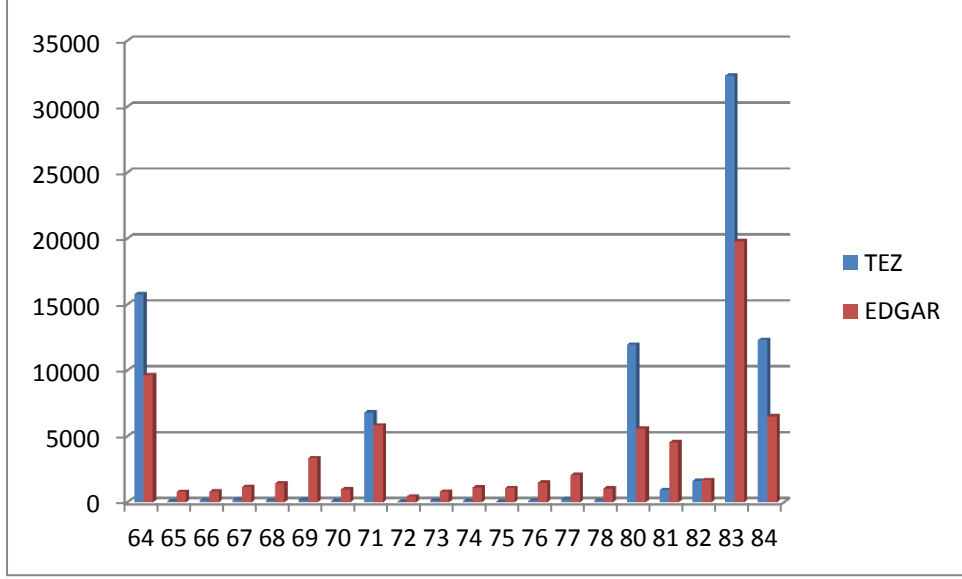
Şekil 7.28: Grid No 21-42 olan toplam NOx emisyonları.

Görüldüğü üzere, 22, 25, 29 ve 41 nolu gridlerde tez verileri, diğer gridlerde EDGAR verileri yüksektir. 21 ve 27 nolu gridlerde her iki veri yakın değerlerdedir.

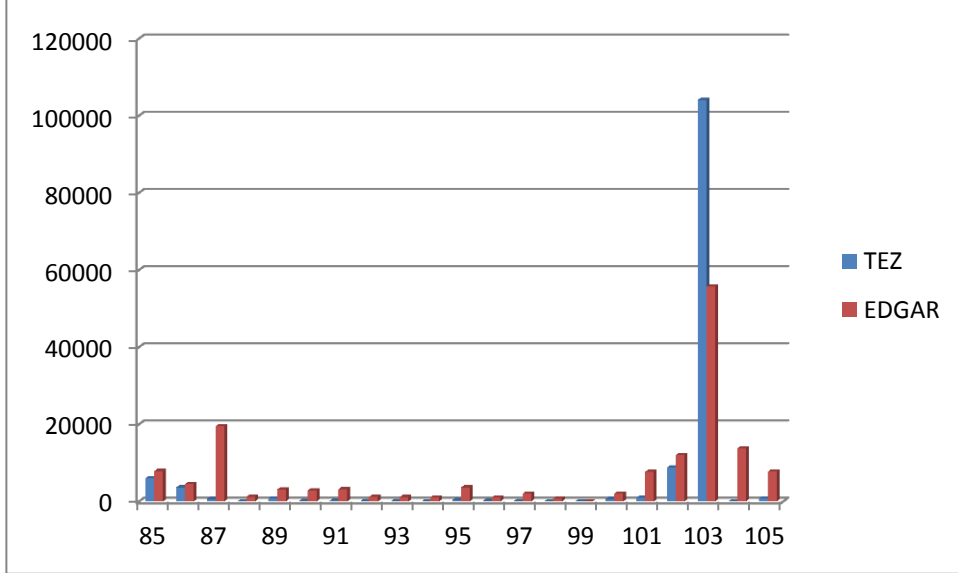
Şekil 7.29: Grid No 43-63 olan toplam NOx emisyonları.

Görüldüğü üzere, 51 ve 57 nolu gridler dışında kalan tüm gridlerde EDGAR verileri tez verilerinden yüksektir.

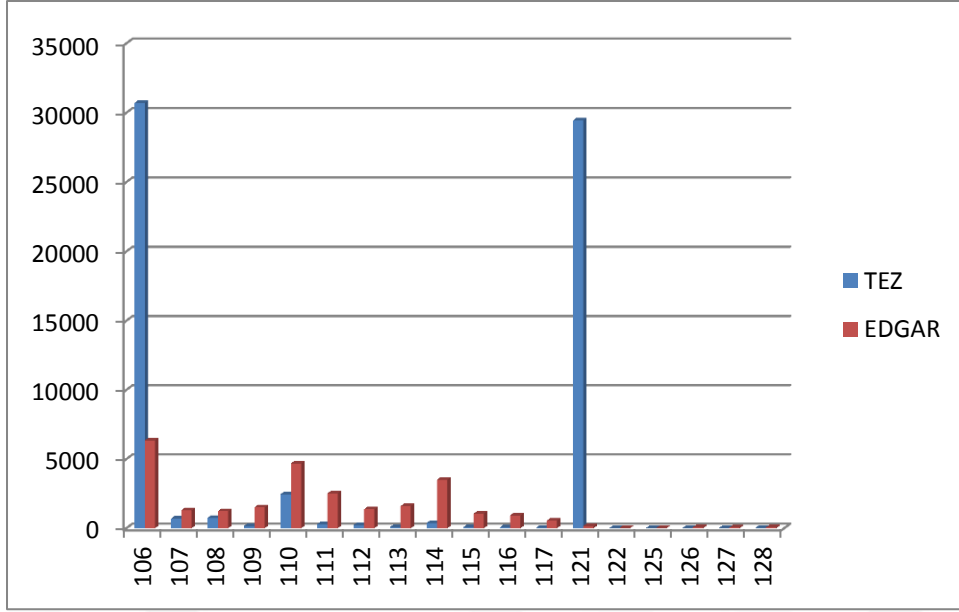
Şekil 7.30: Grid No 64-84 olan toplam NOx emisyonları.

Görüldüğü üzere, 64, 71, 80, 83 ve 84 nolu grid dışındaki gridlerde EDGAR verileri yüksek olup; 82 nolu gridde her iki veri grubu yakın değerlerdedir.

Şekil 7.31: Grid No 85-105 olan toplam NOx emisyonları.

Tez verilerinin EDGAR verilerinin yaklaşık 2 katı olduğu 103 nolu grid dışında kalan gridlerde EDGAR verileri yüksek değerler almıştır.

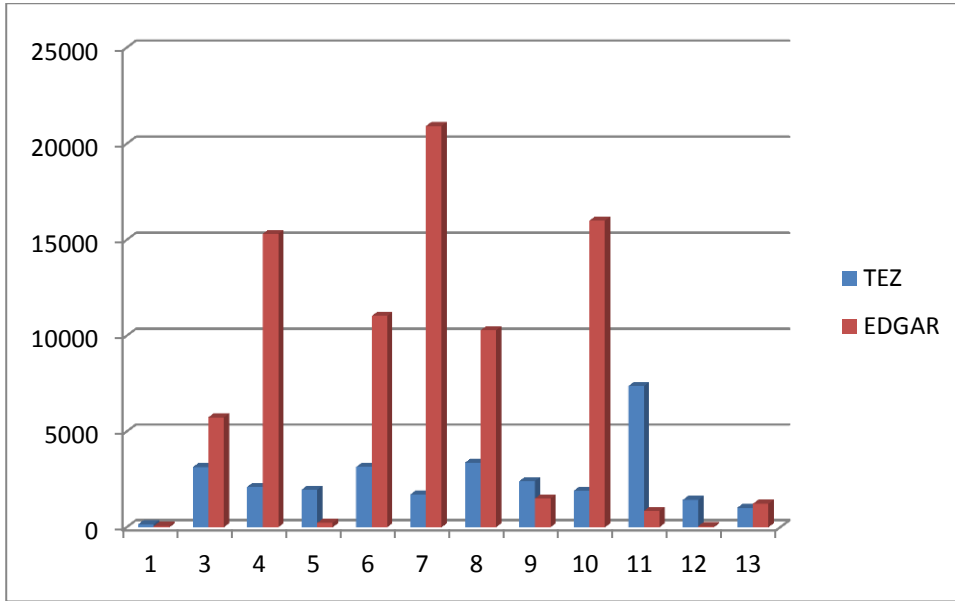
Şekil 7.32: Grid No 106-128 olan toplam NOx emisyonları.

106 ve 121 nolu gridler dışında kalan gridlerde EDGAR verileri daha yüksek değerler almıştır.

7.1.3 CO verilerinin karşılaştırılması

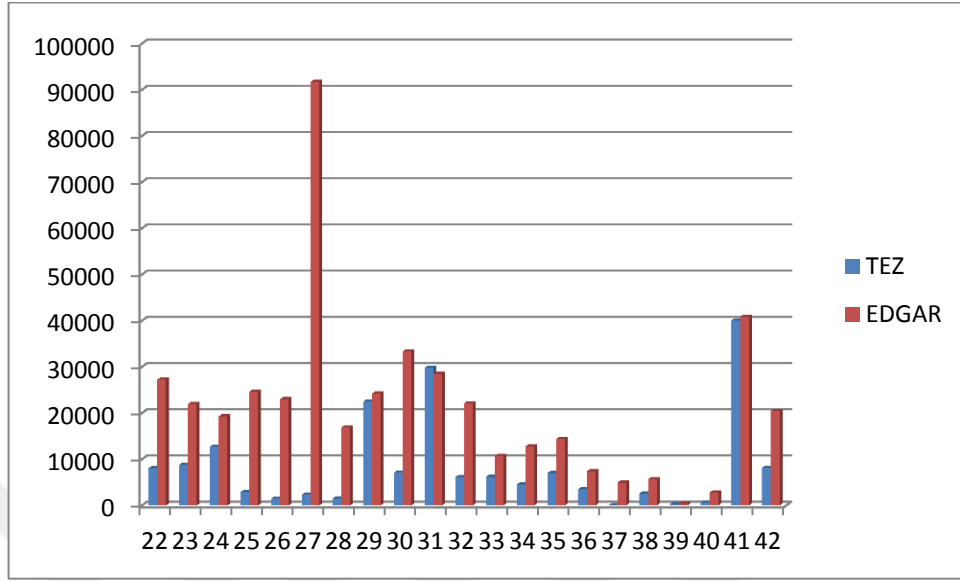
Isınma kaynaklı emisyonlar

Isınma kaynaklı CO emisyonları Şekil 7.33 ila Şekil 7.38 arasında verilmiştir.

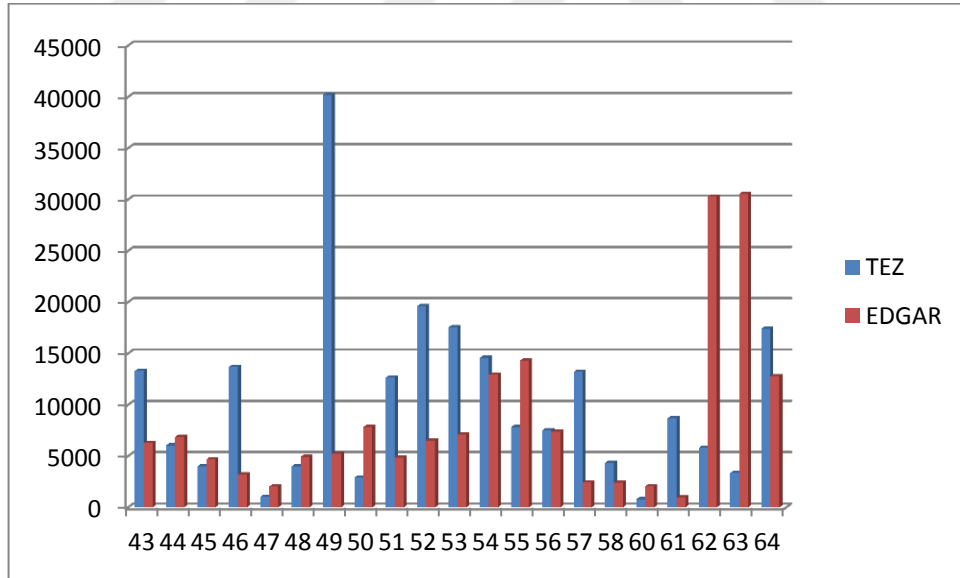

Şekil 7.33: Grid No 1-13 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları.

5, 9, 11 ve 12 nolu gridlerde tez verilerinin; diğer gridlerde ise EDGAR verilerinin yüksek olduğu görülmektedir.

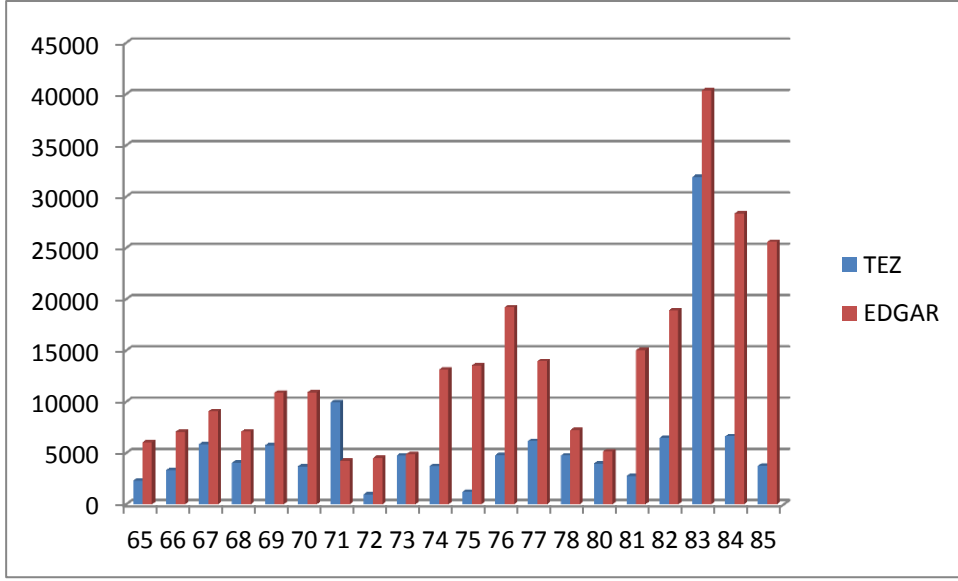

Şekil 7.34: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları.

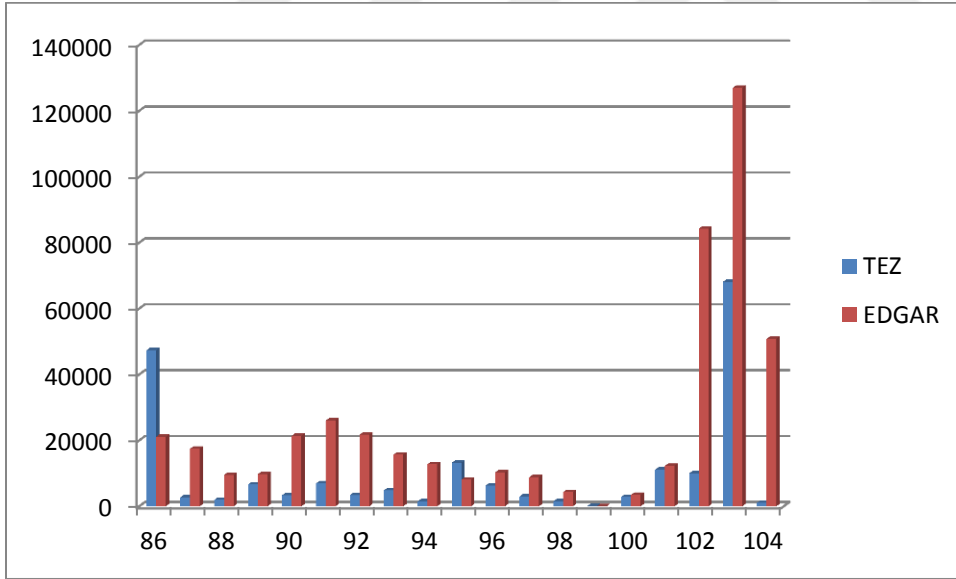
Şekil 7.35: Grid No 43-64 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları.

31, 43, 46, 49, 51, 52, 53, 54, 57, 58, 61 ve 64 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek iken, 41 ve 56 nolu gridlerde her iki kaynak verisi birbirine oldukça yakın değerdedir.

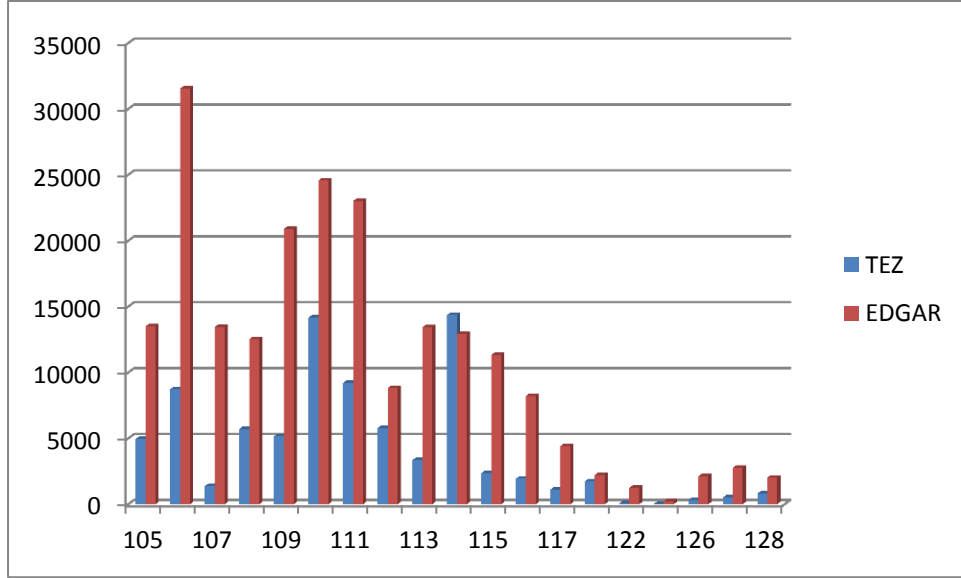
Şekil 7.36: Grid No 65-85 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları.

71 nolu grid haricindeki gridlerde EDGAR verileri yüksek olmakla beraber, aradaki farkın en az olduğu grid 73 nolu grid olup; fark 141,1 t/y' dır.

Şekil 7.37: Grid No 86-104 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları.

86 ve 95 nolu gridler dışında kalan gridlerde EDGAR verileri yüksek olup; 100 ve 101 nolu gridlerde iki kaynaktan alınan veriler birbirine yakın değerler almıştır.

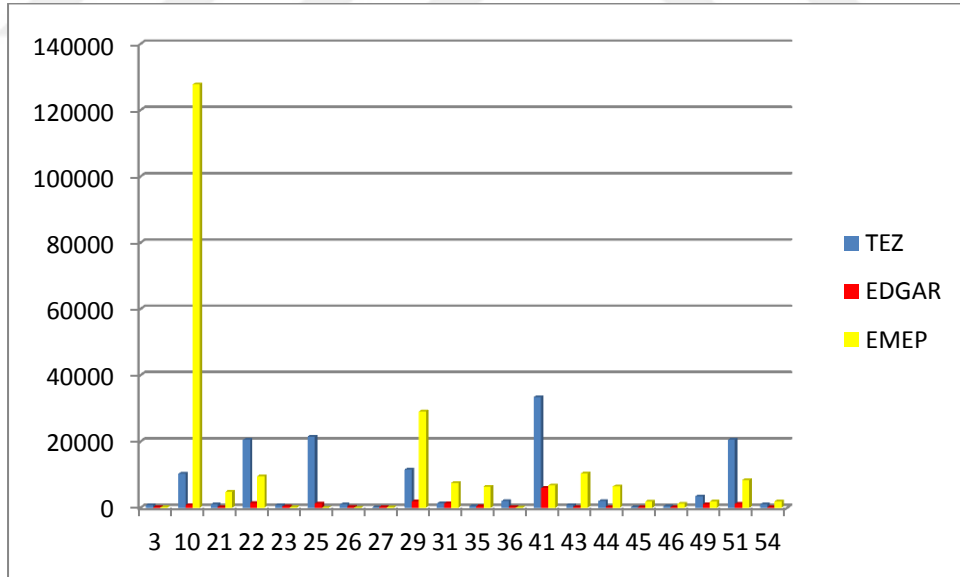

Şekil 7.38: Grid No 105-128 olan ısınma kaynaklı CO emisyonları.

114 nolu gridler dışında kalan tüm gridlerde EDGAR verileri daha yüksektir.

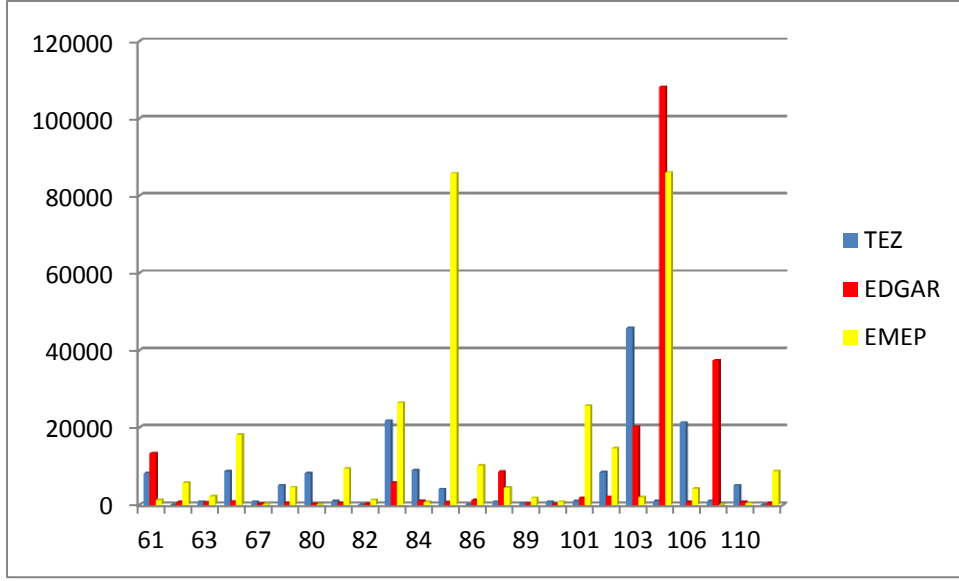
Endüstri kaynaklı emisyonlar

Endüstriyel kaynaklı CO emisyonları Şekil 7.39 ve Şekil 7.40' da verilmiştir.

Şekil 7.39: Grid No 3-54 olan endüstriyel kaynaklı CO emisyonları.

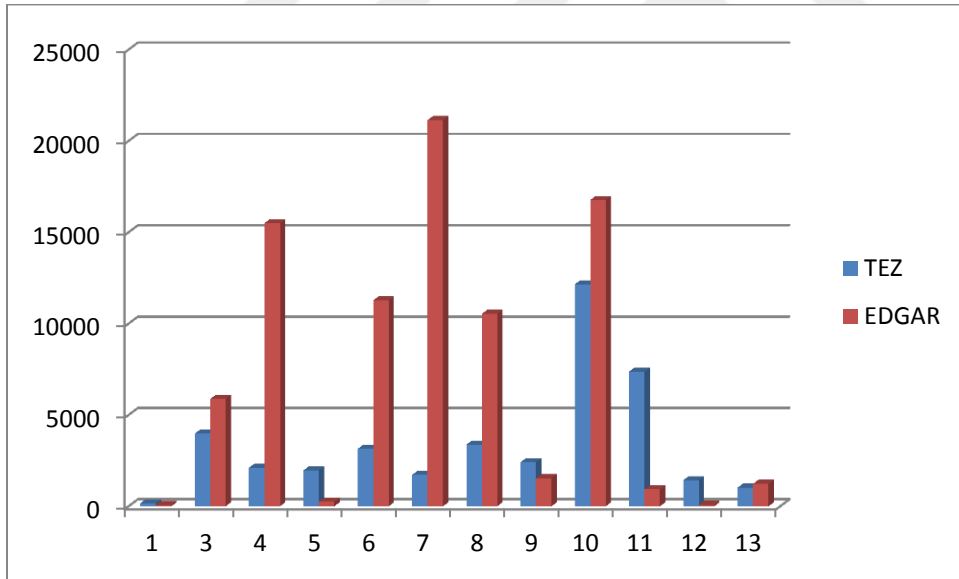

Şekil 7.40: Grid No 61-111 olan endüstriyel kaynaklı CO emisyonları.

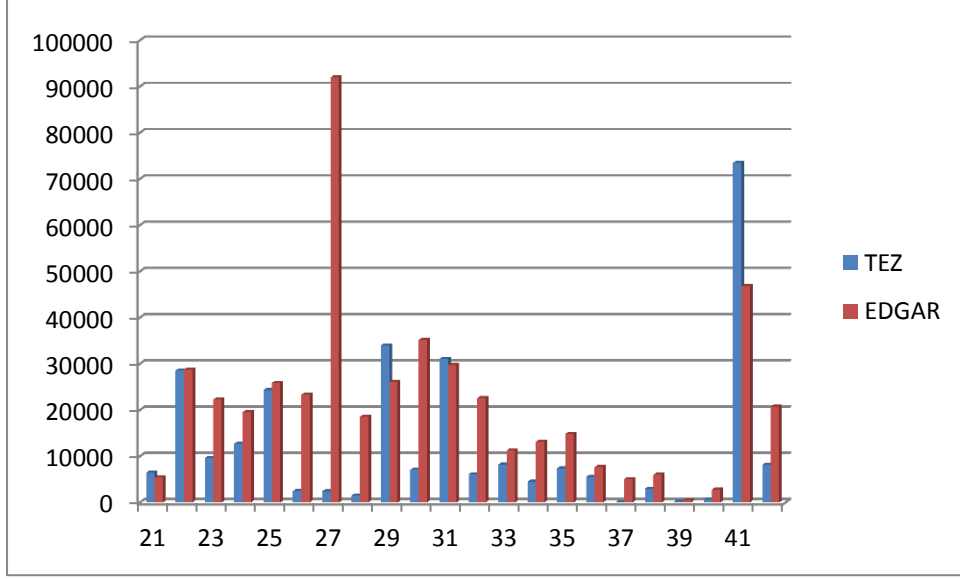
Toplam CO emisyonları

Toplam CO emisyonları Şekil 7.41 ile Şekil 7.46 arasında verilmiştir.

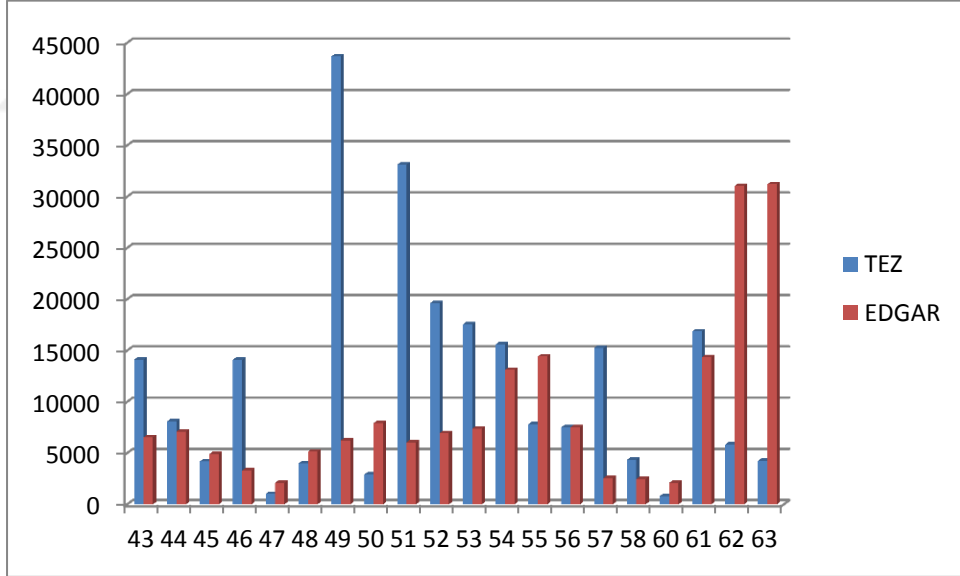
Şekil 7.41: Grid No 1-13 olan toplam CO emisyonları.

9, 11 ve 12 nolu grdilerde tez verileri EDGAR verilerinden yüksek iken, 13 nolu gridde her iki veri grubunun birbirine yakın değerler aldığı görülmektedir.

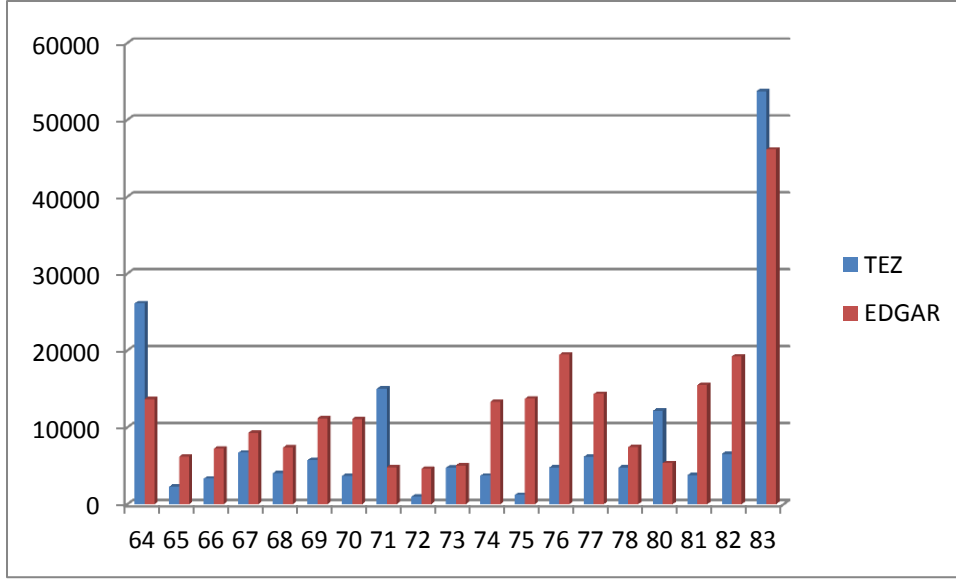
Şekil 7.42: Grid No 21-42 olan toplam CO emisyonları.

29, 31 ve 41 nolu gridlerde tez verileri yüksek iken, diğer tüm gridlerde EDGAR verileri, özellikle 27 nolu gridde oldukça yüksektir. 22 nolu gridde ise iki veri grubu çok yakın değerlerdedir.

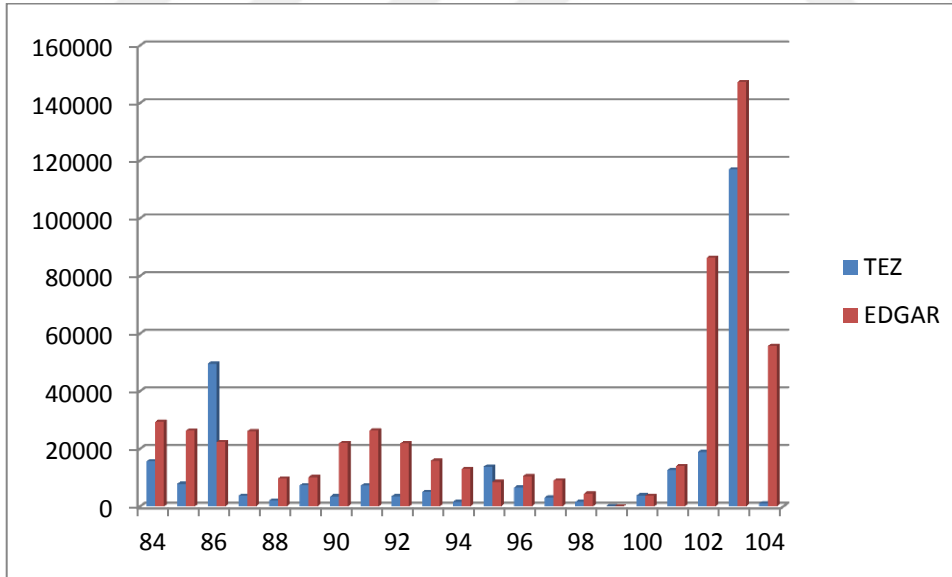
Şekil 7.43: Grid No 43-63 olan toplam CO emisyonları.

Görüldüğü üzere, 43, 44, 46, 49, 51, 52, 53, 54, 57, 58 ve 61 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde ise EDGAR verileri daha yüksek değerler almaktadır.

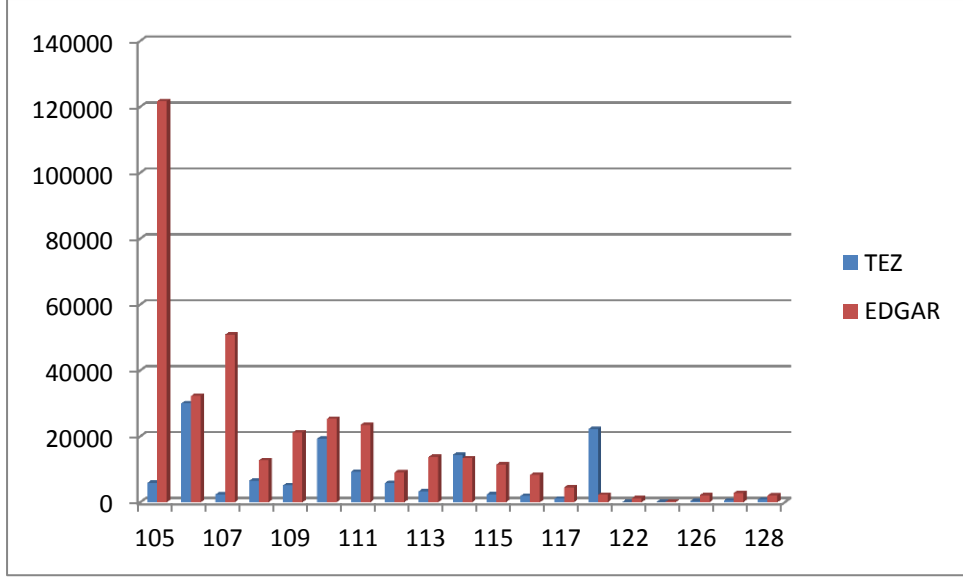
Şekil 7.44: Grid No 64-83 olan toplam CO emisyonları.

64, 71, 80 ve 83 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek olmakla beraber, 73 nolu gridde her iki kaynaktan alınan verilerin birbirine yakın değerler aldığı görülmekte olup, bu aralıktaki en yüksek tez verisi 53.726 t/y ile 83 nolu gridde kaydedilmiştir.

Şekil 7.45: Grid No 84-104 olan toplam CO emisyonları.

86 ve 95 nolu gridlerde tez verisinin EDGAR verisinden daha yüksek olduğu bu aralıkta, en yüksek tez verisi 116.977 t/y ile 103 nolu gridde kaydedilmiştir.

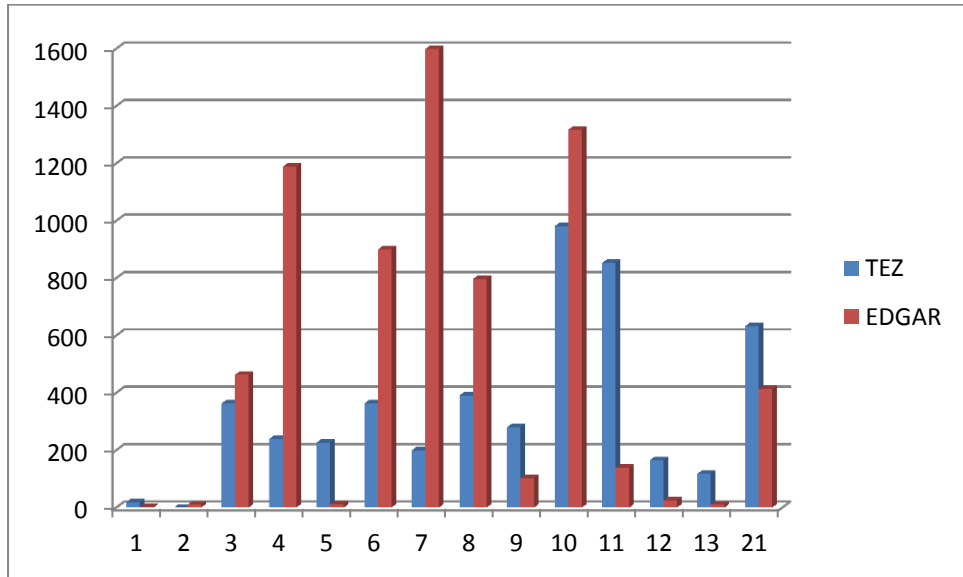
Şekil 7.46: Grid No 105-128 olan toplam CO emisyonları.

121 nolu griddede tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek olmakla beraber, Trabzon Merkez, Sürmene, Rize dolaylarını içine alan 114 nolu griddede her iki kaynağın emisyon değerleri birbirine yakın değerlerdedir.

7.1.4 PM₁₀ emisyonları

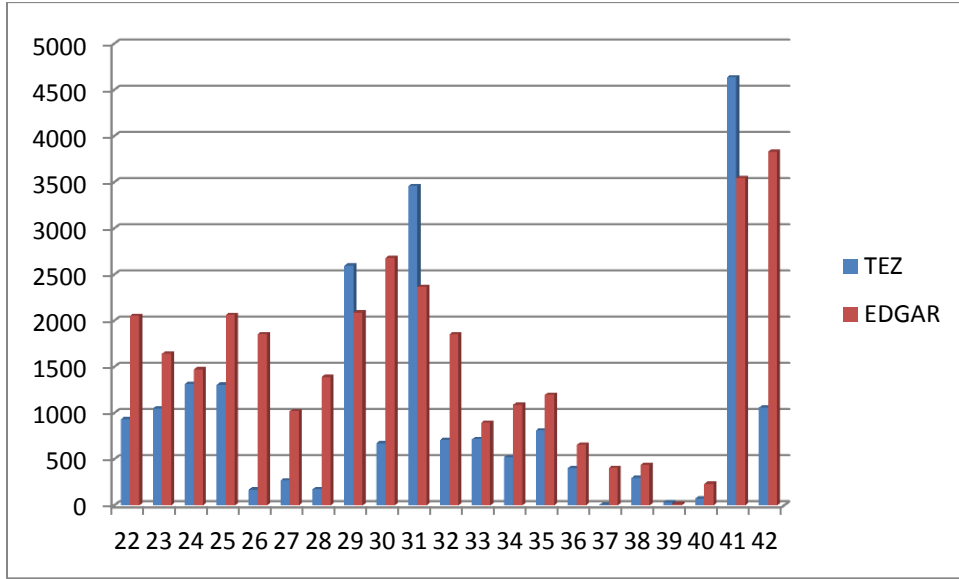
Isınma kaynaklı emisyonlar

Isınma kaynaklı PM₁₀ emisyonları Şekil 7.47 ile Şekil 7.52 arasında verilmiştir.

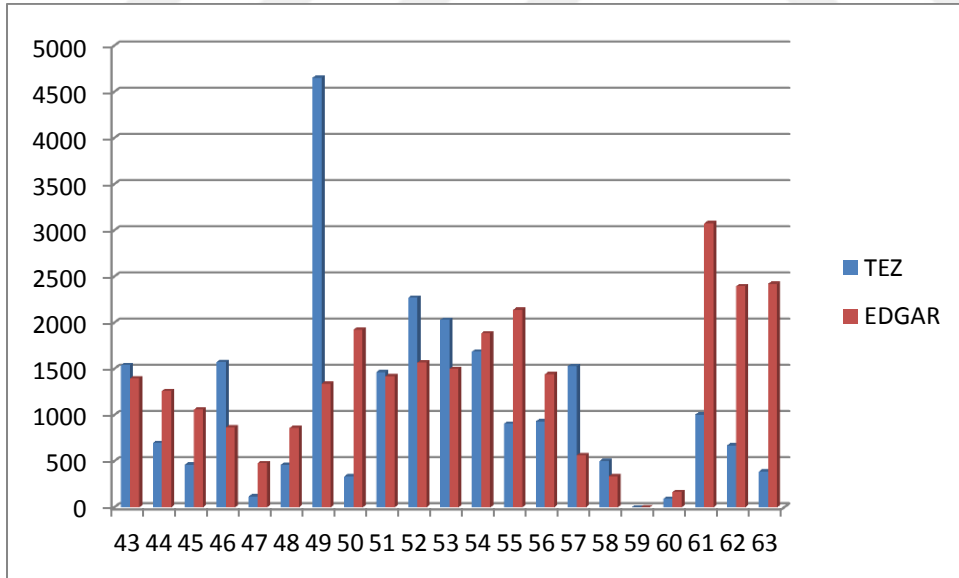
Şekil 7.47: Grid No 1-21 olan ısınma kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

1, 5, 9, 11, 12, 13 ve 21 nolu gridlerde tez verileri, diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek değerdedir.

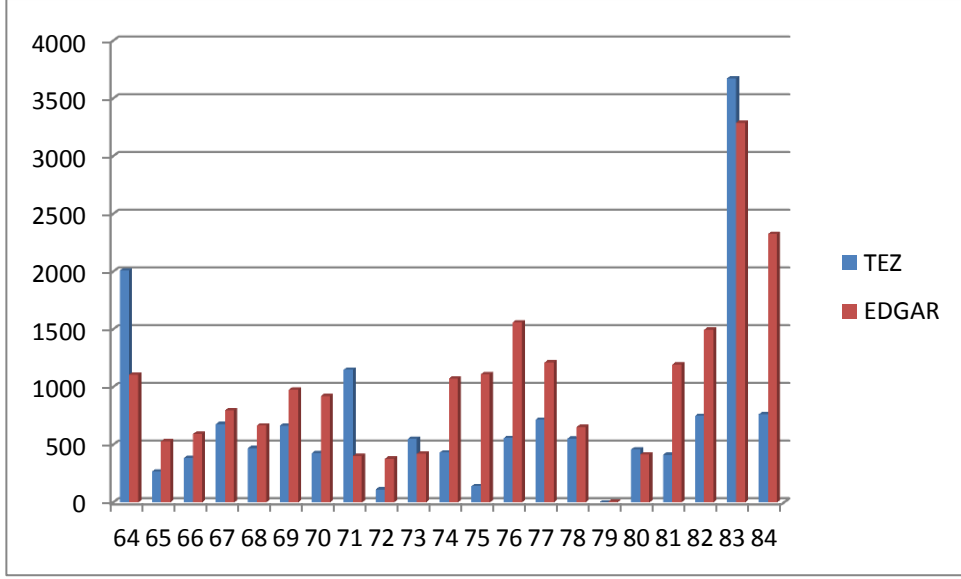
Şekil 7.48: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

29, 31 ve 41 nolu gridler dışında kalan diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksektir.

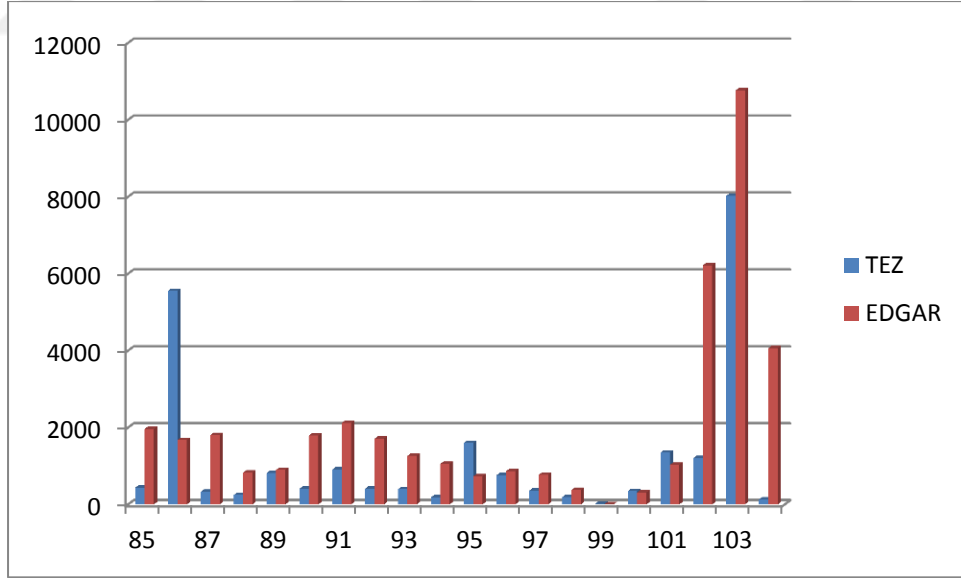
Şekil 7.49: Grid No 43-63 olan ısınma kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

43, 46, 49, 51, 52, 53, 57 ve 58 nolu gridler dışında kalan gridlerde EDGAR verileri daha yüksek olup, aradaki farkın en az olduğu grid 51 nolu griddir.

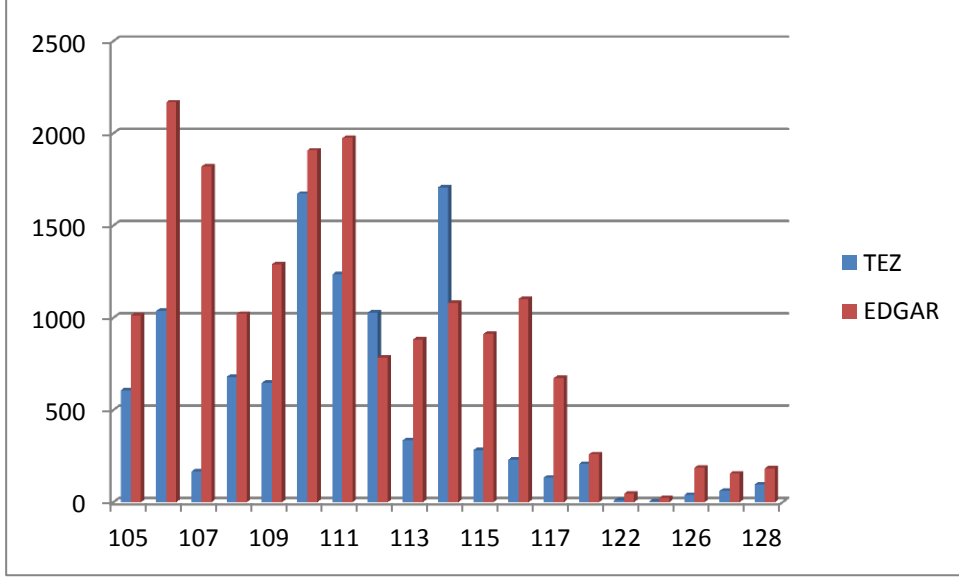
Şekil 7.50: Grid No 64-84 olan ısınma kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

64, 71, 73, 80 ve 83 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek olup, 79 nolu grid, yerleşim yerine tekabül etmediğinden değer kaydedilmemiştir.

Şekil 7.51: Grid No 85-104 olan ısınma kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

86, 95 ve 101 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek olup, 89, 96 ve 100 nolu gridler, aradaki farkın en az olduğu gridlerdir.

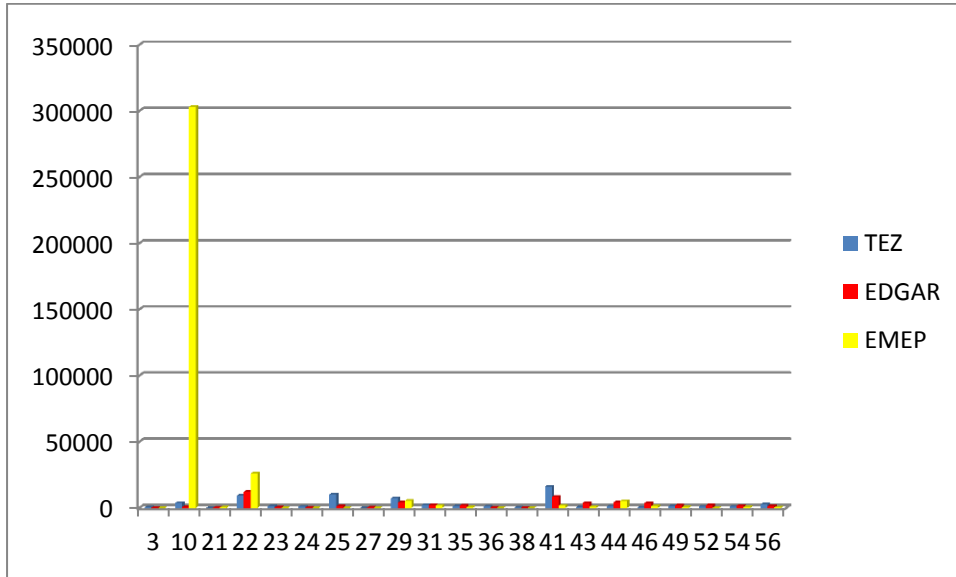

Şekil 7.52: Grid No 105-128 olan ısınma kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

Görüldüğü üzere, 112 ve 114 nolu gridler dışında kalan gridlerde EDGAR verileri daha yüksek değerdedir.

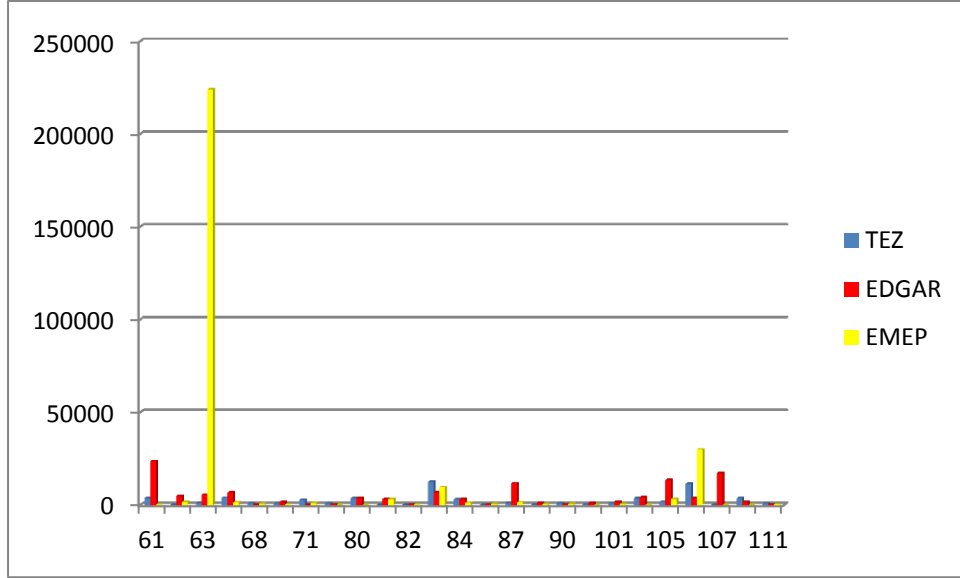
Endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan emisyonlar

Endüstriyel kaynaklı PM₁₀ emisyonları Şekil 7.53 ve Şekil 7.54' de verilmiştir.

Şekil 7.53: Grid No 3-56 olan endüstriyel kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

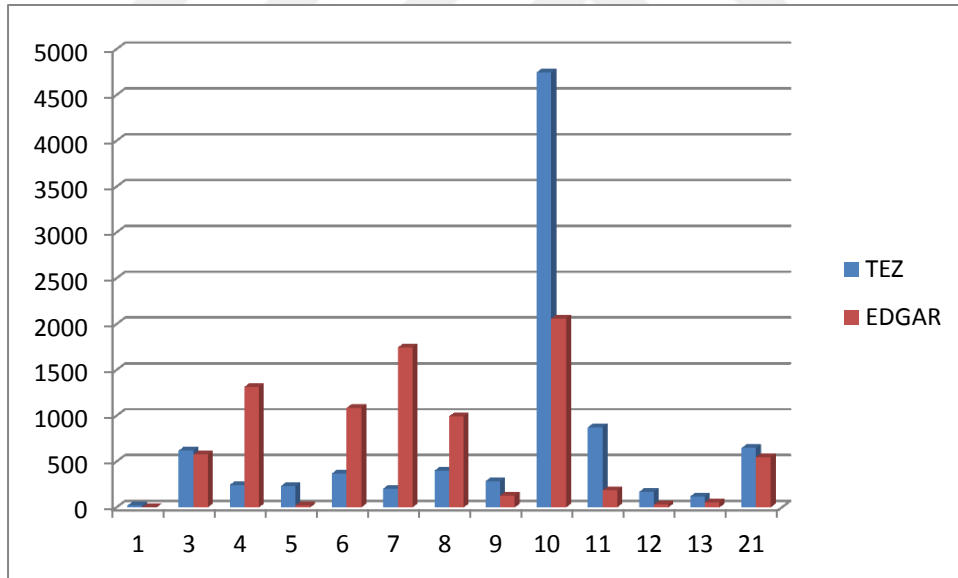

Şekil 7.54: Grid No 61-111 olan endüstriyel kaynaklı PM₁₀ emisyonları.

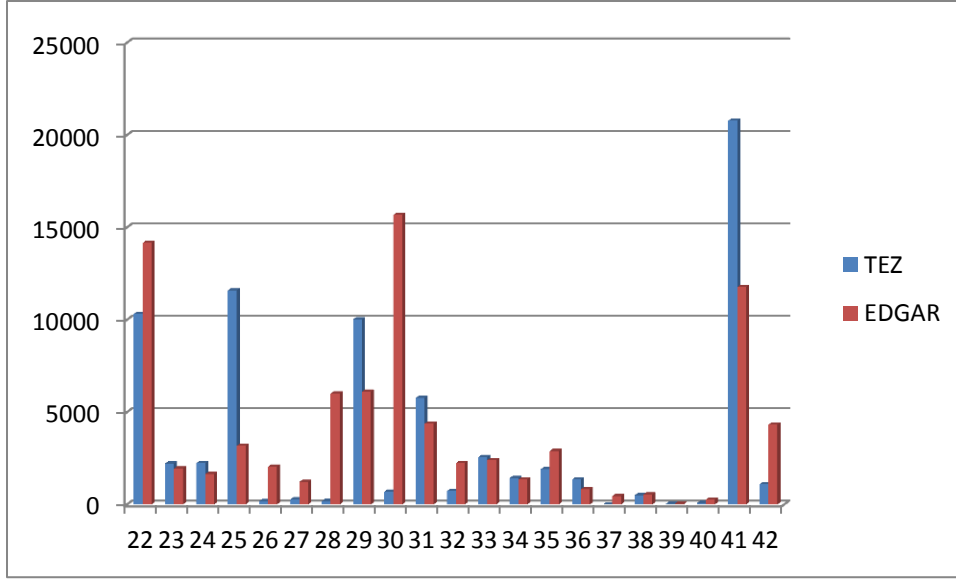
Toplam emisyonlar

Toplam PM₁₀ emisyonları Şekil 7.55 ila Şekil 7.60 arasında verilmiştir.

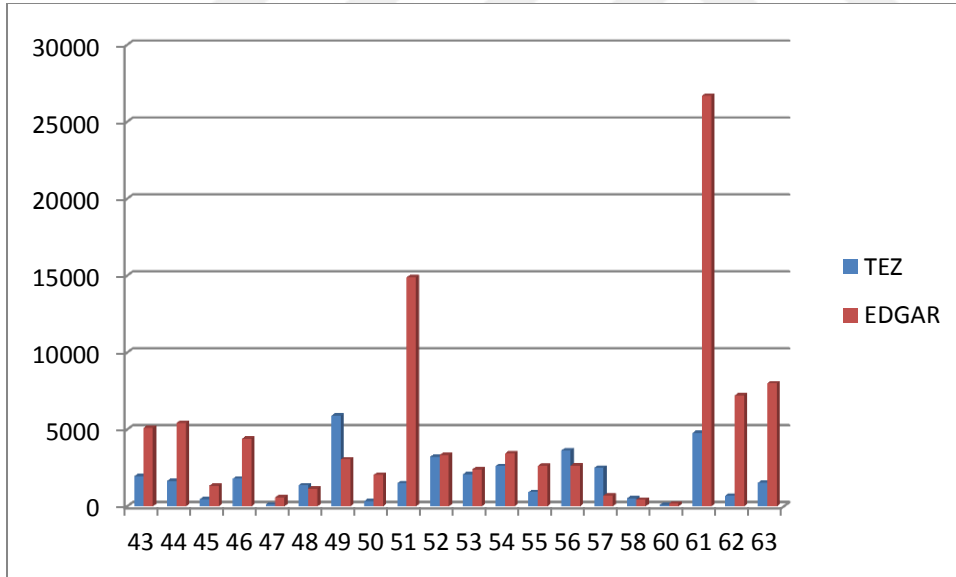
Şekil 7.55: Grid No 1-21 olan toplam PM₁₀ emisyonları.

4, 6, 7 ve 8 nolu gridlerde EDGAR verileri, diğer gridlerde tez verileri yüksek değer almıştır.

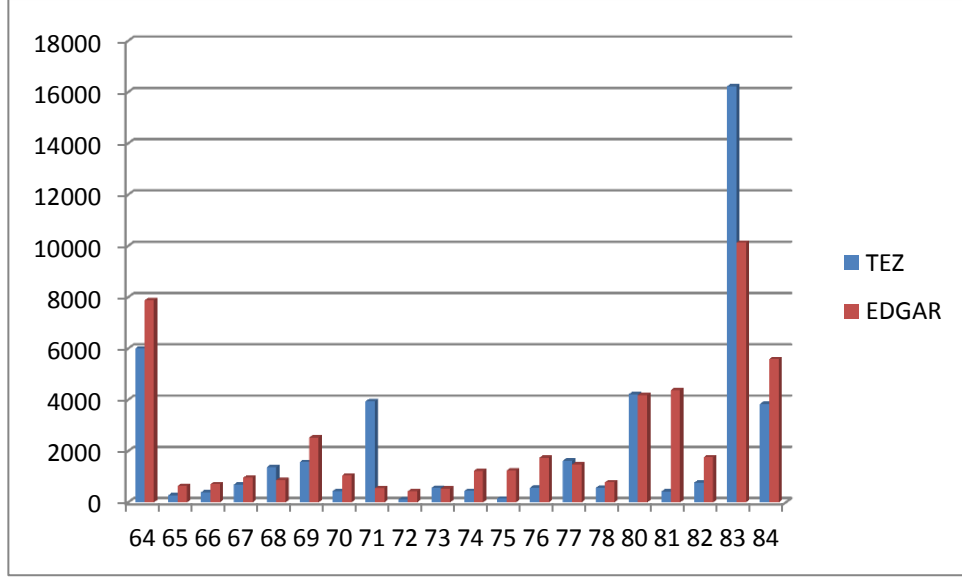
Şekil 7.56: Grid No 22-42 olan toplam PM₁₀ emisyonları.

23, 24, 25, 29, 31, 36 ve 41 nolu gridlerde tez verileri yüksek iken, farkın en az olduğu gridler 33, 34 ve 38 nolu gridlerdir.

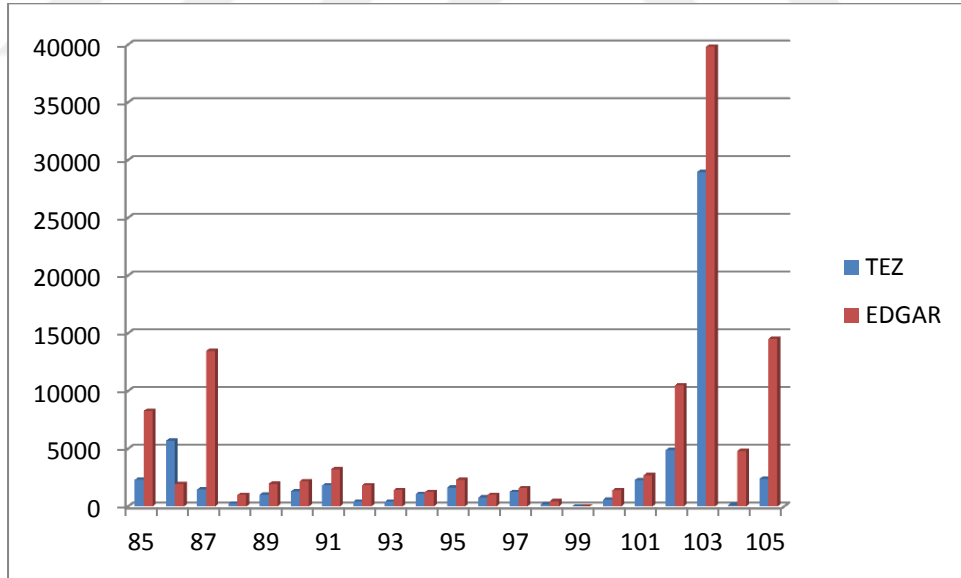
Şekil 7.57: Grid No 43-63 olan toplam PM₁₀ emisyonları.

49 ve 56 nolu gridlerde tez verileri diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek iken, aradaki farkın en az olduğu gridler, 48, 52 ve 58 nolu gridlerdir.

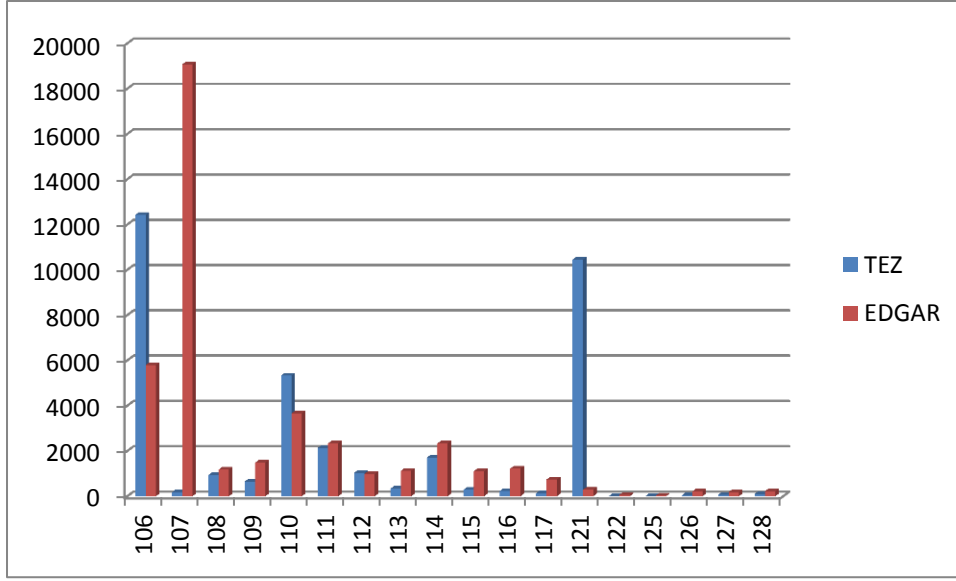
Şekil 7.58: Grid No 64-84 olan toplam PM₁₀ emisyonları.

68, 71, 77 ve 83 nolu gridlerde tez verileri yüksek iken, 73 ve 80 nolu gridlerde iki veri grubunun çok yakın değerler aldığı görülmektedir.

Şekil 7.59: Grid No 85-105 olan toplam PM₁₀ emisyonları.

Sadece 86 nolu gridde tez değerleri yüksek olup, 94, 96 ve 101 nolu gridlerde her iki veri grubu birbirine yakın değerler almıştır.

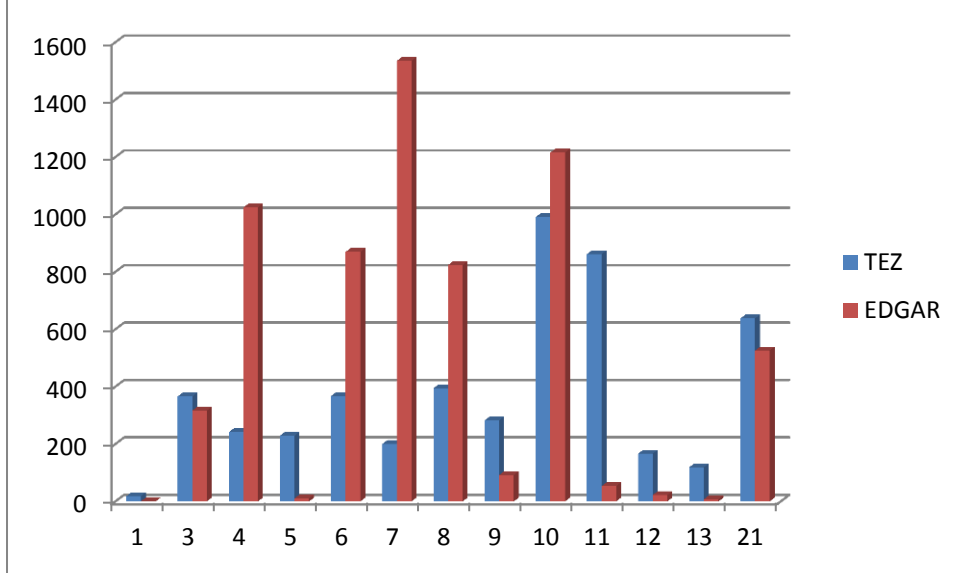

Şekil 7.60: Grid No 106-128 olan toplam PM₁₀ emisyonları.

7.1.5 PM_{2.5} emisyonları

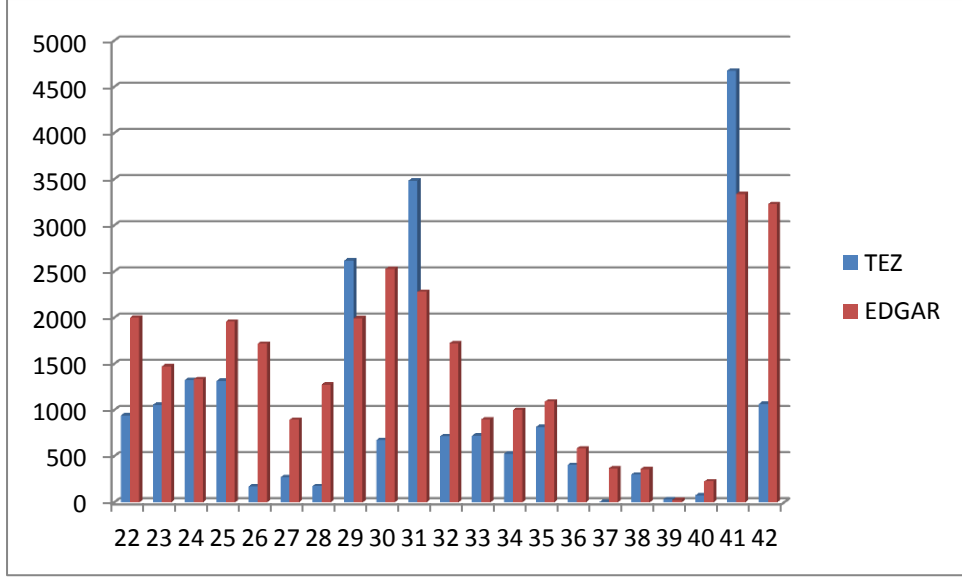
Isınma kaynaklı emisyonlar

Isınma kaynaklı PM_{2.5} emisyonları Şekil 7.61 ila Şekil 7.66 arasında verilmiştir

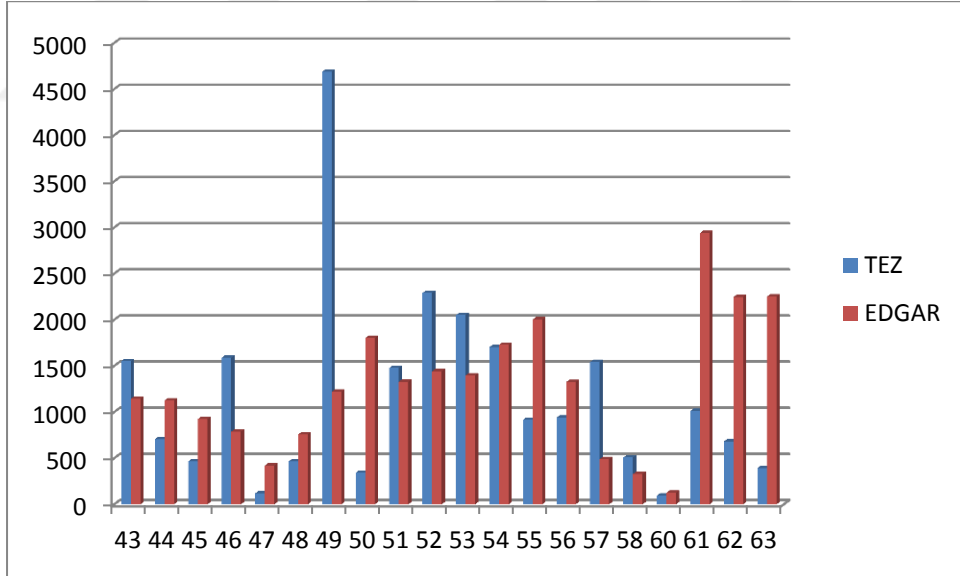
Şekil 7.61: Grid No 1-21 olan ısınma kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

1, 3, 5, 9, 10, 11, 12, 13 ve 21 nolu gidlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksektir.

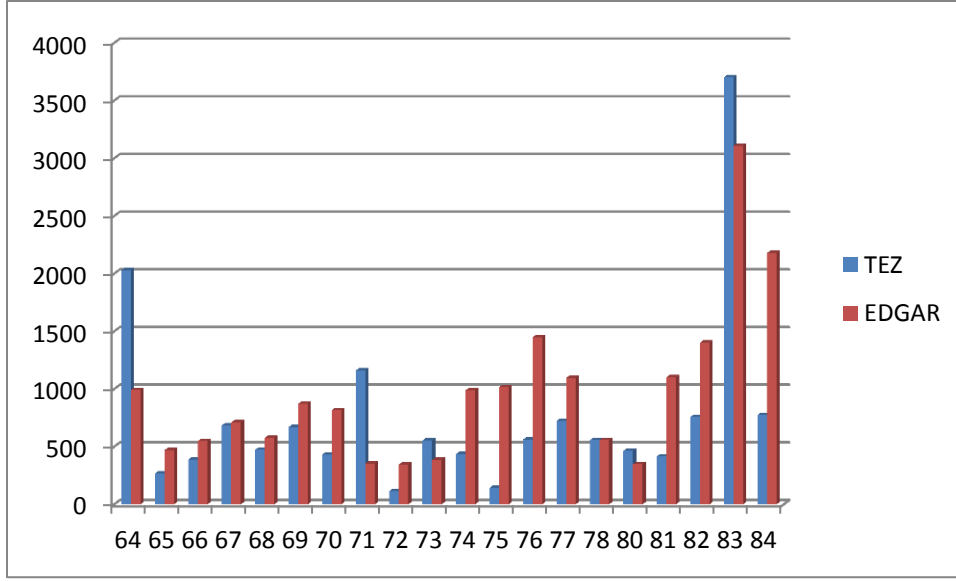
Şekil 7.62: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

29, 31 ve 41 nolu gridler dışında kalan gridlerde EDGAR verileri tez verilerinden yüksek olup; 24 nolu gridde her iki kaynaktaki emisyon değerleri birbirine yakındır.

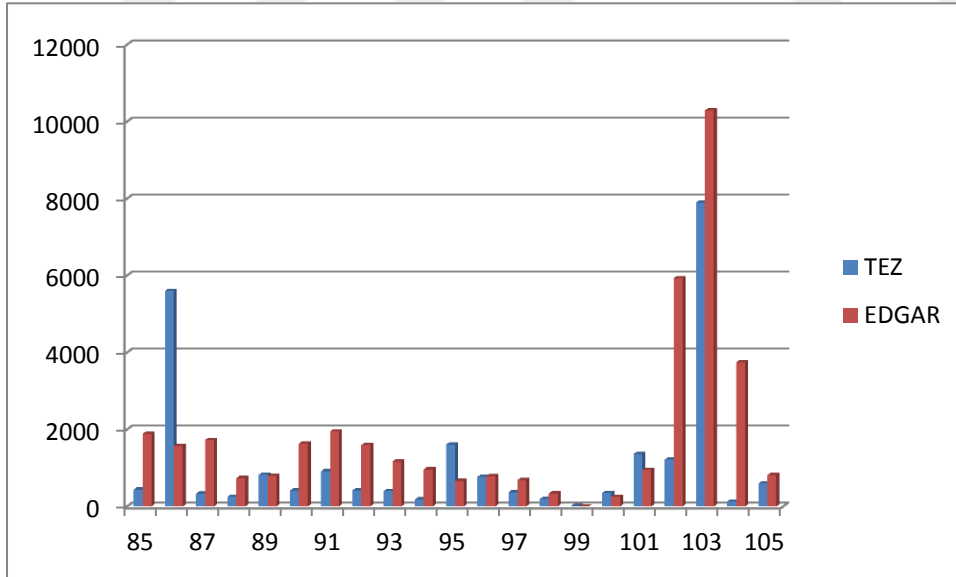
Şekil 7.63: Grid No 43-63 olan ısınma kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

43, 46, 49, 51, 52, 53, 57 ve 58 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksektir. Farkın en az olduğu grid 54 nolu grid olup; 59 nolu grid boş olduğundan kayda alınmamıştır.

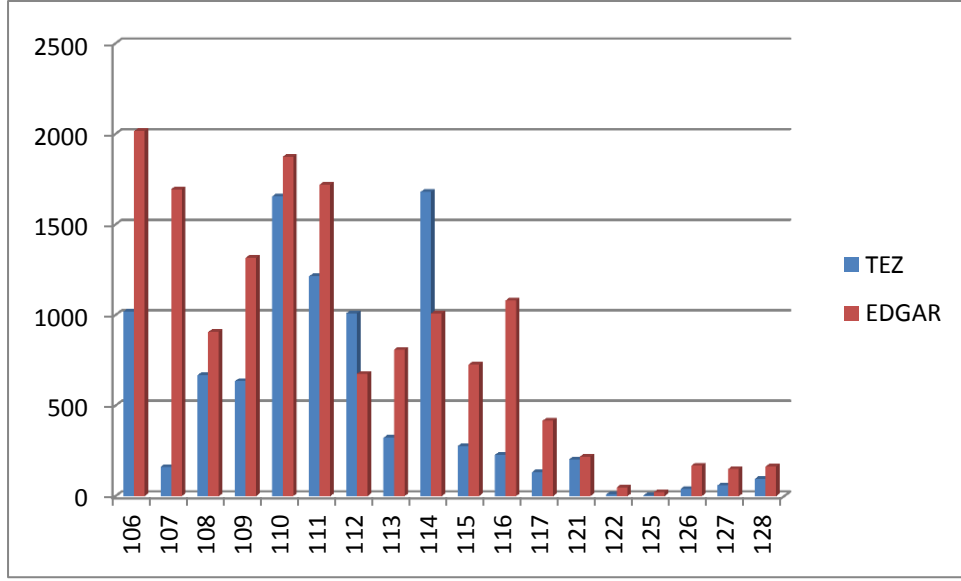
Şekil 7.64: Grid No 64-84 olan ısınma kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

64, 71, 73, 80 ve 83 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek olup; 78 nolu gridde her iki kaynaktaki emisyon değerleri birbirine çok yakındır.

Şekil 7.65: Grid No 85-105 olan ısınma kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

86, 95, 100 ve 101 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek olup; 89 ve 96 nolu gridlerde her iki kaynaktaki emisyonlar birbirine yakın değerler almıştır.

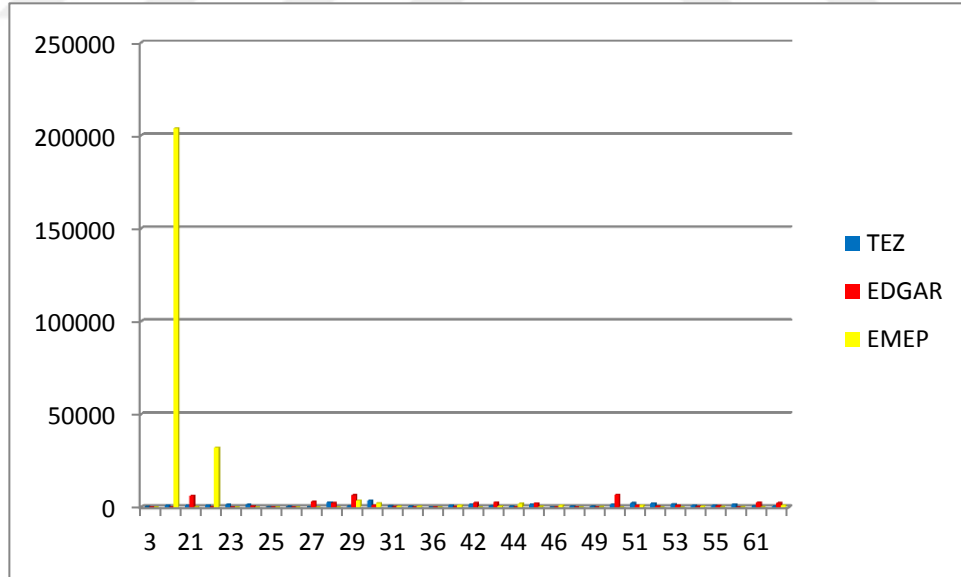

Şekil 7.66: Grid No 106-128 olan ısınma kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

112 ve 114 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek olup; 121 nolu gridde her iki kaynaktaki emisyonlar birbirine yakın değerler almıştır.

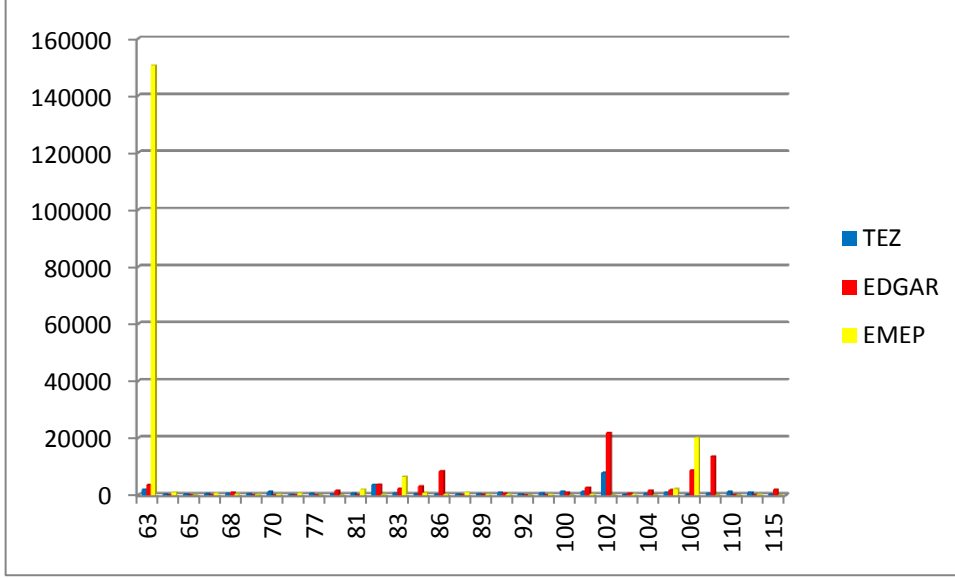
Sanayi kaynaklı emisyonlar

Endüstriyel kaynaklı PM_{2.5} emisyonları Şekil 7.67 ve Şekil 7.68’ de verilmiştir.

Şekil 7.67: Grid No 3-62 olan endüstriyel kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

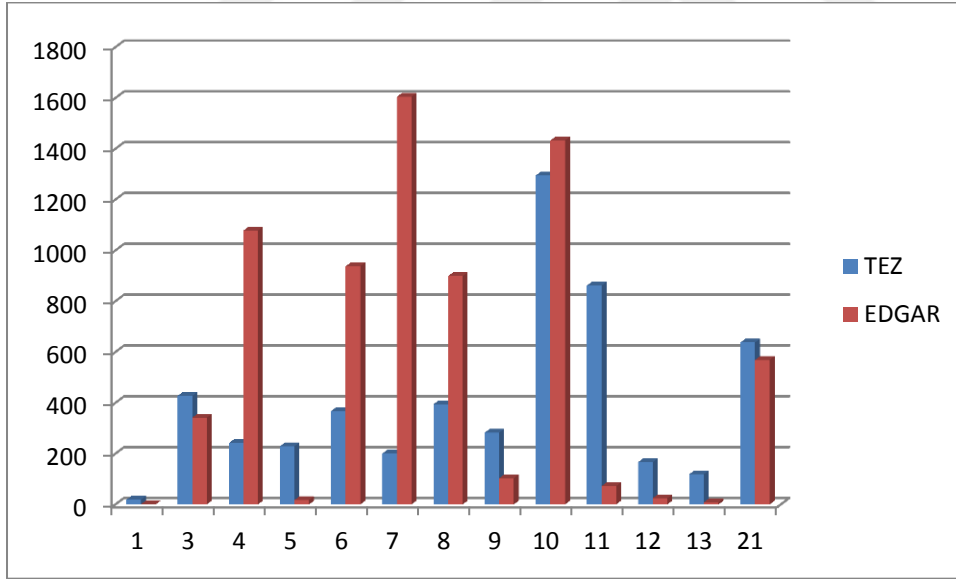

Şekil 7.68: Grid No 63-115 olan endüstriyel kaynaklı PM_{2.5} emisyonları.

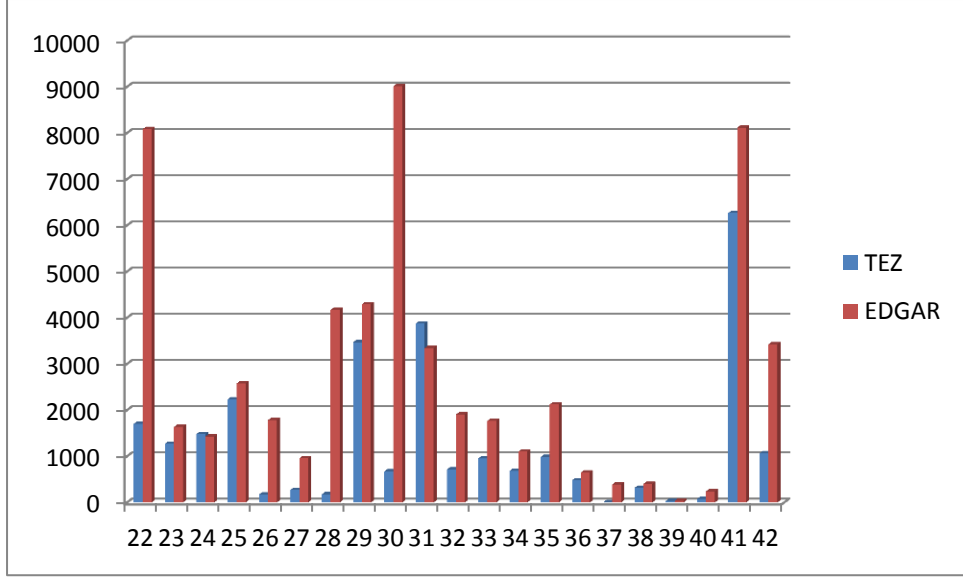
Toplam emisyonlar

Toplam PM_{2.5} emisyonları Şekil 7.69 ila Şekil 7.74 arasında verilmiştir.

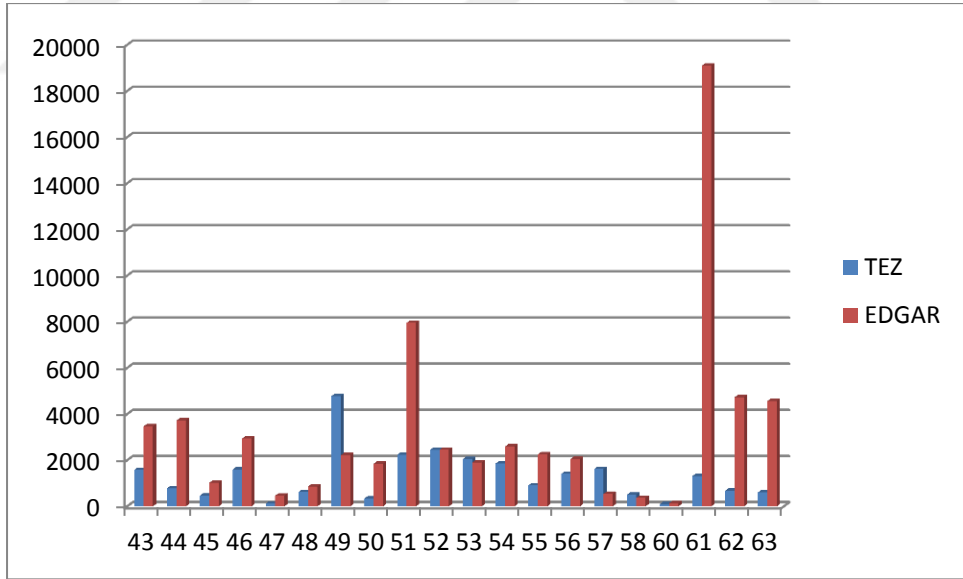
Şekil 7.69: Grid No 1-21 olan toplam PM_{2.5} emisyonları.

1, 3, 9, 11, 12, 13 ve 21 nolu gridlerde tez verileri yüksek iken, diğer gridlerde EDGAR veriler yüksek değerler almıştır.

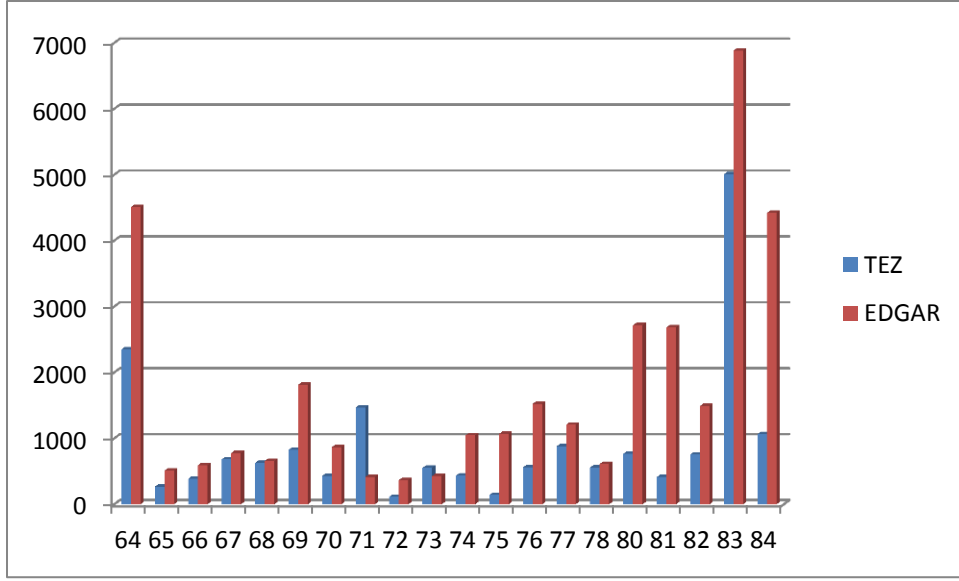
Şekil 7.70: Grid No 22-42 olan toplam PM_{2.5} emisyonları.

24 ve 31 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksek iken, 39 nolu gride birbirine çok yakın değerler kaydedilmiştir.

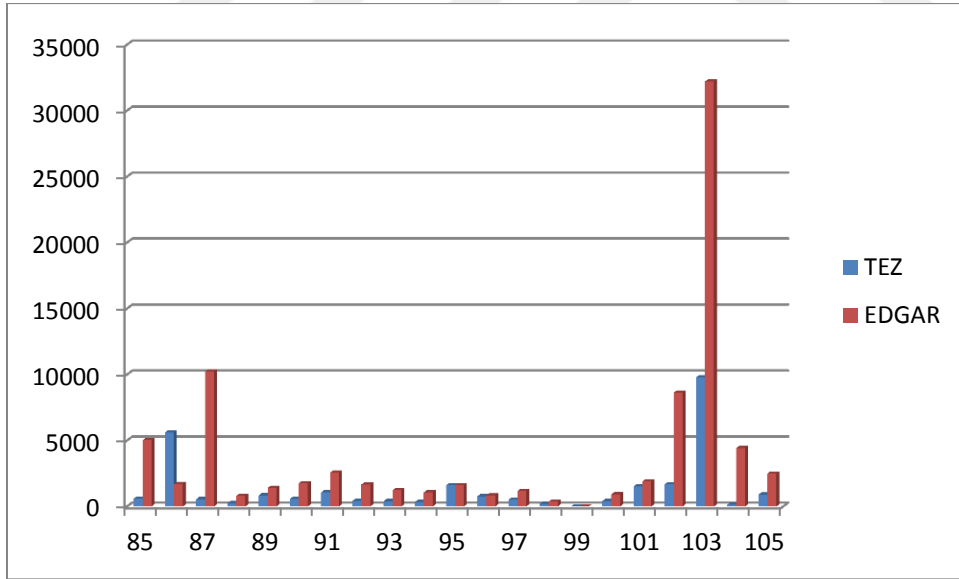
Şekil 7.71: Grid No 43-63 olan toplam PM_{2.5} emisyonları.

49, 53, 57 ve 58 nolu gridlerde tez verileri, diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek iken, 52 nolu gride birbirine yakın değerler kaydedilmiştir.

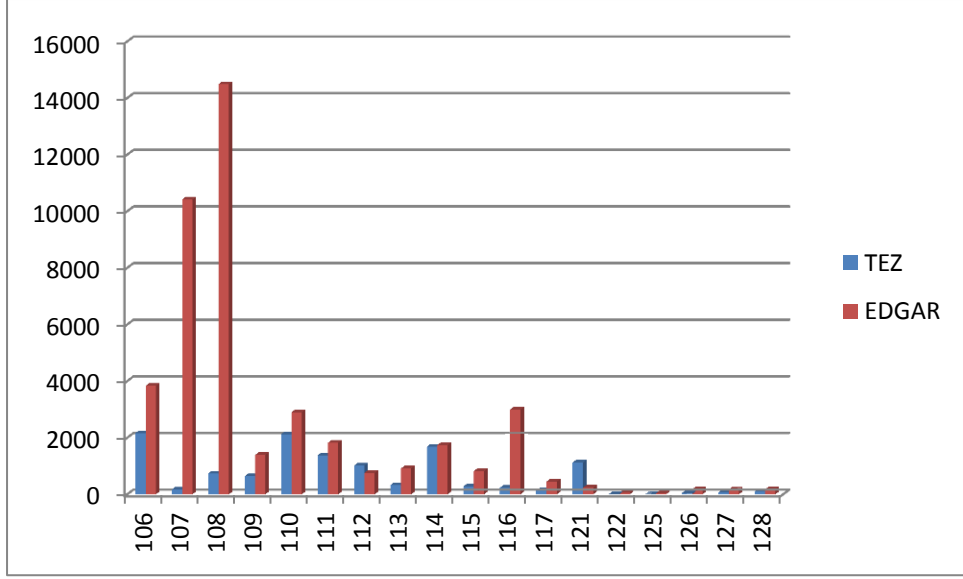
Şekil 7.72: Grid No 64-84 olan toplam PM_{2.5} emisyonları.

71 ve 73 nolu gridlerde tez verileri, diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksek değerlerdedir.

Şekil 7.73: Grid No 86-104 olan toplam PM_{2.5} emisyonları.

Sadece 86 nolu gridde tez verileri yüksek iken, 95, 96 ve 99 nolu gridlerde tez ve EDGAR verileri birbirine çok yakın değerler almıştır.

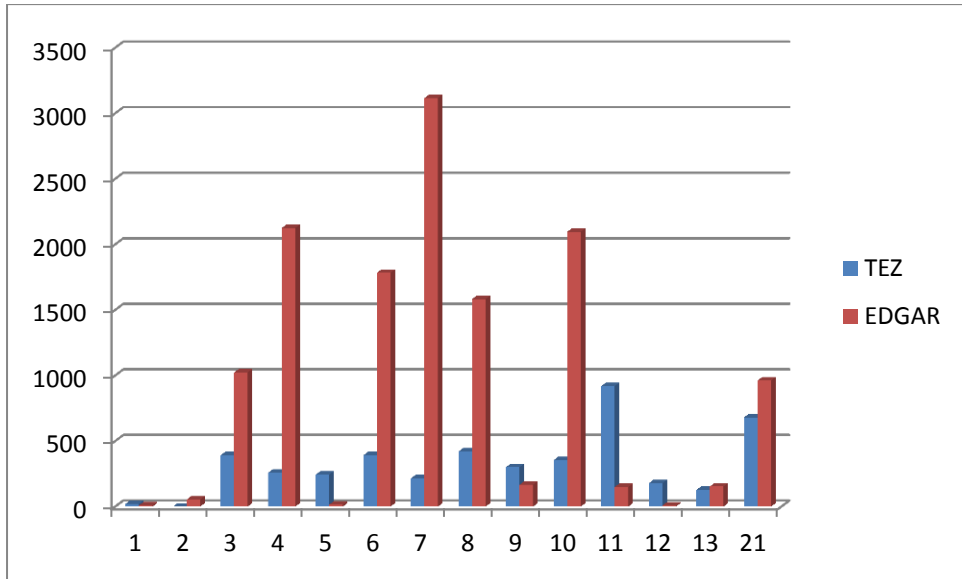
Şekil 7.74: Grid No 105-129 olan toplam PM 2.5 emisyonları.

112 ve 121 nolu gridler dışında kalan gridlerde EDGAR verileri daha yüksek değerler almışken, 114 nolu gridde her iki kaynak verileri de birbirine yakın değerler almıştır.

7.1.6 NMVOC emisyonları

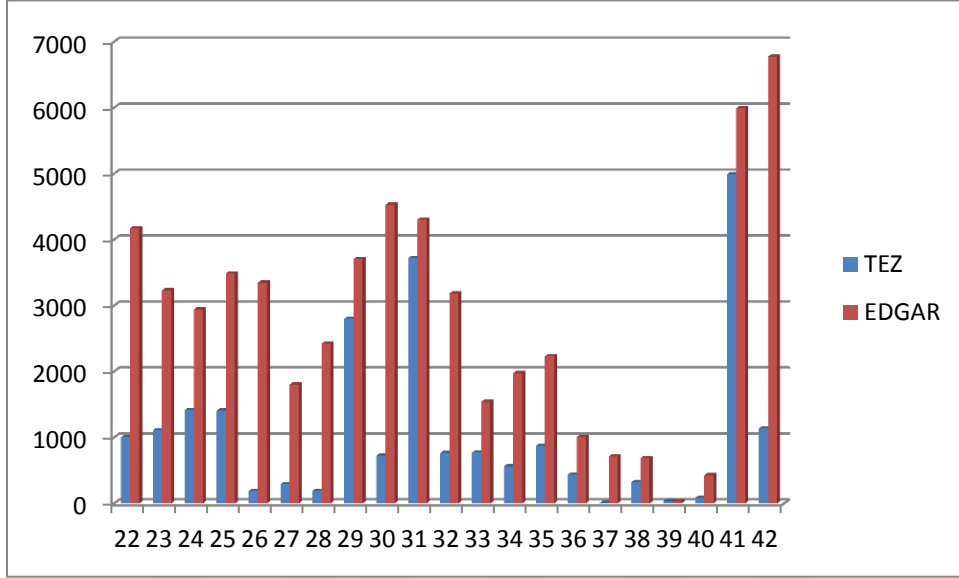
Isınma kaynaklı emisyonlar

Isınma kaynaklı NMVOC emisyonları Şekil 7.75 ile Şekil 7.80 arasında verilmiştir.

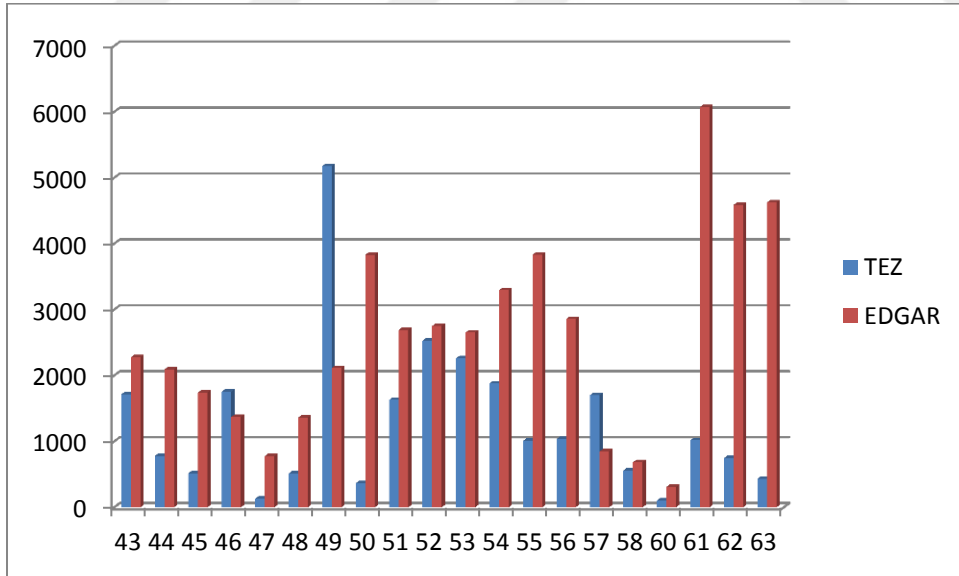
Şekil 7.75: Grid No 3-21 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.

1, 5, 9, 11 ve 12 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksek değerler almıştır.

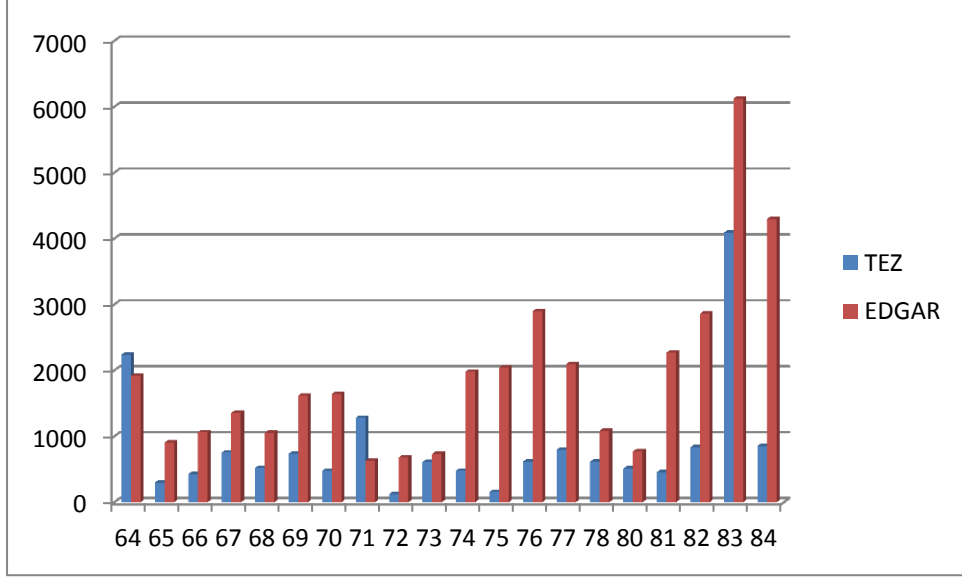
Şekil 7.76: Grid No 22-42 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.

Aralıktaki gridlerin tümünde EDGAR verileri daha yüksektir.

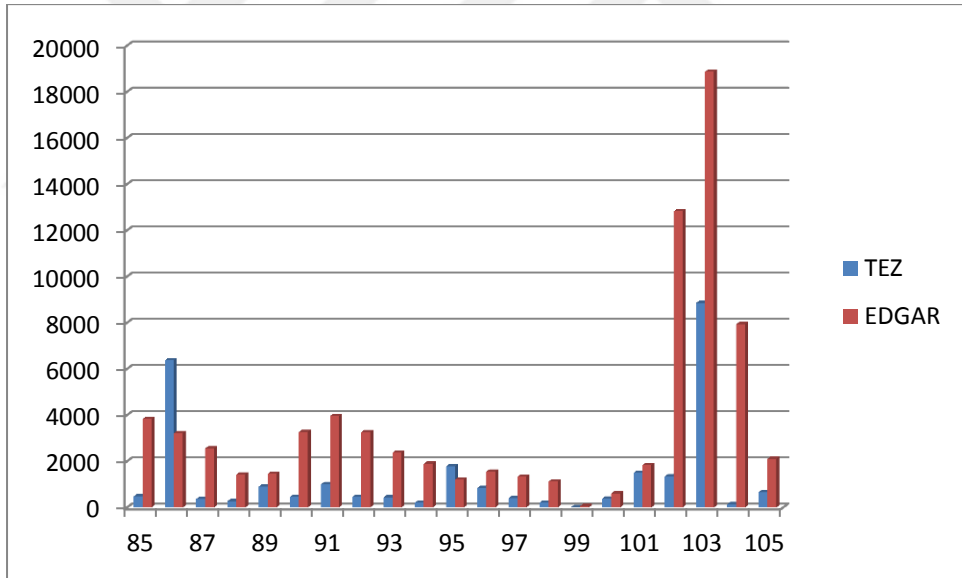
Şekil 7.77: Grid No 43-63 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.

46, 49 ve 57 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksektir.

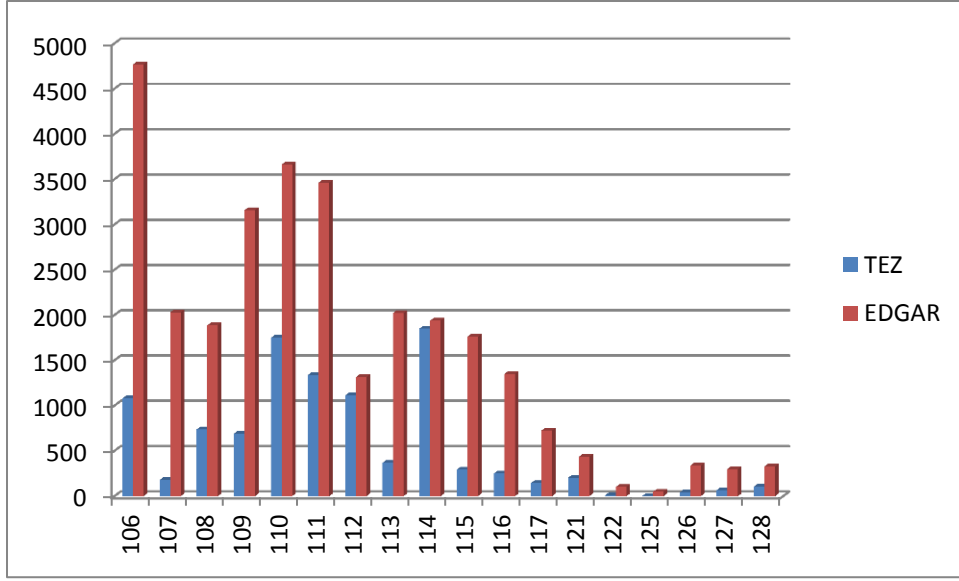
Şekil 7.78: Grid No 64-84 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.

64 ve 71 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksektir.

Şekil 7.79: Grid No 85-105 olan ısınma kaynaklı NMVOC emisyonları.

86 ve 95 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksek olup; farkın en az olduğu grid, 100 nolu griddir.

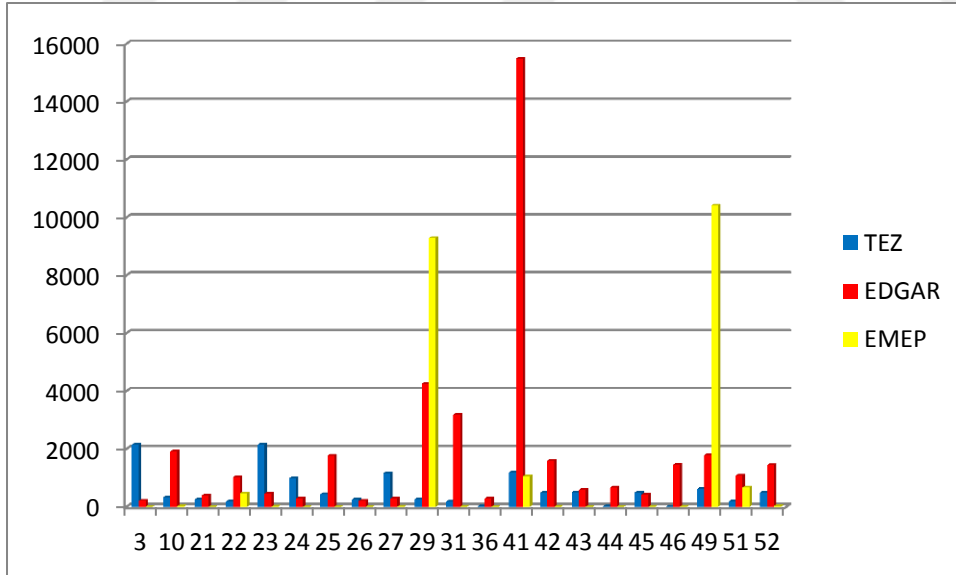

Şekil 7.80: Grid No 106-128 olan ısıtma kaynaklı NMVOC emisyonları.

Aralıktaki tüm gridlerde EDGAR verilerinin tez verilerinden daha yüksek değer aldığı görülmektedir.

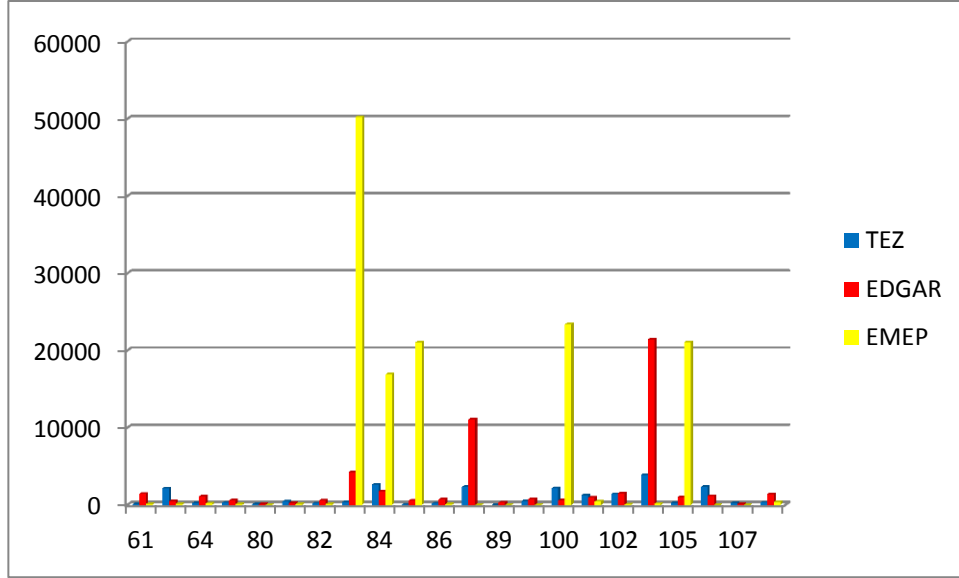
Sanayi kaynaklı emisyonlar

Sanayi kaynaklı NMVOC emisyonları Şekil 7.81 ve Şekil 7.82’ de verilmiştir.

Şekil 7.81: Grid No 3-52 olan sanayi kaynaklı NMVOC emisyonları.

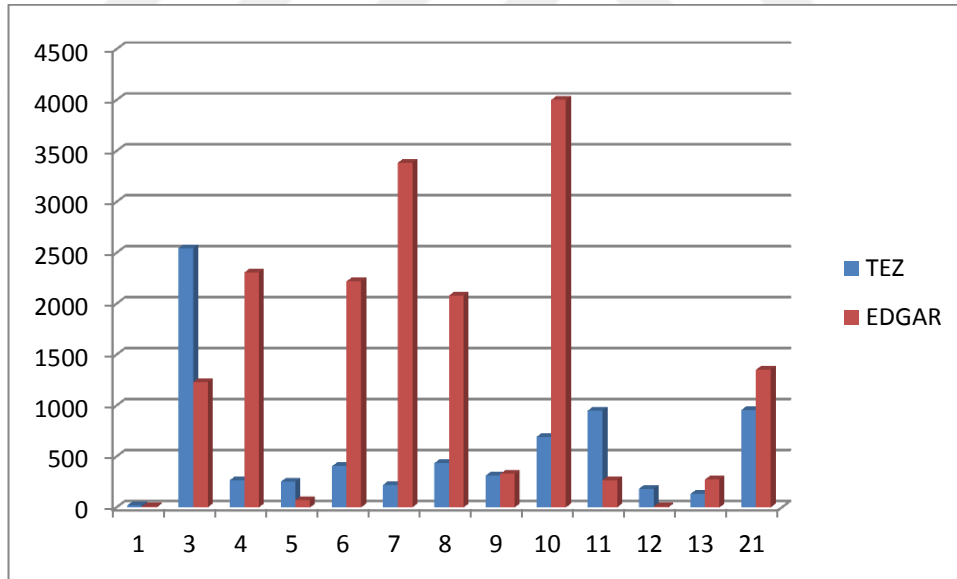

Şekil 7.82: Grid No 61-121 olan sanayi kaynaklı NMVOC emisyonları.

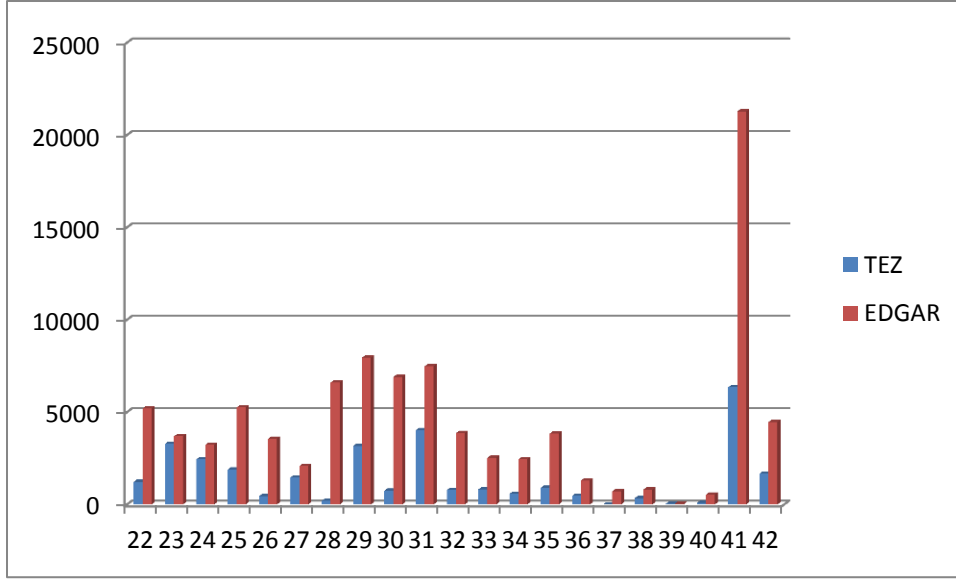
Toplam emisyonlar

Toplam NMVOC emisyonları Şekil 7.83 ile Şekil 7.88 arasında verilmiştir.

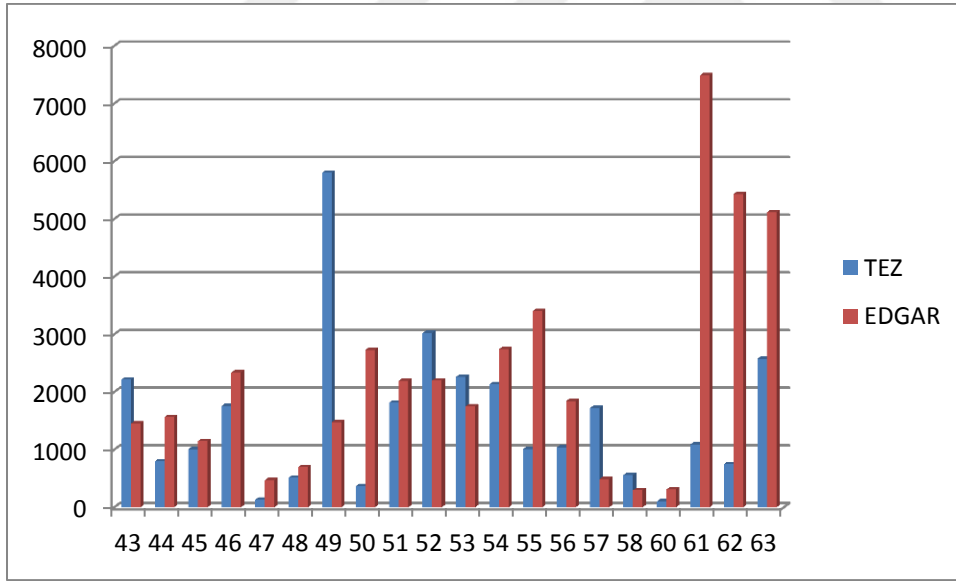
Şekil 7.83: Grid No 1-21 olan toplam NMVOC emisyonları.

3, 5, 11 ve 12 nolu gridlerde tez verileri diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek değerde iken, farkın en az olduğu grid 1 nolu griddir.

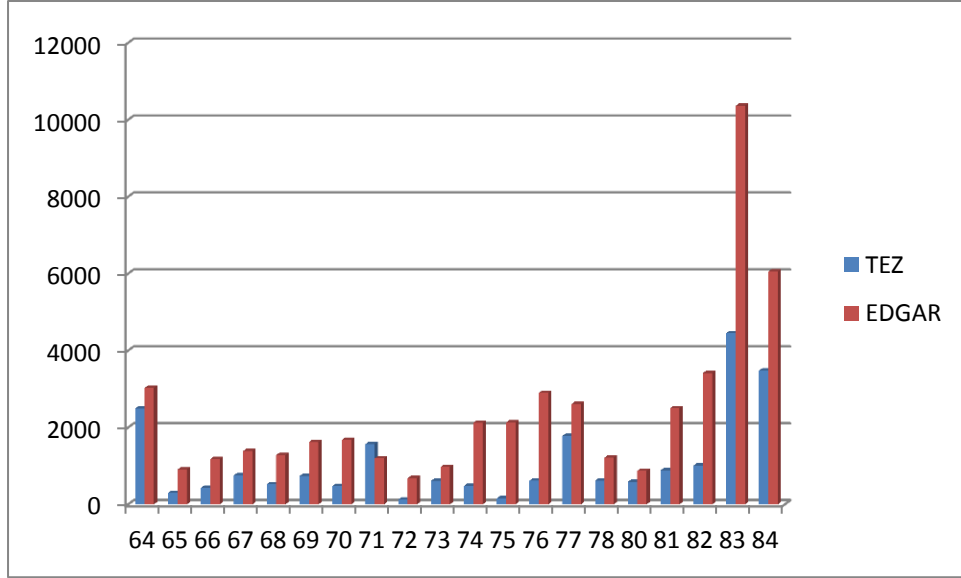
Şekil 7.84: Grid No 22-42 olan toplam NMVOC emisyonları.

Aralıktaki tüm gridlerde EDGAR verileri yüksek değerler almıştır.

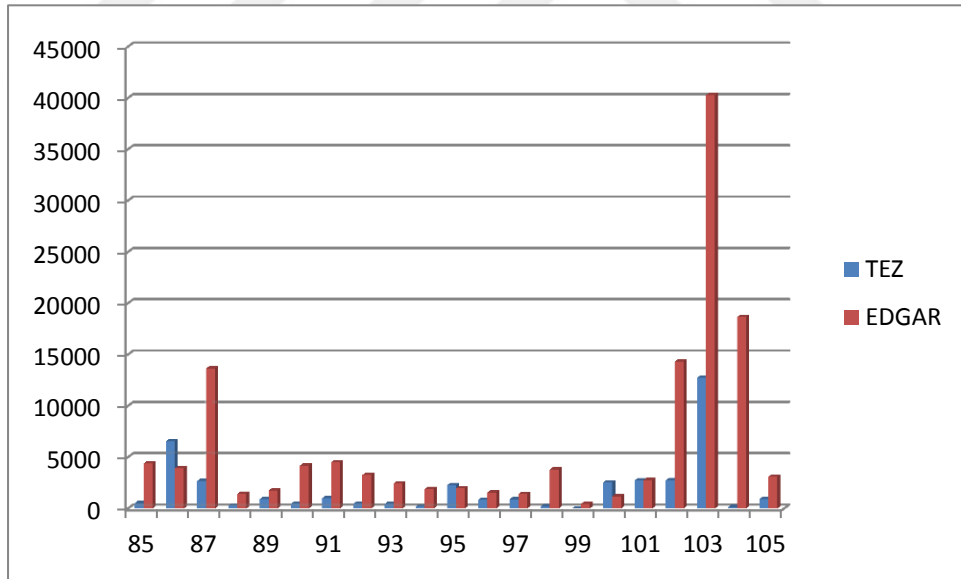
Şekil 7.85: Grid No 43-63 olan toplam NMVOC emisyonları.

43, 49, 52, 53, 57 ve 58 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri yüksek kaydedilmiştir.

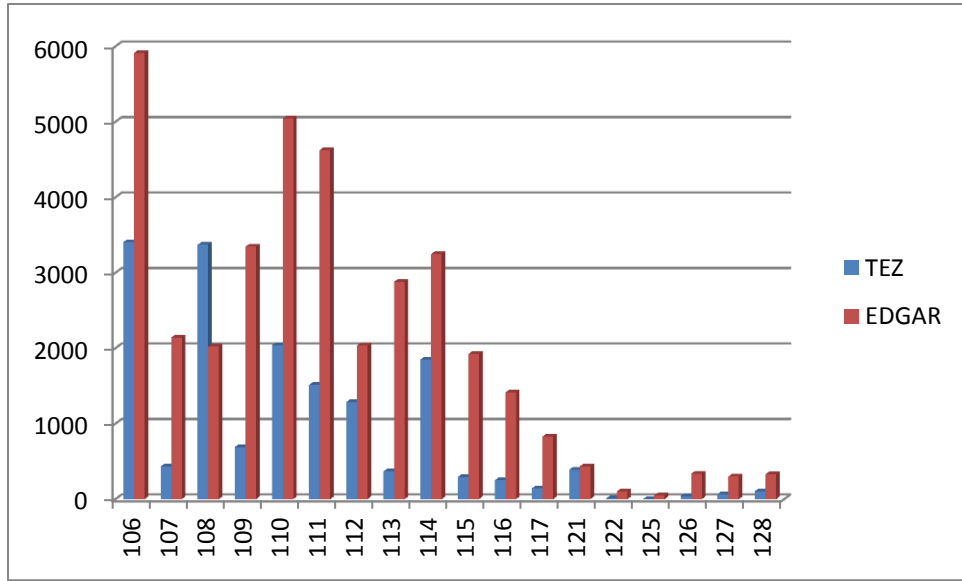
Şekil 7.86: Grid No 64-84 olan toplam NMVOC emisyonları.

Sadece 71 nolu griddede tez verileri, diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksek değerler almıştır.

Şekil 7.87: Grid No 85-105 olan toplam NMVOC emisyonları.

86, 95 ve 100 nolu gridlerde tez verileri; diğer gridlerde EDGAR verileri daha yüksek iken, 101 nolu griddede her iki grubun verileri birbirine çok yakın değerler almıştır.

Şekil 7.88: Grid No 106-128 olan toplam NMVOC emisyonları.

108 nolu grid dışında tüm gridlerde EDGAR verileri daha yüksek değerler taşımaktadır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

8.1 Sonuç

Çalışmanın sonucunda, CBS kullanımının, gerek verilerin, depolanması, gerek işlenmesi ve gerekse de güncellenmesi açısından üstün faydalar sağladığı görülmüştür. Bu sistem sayesinde, Türkiye'nin tamamında, kirletici emisyonların yoğun olduğu şehirler rahatlıkla değerlendirilebilecek hale gelmiştir.

Alınan sonuçlara göre SO_x'in yoğun olduğu şehirler; 200.000 ila 250.119 t/y arasında değer alan İstanbul , Kocaeli, Gebze ve İzmit; 100.000-200.000 t/y arasında değer alan Kırklareli Merkez, Çaycuma, Bartın, Karabük, Bursa Merkez, Mudanya, İnegöl, İznik, Gemlik, Yalova, Maraş, Elbistan dolayları, İzmir ,Merkez, Manisa, Akhisar dolayları, Isparta Aksu, Yenişarbademli, Sütçüler, Konya Derebucak, Beyşehir, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik ve Muğla Merkez, Aydın Karpuzlu, Nazilli; 50.000 ila 100.000 t/y emisyon değerine sahip Kütahya, Eskişehir dolayları ve Adana Karaisalı, Pozanti' dir.

NO_x'in en yoğun olduğu şehirler; 80.000 ila 104085 t/y arasında değer alan İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, 40.000 ila 80.000 t/y arasında değer alan şehirler; İzmir Merkez, Manisa Akhisar, 20.000 ila 40.000 t/y arasında değer alan şehirler ise Kırklareli Merkez, Çaycuma, Bartın, Karabük, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, Isparta Aksu, Yenişarbademli,Sütçüler, Konya Derebucak, Beyşehir, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik ve Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli' dir.

CO' in yoğun olduğu yerler, 100.000 ila 116.977 t/y arasında değer alan şehirler İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit; 50.000 ila 75.000 t/y arasında değer alan şehirler Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova ve İzmir Merkez, Manisa Akhisar nolu gridler olup; 75.000 ila 100.000 t/y arasında değer alan herhangi bir bölge bulunmamaktadır.

PM₁₀' un yoğun olduğu yerler, 20.000 ila 28963 t/y arasında değer alan şehirler;

İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit ve İzmir Merkez, Manisa Akhisar, 10.000 ila 20.000 t/y arasında değer alan şehirler Kırklareli Merkez, Çaycuma, Bartın, Karabük, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Adana, Karaisalı, Pozanti, Isparta Aksu, Yenişarbademli, Sütçüler, Konya Derebucak, Beyşehir, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik ve 22; 5000 ila 10.000 t/y arasında değer alan gridler ise Samsun ve dolayları, Ankara Etimesgut, Mamak, Çankaya, Beypazarı, Ayaş, Kızılcahamam, Bolu Gerede, Çankırı Çerkeş, Kütahya, Eskişehir, Kayseri Merkez ve dolayları ile Kahramanmaraş dolaylarıdır.

PM_{2,5}' un yoğun olduğu yerler, 4.000 ila 9.786 t/y arasında değer alan şehirler İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Ankara Etimesgut, Mamak, Çankaya, Beypazarı, Ayaş, Kızılcahamam, Bolu Gerede, Çankırı Çerkeş, Kayseri Merkez ve dolayları, İzmir Merkez, Manisa Akhisar; 2.000 ila 4.000 t/y arasında değer alan yerler 106, Samsun ve dolayları, Kütahya, Eskişehir, Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, Malatya, Yeşilyurt, Battalgazi, Yazıhan, Arguvan, Akçadağ, Hekimhan, Elazığ Merkez ve dolayları, Şanlıurfa Haliliye, Siverek, Isparta Aksu, Yenişarbademli, Sütçüler, Konya Derebucak, Beyşehir, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik, Adana, Karaisalı, Pozanti ve Kahramanmaraş dolayları; 1000 ila 2.000 arasında değer alan yerler Kırklareli Merkez, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ' ın bazı ilçeleri, Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Samsun, Çarşamba, Terme, Salıpazar, Ayvacık, Ordu, Ünye, Kumru, Çamaş, Çatalpınar, Fatsa, Giresun, Trabzon Merkez, Sürmene, Rize, Sakarya, Adapazarı, Serdivan, Karapürçek, Akyazı, Geyve, Sapanca, Pamukova, Ordu, Şehitler, Tortum, İspir, Ilıca, Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma, Sivas, Merkez, Kangal, Ulaş, Altınyayla, Yıldızeli, Ödemiş, Salihli, Alaşehir, Kula, Uşak Merkez, Konya, Kadınhanı, Sarayönü, Bingöl, Karakoçan, Dicle, Hani, Bitlis, Tatvan, Ahlat, Adilcevaz, Van, Gevaş, Muradiye, Erciş, Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli, Denizli, Burdur merkez ve dolayları, Isparta Merkez ve İskenderun, Hatay dolaylarıdır.

NMVOC' nin yoğun olduğu yerler, 10.000 ila 12.727 t/y arası değer alan şehirler İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit; 5.000 ila 10.000 t/y arası değer alan yerler Ankara Etimesgut, Mamak, Çankaya, Beypazarı, Ayaş, Kızılcahamam, Bolu Gerede, Çankırı

Çerkeş, İzmir Merkez, Manisa Akhisar ve Kayseri Merkez, ve dolayları; 2.500 ila 5.000 t/y arası değer alan şehirler Edirne, Uzunköprü, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'ın bazı ilçeleri, Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Çaycuma, Bartın, Karabük, Kastamonu Merkez, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Sakarya, Adapazarı, Serdivan, Karapürçek, Akyazı, Geyve, Sapanca, Pamukova, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk, Kütahya, Malatya, Yeşilyurt, Battalgazi, Yazıhan, Arguvan, Akçadağ, Hekimhan, Denizli, Adana, Karaisalı, Pozanti, Kahramanmaraş dolayları ve Muğla ve Antalya dolaylarıdır.

EMEP verilerine göre SOx' in yoğun olduğu yerler, 200.000 ila 425.731 t/y arasında emisyon değerlerine sahip yerler; İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, Kütahya, Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli ve Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, 100.000 ila 200.000 t/y arası değere sahip şehirler; Bigadiç ve Adana, Karaisalı, Pozanti, 50.000 ila 100.000 t/y arasında değer alan yerler;, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Kırşehir, Yozgat, Yerköy ve Eskişehir'dir.

EMEP verilerine göre NOx' in yoğun olduğu yerler, 40.000 ila 56.000 t/y arasında değer yerler Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli ve Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat; 10.000 ila 40.000 t/y arasında değer alan yerler Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova ve Sivas, Merkez, Kangal, Ulaş, Altınyayla, Yıldızeli; 2000 ila 10.000 t/y arasında değer alan yerler ise Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'ın bazı ilçeleri, Kocaeli, Kandıra, Sakarya, Ferizli, Kaynarca, Zonguldak Ereğli, Akçakoca, Çanakkale Çan, Biga, Balıkesir, Gönen, Bandırma ve Erdek dolayları, Sakarya, Adapazarı, Serdivan, Karapürçek, Akyazı, Geyve, Sapanca, Pamukova, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk, Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma, Kütahya, İzmir Merkez, Manisa Akhisar, Kayseri Merkez, ve dolayları, Malatya, Yeşilyurt, Battalgazi, Yazıhan, Arguvan, Akçadağ, Hekimhan, Isparta Aksu, Yenişarbademli, Sütçüler, Konya Derebucak, Beyşehir, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik, Adana, Ceyhan, İmamoğlu, Kozan, Yumurtalık, Osmaniye dolayları ve Kahramanmaraş dolaylarıdır.

EMEP verilerine göre CO' in yoğun olduğu yerler, 40.000 ila 127.750 t/y arasında değer alan şehirler Bolu, Düzce ve İskenderun, Hatay dolayları; 20.000 ila 40.000 t/y arasında değer alan şehirler Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ' ın bazı ilçeleri, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova ve Adana, Karaisalı, Pozanti; 4000 ila 20.000 t/y arasında değer alan şehirler ise, Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Çaycuma, Bartın, Karabük, Ankara Etimesgut, Mamak, Çankaya, Beypazarı, Ayaş, Kızılcahamam, Bolu Gerede, Çankırı Çerkeş, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk, Bigadiç, Kütahya, Eskişehir, Yozgat Sorgun, Boğalıyan, Akdağmağdeni, Sivas, Merkez, Kangal, Ulaş, Altınyayla, Yıldızeli, İzmir Merkez, Manisa Akhisar, Uşak Merkez, Dinar, Serinkan, Sandıklı, Şuhut, Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, Aydın Söke, Didim, Kuşadası, Koçarlı, Muğla Milas, Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazill, Adana, Ceyhan, İmamoğlu, Kozan, Yumurtalık, Osmaniye dolayları, Kahramanmaraş dolayları ve Batman, Siirt'dir.

EMEP verilerine göre PM₁₀' nin yoğun olduğu yerler 300.000 ila 303.119 t/y arasında değer yerler; İskenderun, Hatay dolayları, 200.000 ila 300.000 t/y arasında değer şehir Kütahya olup; 100.000 ila 200.000 t/y arasında değer alan herhangi bir bölge bulunmamaktadır.

EMEP verilerine göre PM_{2.5}' nin yoğun olduğu yerler 200.000 ila 203.794 t/y arasında değer şehirler; İskenderun, Hatay dolayları, 100.000 ila 200.000 t/y arasında yer alan şehir Kütahya olup; 50.000 ila 100.000 t/y arasında değer alan herhangi bir bölge bulunmamaktadır.

EMEP verilerine göre NMVOC' nin yoğun olduğu yerler, 50.000 ila 50.229 t/y arası değer alan şehirler Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova; 12.500 ila 25.000 t/y arası değer alan şehirler Edirne, Uzunköprü, Zonguldak Ereğli, Akçakoca, Sakarya, Adapazarı, Serdivan, Karapürçek, Akyazı, Geyve, Sapanca, Pamukova ve Bolu, Düzce olup, 25.000 ila 50.000 t/y arası değer alan bir bölge bulunmamaktadır.

EMEP verileriyle tez verilerinin karşılaştırılmasında anlamlı sonuçlara ulaşabilmek için büyük ölçüğe sahip olan, 1x1 dereceli haritalarla çalışılmış ve sonuç olarak, genel itibariyle yoğun bölgelerin her iki kaynakta da benzerlik gösterdiği, ancak, Muğla dolaylarında, EMEP verilerinin bir hayli yüksek olduğu ve EMEP

programında veri içermeyen koordinatların da bulunması sebebiyle bazı bölgelerde karşılaştırma yapabilmeyen mümkün olmadığı görülmüştür.

EDGAR verilerine göre SO_x' in yoğun olduğu yerler, 100.000 ila 142.284 t/y arasında emisyon değerlerine sahip şehirler; İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma, Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, Adana Ceyhan, İmamoğlu, Kozan, Yumurtalık ve Osaniye dolayları, 50.000 ila 100.000 t/y arası değere sahip şehirler; Bolu, Düzce, Eskişehir, İzmir Merkez, Manisa Akhisar ve Muğla Merkez, Aydın Nazilli, Karpuzlu, 25.000 ila 50.000 t/y arasında değer alan şehirler; Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Kocaeli, Kandıra, Sakarya, Ferizli, Kaynarca, Çaycuma, Bartın, Karabük, Samsun ve dolayları, Çanakkale, Çan, Biga, Balıkesir, Gönen, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk, Bigadiç, Kütahya, Eskişehir, Sivas, Merkez, Kangal, Ulaş, Altınyayla, Yıldızeli, Kayseri Merkez, ve dolayları ve Adana Karaisalı, Pozanti' dir.

EDGAR verilerine göre NO_x' in yoğun olduğu yerler, 30.000 ila 55700 t/y arasında emisyon değerine sahip şehirler İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, 20.000 ila 30.000 t/y arasında emisyon değeri alan şehirler Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma, 10.000 ila 20.000 t/y arasında yer alan şehirler Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Kocaeli, Kandıra, Sakarya, Ferizli, Kaynarca, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk, İzmir Merkez, Manisa Akhisar, Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli, Ereğli, Niğde, Adana, Karaisalı, Pozanti' dir.

EDGAR verilerine göre CO' in yoğun olduğu yerler, 100.000 ila 107980 t/y arasında emisyon değerine sahip şehirler Zonguldak Ereğli, Akçakoca, 25.000 ila 50.000 t/y arasında değer alan şehir Kastamonu dolayları.

EDGAR verilerine göre PM₁₀'nin yoğun olduğu yerler, 20.000 ila 39814 t/y arasında emisyon değerine sahip olan şehirler İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma, 10.000 ila 20.000 t/y arasında değer alan şehirler Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Zonguldak Ereğli, Akçakoca, Kastamonu, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk,

İzmir Merkez, Manisa Akhisar, Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli, Adana, Ceyhan, İmamoğlu, Kozan, Yumurtalık, Osmaniye dolayları, 5.000 ila 10.000 t/y arasında değer alan yerler Çaycuma, Bartın, Karabük, Sakarya, Adapazarı, Serdivan, Karapürçek, Akyazı, Geyve, Sapanca, Pamukova, Bolu, Düzce, Bigadiç, Kütahya, Eskişehir, Uşak Merkez, Dinar, Serinkan, Sandıklı, Şuhut, Ereğli, Niğde, Adana, Karaisalı, Pozanti' dir.

EDGAR verilerine göre PM_{2.5}' nin yoğun olduğu yerler, 20.000 ila 32.208 t/y arasında emisyon değerine sahip olan şehirler İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, 10.000 ila 20.000 t/y arasında değer alan şehirler Kastamonu, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk, Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma, 5.000 ila 10.000 t/y arasında yer alan yerler Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Bolu, Düzce, İzmir Merkez, Manisa Akhisar, Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat, Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli, Adana, Ceyhan, İmamoğlu, Kozan, Yumurtalık, Osmaniye dolaylarıdır.

EDGAR verilerine göre NMVOC' un yoğun olduğu yerler, 40.000 ila 40.283 t/y arasında yer alan şehirler İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit, 20.000 ila 40.000 t/y arasında değer alan şehirler İzmir Merkez, Manisa Akhisar, 10.000 ila 20.000 t/y arasında değer alan yerler Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı, Kocaeli, Kandıra, Sakarya, Ferizli, Kaynarca, Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova, Çankırı Merkez, Ankara Çubuk' dur.

8.2 Öneriler

Hava Kirliliği, çok sayıda parametreye bağlı bir oluşumdur. Değişkendir, takip edilmesi, gözlenmesi, değerlendirilmesi ve gerekli politikaların üretilmesini gerektirir.

Bu bağlamda, bu denli yoğun verilerin toplanması, işlenmesi, değerlendirilmesi ve en önemlisi her daim güncellenebilmesine imkan veren CBS sistemlerinin bir çok alanda olduğu gibi, hava kirliliğiyle mücadelede de önem arz ettiği, bu tezle bir kez daha desteklenmiştir.

KAYNAKLAR

- [1] **Müezzinoğlu, A.** (1987). Hava Kirliliğinin ve Kontrolünün Esasları, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayınları, Yayın No: 0908.87. DK.006.042, İzmir,
- [2] **Tom Cole-Hunter, Audrey de Nazelle, David Donaire- Gonzalez, Nadine Kubesch, Mark Nieuwenhuijsen,** (2018). Estimated effects of air pollution and space-time-activity on cardiopulmonary outcomes in healthy adults: A repeated measures study Environment International, Volume 111, February 2018, Pages 247-259
- [3] **Yankai Xia ve arkadaşları,** (2018). Maternal air pollution exposure and preterm birth in Wuxi, China: Effect modification by maternal age. Ecotoxicology and Env. Safety, Vol.157, 457-462
- [4] **Feifei Huang ve arkadaşları,** (2017). PM_{2.5} Maruziyeti ile Akciğer Kanseri Hastalığı ve Ölümleri Arasındaki İlişki, Oncotarget, Jun 27;8(26)
- [5] **Zhang H. ve arkadaşları,** (2009). Using GIS to investigate the spatial association between ambient air pollution and AECOPD hospitalizations in Jinan City, Respiratory Medicine, Vol.109
- [6] **María Montero Gema Fernández-Avilés,** (2017). Functional kriging prediction of Atmospheric particulate matter concentrations in Madrid, Spain: Is the new monitoring system masking potential public health problems? Journal of Cleaner Production, Vol.175
- [7] **Environmental Protection Agency.** (2014). (n.d.). AP 42, Fifth Edition. Compilation of Air Pollutant Emission Factors, Volume 1, Chapter 1.3. Fuel Oil Combustion. Date retrieved: 26.04.2014 address: <http://www.epa.gov/ttn/chief/ap42/ch01/final/c01s03.pdf>
- [8] **Environmental Protection Agency.** (2014). (n.d.). Sulphur dioxide. Date retrieved: 26.04.2014, address: <http://www.epa.gov/air/sulfurdioxide/>
- [9] **European Environmental Agency.** (2011). Technical Report on Revealing the costs of air pollution from industrial facilities in Europe. No15/2011. doi: 10.2800/84800. Luxembourg: Publications Office of the European Union,

- [10] **Environmental Protection Agency.** (2014). (n.d). Nitrous oxide emissions date retrieved: 26.04.2014, address: <http://www.epa.gov/climatechange/ghgemissions/gases/n2o.html>
- [11] **Environmental Protection Agency.** (2012). (n.d.). Control and Pollution Prevention Options for Ammonia Emissions. Date retrieved: 18.04.2012, address: <http://www.epa.gov/ttn/catc/dir1/ammonia.pdf>
- [12] **Anonim,** http://www.marcev.com/c-hava_kirletici_emisyonlar-6.htm
- [13] **Anonim,** http://www.marcev.com/c-hava_kirletici_emisyonlar
- [14] **Arslanoğlu, M. ve Özçelik, M.** (2005). Sayısal Arazi Yükseklik Verilerinin İyileştirilmesi. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara,
- [15] **Başel, E.D.K., Çakın, K. ve Satman, A.** (2008). Türkiye'nin Yeraltı Sıcaklık Haritası Ve Tahmini Isı İçeriği. VII. Ulusal Temiz Enerji Sempozyumu, 10, İstanbul.
- [16] **İnal, C. ve Yiğit, C.Ö.** (2003). Jeodezik Uygulamalarda Kriging Enterpolasyon Yönteminin Kullanılabilirliği. Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Jeodezik Ağlar Çalıştayı, 177-185 Konya,
- [17] **Şen, A.** (2007). Elektrik Alan Şiddetlerinin Ölçümü ve Coğrafi Bilgi Sistemi Ortamında Yapay Sinir Ağları İle Analizi. Yüksek Lisans Tezi,
- [18] **Ormsby T., Napoleon E.J., Burke R., Groessl C., Bowden L.** (2010). Getting to Know ArcGIS Desktop. 2nd edition. ESRI Press;
- [19] **Sensoy, S., Ulupınar, Y., Demircan, M., Balta, İ., Taştekin, T. ve Alan, İ.** (2007). Klimatolojik Uygulamalarda ArcGIS Kullanımı. 12.ESRI kullanıcıları Grubu Toplantısı, s. 1-11, Ankara.,
- [20] **Shengjun Zhong Legang Zhou Zhufang Wang.** (2011). Software for Environmental Impact Assessment of Air Pollution Dispersion Based on ArcGIS,Procedia Env.Sciences, 10, p.2792-2797
- [21] **Douglas P., E.T. Hayes, W.B. Williams, S.F. Tyrrel, R.P. Kinnersley, Walsh K., O'Driscolle P.J., S.J.T. Pollard, G.H. Drew,** (2017). Use of Dispersion Modelling for Environmental Impact Assessment of Biological Air Pollution from Composting: Progress, Problems and Prospects, Waste Management, Vol.70,22-29
- [22] **Alyuz U.** (2012). Compilation of an Industrial Emission Inventory for Turkey, MSc Thesis, ITU, Istanbul Turkey,
- [23] **Environmental Protection Agency.** (2014). (n.d). Carbon dioxide

emissions. Date retrieved: 26.04.2014, address:
<http://www.epa.gov/climatechange/ghgemissions/gases/co2.html>

- [24] **Environmental Protection Agency.** (1991). (n.d). Methane Emissions. Date retrieved: 26.04.2014, address:
<http://www.epa.gov/climatechange/ghgemissions/gases/ch4.html>
- [25] **Manfred M. Fischer, Peter Nijkamp,** (1992). Geographic information systems and spatial analysis, *The Annals of Reg. Sci.* Vol.26, p.3-17
- [26] **Aronoff.S .** (1989). *Geographic Information Systems: A Management Perspective*, WDL, Ottawa, 4(4), p.58,
- [27] **Michael,F. Goodchild.** (1992). *Geographical Information Science, Int. J.Geographical Information Ssystems*, Vol. 6; No.1,31-45
- [28] **Konstantinos M., Ünal A. Ve ark.** (2012). Compilation of a GIS based high spatially and temporally resolved emission inventory for the greater Istanbul area, *Atm.Pol.Res.*,Vol.3, Issue 1, Jan., 112-125
- [29] **Moragues, A., Alcaide, T.** (1996). The use of geographic information system to assess the effect of traffic pollution. *The Science of the Total Environment* 189–190, 311–320.,
- [30] **Lin M.D., Lin Y.C.** (2002). The application of GIS to air quality analysis in Taichung City, Taiwan, ROC. *Environmental Modeling and Software* 17, 11–19.,
- [31] **Elbir Tolga,** (2004). A GIS based decision support system for estimation, Visualization analysis of air pollution for large Turkish cities, *Atm. Env.*,Vol.38, Issue 27, September, 4509-4517
- [32] **Mohit Dalvi, Gufran Beig, Uday Patil, Akshara Kaginalkar, C.Sharma, A.P Mitra,** (2005). A GIS based methodology for griddind of large-scale emission inventories: Application to carbon-monoxide emissions over Indian region, *Atm.Env.*,Vol.40,Issue 16,May,2995
- [33] **Claudia Kemper Pacheco, Silvano Fares, Paolo Ciccioli,** (2014). A highly Spatially resolved GIS-based model to assess the isoprenoid emissions from key Italian ecosystems, *Atm.Env.*Vol.96,Oct,50-60
- [34] **Liang Zhai, Shuang Li, Bin Zou, Huiyong Sang, Xin Fang, Shan Xu,** (2018). An improved geographically weighted regression model for PM_{2.5} concentration estimation in large areas, *Atm.Env.* Vol.181
- [35] **Ond_rej Sanka, Lisa Melymuk, Pavel_Cupr, Alice Dvorsk_, Jana Kl,** Dispersion modeling of selected PAHs in urban air: A new approach combining dispersion model with GIS and passive air sampling RECETOX Research Centre for Toxic Compounds in the Environment, Masaryk University, Kamenice 5/753, 625 00

EKLER

EK A: Gridlere Tekabül Eden Koordinat, Şehir/İlçe, Emisyon Değerleri Listeleri

Şekil A.1 : Grid numaralarının Türkiye üzerinde gösterimi

Çizelge A1: 1x1 Dereceli Grid Hücrelerinin Minimum ve Maksimum Enlem ve Boylam Derecelerinin Listesi.

Grid No	Boylam	Enlem	Grid Hücresi İçinde Kalan Şehir ve/veya İlçeler
1	27(35,45,55)	36(65,75)	Muğla, Marmaris, Datça
2	27,65-28,55	36(55,65,75)	Muğla Marmaris, Dalaman
3	28,65-29,55	36,75-35,85	Muğla ve Antalya dolayları
4	29,65-30,55	36,75-35,85	Antalya- Merkez
5	30,65-31,55	36,75-35,85	Antalya, Serik, Manavgat, Alanya
6	31,65-32,55	36,75-35,85	Mersin Gazipaşa, Anamur, Ermenek
7	32,65-33,55	36,75-35,85	Mersin, Tekeli, Mut, Silifke, Gülnar
8	33,65-34,55	36,75-35,85	Mersin Merkez, Narlıkuyu, Tepegöz, Tarsus
9	34,65-35,55	36,75-35,85	Adana Merkez, Ceyhan, Seyhan
10	35,65-36,55	36,75-35,85	İskenderun, Hatay dolayları
11	36,65-37,55	36,75-35,85	Kilis, Gaziantep
12	37,65-38,55	36,75-35,85	Şanlıurfa Konak, Suruç
13	38,65-39,55	36,75-35,85	Harran, Ceylanpınar, Akçakale
14	39,65-40,55	36,75-35,85	Ceylanpınar' ın bazı köyleri
21	29,65-27,55	37,75-36,85	Aydın Söke, Didim, Kuşadası, Koçarlı, Muğla Milas
22	27,65-28,55	37,75-36,85	Muğla Merkez, Aydın, Karpuzlu, Nazilli
23	28,65-29,55	37,75-36,85	Denizli
24	29,65-30,55	37,75-36,85	Burdur merkez ve dolayları, Isparta Merkez
25	30,65-31,55	37,75-36,85	Isparta Aksu, Yenişarbademli, Sütçüler, Konya Derebucak, Beyşehir, Antalya Kepez, Muratpaşa, Serik
26	31,65-32,55	37,75-36,85	Antalya Gündoğmuş, Konya Seydişehir, Akören, Bozkır ve dolayları
27	32,65-33,55	37,75-36,85	Karaman
28	33,65-34,55	37,75-36,85	Ereğli, Niğde
29	34,65-35,55	37,75-36,85	Adana, Karaisalı, Pozanti
30	35,65-36,55	37,75-36,85	Adana, Ceyhan, İmamoğlu, Kozan, Yumurtalık, Osmaniye dolayları
31	36,65-37,55	37,75-36,85	Kahramanmaraş dolayları
32	37,65-38,55	37,75-36,85	Adıyaman, Şanlıurfa
33	38,65-39,55	37,75-36,85	Şanlıurfa Siverek
34	39,65-40,55	37,75-36,85	Mardin, Diyarbakır
35	40,65-41,55	37,75-36,85	Batman, Siirt
36	41,65-42,55	37,75-36,85	Şırnak
37	42,65-43,55	37,75-36,85	Hakkari
38	43,65-44,55	37,75-36,85	Çukurca
39	44,65-45,55	37,75-36,85	Şemdinli
40	25,65-26,55	38,75-37,85	İzmir, Urla Çeşme ve dolayları

41	26,65-27,55	38,75-37,85	İzmir Merkez, Mnisa Akhisar
42	27,65-28,55	38,75-37,85	Ödemiş, Salihli, Alaşehir, Kula
43	28,65-29,55	38,75-37,85	Uşak Merkez
44	29,65-30,55	38,75-37,85	Dinar, Serinkan, Sandıklı, Şuhut
45	30,65-31,55	38,75-37,85	Şarkikaraağaç, Bolvadin, Akşehir, Ilgın, Yunak, Emirdağ
46	31,65-32,55	38,75-37,85	Konya, Kadınhanı, Sarayönü
47	32,65-33,55	38,75-37,85	Aksaray Eski, Konya Altınekin, Cihanbeyli
48	33,65-34,55	38,75-37,85	Niğde, Aksaray, Nevşehir
49	34,65-35,55	38,75-37,85	Kayseri Merkez, ve dolayları
50	35,65-36,55	38,75-37,85	K.Maraş Göksun, Kayseri Tomarza, Adana Tufanbeyli, Saimbeyli
51	36,65-37,55	38,75-37,85	Maraş Elbistan, Afşin, Ekinözü, Onikişubat
52	37,65-38,55	38,75-37,85	Malatya, Yeşilyurt, Battalgazi, Yazıhan, Arguvan, Akçadağ, Hekimhan
53	38,65-39,55	38,75-37,85	Elazığ Merkez ve dolayları, Şanlıurfa Haliliye, Siverek
54	39,65-40,55	38,75-37,85	Bingöl, Karakoçan, Dicle, Hani
55	40,65-41,55	38,75-37,85	Diyarbakır, Silvan, Kozluk, Kulp, Muş Merkez
56	41,65-42,55	38,75-37,85	Bitlis, Tatvan, Ahlat, Adilcevaz
57	42,65-43,55	38,75-37,85	Van, Gevaş, Muradiye, Erciş
58	43,65-44,55	38,75-37,85	Saray
60	25,65-26,55	39,75-38,85	Balıkesir, Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Dikili
61	26,65-27,55	39,75-38,85	Balıkesir Merkez, Edremit, Manisa, Soma
62	27,65-28,55	39,75-38,85	Bigadiç
63	28,65-29,55	39,75-38,85	Kütahya
64	29,65-30,55	39,75-38,85	Kütahya, Eskişehir
65	30,65-31,55	39,75-38,85	Sivrihisar, Çifteler, Mihalıscık
66	31,65-32,55	39,75-38,85	Ankara, Polatlı, Haymana, Yenimahalle, Gölbaşı
67	32,65-33,55	39,75-38,85	Ankara'nın bazı ilçeleri ve Kırıkkale Merkez
68	33,65-34,55	39,75-38,85	Kırşehir, Yozgat, Yerköy
69	34,65-35,55	39,75-38,85	Yozgat Sorgun, Boğalın, Akdağmağdeni
70	35,65-36,55	39,75-38,85	Şarkışla, Kale, Sivas
71	36,65-37,55	39,75-38,85	Sivas, Merkez, Kangal, Ulaş, Altınyayla, Yıldızeli
72	37,65-38,55	39,75-38,85	Divriği, Arapgir, Refahiye
73	38,65-39,55	39,75-38,85	Tunceli, Erzincan
74	39,65-40,55	39,75-38,85	Çayırli, Tercan
75	40,65-41,55	39,75-38,85	Erzurum, Hınıs, Varto
76	41,65-42,55	39,75-38,85	Muş Bulanık, Ağrı Eleşkirt

77	42,65-43,55	39,75-38,85	Erciş, Ağrı Karaköse, Çaldıran
78	43,65-44,55	39,75-38,85	İğdır
79	44,65-45,55	39,75-38,85	Yerleşim yerine tekabül etmiyor.
80	25,65-26,55	40,75-39,85	Çanakkale, Eceabat, Lapseki, Gelibolu, Saroz, Bayramiç, Ezine, Gökçeada, Bozcaada, Edirne Enez
81	26,65-27,55	40,75-39,85	Çanakkale Çan, Biga, Balıkesir, Gönen, Bandırma, Erdek dolayları
82	27,65-28,55	40,75-39,85	Balıkesir, Bandırma, Erdek, Susurluk, Bursa, Karacabey, MustafaKemalPaşa
83	28,65-29,55	40,75-39,85	Bursa, Merkez, Mudanya, İznik, İnegöl, Gemlik, Yalova
84	29,65-30,55	40,75-39,85	Sakarya, Adapazarı, Serdivan, Karapürçek, Akyazı, Geyve, Sapanca, Pamukova
85	30,65-31,55	40,75-39,85	Bolu, Düzce
86	31,65-32,55	40,75-39,85	Ankara Etimesgut, Mamak, Çankaya, Beypazarı, Ayaş, Kızılcahamam, Bolu Gerede, Çankırı Çerkeş
87	32,65-33,55	40,75-39,85	Çankırı Merkez, Ankara Çubuk
88	33,65-34,55	40,75-39,85	Çorum Uğurludağ, Sungurlu, İskilip, Bayat, Çankırı Kızılırmak, Kırıkkale Delice
89	34,65-35,55	40,75-39,85	Çorum Merkez, Alaca, Ortaköy, Mecitözü, Yozgat Çekerek, Aydıncık
90	35,65-36,55	40,75-39,85	Tokat Merkez, Turhal, Pazar, Artova, Amasya, Taşova, Suluova
91	36,65-37,55	40,75-39,85	Ordu
92	37,65-38,55	40,75-39,85	Aksu, Şebinkarahisar, Çamoluk, Suşehri
93	38,65-39,55	40,75-39,85	Gümüşhane
94	39,65-40,55	40,75-39,85	Bayburt
95	40,65-41,55	40,75-39,85	Şehitler, Tortum, İspir, Ilıca
96	41,65-42,55	40,75-39,85	Erzurum Horasan, Kars Sarıkamış
97	42,65-43,55	40,75-39,85	Kars
98	43,65-44,55	40,75-39,85	İğdır Merkez, Karakoyunlu
99	44,65-45,55	40,75-39,85	İğdır Aralık
100	25,65-26,55	41,75-40,85	Edirne, Uzunköprü
101	26,65-27,55	41,75-40,85	Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ' ın bazı ilçeleri
102	27,65-28,55	41,75-40,85	Tekirdağ, Çorlu, Saray, Çerkezköy, Kırklareli Vize, İstanbul Silivri, Çatalca, Büyükçekmece'nin bir kısmı
103	28,65-29,55	41,75-40,85	İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmit
104	29,65-30,55	41,75-40,85	Kocaeli, Kandıra, Sakarya, Ferizli, Kaynarca
105	30,65-31,55	41,75-40,85	Zonguldak Ereğli, Akçakoca
106	31,65-32,55	41,75-40,85	Çaycuma, Bartın, Karabük
107	32,65-33,55	41,75-40,85	Kastamonu
108	33,65-34,55	41,75-40,85	Kastamonu Merkez

109	34,65-35,55	41,75-40,85	Sinop, Samsun' un bazı ilçeleri, Amasya'nın bazı ilçeleri
110	35,65-36,55	41,75-40,85	Samsun ve dolayları
111	36,65-37,55	41,75-40,85	Samsun, Çarşamba, Terme, Salıpazar, Ayvacık, Ordu, Ünye, Kumru, Çamaş, Çatalpınar, Fatsa
112	37,65-38,55	41,75-40,85	Giresun
113	38,65-39,55	41,75-40,85	Trabzon Vakfikebir, Akçaabat
114	39,65-40,55	41,75-40,85	Trabzon Merkez, Sürmene, Rize
115	40,65-41,55	41,75-40,85	Rize, Artvin
116	41,65-42,55	41,75-40,85	Ardahan
117	42,65-43,55	41,75-40,85	Çıldır, Doğruyol
118	43,65-43,75	40,95-40,85	Yerleşim yerine tekabül etmemektedir.
120	26(35,45,55)	41,95-41,85	Yerleşim yerine tekabül etmemektedir
121	26,65-27,55	42,15-41,85	Kırklareli Merkez
122	27,65-28,05	41,95-41,85	Kırklareli Demirköy
125	32,45-32,55	41,85	Bartın, Kurucaşile
126	32,65-33,55	42,05-41,85	Kastamonu Cide, İnebolu
127	33,65-34,55	41,95-41,85	Kastamonu ve Sinop' un bazı ilçeleri
128	34,65-35,25	42,05-41,85	Sinop Merkez ve bazı ilçeler

Listede boş kalan satırlar, o koordinatların yerleşim yerine tekabül etmediği anlamındadır.

Çizelge A2: Tez Verilerine Göre 1x1 Dereceli Grid Hücrelerine Tekabül Eden Kirlenici Emisyonlarının Listesi (t/y)

Grid	SOx			NOx			CO		
	No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi
1	36,2057	0	36,2057	47,9981	0	47,9981	163,045	0	163,045
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	687,907	1560,46	2248,37	45,1182	571,194	616,313	3137,58	839,238	3976,82
4	453,088	0	453,088	52,7979	0	52,7979	2115,41	0	2115,41
5	431,365	0	431,365	49,918	0	49,918	1961,77	0	1961,77
6	689,976	0	689,976	81,5968	0	81,5968	3142,81	0	3142,81
7	273,094	0	273,094	47,0381	0	47,0381	1718,25	0	1718,25
8	741,699	0	741,699	86,3966	0	86,3966	3372,74	0	3372,74
9	530,671	0	530,671	61,4376	0	61,4376	2414,33	0	2414,33
10	419,986	47150,2	47570,2	48,9581	15851,8	15900,8	1912,65	10237,5	12150,2
11	1516,5	0	1516,5	188,153	0	188,153	7372,58	0	7372,58
12	313,438	0	313,438	37,4385	0	37,4385	1428,74	0	1428,74
13	223,441	0	223,441	26,8789	0	26,8789	1019,33	0	1019,33
21	1197,89	241,973	1439,86	151,674	633,055	784,729	5459,93	979,138	6439,07
22	1770,97	116656	118427	219,831	29381,6	29601,4	8064,48	20471,6	28536,1
23	1989,24	1560,46	3549,71	266,869	571,194	838,064	8804,46	839,238	9643,69
24	2494,05	0	2494,05	290,868	0	290,868	12709,2	0	12709,2
25	2479,57	116898	119378	304,308	30014,6	30318,9	2873,15	21450,7	24323,9
26	325,851	241,973	567,824	66,2374	633,055	699,293	1499,81	979,138	2478,95
27	512,051	7,17475	519,226	106,556	1416,54	1523,1	2354,75	74,7547	2429,51
28	331,023	0	331,023	69,1173	0	69,1173	1521,76	0	1521,76
29	4929,14	58335,2	63264,3	582,697	16107,3	16690	22511,8	11507,2	34018,9
30	1575,46	0	1575,46	182,393	0	182,393	7098,75	0	7098,75
31	6551,15	3898,62	10449,8	787,169	1158,83	1945,99	29830	1278,11	31108,1
32	1344,78	0	1344,78	163,194	0	163,194	6129,88	0	6129,88
33	1359,26	11665,6	13024,9	163,434	2938,16	3101,59	6189,46	2047,16	8236,62
34	989,966	0	989,966	119,035	0	119,035	4509,88	0	4509,88
35	1535,12	2332,92	3868,04	189,113	587,631	776,744	6993,19	409,432	7402,62
36	766,525	11665,6	12432,1	94,0763	587,631	681,708	3488,76	2047,16	5535,91
37	12,4134	0	12,4134	1,91992	0	1,91992	57,484	0	57,484
38	567,912	2332,92	2900,83	71,0372	587,631	658,669	2589,91	409,432	2999,35
39	64,1357	0	64,1357	7,6797	0	7,6797	293,691	0	293,691
40	143,788	0	143,788	17,2793	0	17,2793	658,453	0	658,453
41	8786,59	165370	174157	1111,64	44388	45499,7	40048,6	33417,1	73465,7
42	2006,83	0	2006,83	189,113	0	189,113	8156,45	0	8156,45
43	2917,14	4665,84	7582,98	459,822	1175,26	1635,08	13297,6	818,864	14116,5
44	1328,23	11665,6	12993,8	260,15	2938,16	3198,31	6050,45	2047,16	8097,61
45	876,177	0	876,177	134,395	0	134,395	4005,07	188,475	4193,54
46	2971,97	2332,92	5304,89	617,256	587,631	1204,89	13688,5	409,432	14097,9
47	224,475	0	224,475	42,2383	0	42,2383	1028,44	0	1028,44

Grid No	SOx			NOx			CO		
	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam
48	874,108	0	874,108	125,755	0	125,755	3998,79	0	3998,79
49	8814,53	14251	23065,5	1265,23	4158,85	5424,08	40190,7	3494,61	43685,3
50	641,357	0	641,357	83,5167	0	83,5167	2922,28	0	2922,28
51	2780,59	116656	119437	324,467	29381,6	29706	12655,9	20471,6	33127,5
52	4307,44	0	4307,44	530,859	0	530,859	19621,9	0	19621,9
53	3854,35	0	3854,35	472,301	0	472,301	17555,6	0	17555,6
54	3204,72	243,907	3448,62	386,865	2049,6	2436,47	14584,2	1024,45	15608,7
55	1719,25	0	1719,25	208,312	0	208,312	7829,32	0	7829,32
56	1764,77	0	1764,77	216,951	0	216,951	7521	0	7521
57	2898,52	11665,6	14564,1	359,986	2938,16	3298,14	13207,7	2047,16	15254,9
58	953,76	0	953,76	119,035	0	119,035	4344,74	0	4344,74
59	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60	176,89	0	176,89	23,999	0	23,999	802,685	0	802,685
61	1904,42	46662,4	48566,8	245,75	11752,6	11998,4	8692,62	8188,63	16881,3
62	1272,37	1,93406	1274,3	161,274	1416,54	1577,81	5800,66	45,3136	5845,97
63	687,907	1562,4	2250,31	94,0763	1987,74	2081,82	3359,15	884,552	4243,71
64	3805,73	49004,4	52810,1	599,976	15173,4	15773,4	17412,4	8718,13	26130,6
65	503,776	0	503,776	82,5567	0	82,5567	2307,72	0	2307,72
66	726,182	0	726,182	150,714	0	150,714	3340,34	0	3340,34
67	1284,78	0	1284,78	192,952	0	192,952	5869,64	856,703	6726,34
68	888,59	0	888,59	126,715	0	126,715	4057,32	0	4057,32
69	1257,89	0	1257,89	177,593	0	177,593	5744,22	0	5744,22
70	809,972	0	809,972	115,608	0	115,608	3700,92	0	3700,92
71	2180,61	23573,1	25753,7	309,108	6509,37	6818,48	9956,23	5073,46	15029,7
72	215,165	0	215,165	27,8389	0	27,8389	982,453	0	982,453
73	1042,72	0	1042,72	127,675	0	127,675	4754,45	0	4754,45
74	818,248	0	818,248	101,756	0	101,756	3723,92	0	3723,92
75	268,956	0	268,956	32,6387	0	32,6387	1220,75	0	1220,75
76	1055,14	0	1055,14	128,635	0	128,635	4804,62	0	4804,62
77	1902,35	0	1902,35	234,231	0	234,231	6185,28	0	6185,28
78	1046,86	0	1046,86	128,635	0	128,635	4772,22	0	4772,22
79	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80	975,484	46662,4	47637,8	203,07	11752,6	11955,7	3977,89	8188,63	12166,5
81	1484,43	247,214	1731,65	301,908	633,055	934,963	2770,73	1008,58	3779,31
82	1419,03	7,17475	1426,21	203,858	1416,54	1620,4	6480,01	74,7547	6554,77
83	6977,93	120807	127785	1193,63	31173,4	32367	31917,2	21808,6	53725,8
84	1449,26	37047,9	38497,2	251,702	12068,3	12320	6638,88	9013,74	15652,6
85	822,386	23331,1	24153,5	143,62	5876,31	6019,93	3765,72	4094,32	7860,04
86	10800,7	7,17475	10807,8	2231,91	1416,54	3648,45	49478	74,7547	49552,8
87	620,668	1565,7	2186,37	82,1727	571,194	653,367	2848,94	868,679	3717,62
88	468,118	0	468,118	59,364	0	59,364	2078,83	0	2078,83
89	1544,43	2332,92	3877,35	197,243	587,631	784,875	6935,7	409,432	7345,14
90	774,801	0	774,801	96,8026	0	96,8026	3531,61	0	3531,61

Grid No	SOx			NOx			CO		
	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam
91	1718,67	0	1718,67	184,409	0	184,409	7291,06	0	7291,06
92	783,077	0	783,077	85,4366	0	85,4366	3565,05	0	3565,05
93	751,505	0	751,505	88,3165	0	88,3165	5076,36	0	5076,36
94	348,609	0	348,609	40,9712	0	40,9712	1587,6	0	1587,6
95	3029,9	0	3029,9	368,625	0	368,625	13800,3	0	13800,3
96	1451,33	0	1451,33	175,673	0	175,673	6575,12	0	6575,12
97	687,907	0	687,907	83,5167	0	83,5167	3132,35	0	3132,35
98	366,194	0	366,194	44,1582	0	44,1582	1607,46	0	1607,46
99	23,7923	0	23,7923	2,87989	0	2,87989	109,742	0	109,742
100	655,84	1560,46	2216,3	86,6654	571,194	657,86	2993,35	853,559	3846,91
101	2556,12	241,973	2798,09	334,067	633,055	967,122	11634,8	979,138	12613,9
102	2286,13	24309,5	26595,6	409,904	8408,54	8818,44	10457,9	8446,94	18904,8
103	14268,1	235851	250119	5755,93	98329,1	104085	71219,5	45757,9	116977
104	242,061	0	242,061	42,2383	0	42,2383	1111,01	0	1111,01
105	1086,24	241,973	1328,21	163,635	633,055	796,69	4961,39	979,138	5940,53
106	1915,88	118217	120133	736,291	29952,8	30689,1	8733,87	21310,8	30044,7
107	303,093	241,973	545,066	48,9581	633,055	682,013	1379,1	979,138	2358,24
108	1254,86	1560,46	2815,32	159,277	571,194	730,471	5721,22	839,238	6560,46
109	1191,68	0	1191,68	151,674	0	151,674	5164,15	0	5164,15
110	3108,51	243,907	3352,42	394,544	2049,6	2444,15	14172,4	5118,77	19291,2
111	2283,03	5,24069	2288,27	279,445	0	279,445	9211,55	29,4411	9240,99
112	828,241	5,24069	833,481	223,671	0	223,671	5794,39	29,4411	5823,83
113	736,992	0	736,992	86,387	0	86,387	3353,73	0	3353,73
114	3155,41	0	3155,41	371,409	0	371,409	14366,4	0	14366,4
115	520,275	0	520,275	61,236	0	61,236	2369,2	0	2369,2
116	427,796	0	427,796	50,542	0	50,542	1948,36	0	1948,36
117	244,916	0	244,916	29,7588	0	29,7588	1116,82	0	1116,82
118	0	0	0	0	0	0	0	0	0
120	0	0	0	0	0	0	0	0	0
121	382,745	116656	117039	47,9981	29381,6	29429,6	1740,2	20471,6	22211,8
122	19,6545	0	19,6545	2,87989	0	2,87989	87,7937	0	87,7937
125	7,09631	0	7,09631	0,90236	0	0,90236	32,3374	0	32,3374
126	73,1768	0	73,1768	9,28283	0	9,28283	333,407	0	333,407
127	92,0244	0	92,0244	11,5099	0	11,5099	517,335	0	517,335
128	178,866	0	178,866	22,6935	0	22,6935	815,332	0	815,332

Grid	PM10			PM2,5			NMVOC		
	No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi
1	19,4943	0	19,4943	18,485	0	18,485	20,6883	0	20,6883
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	372,443	246,961	619,404	365,592	61,627	427,219	404,456	2142,01	2546,47
4	245,217	0	245,217	241,332	0	241,332	266,879	0	266,879
5	232,905	0	232,905	229,008	0	229,008	252,397	0	252,397
6	372,443	0	372,443	367,646	0	367,646	404,456	0	404,456
7	205,203	0	205,203	200,254	0	200,254	222,399	0	222,399
8	401,171	0	401,171	394,346	0	394,346	434,454	0	434,454
9	287,284	0	287,284	282,409	0	282,409	311,359	0	311,359
10	1006,52	3741,82	4748,34	991,001	304,09	1295,09	366,183	327,403	693,586
11	875,19	0	875,19	861,606	0	861,606	950,627	0	950,627
12	169,292	0	169,292	166,365	0	166,365	184,126	0	184,126
13	121,07	0	121,07	119,125	0	119,125	131,371	0	131,371
21	648,441	0,05493	648,495	637,732	0,0068	637,739	703,402	253,518	956,92
22	958,297	9350,43	10308,7	942,734	759,71	1702,45	1039,59	184,712	1224,3
23	1076,29	1139,03	2215,32	1056,72	217,82	1274,55	1147,17	2142,01	3289,18
24	1349,21	892,067	2241,28	1325,78	156,2	1481,98	1463,7	983,235	2446,93
25	1341	10242,6	11583,6	1317,57	915,91	2233,48	1454,39	438,23	1892,62
26	175,448	0,05493	175,503	173,553	0,0068	173,56	194,47	253,518	447,988
27	278,05	0,83615	278,886	273,167	0,095	273,262	302,049	1157,4	1459,45
28	179,552	0	179,552	176,634	0	176,634	196,539	0	196,539
29	2664,56	7352,25	10016,8	2620,76	848,54	3469,3	2897,39	266,522	3163,92
30	690,507	0	690,507	674,702	0	674,702	747,882	0	747,882
31	3546,93	2218,15	5765,07	3483,39	389,21	3872,61	3845,95	177,86	4023,81
32	728,47	0	728,47	716,807	0	716,807	789,258	0	789,258
33	735,652	1827,11	2562,76	722,968	232,17	955,134	797,534	18,4712	816,005
34	535,579	892,067	1427,65	526,822	156,2	683,017	581,341	0	581,341
35	832,097	1079,06	1911,15	816,42	171,39	987,809	902,009	3,694	905,703
36	413,483	935,043	1348,53	406,67	75,971	482,641	449,97	18,4712	468,441
37	7,18209	0	7,18209	6,16166	0	6,16166	7,2409	0	7,2409
38	306,778	186,988	493,766	302,948	15,194	318,142	334,116	3,694	337,81
39	34,8845	0	34,8845	33,8891	0	33,8891	38,2733	0	38,2733
40	76,951	0	76,951	75,9938	0	75,9938	84,822	0	84,822
41	4757,62	16014,7	20772,3	4674,65	1593,9	6268,57	5161,73	1186,3	6348,03
42	1086,55	0	1086,55	1066,99	0	1066,99	1175,09	491,617	1666,71
43	1581,09	373,976	1955,06	1551,71	30,388	1582,1	1715,06	499,005	2214,06
44	717,183	935,043	1652,23	705,51	75,971	781,481	779,948	18,4712	798,42
45	475,044	0	475,044	466,232	0	466,232	516,173	491,617	1007,79
46	1615,97	186,988	1802,96	1589,71	15,194	1604,9	1755,4	3,694	1759,1
47	122,096	0	122,096	120,152	0	120,152	132,405	0	132,405

Grid		PM10			PM2,5			NMVOC		
No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	
48	472,992	892,067	1365,06	466,232	156,2	622,427	514,104	0	514,104	
49	4774,04	1122,2	5896,25	4688	91,173	4779,17	5176,21	624,014	5800,22	
50	345,767	0	345,767	341,972	0	341,972	366,183	0	366,183	
51	1503,11	0	1503,11	1477,77	759,71	2237,48	1631,27	184,712	1815,98	
52	2331,1	892,067	3223,17	2291,11	156,2	2447,31	2530,18	491,617	3021,79	
53	2082,81	0	2082,81	2051,83	0	2051,83	2262,26	0	2262,26	
54	1731,91	892,899	2624,81	1704,73	156,3	1861,02	1880,57	253,518	2134,08	
55	930,594	0	930,594	916,034	0	916,034	1009,59	0	1009,59	
56	956,245	2676,2	3632,45	939,653	468,59	1408,24	1037,52	0	1037,52	
57	1568,77	935,043	2503,82	1542,47	75,971	1618,44	1702,65	18,4712	1721,12	
58	516,085	0	516,085	508,337	0	508,337	560,653	0	560,653	
59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
60	95,4193	0	95,4193	94,4788	0	94,4788	103,441	0	103,441	
61	1031,14	3740,16	4771,31	1012,57	303,89	1316,45	1017,86	73,8848	1091,75	
62	689,481	0,77678	690,258	681,891	0,0941	681,985	746,847	0	746,847	
63	399,119	1139,81	1538,93	392,292	217,92	610,209	432,385	2142,01	2574,4	
64	2062,29	3935,6	5997,88	2030,27	319,27	2349,53	2239,51	251,744	2491,25	
65	274,972	0	274,972	267,005	0	267,005	297,911	0	297,911	
66	395,015	0	395,015	388,185	0	388,185	428,248	0	428,248	
67	696,663	0	696,663	683,944	0	683,944	756,157	0	756,157	
68	482,226	892,067	1374,29	473,421	156,2	629,616	523,414	0	523,414	
69	681,273	892,067	1573,34	670,594	156,2	826,789	738,572	0	738,572	
70	438,108	0	438,108	431,316	0	431,316	476,865	0	476,865	
71	1179,92	2762,21	3942,12	1160,45	308,14	1468,59	1281,64	285,489	1567,13	
72	115,94	0	115,94	113,991	0	113,991	125,164	0	125,164	
73	565,333	0	565,333	554,55	0	554,55	613,408	0	613,408	
74	443,238	0	443,238	436,451	0	436,451	479,968	0	479,968	
75	145,694	0	145,694	142,745	0	142,745	157,231	0	157,231	
76	571,49	0	571,49	561,738	0	561,738	618,58	0	618,58	
77	734,626	892,067	1626,69	722,968	156,2	879,163	796,499	983,235	1779,73	
78	567,385	0	567,385	557,63	0	557,63	615,477	0	615,477	
79	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
80	471,966	3740,16	4212,13	464,179	303,89	768,064	513,07	73,8848	586,954	
81	423,744	0,11431	423,858	415,912	0,0077	415,92	459,28	427,683	886,963	
82	769,51	0,83615	770,346	756,857	0,0941	756,951	835,807	174,166	1009,97	
83	3768,55	12460,8	16229,3	3702,13	1305,1	5007,26	4091,11	359,157	4450,27	
84	783,874	3053,03	3836,91	774,315	289,65	1063,96	854,426	2625,11	3479,53	
85	446,316	1870,08	2316,4	439,532	151,94	591,474	485,14	36,9424	522,083	
86	5696,43	0,83615	5697,26	5599,92	0,0941	5600,02	6373,03	174,166	6547,19	
87	338,584	1139,09	1477,67	334,784	217,82	552,606	367,217	2316,18	2683,4	
88	251,373	0	251,373	249,547	0	249,547	274,12	0	274,12	
89	838,253	186,988	1025,24	821,555	15,194	836,749	906,147	3,994	910,141	
90	419,64	892,067	1311,71	411,804	156,2	567,999	456,177	0	456,177	

Grid		PM10			PM2,5			NMVOC		
No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	
91	930,594	892,067	1822,66	916,034	156,2	1072,23	1008,55	0	1008,55	
92	422,718	0	422,718	416,939	0	416,939	459,28	0	459,28	
93	406,301	0	406,301	399,481	0	399,481	439,626	0	439,626	
94	188,786	892,067	1080,85	184,85	156,2	341,045	205,848	0	205,848	
95	1639,57	0	1639,57	1607,17	0	1607,17	1779,19	491,617	2270,81	
96	780,796	0	780,796	769,181	0	769,181	847,185	0	847,185	
97	372,443	892,067	1264,51	366,619	156,2	522,814	404,456	491,617	896,073	
98	195,969	0	195,969	195,119	0	195,119	215,158	0	215,158	
99	13,3382	0	13,3382	13,3503	0	13,3503	14,4818	0	14,4818	
100	355,001	246,961	601,962	350,188	61,627	411,815	385,837	2154,44	2540,28	
101	1384,09	892,12	2276,21	1360,7	156,2	1516,9	1500,94	1236,75	2737,69	
102	1237,37	3654,56	4891,93	1217,96	464,36	1682,32	1345,77	1399,35	2745,13	
103	8230,68	20732,3	28963	7892,06	1893,5	9785,53	8853,55	3873,85	12727,4	
104	131,33	0	131,33	129,395	0	129,395	142,749	0	142,749	
105	607,4	1784,2	2391,6	594,6	312,4	906,998	659,956	253,518	913,475	
106	1037,3	11381,5	12418,8	1019,76	1133,7	2153,48	1079,93	2326,72	3406,65	
107	166,214	0,05493	166,269	161,23	0,0068	161,237	178,954	253,518	432,472	
108	679,221	246,961	926,182	668,54	61,627	730,167	737,537	2633,63	3371,17	
109	647,414	0	647,414	634,651	0	634,651	690,989	0	690,989	
110	1672,4	3655,05	5327,46	1654,41	464,43	2118,84	1749,19	290,461	2039,66	
111	1235,32	892,128	2127,45	1213,85	156,2	1370,04	1340,6	174,166	1514,77	
112	1028,07	0,05938	1028,12	1009,49	0	1009,49	1113,03	174,166	1287,2	
113	336,532	0	336,532	322,46	0	322,46	367,217	0	367,217	
114	1707,29	0	1707,29	1680,08	0	1680,08	1851,6	0	1851,6	
115	282,154	0	282,154	276,248	0	276,248	292,739	0	292,739	
116	231,879	0	231,879	227,981	0	227,981	250,328	0	250,328	
117	133,382	0	133,382	132,476	0	132,476	144,818	0	144,818	
118	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
121	207,255	10243,5	10450,7	203,335	915,91	1119,24	203,78	184,812	388,592	
122	10,2601	0	10,2601	10,2694	0	10,2694	11,3786	0	11,3786	
125	4,10405	0	4,10405	4,10777	0	4,10777	4,13766	0	4,13766	
126	39,6862	0	39,6862	39,6708	0	39,6708	41,2628	0	41,2628	
127	61,5608	0	61,5608	60,5897	0	60,5897	67,2369	0	67,2369	
128	96,4453	0	96,4453	95,5058	0	95,5058	105,51	0	105,51	

Çizelge A3: EDGAR Verilerine Göre 1x1 Dereceli Grid Hücrelerine Tekabül Eden Kirlenici Emisyonlarının Listesi (t/y)

Grid	SOx			NOx			CO		
	No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi
1	11,4526	4,59668	16,0493	0	0,062466	0,062466	70,1128	0,11023	70,223
2	55,691	112,973	168,664	14,0213	27,0026	41,0239	571,371	43,7446	615,116
3	304,491	1637,28	1941,77	173,683	494,283	667,966	5740,75	135,404	5876,15
4	496,021	2184,37	2680,39	298,571	669,436	968,007	15314,6	183,33	15497,9
5	21,3771	305,007	326,384	23,5445	93,3328	116,877	226,167	15,1264	241,293
6	561,266	3054,47	3615,73	338,044	936,844	1274,89	11030,6	240,119	11270,7
7	726,586	2474,83	3201,42	409,888	814,448	1224,34	20927	214,844	21141,8
8	331,562	7322,36	7653,92	336,968	988,282	1325,25	10279,6	253,165	10532,7
9	188,53	504,293	692,823	50,1321	118,893	169,025	1502,23	38,6445	1540,87
10	1520,32	19427,1	20947,4	839,34	2993,85	3833,19	16001,2	765,359	16766,6
11	205,37	892,533	1097,9	96,3061	278,042	374,348	854,43	75,6368	930,067
12	19,2192	17,3907	36,6099	2,09014	5,26362	7,35377	65,6087	8,06232	73,671
13	259,062	1001,21	1260,27	83,7767	302,092	385,868	1226,65	4,15092	1230,8
14	40,7775	136,369	177,147	8,71588	33,4316	42,1474	44,1048	44,1014	88,2063
21	499,877	2499,58	2999,46	182,579	786,878	969,458	5150,3	266,382	5416,68
22	1362,89	66821,7	68184,6	463,082	14728,2	15191,3	27262,3	1460,61	28722,9
23	1097,49	16348,8	17446,3	369,828	1200,09	1569,92	21942,2	363,15	22305,3
24	784,864	2997,59	3782,45	340,352	920,865	1261,22	19270,7	262,118	19532,9
25	1207,49	9243,2	10450,7	853,779	2774,15	3627,93	24638,5	1239,48	25878
26	1381,01	11800,4	13181,4	422,172	1166,38	1588,55	23012,2	297,435	23309,6
27	946,231	3547,75	4493,98	304,911	1089,89	1394,81	91708,8	277,802	91986,6
28	908,63	16184,4	17093	507,003	9497,18	10004,2	16855,4	1674,54	18530
29	1463,34	25934,2	27397,6	1410,97	10712,7	12123,7	24242	1875,83	26117,9
30	1737,81	140546	142284	914,554	2862,08	3776,64	33363,5	1799,22	35162,7
31	2143,25	16585,7	18729	1274,9	6372,67	7647,57	28463,3	1291,44	29754,8
32	2253,5	6484,13	8737,64	570,324	1975,75	2546,07	22090,4	513,309	22603,7
33	1621,19	7826,68	9447,87	544,898	3670,54	4215,44	10699,1	566,107	11265,2
34	1340,49	4603,06	5943,55	397,075	1395,9	1792,98	12793,8	376,229	13170
35	1495,05	8716,45	10211,5	385,115	4055,19	4440,3	14348,6	501,176	14849,8
36	791,666	3070,65	3862,31	241,014	938,08	1179,09	7394,76	282,492	7677,26
37	389,318	887,139	1276,46	76,8788	296,784	373,663	4912,71	128,236	5040,95
38	582,577	1794,29	2376,87	132,625	591,815	724,441	5687,66	337	6024,66
39	114,665	263,378	378,042	21,147	106,848	127,995	363,341	107,622	470,963
40	123,349	622,781	746,13	49,1721	169,005	218,177	2782,11	45,0131	2827,12
41	2004,97	63668,4	65673,4	2302,79	16954,5	19257,3	40865,3	5932,06	46797,3
42	1650,73	8431,97	10082,7	1079,17	2286,03	3365,2	20443,4	298,527	20741,9
43	1402	6911,55	8313,55	554,686	5958,35	6513,03	6288,3	249,641	6537,94
44	1626,81	8301,12	9927,93	614,034	6801,15	7415,18	6869,7	218,634	7088,33
45	1450,38	4906,49	6356,87	504,073	1349,1	1853,17	4682,82	229,556	4912,38
46	1233,86	10315,8	11549,6	720,959	6590,06	7311,02	3213,36	94,7359	3308,1
47	690,945	1648,55	2339,49	196,619	477,601	674,22	2040,87	61,7568	2102,63

Grid No	SOx			NOx			CO		
	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam
48	1283,77	4319,83	5603,6	427,712	1082,03	1509,74	4926,69	218,435	5145,13
49	1541,17	44643,6	46184,8	878,878	4836,16	5715,04	5224,51	1007,22	6231,73
50	883,304	2186,56	3069,86	453,507	610,622	1064,13	7840,07	93,1511	7933,22
51	1003,08	138366	139369	437,792	15386,6	15824,4	4850,34	1198,31	6048,66
52	1417,01	9389,74	10806,8	828,57	3916,84	4745,41	6507,13	440,191	6947,32
53	1289,75	6012,6	7302,35	617,985	2432,87	3050,85	7095,49	280,742	7376,23
54	1752,41	10477,9	12230,3	960,012	4194	5154,01	12934,8	176,863	13111,7
55	1497,78	8125,89	9623,67	799,042	2542,34	3341,38	14308,3	114,817	14423,1
56	1185,13	4616,89	5802,01	530,184	2309,26	2839,45	7377,13	145,962	7523,1
57	674,493	2163,96	2838,46	249,012	460,427	709,439	2430,96	127,876	2558,84
58	645,577	1433,44	2079,02	214,561	507,488	722,049	2413,23	54,4321	2467,67
59	12,0541	0	12,0541	0	12,3065	12,3065	7,08604	4,86245	11,9485
60	159,447	417,676	577,124	54,8769	122,51	177,387	2056,69	33,0156	2089,7
61	1321,28	122719	124040	799,287	20360,3	21159,6	975,921	13374,2	14350,1
62	1463,51	48434,3	49897,8	776,068	6881,44	7657,51	30276,3	772,899	31049,2
63	1462,24	46849	48311,3	662,389	5858,15	6520,53	30537,7	674,951	31212,6
64	1053,76	65354,5	66408,3	533,735	9102,18	9635,92	12780,1	900,508	13680,6
65	646,702	1895,2	2541,9	215,19	581,282	796,471	6053,43	148,231	6201,66
66	663,492	1918,77	2582,26	226,453	588,51	814,963	7079,54	150,074	7229,61
67	1021,72	4137,06	5158,79	323,201	848,857	1172,06	9074,69	222,951	9297,64
68	1027,54	3560,34	4587,88	348,41	1092	1440,41	7100,75	278,469	7379,22
69	1509,88	4563,07	6072,95	420,779	2927,94	3348,72	10880,9	305,679	11186,5
70	864,408	2218,01	3082,41	308,436	680,291	988,726	10908,9	173,479	11082,4
71	633,031	47345,4	47978,4	240,325	5593,73	5834,06	4246,98	568,869	4815,85
72	380,816	1009,34	1390,16	131,316	309,578	440,894	4530,34	78,9443	4609,29
73	439,914	1982,96	2422,87	199,355	608,198	807,554	4895,55	155,095	5050,65
74	889,202	2534,84	3424,05	341,859	777,483	1119,34	13138,5	198,259	13336,8
75	966,51	2429,35	3395,86	339,59	745,114	1084,7	13549,1	190,01	13739,1
76	1356,89	3318,64	4675,53	478,552	1017,87	1496,42	19214,3	259,565	19473,8
77	1305,61	4988,99	6294,6	537,639	1530,19	2067,83	13964,6	390,21	14354,8
78	830,322	2509,72	3340,04	271,133	783,999	1055,13	7247,75	201,623	7449,38
79	21,9616	199,873	221,835	7,81062	20,4654	28,276	72,8928	7,97795	80,8708
80	508,662	3562,15	4070,81	171,962	5417,62	5589,58	5162,17	188,781	5350,96
81	936,825	34313,8	35250,7	364,771	4175,99	4540,76	15032,4	473,991	15506,4
82	970,151	3862,31	4832,46	494,566	1184,62	1679,19	18914,3	313,737	19228
83	1664,2	43901,9	45566,1	1655,8	18140	19795,8	40354,4	5782,32	46136,8
84	1424,03	11504,2	12928,3	1058,72	5453,33	6512,05	28363,7	1071,2	29434,9
85	729,162	64111,5	64840,7	522,896	7363,45	7886,35	25595,6	693,648	26289,2
86	898,104	4595,08	5493,18	571,173	3924,2	4495,37	21107,1	1246,83	22353,9
87	1755,82	40542,3	42298,1	2338,88	17142,5	19481,3	17484,5	8647,09	26131,6
88	1034,85	2793,56	3828,42	334,313	856,822	1191,13	9501,28	218,488	9719,77
89	1263,04	5596,23	6859,28	502,286	2589,8	3092,09	9770,18	406,014	10176,2
90	1535,04	6896,18	8431,23	737,03	2115,15	2852,18	21437,1	539,379	21976,5
91	1661,62	5298,38	6960	668,188	2498,45	3166,63	26048,7	385,141	26433,9
92	1012,21	2430,03	3442,24	439,922	745,322	1185,24	21742,6	190,063	21932,6
93	931,607	2549,89	3481,49	374,055	782,083	1156,14	15690,4	199,437	15889,9
94	966,578	12344,9	13311,5	326,212	731,558	1057,77	12791,9	233,721	13025,6

Grid		SOx			NOx			CO		
No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	
95	821,701	5617,09	6438,8	448,266	3206,7	3654,97	8119,96	389,364	8509,33	
96	850,616	2289,36	3139,98	296,108	708,871	1004,98	10325,3	180,767	10506,1	
97	961,084	2986,49	3947,58	305,163	1678,98	1984,14	8803,18	207,668	9010,85	
98	482,531	1459,05	1941,58	213,76	507,216	720,976	4332,89	169,539	4502,43	
99	4,18662	14,713	18,8996	7,29065	8,65356	15,9442	27,933	8,16793	36,1009	
100	387,96	2383,47	2771,43	175,438	1868,33	2043,76	3475,24	204,142	3679,39	
101	1417,47	6580	7997,47	461,051	7236,26	7697,31	12288,5	1784,39	14072,9	
102	1540,95	38743,2	40284,1	1153,08	10850,8	12003,8	84234,3	2086,38	86320,7	
103	5604,98	106658	112263	7353,14	48346,8	55699,9	126987	20303,7	147291	
104	1220,15	30352,6	31572,7	1039,43	12676,1	13715,6	50823,6	4926,63	55750,2	
105	845,602	9216,72	10062,3	415,411	7313,84	7729,25	13504,7	108200	121705	
106	1566,28	36412,5	37978,8	686,535	5653,39	6339,93	31549,3	762,072	32311,4	
107	901,647	2750,53	3652,18	531,186	756,56	1287,75	13450,8	37416,5	50867,2	
108	1002,62	2671,13	3673,75	402,046	819,269	1221,31	12530,3	209,112	12739,4	
109	1302,1	3580,13	4882,23	402,225	1098,07	1500,3	20900,5	279,893	21180,4	
110	1401,81	34812	36213,8	738,533	3937,66	4676,19	24576,5	749,37	25325,9	
111	1816,16	6195,77	8011,92	611,145	1900,32	2511,47	23008,4	484,903	23493,3	
112	596,679	3285,32	3882	354,833	1007,65	1362,48	8819,76	252,723	9072,48	
113	866,311	4184,57	5050,88	307,058	1283,46	1590,52	13427,6	324,629	13752,2	
114	767,801	6364,59	7132,39	459,837	3043,47	3503,31	12921	461,131	13382,1	
115	566,323	1781,44	2347,76	495,662	546,693	1042,36	11336,5	133,766	11470,3	
116	561,624	1350,65	1912,27	511,728	412,44	924,168	8214,84	132,675	8347,51	
117	457,972	1138,34	1596,31	183,768	354,87	538,638	4422,78	98,406	4521,19	
118	14,199	105,88	120,079	30,4484	54,252	84,7004	213,754	45,185	258,939	
120	13,6991	29,6503	43,3494	15,7196	13,915	25,6324	348,023	11,6096	359,632	
121	138,799	296,964	435,763	88,3083	92,8529	149,894	2222,76	30,227	2252,98	
122	40,5531	86,2511	126,804	12,1675	24,5058	20,2447	1245,49	7,65965	1253,15	
125	21,4457	46,7057	68,1513	4,24684	6,7038	10,9506	233,79	3,65304	237,443	
126	170,751	390,732	561,483	51,7906	110,771	61,1569	2120,41	31,2466	2151,66	
127	238,93	578,247	817,177	48,2002	161,065	48,2002	2764,82	45,2271	2810,05	
128	249,04	641,504	890,544	56,0284	141,754	56,0284	2018,94	50,1747	2069,11	

Grid	PM10			PM2,5			NMVOC		
	No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi
1	1,25643	0,019804	1,27623	0,739484	0,010847	0,750331	9,0743	0	9,0743
2	10,4035	6,6979	17,1014	32,6831	2,821	35,5041	53,2646	0	53,2646
3	463,147	112,298	575,445	316,402	25,0173	341,419	1022,79	207,309	1230,09
4	1188,56	126,507	1315,06	1024,3	53,7981	1078,1	2124,64	182,56	2307,2
5	11,6344	11,1288	22,7632	10,4841	6,85377	17,3379	15,0032	56,7252	71,7284
6	899,792	187,288	1087,08	869,487	68,3452	937,832	1782,79	437,517	2220,31
7	1599,26	146,925	1746,19	1535,16	69,5114	1604,67	3116,21	268,593	3384,8
8	797,157	196,361	993,518	823,698	74,9959	898,694	1582,54	497,279	2079,81
9	101,917	28,4314	130,349	92,0537	11,2704	103,324	166,916	161,347	328,263
10	1317,31	744,593	2061,9	1215,6	217,098	1432,7	2096,18	1906,72	4002,9
11	138,557	47,4613	186,018	53,2722	18,9028	72,175	149,533	118,972	268,505
12	25,0968	5,85567	30,9525	22,2525	2,31122	24,5637	7,67373	0	7,67373
13	10,4044	46,7872	57,1917	7,7299	0,89074	8,62064	154,173	119,326	273,499
14	55,4921	2,59028	58,0823	48,0922	12,5614	60,6535	0	0	0
21	414,021	136,102	550,123	525,8	43,2016	569,002	961,455	391,848	1353,3
22	2053	12105,7	14158,7	2001,82	6084,68	8086,49	4171,63	1025,07	5196,69
23	1643,07	306,378	1949,45	1474,46	162,973	1637,43	3229,96	463,219	3693,18
24	1474,42	171,461	1645,88	1335,01	92,2004	1427,21	2941,09	292,5	3233,59
25	2063,19	1110,98	3174,18	1957,85	619,113	2576,96	3486,93	1766,71	5253,64
26	1855,46	187,865	2043,33	1718,48	66,0817	1784,56	3345,8	206,494	3552,29
27	1020,32	199,196	1219,51	895,629	59,69	955,319	1801,46	279,302	2080,76
28	1391,43	4613,94	6005,37	1276,78	2895,27	4172,04	2423,81	4179,11	6602,92
29	2088,8	4017,49	6106,28	1994,06	2300,06	4294,11	3702,26	4248,34	7950,6
30	2679,54	12993,7	15673,3	2528,03	6485,74	9013,77	4528,02	2373,01	6901,03
31	2366,41	2003,51	4369,92	2280,36	1064,88	3345,24	4303,88	3179,3	7483,18
32	1851,77	390,733	2242,5	1722,6	184,81	1907,41	3183,36	683,507	3866,87
33	896,067	1506,84	2402,91	898,819	868,215	1767,03	1540,87	983,476	2524,34
34	1090,06	270,228	1360,28	1001,43	100,564	1101,99	1973,07	473,588	2446,66
35	1197,95	1696,66	2894,61	1092,63	1033,04	2125,67	2230,31	1610,64	3840,95
36	657,538	165,048	822,586	585,149	65,9313	651,08	1007,59	284,857	1292,44
37	405,457	44,8483	450,305	367,966	21,1982	389,164	710,858	0	710,858
38	439,47	103,836	543,306	360,681	43,7155	404,397	684,821	124,757	809,578
39	14,796	18,4455	33,2415	26,1678	10,0168	36,1845	32,2974	0	32,2974
40	233,595	32,0647	265,659	227,904	13,5862	241,491	427,418	103,583	531,002
41	3544,91	8221,42	11766,3	3340,07	4774,96	8115,03	5990,67	15480,7	21270,7
42	3829,68	489,056	4318,74	3231,48	192,714	3424,2	6772,54	1597,74	4459,13
43	1397,97	3705,28	5103,25	1143,14	2324,58	3467,73	2278,38	580,944	1453,53
44	1260,56	4156,79	5417,34	1124,85	2596,18	3721,03	2092,17	668,855	1564,47
45	1060	282,336	1342,33	924,174	99,6924	1023,87	1741,21	416,012	1148,32
46	867,019	3540,97	4407,99	788,076	2156,61	2944,68	1372,5	1450,84	2337,72
47	480,007	98,0999	578,107	420,183	42,9539	463,137	777,973	0	470,592
48	861,565	290,377	1151,94	757,518	99,2401	856,758	1362,84	344,9	698,578

Grid	PM10			PM2,5			NMVOC		
	No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi
49	1339,81	1718,96	3058,77	1220,16	1001,98	2222,14	2112,96	1786,02	1476,58
50	1923,98	122,594	2046,57	1802,75	49,5802	1852,33	3829,86	95,3984	2727,98
51	1420,58	13473,4	14893,9	1326,94	6625,52	7952,46	2692,31	1072,95	2193,75
52	1570,1	1761,23	3331,33	1442,18	1012,12	2454,3	2752,35	1438,42	2199,7
53	1501,27	904,899	2406,17	1396,52	504,22	1900,74	2652,71	733,204	1750,12
54	1885,91	1560,94	3446,85	1728,66	869,277	2597,94	3294,56	1532,43	2743,58
55	2139,45	498,886	2638,34	2003,13	252,524	2255,66	3832,07	1733,67	3402,35
56	1443,87	1209,69	2653,56	1324,94	732,641	2057,58	2856,6	428,13	1841,82
57	565,071	134,57	699,642	489,577	53,0275	542,605	848,723	169,873	490,658
58	337	98,5118	435,512	329,069	39,0139	368,083	684,751	219,726	297
59	1,84943	0,540564	2,38999	0,543529	0,411652	0,955181	1,84425	0	1,84425
60	165,822	19,8665	185,689	126,125	8,0368	134,161	311,507	0	311,507
61	3077,09	23603,5	26680,6	2940,72	16157,9	19098,7	6072,97	1417,13	7490,1
62	2396,02	4814,22	7210,24	2246,52	2483,29	4729,81	4587,11	843,102	5430,21
63	2420,91	5577,56	7998,47	2251,58	2315,45	4567,04	4626,7	488,873	5115,57
64	1106,09	6775,69	7881,78	991,256	3519,27	4510,52	1919,77	1109,18	3028,95
65	530,162	108,124	638,286	468,958	42,4987	511,457	906,249	0	906,249
66	594,081	110,706	704,787	548,571	44,0031	592,574	1062,92	115,909	1178,83
67	797,574	168,224	965,798	710,44	69,8087	780,248	1357,87	31,5994	1389,47
68	666,824	202,484	869,308	576,381	81,2055	657,586	1054,49	226,875	1281,36
69	977,117	1552,11	2529,23	872,341	943,376	1815,72	1619,56	0	1619,56
70	921,8	127,631	1049,43	815,987	50,1871	866,174	1642,89	33,0639	1675,95
71	402,396	150,317	552,713	353,801	59,6307	413,432	629,656	567,401	1197,06
72	378,609	58,0805	436,689	344,04	22,7337	366,774	681,473	0	681,473
73	422,467	114,106	536,573	386,068	44,8149	430,883	734,627	237,21	971,837
74	1072,68	150,805	1223,48	989,204	58,0756	1047,28	1982,78	137,352	2120,13
75	1110,75	130,786	1241,54	1015,3	54,8407	1070,14	2043,66	86,3731	2130,04
76	1559,66	181,638	1741,3	1448,1	76,2711	1524,37	2898,5	0	2898,5
77	1213,33	269,473	1482,8	1095,79	112,802	1208,6	2096,04	515,845	2611,88
78	653,231	130,33	783,56	556,706	55,5736	612,279	1085,02	132,101	1217,12
79	6,61201	1,50204	8,11405	5,61493	0,884596	6,49952	40,2842	14380,9	14421,2
80	415,073	3769,7	4184,77	348,647	2368,62	2717,27	774,164	96,3881	870,553
81	1194,48	3180,68	4375,16	1101,61	1584,04	2685,65	2270,65	229,353	2500,01
82	1496,86	261,529	1758,39	1401,72	90,8258	1492,55	2861,47	552,229	3413,7
83	3289,01	6835,83	10124,8	3107,47	3775,36	6882,83	6123,59	4237,85	10361,4
84	2326,26	3261,35	5587,61	2178,11	2244,36	4422,47	4296,83	1758,4	6055,23
85	1960,07	6316,77	8276,85	1885,76	3141,49	5027,25	3834,05	551,719	4385,76
86	1675,32	270,232	1945,56	1571,08	126,071	1697,15	3216,39	699,589	3915,98
87	1801,33	11664,5	13465,8	1728,93	8497,13	10226,1	2557,65	11082,7	13640,3
88	828,262	160,1	988,362	737,807	64,3487	802,156	1427,56	0	1427,56
89	898,225	1058,91	1957,13	794,037	609,574	1403,61	1457,84	292,402	1750,25
90	1791,13	396,831	2187,96	1633,74	125,048	1758,79	3267,15	909,871	4177,02
91	2117,31	1099,64	3216,95	1948,24	619,886	2568,12	3965,67	538,497	4504,17

Grid	PM10			PM2,5			NMVOC		
	No	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi	Toplam	Isınma	Sanayi
92	1709,65	139,832	1849,48	1594,94	63,1265	1658,07	3260,67	0	3260,67
93	1263,57	146,729	1410,3	1167,92	61,3758	1229,3	2370,68	72,8315	2443,51
94	1055,22	191,832	1247,05	962,767	103,298	1066,07	1894,5	0	1894,5
95	729,542	1575,76	2305,3	663,87	949,234	1613,1	1211,3	758,888	1970,19
96	863,35	132,994	996,343	784,477	49,7855	834,263	1551,22	0	1551,22
97	768,329	816,394	1584,72	685,399	488,671	1174,07	1332,7	82,9073	1415,61
98	376,053	90,0832	466,137	337,148	36,8453	373,993	1129,21	2673,28	3802,49
99	1,99423	1,31916	3,3134	1,90385	0,976972	2,88082	62,9147	380,828	443,743
100	312,603	1087,09	1399,7	248,089	663,078	911,167	606,667	571,549	1178,22
101	1030,28	1675,82	2706,1	949,69	950,295	1899,99	1833,86	929,577	2763,44
102	6215,71	4264,38	10480,1	5931,04	2691,46	8622,5	12826,2	1484,29	14310,5
103	10763,3	29050,2	39813,5	10291,3	21916,3	32207,6	18867,1	21415,5	40282,5
104	4061,59	742,145	4803,74	3742,5	678,644	4421,14	7935,09	10729,7	18664,8
105	1013,42	13509,3	14522,7	815,6	1676,27	2491,87	2105,53	988,199	3093,73
106	2167,87	3620,97	5788,84	2015,41	1813,03	3828,44	4767,87	1145,61	5913,48
107	1819,83	17244,1	19063,9	1694,64	8716,39	10411	2030,05	112,366	2142,42
108	1020,95	150,688	1171,64	906,75	13578,5	14485,2	1886,59	136,016	2022,61
109	1290,31	188,318	1478,63	1315,55	71,4647	1387,01	3157,7	187,236	3344,94
110	1907,07	1752,03	3659,1	1873,19	1024,15	2897,34	3661,68	1380,46	5042,14
111	1975,11	356,752	2331,86	1720,55	98,2246	1818,78	3463,84	1161,65	4625,48
112	784,594	197,501	982,095	675,662	80,1867	755,849	1315,01	718,379	2033,39
113	881,966	238,835	1120,8	809,064	100,62	909,685	2022,16	857,411	2879,57
114	1080,32	1248,4	2328,72	1009,75	726,184	1735,93	1938,82	1308,72	3247,53
115	912,027	190,202	1102,23	725,507	91,4416	816,948	1760,65	161,783	1922,43
116	1102,19	115,102	1217,29	1080,27	1913,49	2993,76	1349,91	63,34	1413,25
117	673,172	65,1082	738,28	416,736	32,9546	449,691	725,649	105,031	830,68
118	17,1415	8,57778	25,7192	15,7533	5,7843	21,5376	82,3076	2005,75	2088,06
120	42,4804	2,18547	44,6659	48,0129	3,82098	51,8339	92,3879	0	92,3879
121	259,353	26,5398	285,893	218,098	13,3398	231,438	434,3	0	434,3
122	46,0072	16,532	62,5391	49,1898	3,17056	52,3603	102,539	0	102,539
125	23,326	1,25773	24,5837	22,8489	0,309429	23,1583	48,5119	0	48,5119
126	186,908	19,0073	205,915	167,632	6,78174	174,414	336,594	0	336,594
127	155,149	26,2796	181,428	150,62	10,1701	160,79	300,07	0	300,07
128	183,746	37,7817	221,528	162,943	7,39966	170,343	329,248	0	329,248

Çizelge A4: EMEP Verilerine Göre 1x1 Dereceli Grid Hücrelerine Tekabül Eden Kirlenici Emisyonlarının Listesi (t/y)

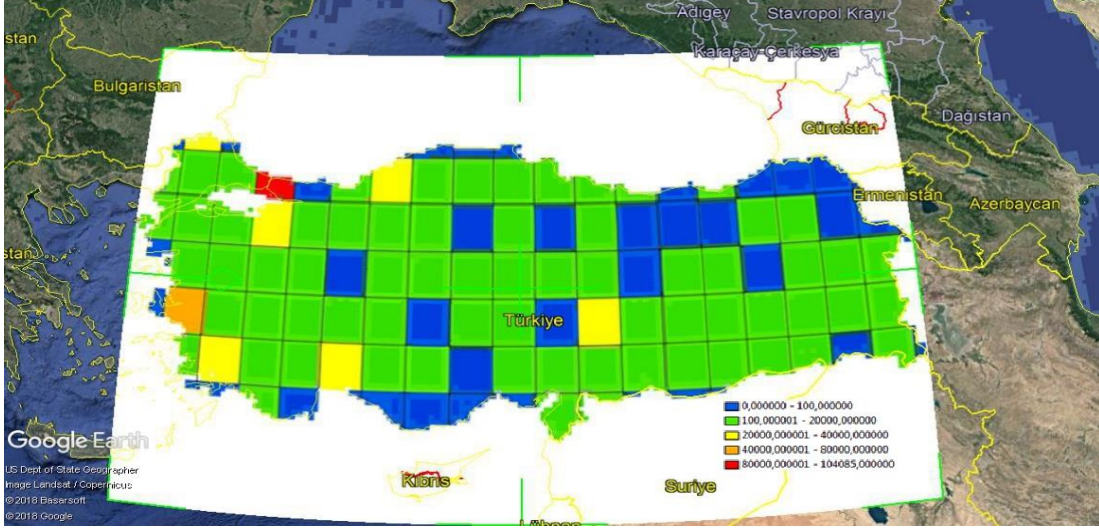
Grid No	ENDÜSTRİ VE ENERJİ KAYNAKLI TOPLAM EMİSYONLAR					
	SOx	NOx	CO	PM2,5	PM10	NMVOC
1	0	6	0	0	0	0
2	6	26	0	0	0	0
3	948	548	95	6	4	2
4	0	191	0	0	0	0
5	0	11	0	0	0	0
6	0	127	0	0	0	0
7	0	233	0	0	0	0
8	7461	1715	233	44	30	19
9	0	32	0	0	0	0
10	6672,16	3336,22	127750	303119	203793	17
11	0	432	209	40	0	17
12	0	53	0	0	0	0
13	0	80	0	0	0	0
14	0	11	0	0	0	0
21	313	147	4739	287	193	1
22	284461	57539	9548	25909	32000	465
23	2904	858	91	17	12	7
24	105	265	3	1	0,41	0,26
25	457	393,65	14	3	2	1,15
26	127	273	18	0	0,5	0,32
27	2234	641	69	13	9	5,56445
28	1281	602	40	8	5	3,22333
29	148145	31406	29098	5277	3547	9283
30	14320	2635	9522	3343	2247	308
31	1376	3050	7546	1626,14	579	4
32	0	492	0	0	0	0
33	0	409	0	0	0	0
34	0	341	0	0	0	0
35	38	911	6404	498	342	0
36	1305	429	41	8	5	3
37	0	93	0	0	0	0
38	0	137	0	0	0	0
39	0	22	0	0	0	0
40	0	699	0	0	0	0
41	21045	6496	6729	1595	1073	1057
42	1842	1227	58	11	7	5
43	778	1113	10319	845	568	2
44	725	1021	6450	5200	1881	2
45	1624	518	1814	404,03	271,887	4
46	5500	1536	1209	1326	892	4
47	0	165	0	180,952	121,645	0

Grid	ENDÜSTRİ VE ENERJİ KAYNAKLI TOPLAM EMİSYONLAR					
No	SOx	NOx	CO	PM2,5	PM10	NMVOC
48	0	200	0	0	0	0
49	9807	2636	1878,57	419	215	10410
50	1775	683	56	11	7	4
51	266647	55978	8341	1589	1068	670
52	11610	2722	363	69	47	29
53	166	310	0	20	14	0
54	85	541	1918	634	425	0
55	7414	1133	54	179	202	958,248
56	0	597	2445	213	143	0
57	0	204	0	0	0	0
58	0	161	0	0	0	0
59	0	0	0	0	0	0
60	0	34,93	0	0	0	0
61	41180	9395	1288,18	245,33	165	104
62	115807	24414	5722	1577	1061	291
63	272112	6293	2212	224081	150638	129
64	69614	161	18153	1440	968	175
65	28563	6146	894	170	114	72
66	0	471	0	0	0	0
67	12110	851	221	960	645	0
68	93211	18859	2794	658	438	475
69	0	589	4412	299	201	0
70	0	762	915,56	430	288,961	0
71	49683	10967	4575	967	650	125,001
72	0	150,25	0	0	0	0
73	0	106	0	0	0	0
74	0	95	0	0	0	0
75	0	124	0	0	0	0
76	0	158	0	0	0	0
77	424,964	265	13,294	1,83916	1,6479	0
78	0	151	0	0	0	0
79	0	4,58	0	0	0	0
80	2710,7	622	84,78	16,14	10,84	6,81
81	36110	7989	9398,71	3129,19	2003,6	89,98
82	10764	1432	1310,1	221,63	176,14	86,38
83	70336	34390	26460	9650	6495	50229
84	49008	4880	751	1201	823	16884
85	0	304,5	85796	0	0	21046
86	33916	8065	10177	553	372	85
87	223,55	2732	4521	1416	952	4,75
88	223,556	193,57	6,99322	1,33188	0	0
89	672	462	1834	452	304	1,67
90	224	1576	1041	567	381	0,56

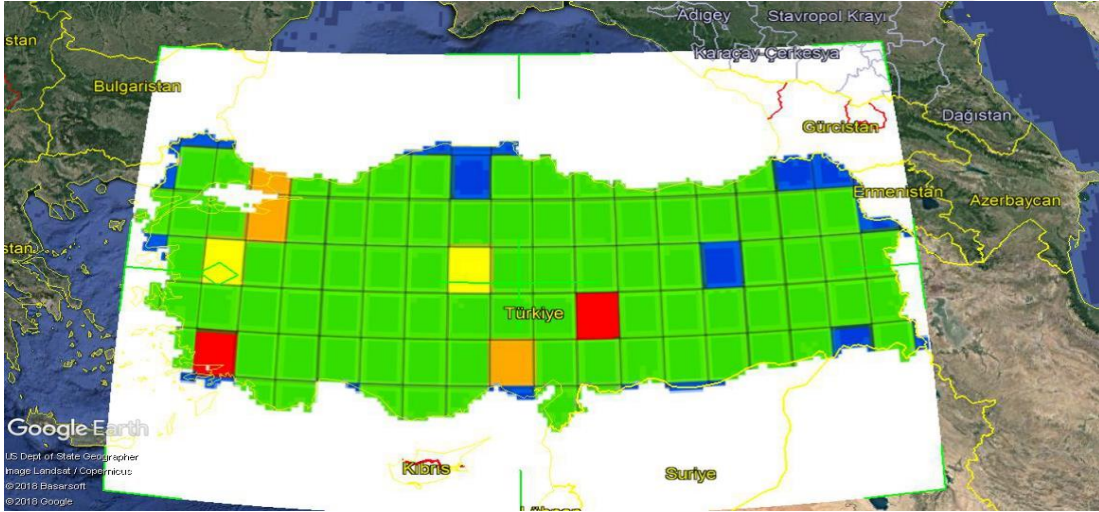
Grid	ENDÜSTRİ VE ENERJİ KAYNAKLI TOPLAM EMİSYONLAR					
No	SOx	NOx	CO	PM2,5	PM10	NMVOC
91	0	226,78	0	0	0	0
92	87,56	242	2,73	0,52	0,35	0
93	0	133	0	0	0	0
94	0	243	0	0	0	0
95	817	368	237	554	373	10,25
96	0	125,31	0	0	0	0
97	0	115	0	0	0	0
98	0	51,13	0	0	0	0
99	0	0,21	0	0	0	0
100	120,36	38,4	830,399	14,69	9,87	23371,7
101	30552,8	6951	25705	478,76	272	433,94
102	9636,32	12451	14675	133,08	69,48	49
103	425731	27964	1988,34	386	251,73	157
104	6951	4566	217,425	41,41	28	18
105	16786	3341,17	86038	3266,21	2196	21065,1
106	16790,4	1844,44	4194	29954	20136,6	0,39
107	534,84	229,26	16,7305	3,19	2,14	1,34563
108	0	90,11	0	0	0	0
109	0	477	0	0	0	0
110	2446	834	425,28	28,64	21,92	372,56
111	0	1351,67	8763,3	290,218	195,099	0
112	0	123	0	0	0	0
113	0	210,82	0	0	0	0
114	0	261,66	0	0	0	0
115	509,75	205,09	16,12	3,03	2,04	1,2
116	0	65,36	0	0	0	0
117	0	38,54	0	0	0	0
118	0	1,68	0	0	0	0
120	0	2,07	0	0	0	0
121	0	22,53	0	0	0	0
122	0	11,1	0	0	0	0
125	0	2,11	0	0	0	0
126	0	14,02	0	0	0	0
127	0	15,85	0	0	0	0
128	0	12,94	0	0	0	0

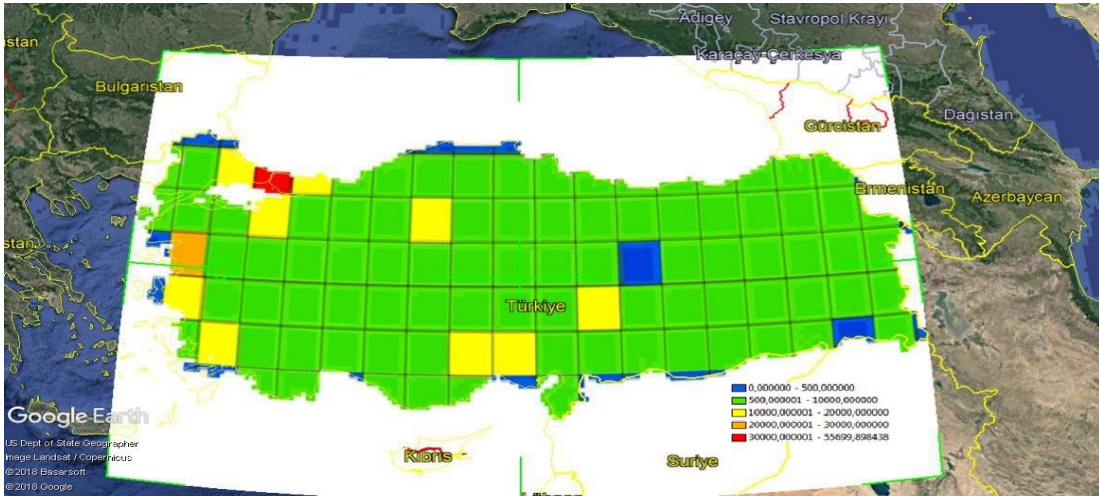

Şekil B.4: Toplam NOx emisyonları haritası.

Şekil B.5: EMEP toplam NOx emisyonları haritası.

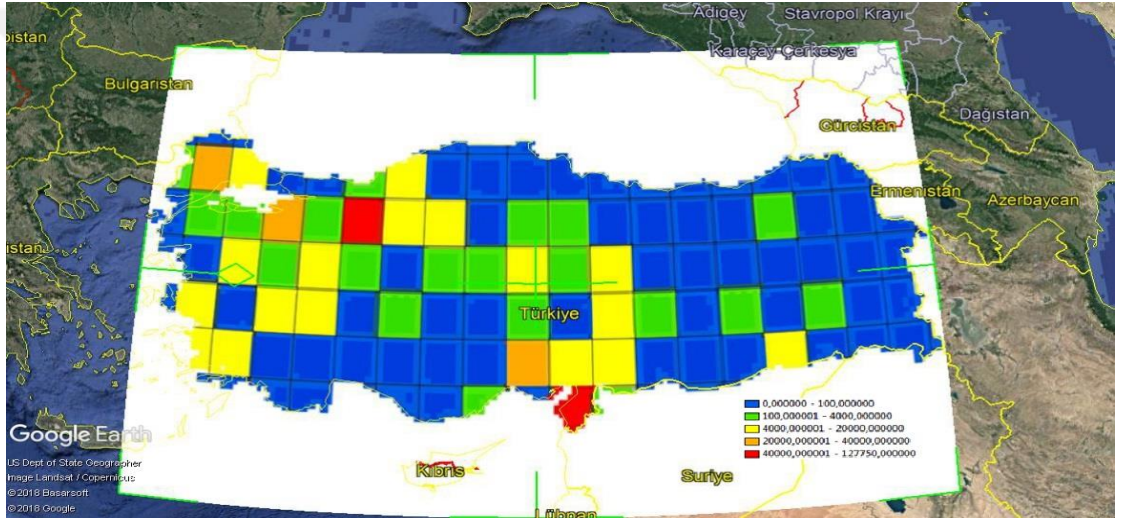

Şekil B.6: EDGAR toplam NOx emisyonları haritası.

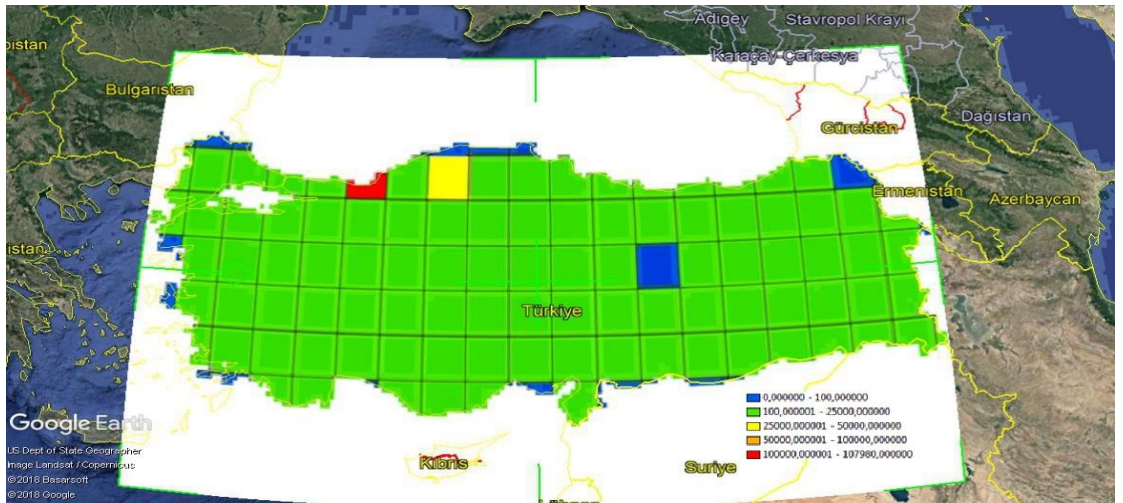

Şekil B.7: Toplam CO emisyonları haritası

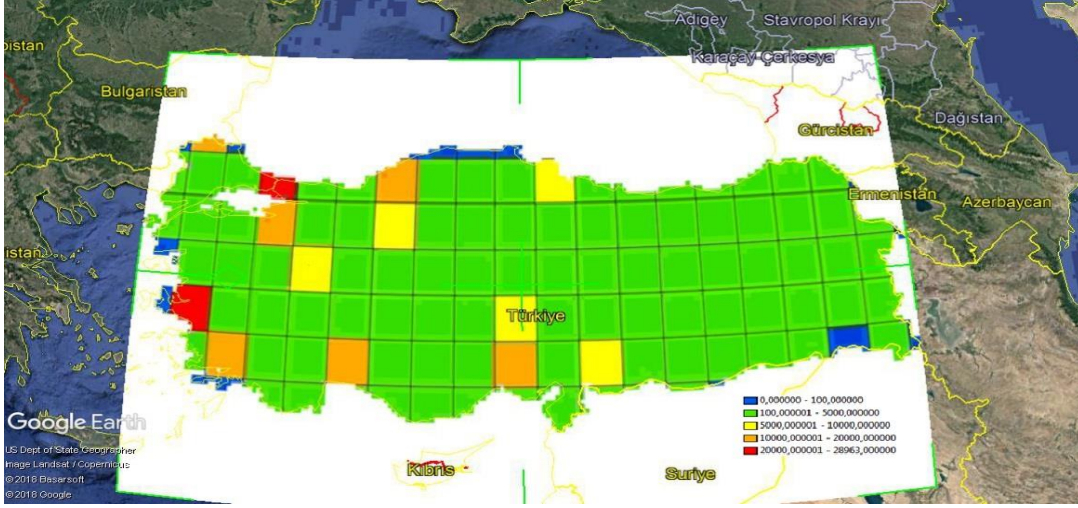

Şekil B.8: EMEP toplam CO emisyonları haritası.

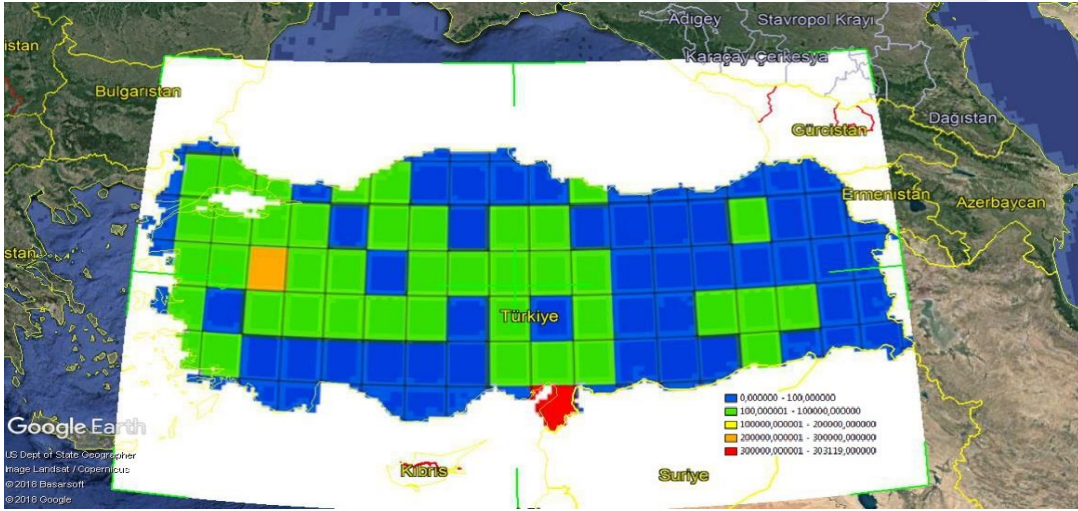

Şekil B.9: EDGAR toplam CO emisyonları haritası.

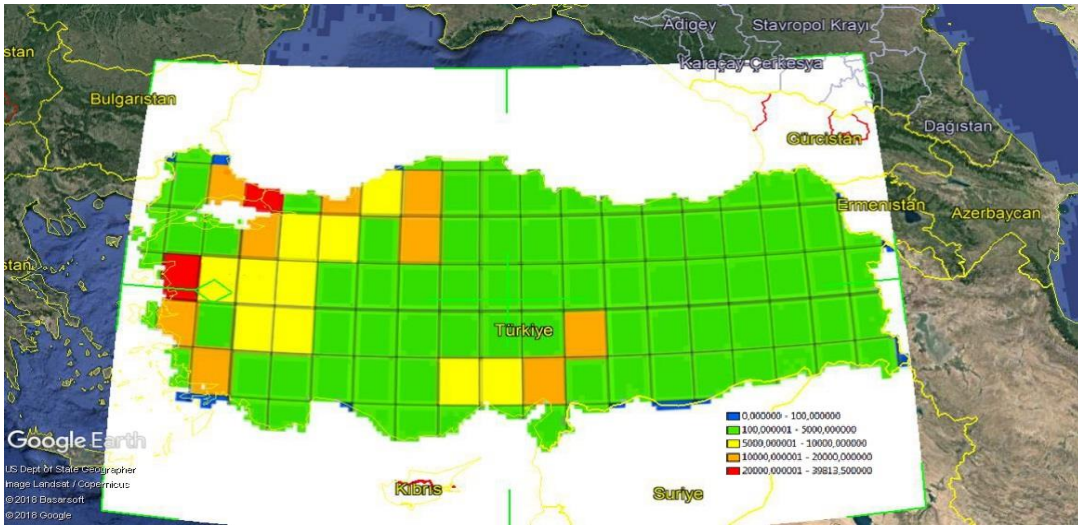

Şekil B.10: Toplam PM₁₀ emisyonları haritası.

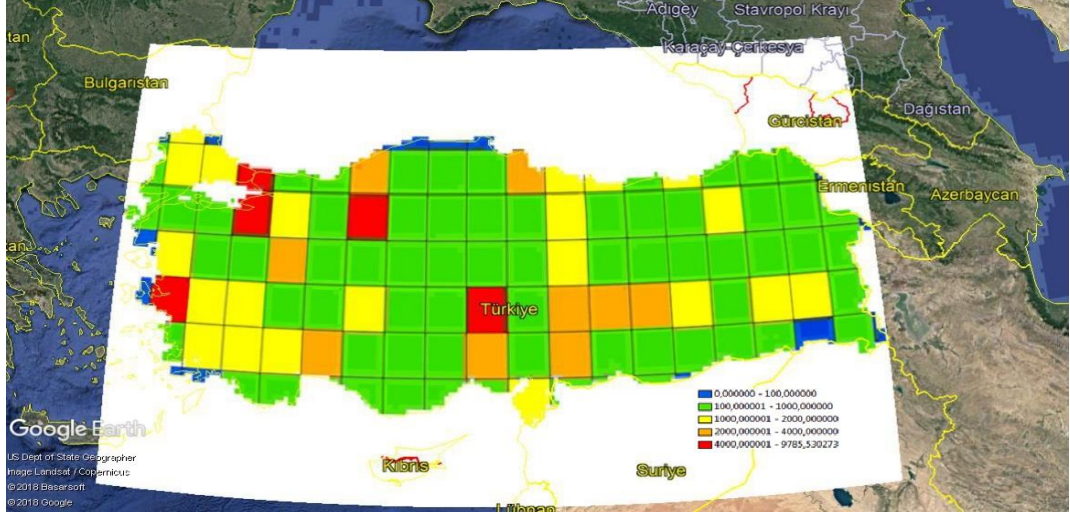

Şekil B.11: EMEP toplam PM₁₀ emisyonları haritası.

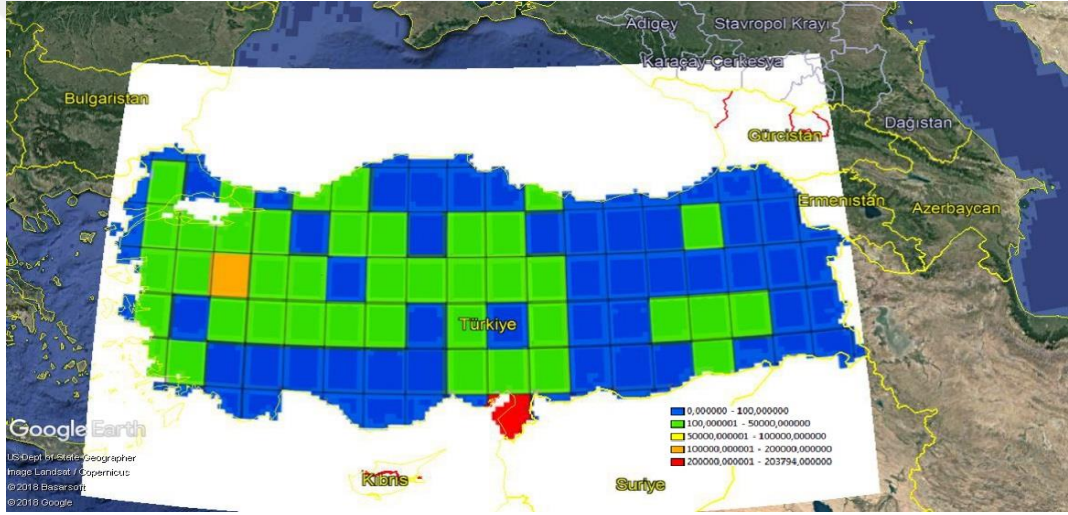

Şekil B.12: EDGAR toplam PM₁₀ emisyonları haritası.

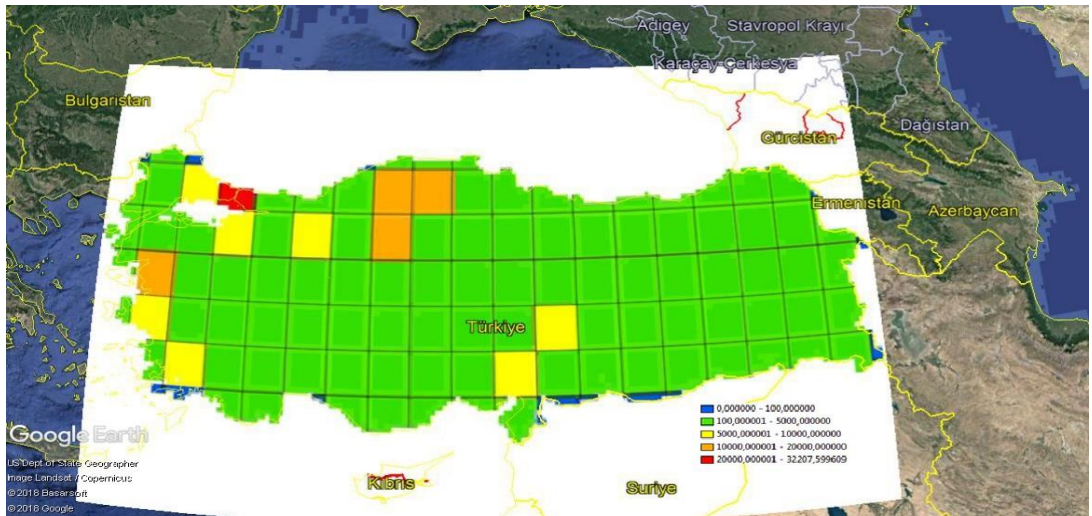

Şekil B.13: Toplam PM_{2.5} emisyonları haritası.

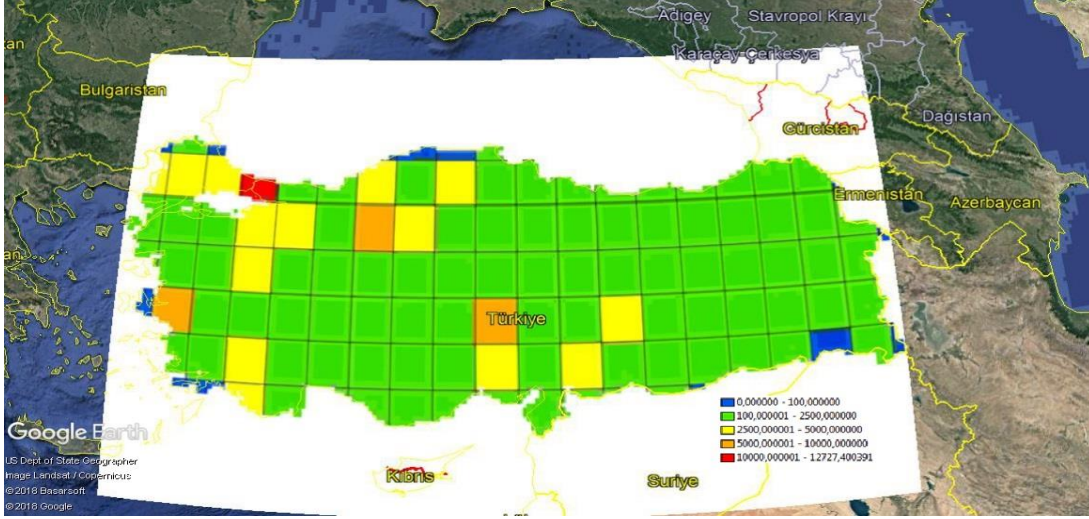

Şekil B.14: EMEP toplam PM_{2.5} emisyonları haritası.

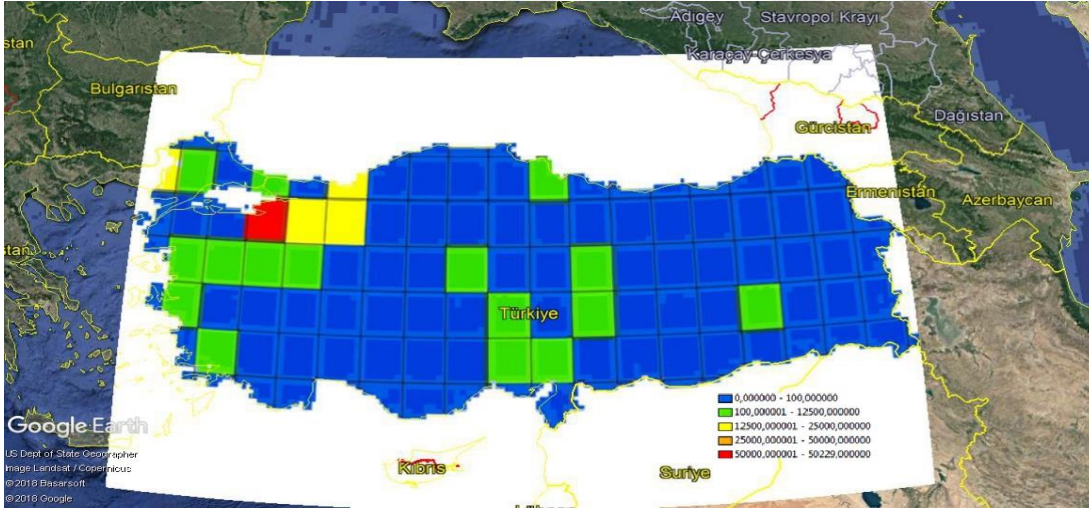

Şekil B.15: EDGAR toplam PM_{2.5} emisyonları haritası.

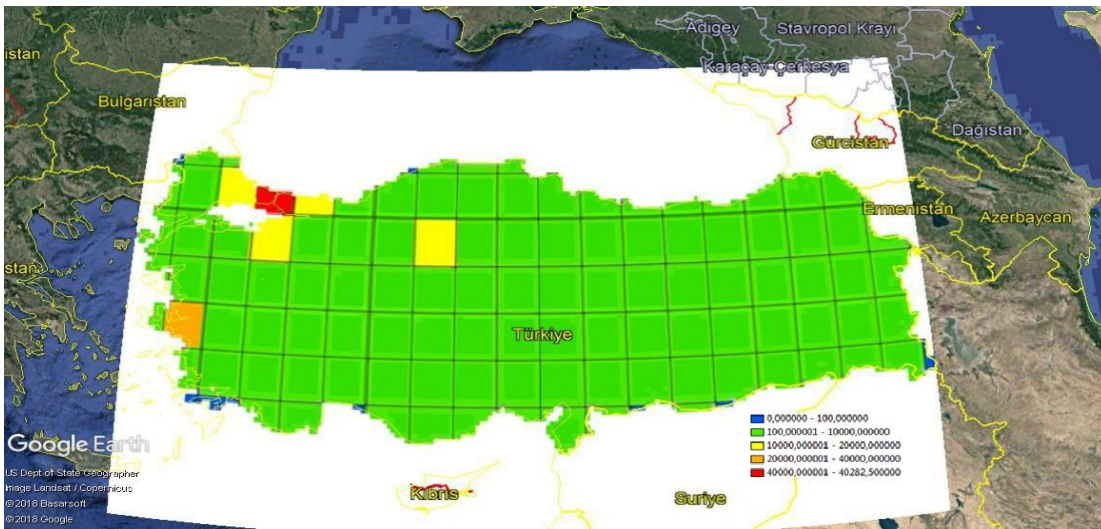

Şekil B.16: Toplam NMVOC emisyonları haritası.

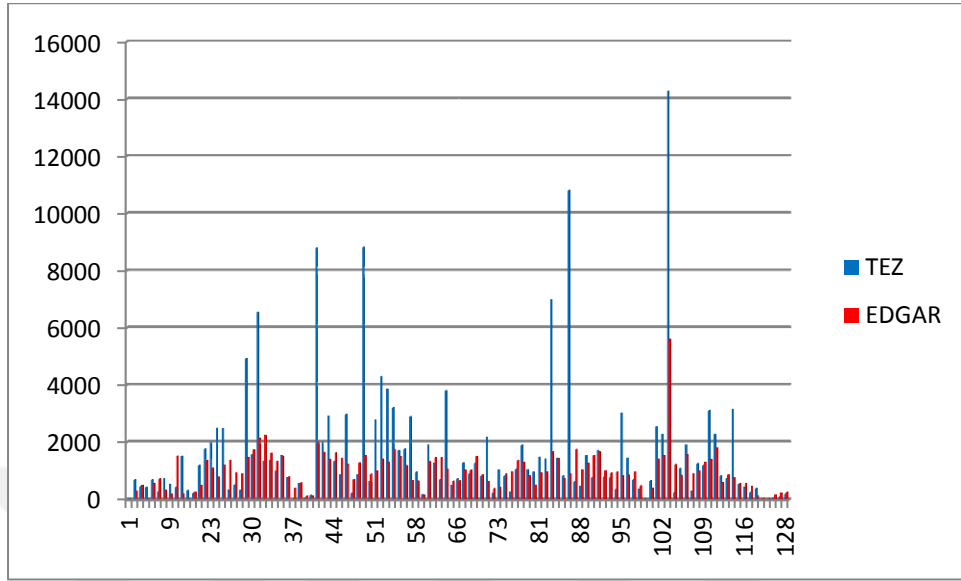
Şekil B.17: EMEP toplam NMVOC emisyonları haritası.

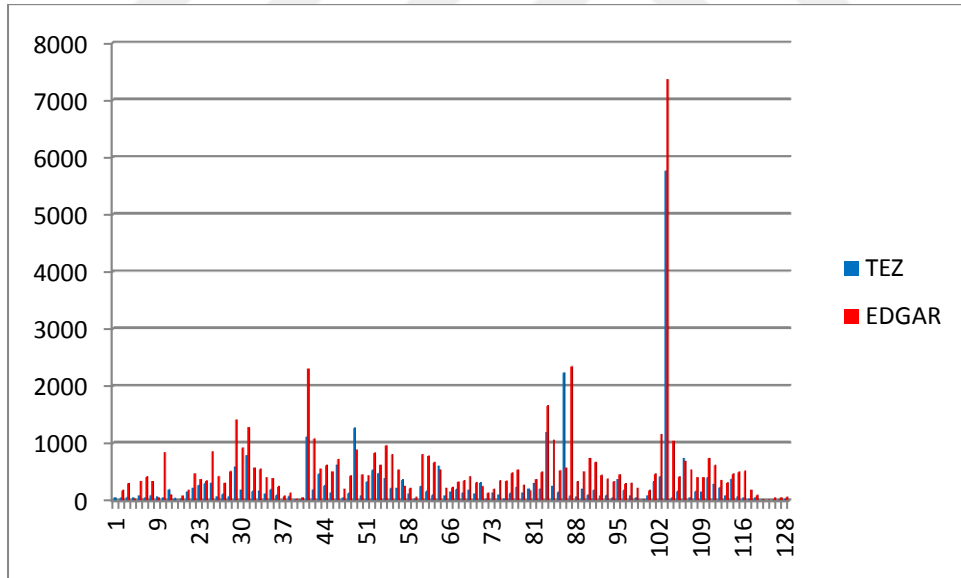
Şekil B.18: EDGAR toplam NMVOC emisyonları haritası.

EK C: Kirleticilere Ait Karşılaştırmalı Emisyonlar

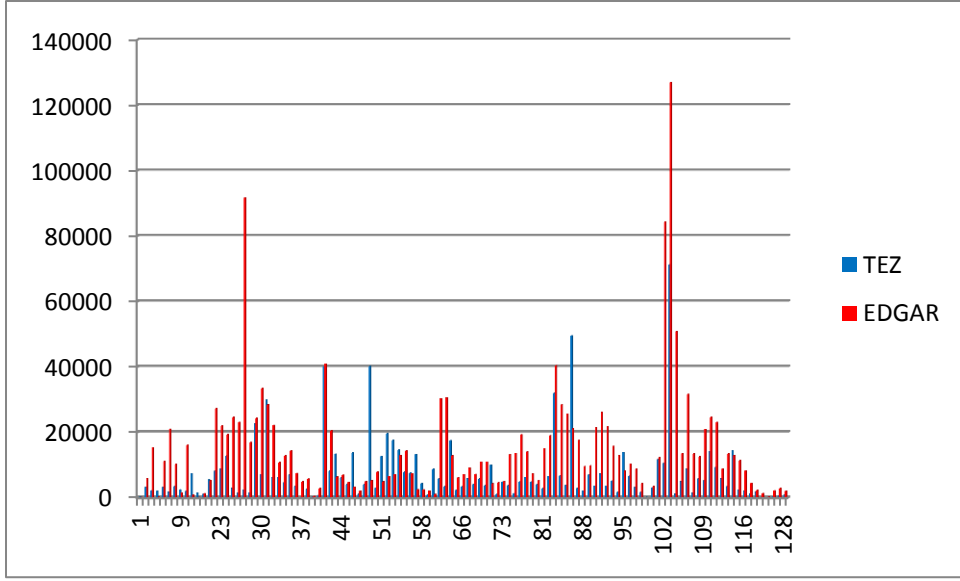
C1: Kirleticilere Ait Karşılaştırmalı Isınma Kaynaklı Emisyonlar

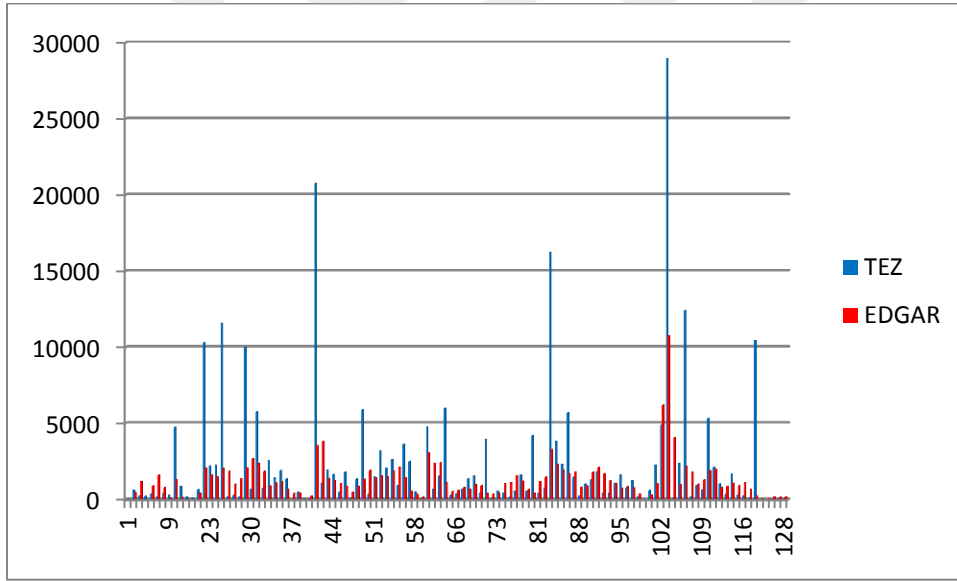
Şekil C.1: Isınma Kaynaklı SO_x Emisyonları

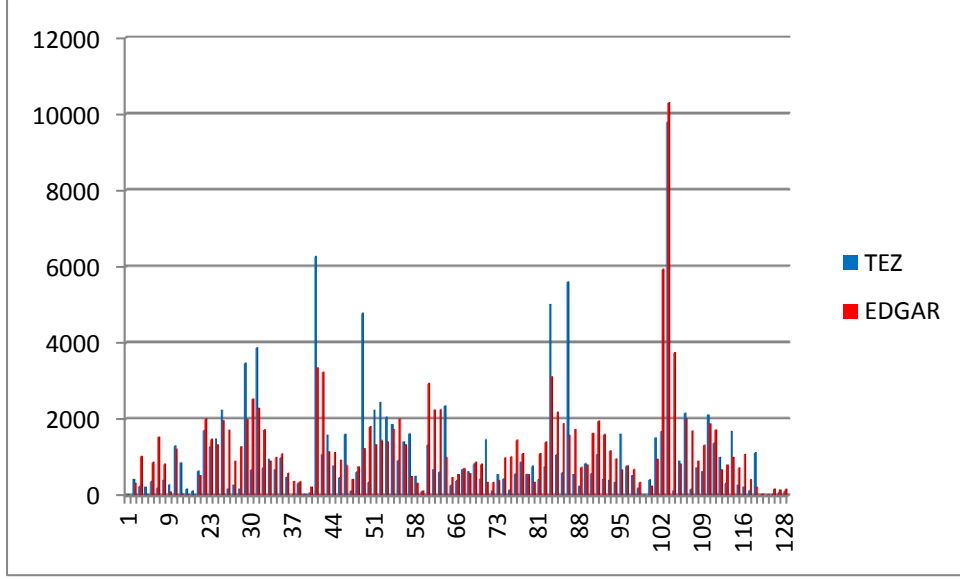
Şekil C.2: Isınma Kaynaklı NO_x Emisyonları

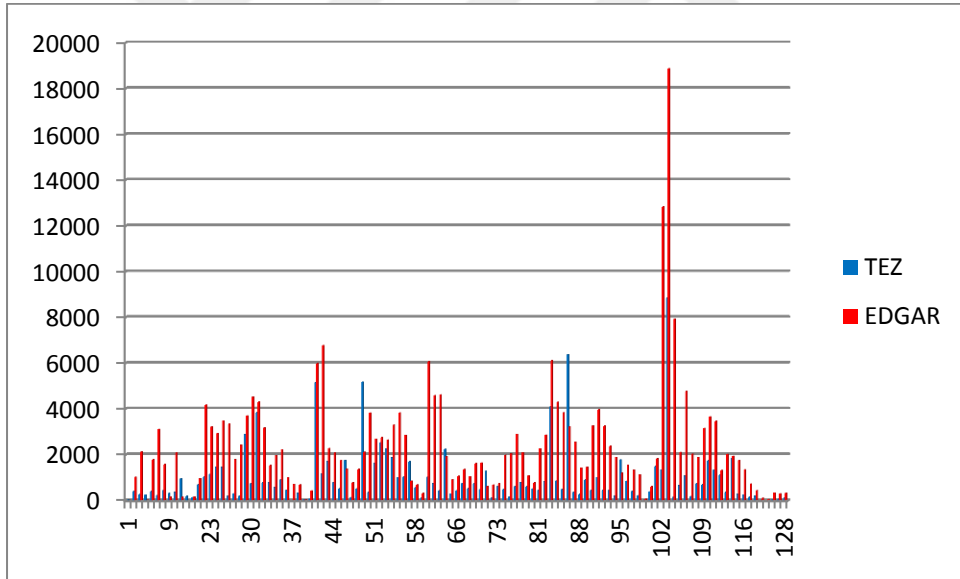
Şekil C.3: Isınma Kaynaklı CO Emisyonları

Şekil C.4: Isınma Kaynaklı PM₁₀ Emisyonları

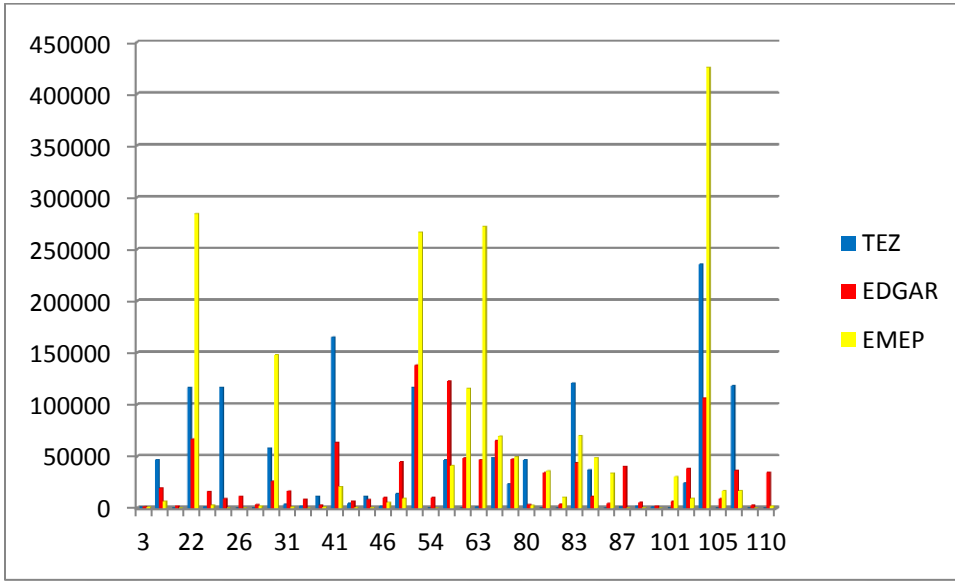

Şekil C.5: Isınma Kaynaklı PM_{2.5} Emisyonları

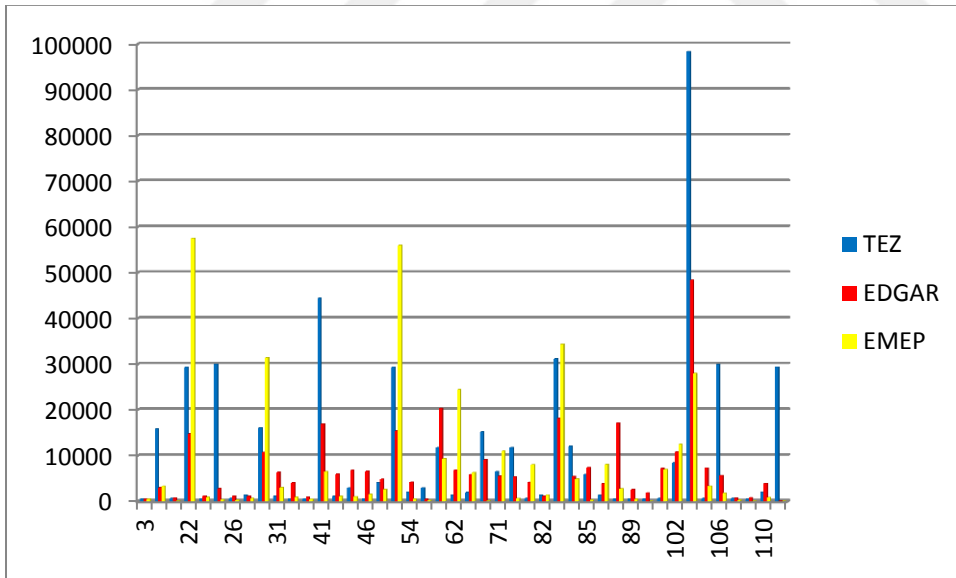

Şekil C.6: Isınma Kaynaklı NMVOC Emisyonları

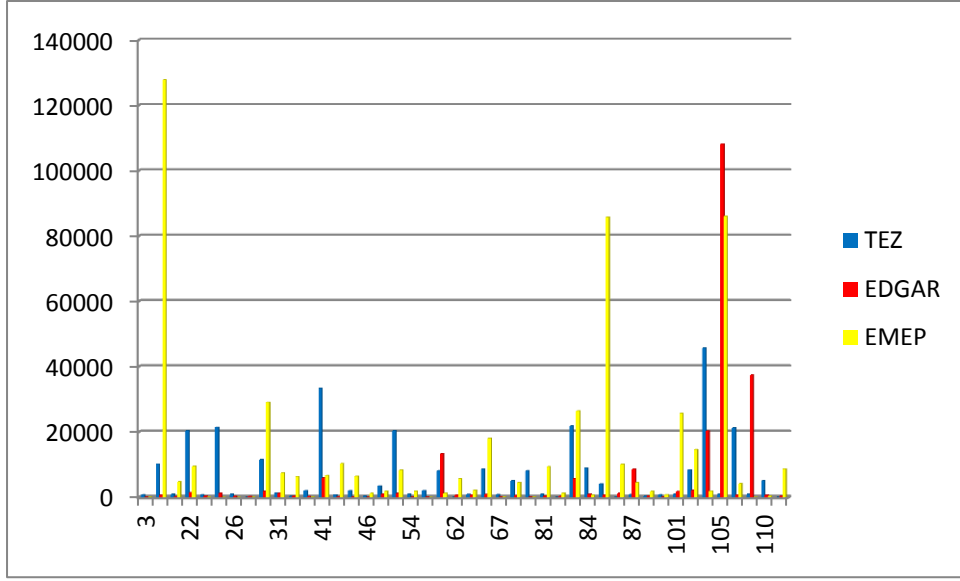
C2: Kirleticilere Ait Karşılaştırmalı Sanayi Kaynaklı Emisyonlar

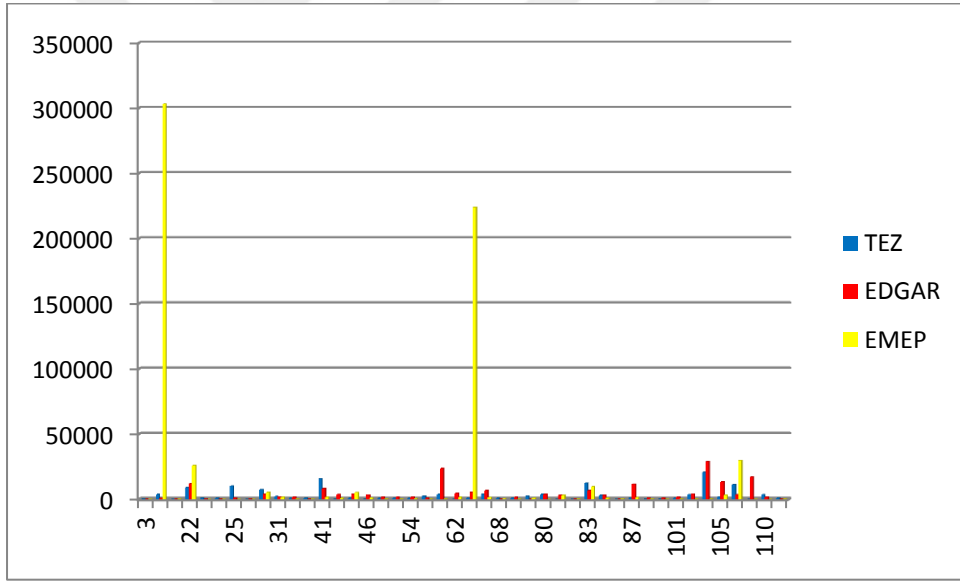
Şekil C.7: Sanayi Kaynaklı SO_x Emisyonları

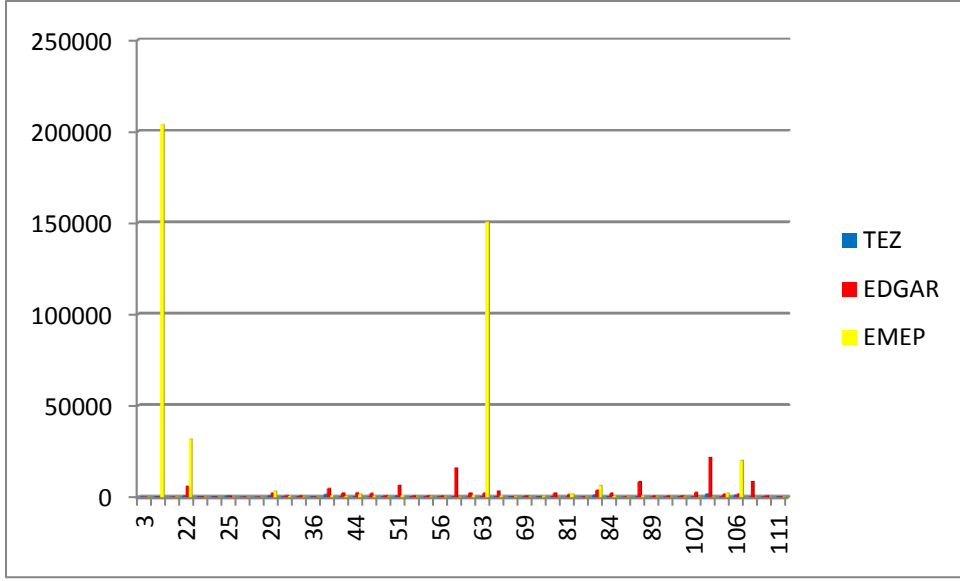
Şekil C.8: Sanayi Kaynaklı NO_x Emisyonları

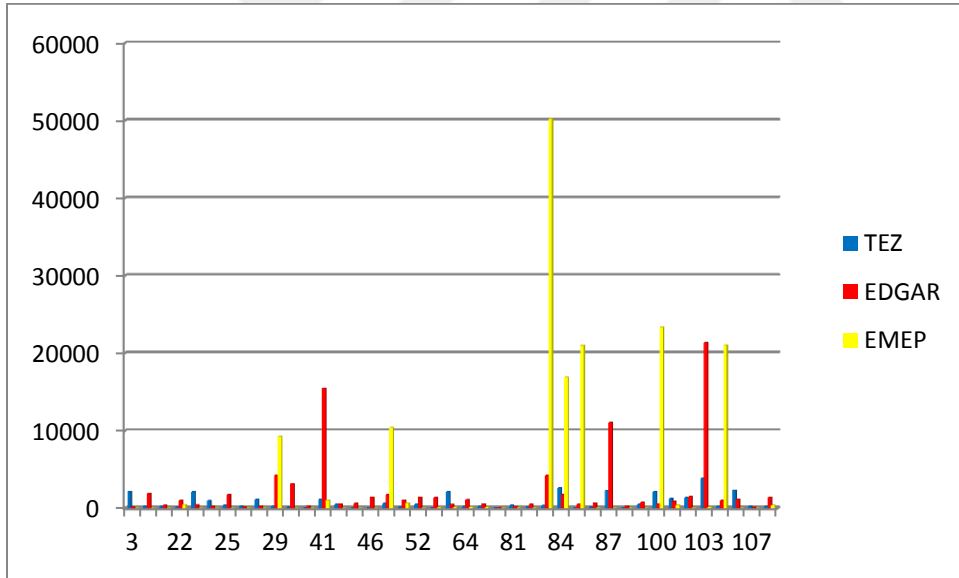
Şekil C.9: Sanayi Kaynaklı CO Emisyonları

Şekil C.10: Sanayi Kaynaklı PM₁₀ Emisyonları

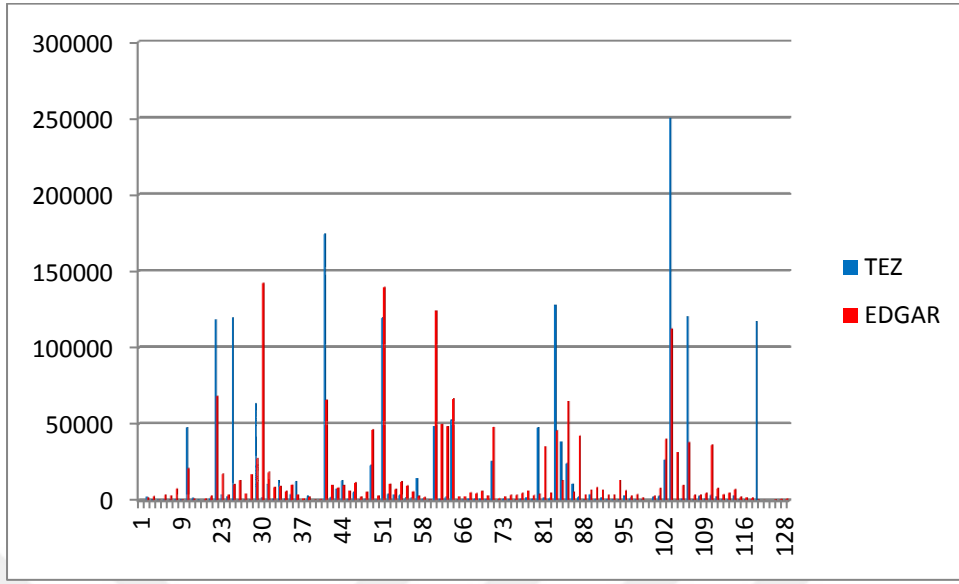
Şekil C.11: Sanayi Kaynaklı PM_{2.5} Emisyonları

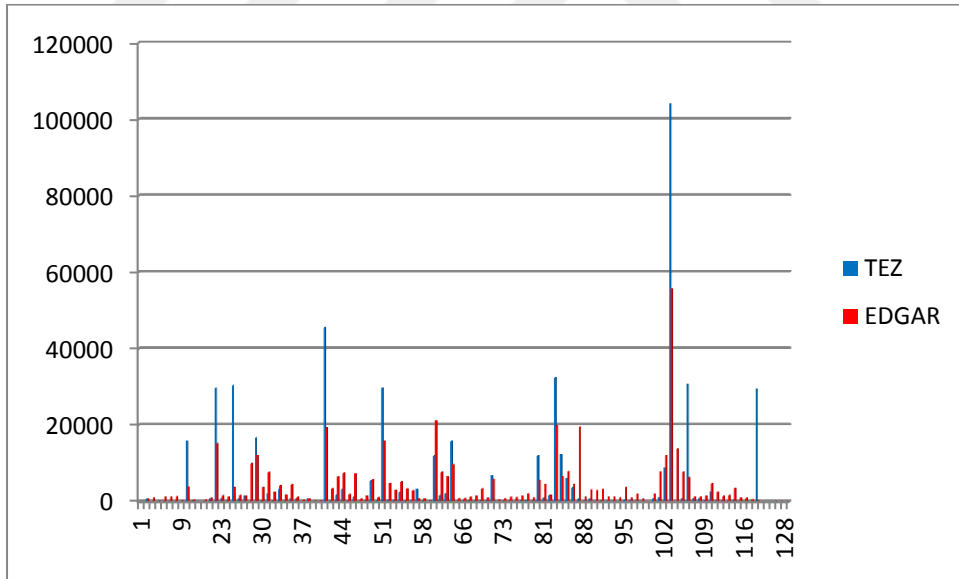
Şekil C.12: Sanayi Kaynaklı NMVOC Emisyonları

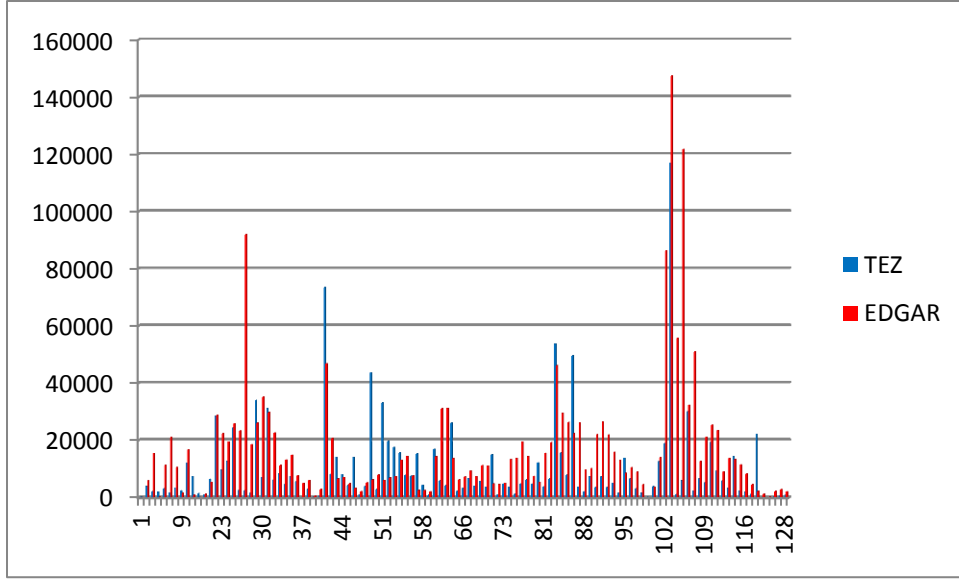
C3: Kirleticilere Ait Karşılaştırmalı Toplam Emisyonlar

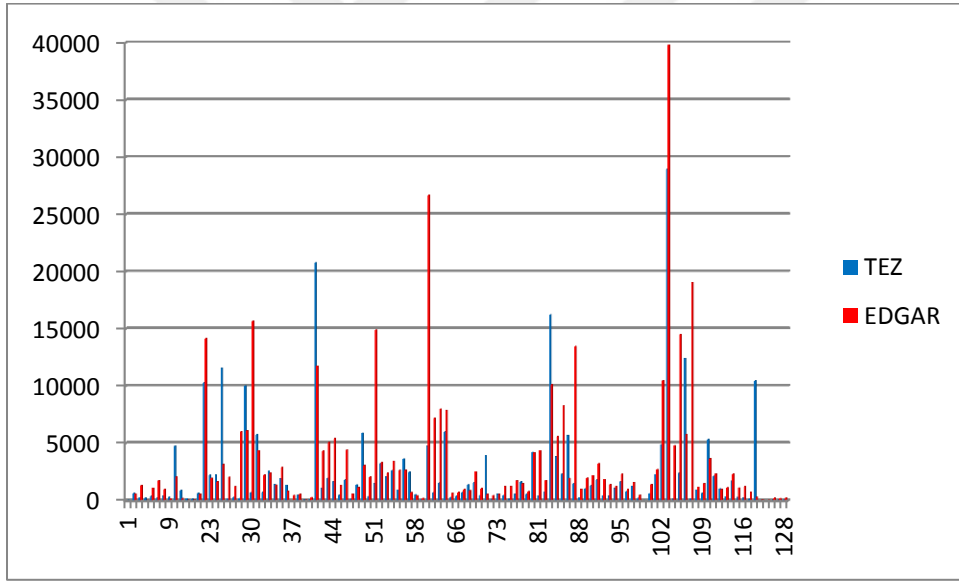
Şekil C.13 : Toplam SO_x Emisyonları

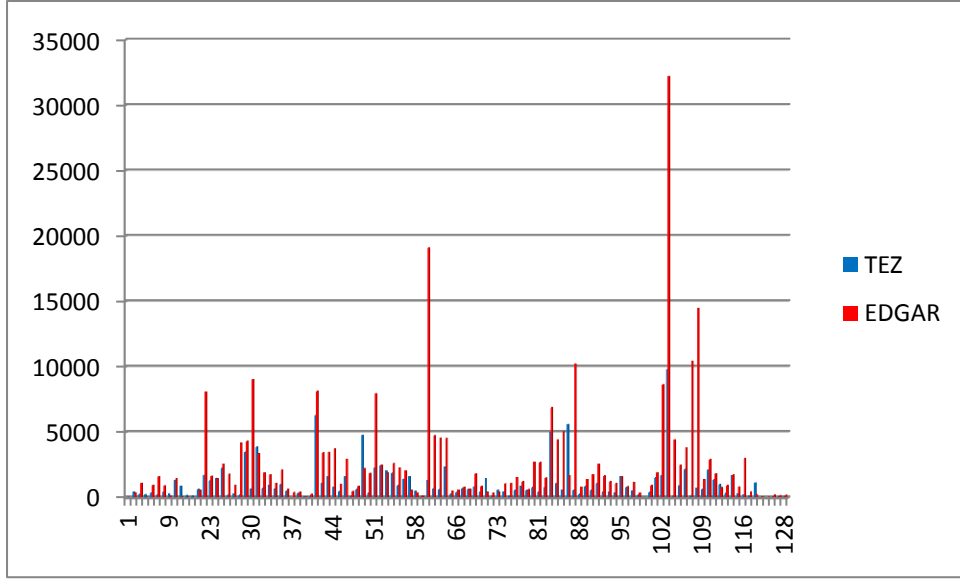
Şekil C.14: Toplam NO_x Emisyonları

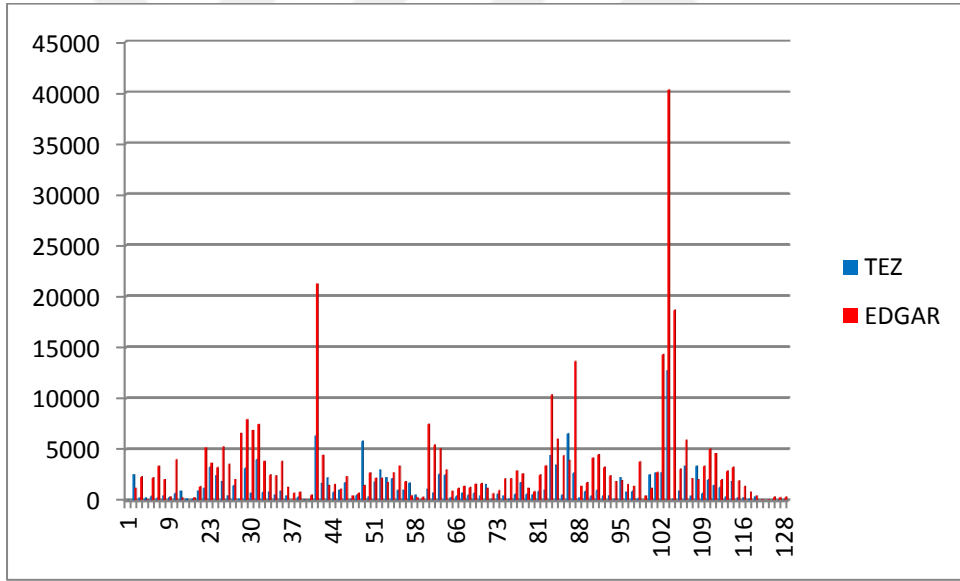
Şekil C.15 : Toplam CO Emisyonları

Şekil C.16: Toplam PM₁₀ Emisyonları

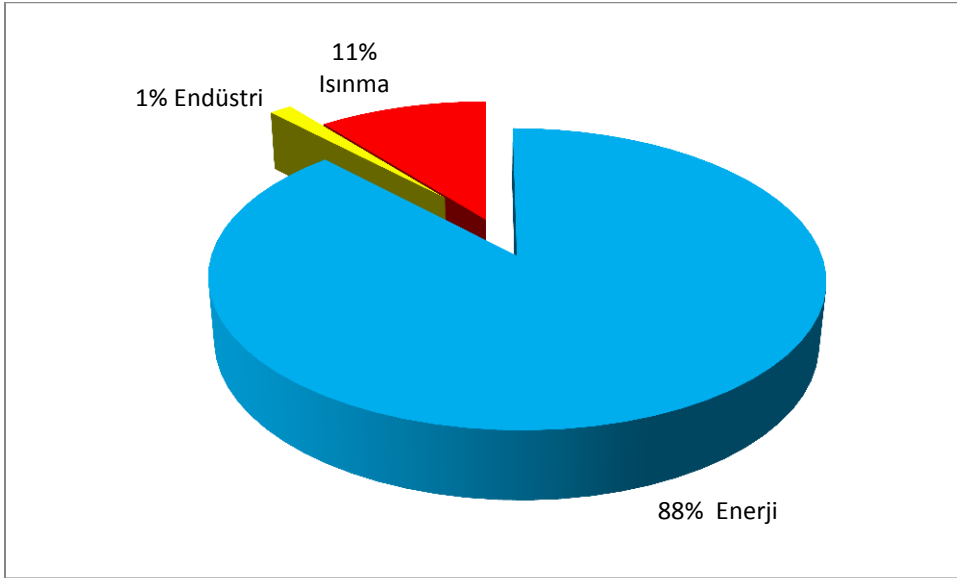

Şekil C.17: Toplam PM_{2.5} Emisyonları

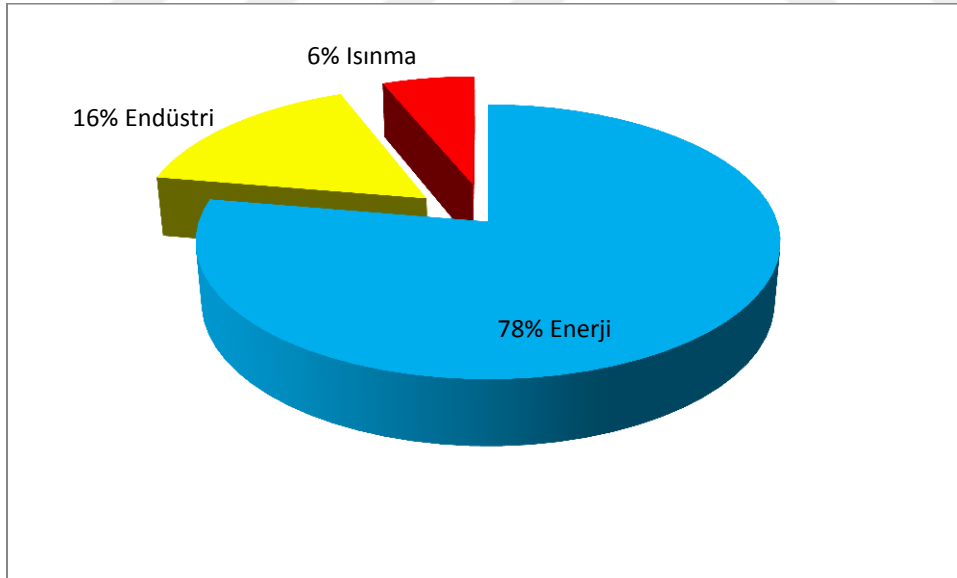

Şekil C.18: Toplam NMVOC Emisyonları

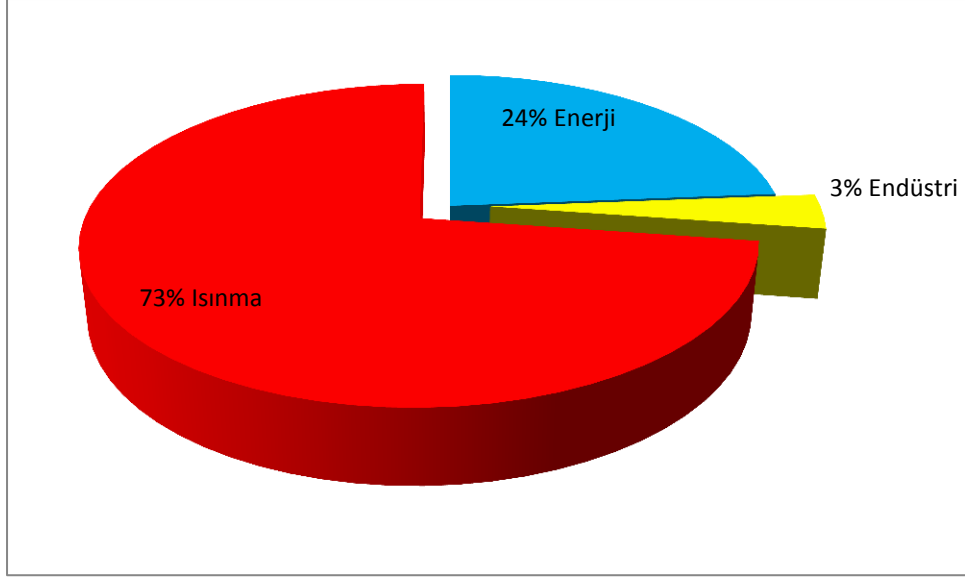
EK Ç: Tez verilerindeki toplam emisyonların kaynaklara göre dağılımları

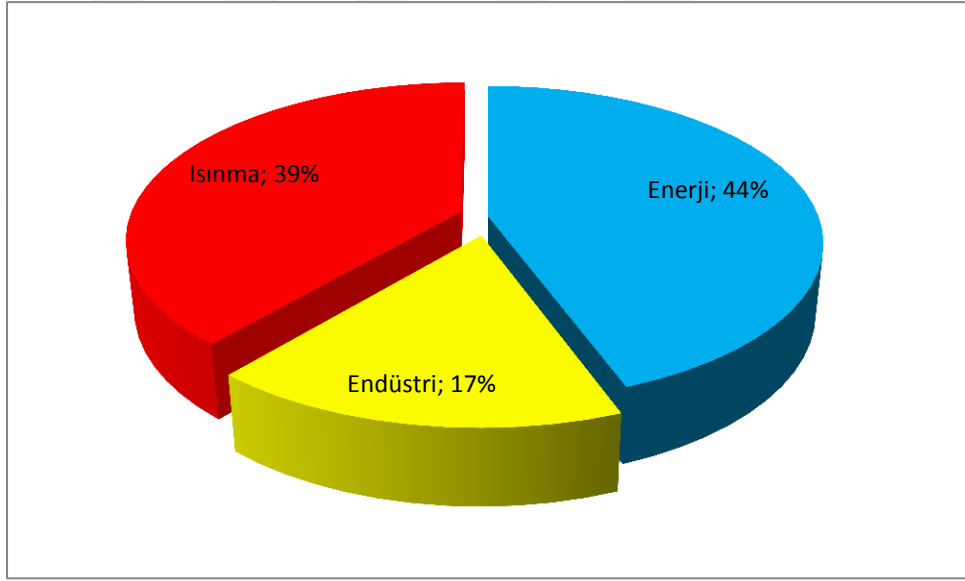
Şekil Ç.1: Toplam SOx emisyonunun kaynaklara göre dağılımı.

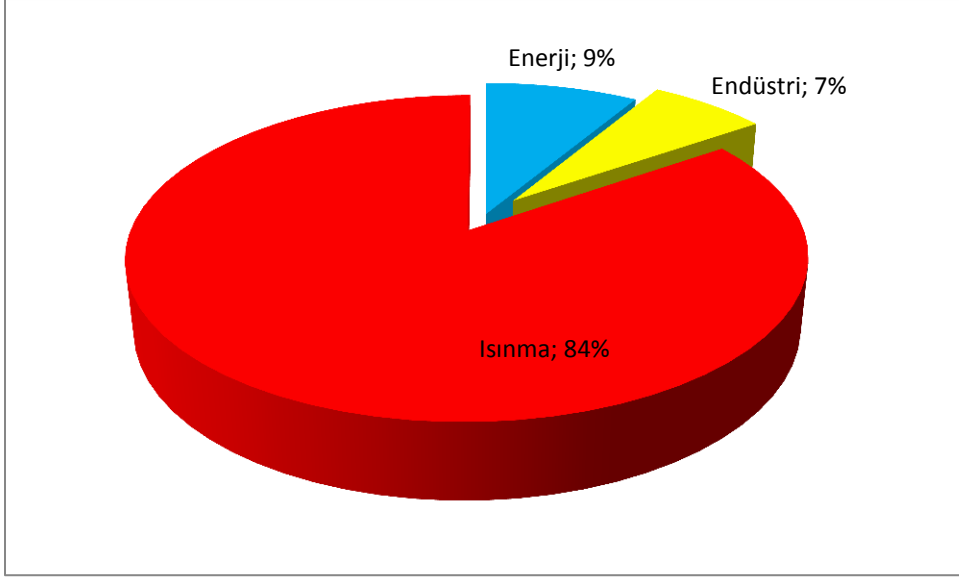
Şekil Ç.2: Toplam NOx emisyonunun kaynaklara göre dağılımı.

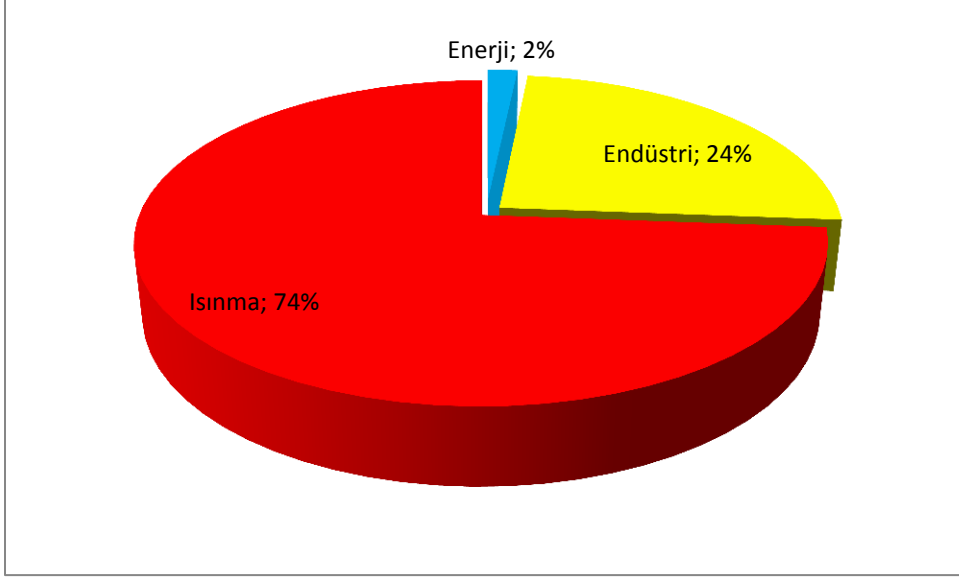
Şekil Ç.3: Toplam CO emisyonunun kaynaklara göre dağılımı.

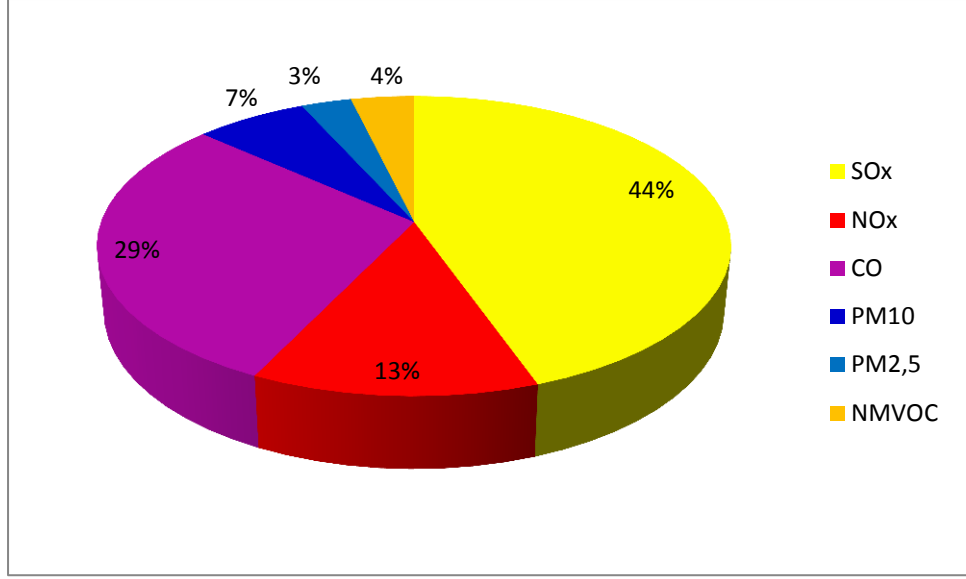
Şekil Ç.4: Toplam PM₁₀ emisyonunun kaynaklara göre dağılımı.

Şekil Ç.5: Toplam PM_{2.5} emisyonunun kaynaklara göre dağılımı.

Şekil Ç.6: Toplam NMVOC emisyonunun kaynaklara göre dağılımı.

Şekil Ç.7: Tez verilerine göre kirleticilerin toplam değerlerinin dağılımı

ÖZGEÇMİŞ

Adı, Soyadı : Zeynep AKGÜL

Doğum Tarihi ve Yeri : 19.06.1976 - Iğdır

e-posta : zeynep.akgul@beun.edu.tr

Lisans Mezuniyeti: İstanbul Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, 2000

